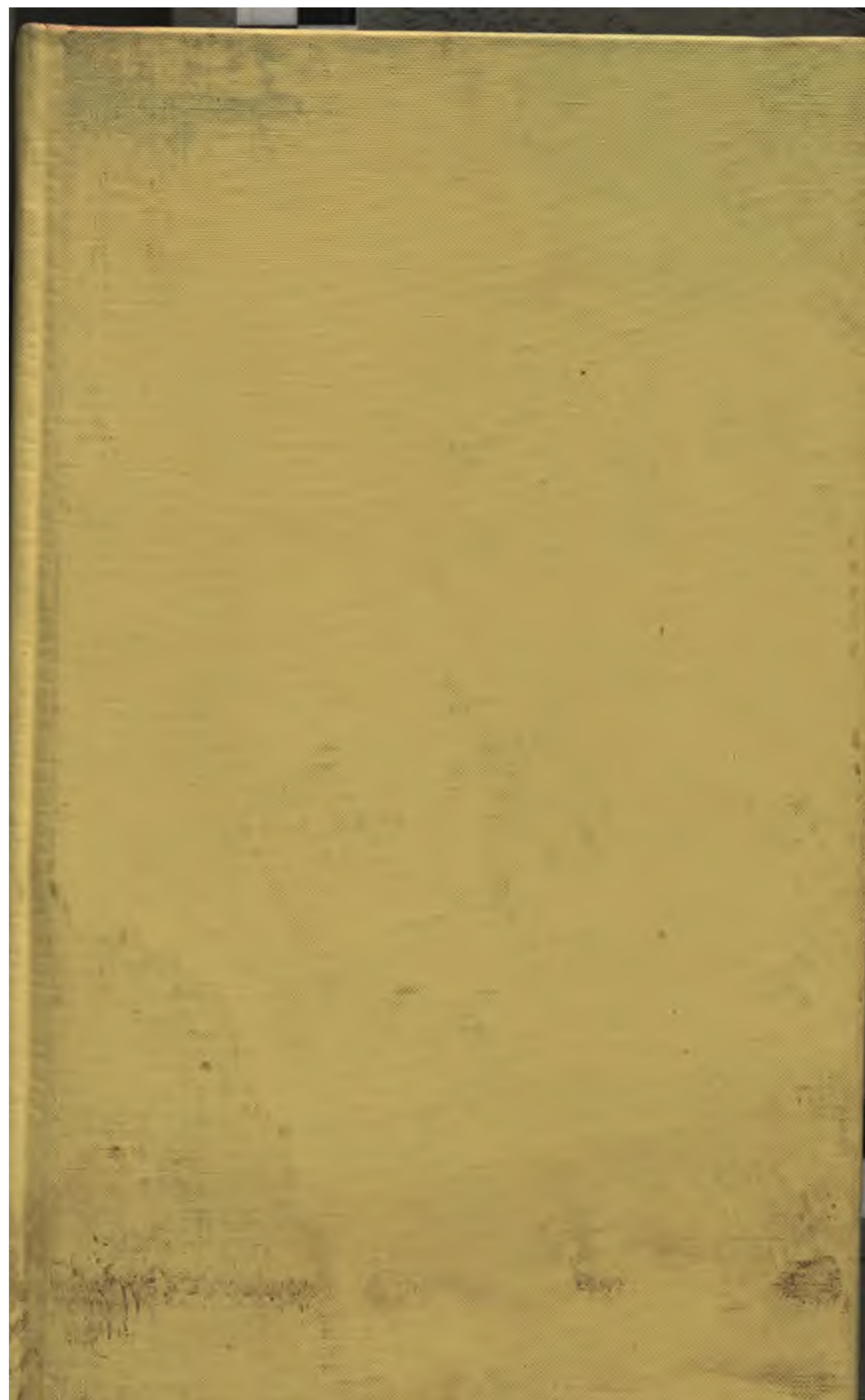
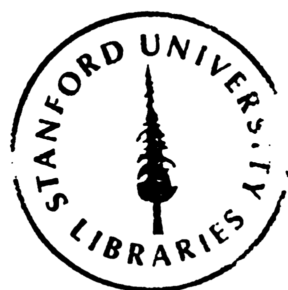

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES

HET TAALEIGEN

DER

HOMERISCHE GEDICHTEN

Molly Lambrecht

HET TAALEIGEN

DER

HOMERISCHE GEDICHTEN

DOOR

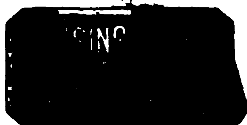
J. VAN LEEUWEN J[R]

EN

M. B. MENDES DA COSTA

VIERDE DRUK

LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF
1898

ἦ μὲν δὴ νῶι ξεινήια πολλὰ φαγόντε
ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ' ἱκόμεθ'.
δ 33 sq.

Voor het schrijven van een systematisch en volledig overzicht van het Homerisch Dialect is het op het oogenblik te laat of te vroeg. Te laat, omdat niemand meer gediend zou zijn van een leerboek, waarin al de grilligheden van den textus receptus werden geëerbiedigd; — te vroeg, omdat aangaande de verklaring van maar al te veel verschijnselen groote onzekerheid heerscht, gezwegen nog van de hoofdvraag, de zoogenaamde „Homerische kwestie".

Afwachten tot over alle geschilpunten het laatste woord zal zijn gesproken, zou intusschen een uitstel wezen *dum defluat amnis,* en inmiddels is er aan elk gymnasium jaarlijks een nieuwe klasse, aan welke de taal van Homerus moet worden onderwezen. Hierbij kan men bezwaarlijk volstaan met de verspreide aanwijzingen, die in grootere spraakkunsten of in woordenboeken zijn te vinden; een niet te uitgebreid en toch samenhangend overzicht van de eigenaardigheden, die de Homerus-text aanbiedt, heeft de leerling noodig, en niet alleen de eerstbeginnende, maar vooral ook de meergevorderde.

Zoo schreven wij vijf jaar geleden in het voorbericht van den eersten druk, en zoo zouden wij nog kunnen schrijven. Intusschen hadden wij bij de bewerking van dezen tweeden druk een vasteren grondslag, namelijk den text onzer Homerus-uitgave met critische aanteekeningen, waarvan het eerste deel (Ilias *A—M*) verschenen is [1]).

[1]) Homeri Iliadis carmina cum apparatu critico edd. J. van Leeuwen J. f. et M. B. Mendes da Costa. Pars prior. Carm. I—XII. — Lugd. Bat. apud A. W. Sijthoff, MDCCCLXXXVII.

Uitgaande van de niet onwaarschijnlijke onderstelling, dat waar dit leerboek gebruikt wordt ook onze Homerus-uitgave zal worden gebezigd, meenden wij gerechtigd te zijn menig punt te vereenvoudigen; als voorbeelden hiervan wijzen wij op de σ-stammen der 3e declinatie, de persoonlijke voornaamwoorden, de ectasis (§ 191) enz.

Wij hebben bij deze bewerking hoofdzakelijk het oog gehad op de behoeften der leerlingen, en het tweeslachtige, dat de vorige uitgave aankleefde, zooveel mogelijk vermeden. Waar onze meening afweek van de meer algemeen heerschende, hebben wij haar dus niet door redeneering verdedigd of door bewijsplaatsen toegelicht; wij stellen ons voor dat te doen in een meer uitvoerig in het Latijn geschreven werk, voor philologen bestemd, dat het slot onzer Homerus-recensie zal vormen.

Natuurlijk was ook het afdrukken der beide gezangen (Il. *Α* en Od. *α*), die wij aan de eerste uitgave hadden toegevoegd, thans overbodig geworden.

De ruimte, die daardoor vrij kwam, hebben wij ten deele gebruikt voor een meer behaaglijke en overzichtelijke inrichting van den druk, in aansluiting aan de derde uitgave onzer Attische Vormleer, en verder om sommige gedeelten wat aan te vullen; vooral heeft de lijst van verba in hoofdstuk IX een belangrijke uitbreiding ondergaan, ook ten gevolge van het opgeven der voornaamste afgeleide woorden, waarbij wij echter geen volledigheid hebben beoogd.

De boeken der Ilias zijn met kapitale letter (*Α*, *Β*, *Γ* enz.), die der Odyssee met kleine (*α*, *β*, *γ* enz.) geciteerd. Het teeken † is toegevoegd aan alle vormen, die slechts op één plaats gevonden worden.

Ten slotte herhalen wij de waarschuwing, waarmede wij ook het voorbericht van den eersten druk eindigden, dat dit boek niet is bestemd om te worden van buiten geleerd, maar om bij de lectuur van Homerus telkens te worden geraadpleegd. Om dit gemakkelijk te maken, hebben wij er thans twee uitvoerige registers aan toegevoegd.

Leiden / Amsterdam } Maart 1888.

v. L.
M.

Deze derde druk is [illegible] [illegible] nagezien en waar dit noodig was gewijzigd. De [illegible] [illegible] [illegible] veranderingen zijn echter niet van [illegible] aard, zoodat het [illegible] [illegible] aan de vorige uitgave is gelijk gebleven. Van Dr. [illegible] te Amsterdam ontvingen wij eenige opmerkingen, waarvan wij met erkentelijkheid nuttig gebruik gemaakt.

Om aan den wensch van verschillende zijden geuit te voldoen, hebben wij de in de eerste uitgave voorkomende inleiding over den oorsprong der Homerische gedichten, die in den [illegible] druk door ons was weggelaten, in deze uitgave weder opgenomen, echter [illegible] van zelf sprekende wijzigingen [illegible].

Onze Homerus-uitgave is thans geheel in druk verschenen (Ilias I 1887, II 1888, Odyssee I 1891, II 1892), [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] het meer uitvoerige [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] A. W. Sijthoff [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loop van 1894 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Leiden / Amsterdam, Januari 1892. [illegible]

In dezen vierden druk zijn [illegible] [illegible] [illegible] aangebracht [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aan onze Homerus-uitgave (Ilias I [illegible], II [illegible], Odyssee I [illegible], II [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Leiden / Amsterdam, [illegible]. [illegible]

[redacted]

INHOUDSOPGAVE.

INLEIDING.

Wanneer men in den tegenwoordigen tijd spreekt van de gedichten van Homerus, bedoelt men daarmede doorgaans de Ilias en de Odyssea. Van hetgeen daarnevens oudtijds nog op den naam van Homerus gesteld werd, zijn alleen eenige Hymnen ter eere van verschillende godheden, de Batrachomachia [1]) en enkele onbeduidende Epigrammen tot ons gekomen. Daar deze echter niet tot de schoollektuur behooren, zullen zij in dit werk buiten behandeling blijven. Van verscheiden andere uitgebreide gedichten, tot denzelfden sagenkring behoorende en oorspronkelijk insgelijks aan Homerus, later aan allerlei andere dichters toegeschreven, den zoogenaamden Epischen Cyclus, kennen wij slechts enkele versregels alsmede een kort overzicht van hun inhoud in proza. Ook deze laten wij terzijde, insgelijks de nauw verwante gedichten van Hesiodus.

De Ilias behandelt een episode uit den laatsten tijd der belegering van Troje door de Grieken; in de Odyssea worden de omzwervingen en de tehuiskomst beschreven van Odysseus, koning van Ithaca, een der veroveraars van Troje.

[1]) Een parodie op de Ilias van betrekkelijk laten oorsprong; als titel wordt veelal Batrachomyomachia opgegeven.

In de oudheid beschouwde men beide gedichten als werken van eenzelfden dichter, Homerus genaamd, omtrent wiens leven en lotgevallen men velerlei wist te verhalen [1]), terwijl ook zijn naam op verschillende wijzen werd verklaard. Te Alexandrië echter, waar aan het hof der Ptolemaeën de letteren met ijver werden beoefend, en waar vooral Zenodotus (± 280 v. C.), Aristophanes (± 220 v. C.) en Aristarchus (± 170 v. C.) zich door hunne Homerus-studiën verdienstelijk hebben gemaakt, ontstond twijfel of de beide heldendichten wel van één hand konden zijn [2]); maar eerst in de negentiende eeuw heeft zich de overtuiging gevestigd dat tot het ontstaan dezer twee kunstwerken verschillende dichters hebben medegewerkt, en dat zij eerst langzamerhand hun tegenwoordige gedaante en omvang hebben gekregen [3]).

In de elfde eeuw vóór Christus en vroeger plachten zangers (*ἀοιδοί*), die hun lied met de citer begeleidden, bij feestelijke gelegenheden of ook wel aan de maaltijden der aanzienlijken de oude sagen [4]) der grieksche stammen in dichtvorm voor te dragen.

Waarschijnlijk hebben wij deze aoidoi te zoeken in de paleizen der machtige achaeïsche vorsten, waarvan de overblijfselen te Mycenae en te Tiryns zijn opgedolven, alsmede in Thessalië, waarheen de sage van Achilles ons wijst; wellicht ook in de nabijheid der westkust, waar het terrein der Odysseuslegende is.

Wij zien dan ook in de Odyssea Phemius aan het hof te Ithaca [5]) en Demodocus aan het hof te Scheria [6]) den feestdisch

[1]) Zeven steden betwistten elkaar de eer van zijn geboorteplaats te zijn, nl. *Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athene.* — De oude dichter Simonides van Ceos spreekt van hem als van een *Χῖος ἀνήρ* (in aansluiting aan hymn. Apoll. 172).

[2]) Degenen, die dit ontkenden, werden *χωρίζοντες* (*splitsers*) genoemd.

[3]) Dit denkbeeld is het eerst duidelijk uiteengezet door F. A. Wolf in zijne *Prolegomena ad Homerum*, 1795.

[4]) De *κλέα ἀνδρῶν*, zooals zij *I* 189, 524 *ϑ* 73 genoemd worden.

[5]) Zie *α* 154, 326 *ρ* 262 *χ* 330.

[6]) Zie *ϑ* 44 en 73 volgg.

door hun gezang opluisteren; terwijl in het gevolg van Clytaemnestra een ἀοιδὸς ἀνήρ wordt vermeld als haar wijze raadsman [1]). Ongetwijfeld teekent de dichter in hen zijn eigen beeld.

Uit de nationale liederen, die zoo door de zangers van mond tot mond werden voortgeplant, koos een geniale dichter, die den naam van Homerus droeg of van lateren ontving, de stof voor een meer uitvoerig gedicht, dat de kern der Ilias bevatte en de μῆνις Ἀχιλῆος [2]), den wrok van Achilles met zijne aanleiding en noodlottige gevolgen, tot onderwerp had. Dit heldendicht heeft vermoedelijk ongeveer drie- à vierduizend versregels geteld, en was dus niet te groot om achtereenvolgens, althans op één dag, te worden voorgedragen; het omvatte de tegenwoordige zangen [3]) *A*, *B* 1—52 en 445—483, *Λ* (van vs. 56 af?) en *O* 592—*X* 394 (of 404). Van deze zangen moet men echter verschillende meer of min omvangrijke toevoegsels van lateren of zelfs van zeer laten oorsprong wegdenken.

De inhoud van de μῆνις Ἀχιλῆος was de volgende: Agamemnon, wiens roekeloosheid reeds de door Apollo gezondene pest heeft gebracht over het leger, dat hem naar Troje is gevolgd, geraakt in twist met Achilles, den dapperste der helden, en hoont hem op grievende wijze. Achilles zweert wraak, en zijne moeder, de godin Thetis, smeekt Zeus, haren zoon eene schitterende voldoening te verschaffen voor het onrecht hem aangedaan. Zeus willigt haar verzoek in, en beweegt daarom Agamemnon door een bedriegelijken droom een beslissenden aanval op Troje te wagen. Daar

---

[1]) Zie *γ* 267.

[2]) Zoo noemt de dichter zelf zijn onderwerp in den aanhef.

[3]) De indeeling van Ilias en Odyssea in vier en twintig zangen (naar het aantal letters van het alphabet) is te Alexandrië voor het gemak van lezers en uitgevers ingevoerd. Zij heeft geen wetenschappelijke beteekenis en steunt niet op oude overlevering; zelfs is onlangs een fragment van een handschrift uit de 2e eeuw v. Ch. gevonden, waarin die indeeling ontbreekt (zie onze Ilias-uitgave I² p. XI sq.). Evenzoo werd bijv. het geschiedwerk van Herodotus te Alexandrië in 9 deelen (naar het getal der Muzen) gesplitst, en werden ook andere omvangrijke werken van oude schrijvers, bijv. de Anabasis van Xenophon, over eenige boeken verdeeld. Hoe de ouden zelf een plaats uit Homerus plachten te citeeren, kan men uit Herod. II 116, Thucyd. I 9 of Plat. Cratyl. 428 *c* zien.

Achilles en diens troepen niet medestrijden, valt de slag ongunstig uit voor de Grieken, en nadat hunne aanvoerders Agamemnon, Diomedes, Odysseus gewond zijn, worden zij teruggedreven naar hun legerkamp; het langst houdt de reusachtige Aias stand, maar eindelijk moet ook deze wijken en Hector werpt den brand in een der schepen. In dien uitersten nood weet Patroclus [1]) zijn vriend Achilles te bewegen hem aan het hoofd zijner troepen tegen den vijand te laten uittrekken; hij drijft de Trojanen terug en redt de vloot, maar sneuvelt voor de wallen der stad door de hand van Hector. Dan maakt Achilles zich op om zijn boezemvriend te wreken, hij verzoent zich met Agamemnon, en met den dood van Hector, dien Achilles met zijn speer nederstoot, eindigt het gedicht.

Dit aangrijpende epos is door latere zangers aangevuld en voortgezet. Vermoedelijk zijn eerst verschillende episodes ingeschoven [2]) tusschen zang *B* en *Δ*, later is het gedicht vervolgd, door er de beschrijving der begrafenis van Patroclus en de lijkspelen te zijner eere, het bezoek van Priamus bij Achilles, de teruggave en begrafenis van Hectors lijk aan toe te voegen.

Deze jongere gedeelten bezitten ten deele hooge kunstwaarde, ja sommige stukken er van behooren tot het schoonste wat ooit is gedicht; maar zij vormen met het oorspronkelijke slechts een schijnbare eenheid en zijn er niet zelden mede in strijd. Zoo is het afscheid van Hector en Andromache in zang *Z* op zichzelf beschouwd een juweel van echte poëzie, maar in zijne tegenwoordige omgeving misplaatst; immers Hector komt kort daarna behouden uit den slag terug, terwijl de dichter niet anders kan hebben bedoeld dan dat het een afscheid voor het leven zou blijken. Het gezantschap naar den vertoornden Achilles in boek *I*

[1]) Het is niet onmogelijk dat er oorspronkelijk een nog eenvoudiger bewerking van hetzelfde onderwerp heeft bestaan, waarin Patroclus niet voorkwam en Achilles door de deemoedige smeekgebeden van Agamemnon werd bewogen den vijand terug te slaan.

[2]) Volgens sommigen zou de kern van *Γ-H* een zelfstandig gedicht zijn geweest, dat later in de Ilias is ingelijfd.

strookt niet met hetgeen deze zelf *Λ* 609 en *Π* 70 volgg. zegt. De muur, die aan het einde van zang *H* met fabelachtige snelheid door de Grieken wordt opgetrokken rondom hun legerkamp [1], is onvereenigbaar met de voorstelling, die de oorspronkelijke dichter geeft van den aanval der Trojanen op de schepen en van hun terugtocht; deze kent alleen een gracht [2]. Voorts is van later dagteekening het verhaal dat Patroclus niet in zijne eigene wapenrusting maar in die van Achilles de Trojanen had teruggedreven, en is dus ook wat daarmede samenhangt, het bezoek van Thetis aan Hephaestus in zang *Σ*, later ingevoegd [3].

Van minder beteekenis zijn kleinere tegenstrijdigheden, die men desnoods aan de vergeetachtigheid van eenzelfden dichter zou kunnen toeschrijven, bijv. de tweemaal gedoode Adrastus [4], of Pylaemenes het lijk van zijn zoon begeleidend na zelf reeds te zijn gesneuveld [5].

Nadat de Ilias ongeveer haar tegenwoordigen omvang had verkregen, is zij nog verder uitgebreid door meer of min omvangrijke invoegsels van geringe waarde. Deze zijn veelal kenbaar aan hun „geleerden" inhoud, en worden inzonderheid daar gevonden waar de grijsaard Nestor aan het woord is; ook de figuur van den ouden Phoenix in boek *I* is in dat — op zichzelf reeds tamelijk jonge — gedeelte door een onbevoegde hand aangebracht [6]. Op een zeer lagen trap staat het gevecht tusschen Aeneas en Achilles in zang *Υ*, nog lager de godenstrijd in zang *Φ*.

Bijzonder duidelijk blijkt bij de opsomming van de strijdkrachten der Grieken in boek *B*, dat die lijst oorspronkelijk niet bestemd was voor het verband, waarin zij thans wordt aange-

---

[1] Zie *H* 337 volgg., 436 volgg., *M* aanvang.

[2] Zie *Π* 366 volgg.

[3] In deze episode zelf is nog later de uitvoerige beschrijving ingevoegd van het door Hephaestus gesmeede schild, vs. 483 volgg.

[4] *Z* 63 en *Λ* 333.

[5] *N* 658 vergeleken met *E* 576.

[6] Men zie onze aanteekening op *I* 182.

troffen, maar van elders is ontleend. Zij behoort bij den uittocht der Grieken uit de haven van Aulis, bij den aanvang van den Trojaanschen oorlog; niet het landleger wordt er in beschreven, maar de vloot, die gereed ligt om zee te kiezen [1]. Ook zang *K*, de *Δολώνεια*, is een afzonderlijk gedicht van jongen datum, dat zoowel in inhoud als in vorm overeenkomst met de Odyssea vertoont; het werd, evenals de *κατάλογος τῶν νεῶν*, reeds door de ouden als ingeschoven beschouwd [2].

Op soortgelijke wijze ontstond de Odyssea, waarin, behalve de lotgevallen van Odysseus zelf na de verovering van Troje, ook die van zijn zoon Telemachus uitvoerig worden beschreven, en enkele kortere vertellingen zijn ingevoegd omtrent den terugkeer van andere vorsten [3]. Waarschijnlijk is de Odyssea uit vier hoofddeelen saamgesteld, nl.

1°) den terugkeer van Odysseus: *α* 1—87, *ε*, *ζ*, *η*, *ι*, *κ*, *ν* 1—184.

2°) de wraakneming van Odysseus: *ν* 185 volgg., *ξ*, *π*—*ψ* 296.

3°) een uitbreiding der reisavonturen van Odysseus: *θ*, *κ*, *μ*.

4°) de reis van Telemachus om zijn vader te zoeken: *β*, *γ*, *δ* 1—612, *ο* 1—216.

Deze stukken zijn, tamelijk laat, tot een geheel vereenigd door een dichter van minderen rang, die daartoe verschillende gedeelten van zijn eigen hand heeft ingelascht. Bovendien zijn nog verscheiden bijvoegsels van elders ingedrongen.

In het laatst van de 8ste of althans in het begin der 7de eeuw vóór Christus hadden Ilias en Odyssea hoogstwaarschijnlijk reeds haren tegenwoordigen omvang. Vermoedelijk hebben zij dien verkregen bij de grieksche volkplantingen aan de westkust van Klein-

---

1) Zie het door ons bij *B* 525 sq. aangeteekende.

2) De *Κατάλογος* ontbreekt in verscheiden Ilias-handschriften; zie onze aanteekening op *B* 494 sqq.

3) Voornamelijk Nestor, Agamemnon en Menelaus, zie *γ* 130—198, 254—312, *δ* 351—586, *λ* 385—439.

Azië. In Athene schijnen zij door Solon en de Pisistratiden, meer algemeen althans, te zijn bekend geworden. Volgens de overlevering [1]) zou Pisistratus of zijn zoon Hipparchus hebben zorg gedragen voor een geregelde, samenhangende voordracht er van op het vierjaarlijksche Panathenaeën-feest, naar een vasten tekst. Tot dusverre toch was de kennis van Homerus niet door lektuur verspreid, maar door de vaak willekeurige voordracht van zangers (*ῥαψῳδοί*), die daarmede hun brood verdienden.

Waarschijnlijk hebben de oudste dichters het schrift niet gekend, of er althans geen gebruik van gemaakt om hunne gedichten te boek te stellen. Reeds de blindheid van den zanger Demodocus en van den dichter der hymne ter eere van Apollo [2]) wijzen hierop. Uit de wijze, waarop de grieksche helden hunne loten merken, als moet worden uitgemaakt wie hunner een tweestrijd met Hector zal aangaan [3]), blijkt verder duidelijk dat wij ons hen, en dus zeker ook den adel voor wien de dichter zong, als onbekend met de schrijfkunst moeten voorstellen. Slechts op ééne plaats, Z 169, die tot een later ingelaschte episode behoort, wordt van het schrift gewag gemaakt [4]).

De trapsgewijze uitbreiding echter van Ilias en Odyssea tot haren tegenwoordigen omvang kan bezwaarlijk zijn tot stand gekomen zonder de hulp van geschreven exemplaren dier gedichten; het letterschrift was in elk geval sinds eeuwen [5]) door

---

[1]) Eene overlevering intusschen, die wij niet hooger dan tot Cicero (de Orat. III § 137) kunnen vervolgen. Zij schijnt aan de alexandrijnsche grammatici onbekend te zijn geweest, althans deze zinspelen er nimmer op. Op grond hiervan hebben geleerden van naam aan de „Pisistratus-sage" alle waarde ontzegd.

Volgens een andere, reeds aan den geschiedschrijver Ephorus in de 4e eeuw v. C. bekende, overlevering zou Lycurgus voor het eerst een volledig exemplaar van de homerische gedichten naar het vasteland van Griekenland hebben gebracht; zie Plutarch. Lycurg. 4.

[2]) Zie *ϑ* 64 en hymn. Apoll. 172.

[3]) Zie *H* 175 volgg.

[4]) Overigens beteekent *γράφω* bij Homerus *oprijten*, *krassen* (vgl. bijvoorbeeld Herodot. III 108) en *γραπτύς* een *kras*.

[5]) Denkelijk reeds omstreeks 1500 v. C.

de Phoeniciërs langs de kusten der Middellandsche zee bekend gemaakt, en zal dus ook door de Grieken wel reeds voor korter of langer aanteekeningen zijn gebruikt.

Al valt het dus niet te betwijfelen dat er lang vóór Solon en de Pisistratiden geschreven exemplaren van de homerische gedichten moeten hebben bestaan, zoo is Homerus toch eerst in de redactie die te Athene tot stand kwam, en door de handschriften die dáár werden vervaardigd, het volksboek bij uitnemendheid geworden van de Atheners en door hen van geheel de beschaafde oudheid. Langzamerhand namen de epische gedichten het karakter van een heilige schrift aan, en sinds dien tijd is, behoudens afwijkingen in spelling en inlassching van enkele onbeduidende versregels, de tekst er van tot in kleinigheden vast en onveranderd gebleven, en zonder belangrijke wijzigingen tot onze dagen door de handschriften voortgeplant.

Het grieksche alphabet miste oorspronkelijk eenige letters, die in sommige streken vroeger, in andere later zijn ingevoerd. Het alphabet, dat in Attica tot het einde der vijfde eeuw v. C. in gebruik bleef [1]), maakte tusschen de lange en de korte ε en ο geen zichtbaar onderscheid; het duidde dus ε en η beide door het teeken *E* aan, en ο zoowel als ω door *O*. Deze letters dienden ook voor ει en ου, waar deze klanken geen echte tweeklanken zijn (*E* + *I* en *O* + *Y*) maar door verlenging of samentrekking zijn ontstaan; men schreef dus bijv. *ΤΙΜΕΘΕΣ* = τιμηθείς (uit -εντς ontstaan), *ΑΝΘΡΟΠΟΣ* = ἀνθρώπους (uit -ονς). De *H* diende als *h* (spiritus asper); verdubbelde medeklinkers plachten slechts ééns te worden geschreven. De *Ϝ* (zie § 40 en 41) behoorde, althans sinds het begin der zesde eeuw v. C., niet tot de teekens van het attische alphabet.

---

1) Onder het archontaat van Euclides, in het jaar 403/402, werd het attische alphabet voor officieele bescheiden afgeschaft en door het meer volledige ionische vervangen, dat gaandeweg door alle Grieken in gebruik is genomen.

De text der Homerus-handschriften, die te Athene werden vervaardigd, was dus aanvankelijk op ouderwetsche wijze gespeld. Toen later deze, voor de Grieken zelf op vele plaatsen duistere, gedichten in de nieuwe spelling werden overgebracht [1]), zijn velerlei vergissingen binnengeslopen; slechts enkele daarvan werden door de oude geleerden opgemerkt, de meeste zijn eerst in de laatste jaren uit den Homerus-text verwijderd.

Dat bijv. *ΘΕΕΙΣ* (Z 432) of *-ΣΤΕΟΣΙ* (*P* 95) ten onrechte *θείης* en *-στείωσι* werd geschreven, zag reeds Aristarchus in; deze herstelde dus *θήης* en *-στήωσι*, evenzoo schreef hij *τεθνηώς* (Z 71 enz.) en *ἔκηα* (λ 74 enz.) in plaats van *τεθνειώς* en *ἔκεια*. Maar een menigte soortgelijke fouten bleven tot den nieuweren tijd toe in de handschriften en gedrukte uitgaven staan zonder tegenspraak te ontmoeten, of werden althans niet consequent uit den text verwijderd. Zoo werden bijvoorbeeld de letters *ΗΕΟΣ*, die bij een attischen dichter of prozaschrijver *ἕως* beteekenen, ook in den Homerus-text zoo opgevat en dus in de nieuwe spelling door *ΕΩΣ* weergegeven, hoewel uit de maat geregeld blijkt dat de eerste lettergreep lang, de tweede kort is, bijv. in het veel voorkomende vers (*A* 193 enz.):

ἕως [lees: *ἧος*] *ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν.*

Op vele plaatsen zijn ook saamgetrokken vormen uit het Attisch in den text gedrongen, ten spijt van het metrum; zoo werd bijvoorbeeld in plaats van *σπέεος* (§ 71), *κρεάων* (§ 72), *δράουσα* (§ 191) geschreven *ΣΠΕΟΣ* (*σπέους*), *ΚΡΕΟΝ* (*κρεῶν*), *ΗΟΡΟΣΑ* (*δρῶσα*). Daar de attische vormen echter niet pasten in de maat, sprak men later de eerste twee woorden *σπείους* en *κρειῶν* uit, en maakte van *δρῶσα* door zoogenaamde *uitrekking* [2]) den wanvorm *δρόωσα*.

[1]) Wanneer en door wie dit is geschied, kan niet met zekerheid worden gezegd; de alexandrijnsche geleerden schijnen slechts handschriften in nieuwe spelling tot hunne beschikking te hebben gehad.

[2]) De oude grammatici namelijk, door de praktijk van het schoolonderricht op een dwaalspoor gebracht, beschouwden de homerische vormen als uit de gewone grieksche ontstaan. Evenzoo scheen hun bijvoorbeeld de genitivus *βασιλῆος* een epische *verlenging* voor *βασιλέος*.

Deze enkele voorbeelden toonen duidelijk hoe onbetrouwbaar de overgeleverde text der homerische gedichten is, waar het vragen van orthographie betreft; de spelling der handschriften behoort dus niet te worden geëerbiedigd waar zij in strijd blijkt te zijn met de wetten der metriek en met hetgeen de taalkunde ons leert omtrent het ontstaan en de ontwikkeling der grieksche woordvormen.

I.

VERSMAAT.

Een versregel ontstaat door de aanéénvoeging van een bepaald aantal voeten. § 1.

Een voet bestaat uit drie of meer morae.

Mora noemt men den tijd, die vereischt wordt om één korte lettergreep uit te spreken. Een lange lettergreep geldt voor twee morae [1]).

Slechts die voeten zijn geschikt om versregels te vormen,

---

[1]) **Intusschen zijn niet alle lettergrepen die voor kort gelden even kort, en evenmin alle die voor lang gelden even lang. Het woordje *με* bijvoorbeeld wordt spoediger uitgesproken dan *μέν*, en de eerste sylbe van *ἠώς* spoediger dan die van *πρῆξις*.**

Men zou dus met recht vier soorten van sylben kunnen onderscheiden:

1° van een halve mora,
2° van één mora,
3° van anderhalve mora,
4° van twee morae.

De lettergrepen van een halve mora, waartoe o. a. behooren die welke vatbaar zijn voor aphaeresis (§ 11) en syncope (§ 12), en met name de lettergreep die het augmentum syllabicum vormt (§ 130), kunnen naar de behoefte van het metrum òf als korte sylbe gelden, òf in het vers niet meetellen.

De lettergrepen van anderhalve mora, waartoe o. a. behooren die waarin voorkomt een vocalis anceps (§ 18), of een lange klinker door een anderen klinker gevolgd (§ 17), of een korte klinker gevolgd door muta cum liquida (§ 25), en met name de door het augmentum temporale verlengde klinker (§ 130), kunnen naar de behoefte van het vers als kort of als lang gelden.

waarin afwisseling van lange en korte lettergrepen plaats vindt Dit zijn:

Iambus	◡ –
Trochaeus	– ◡
Anapaestus	◡ ◡ –
Dactylus	– ◡ ◡

In gedichten die bestemd zijn niet om gereciteerd, maar om gezongen te worden, komen nog andere soorten van voeten voor.

In de oudheid dient de dactylus hoofdzakelijk voor verhalende, de iambus voor dramatische poëzie, de trochaeus en anapaestus voor liederen.

Het rijm is in de oudheid onbekend.

De lange lettergreep, die den klemtoon (*ictus*) heeft, wordt de arsis van den voet genoemd; de één of twee overige lettergrepen vormen de thesis [1].

De iambus en de anapaestus beginnen dus met de thesis, de trochaeus en de dactylus met de arsis.

§ 2. De dichtsoort, waartoe Ilias en Odyssea behooren, heet epos (*ἔπος verhaal*, att. λόγος).

Het grieksche epos is gedicht in een dactylische versmaat, die, wijl zij dient om de lotgevallen der heroën te bezingen, den naam draagt van versus heroicus.

---

[1] Deze tegenwoordig algemeen gebruikelijke wijze van benoemen zal ook door ons worden behouden, hoewel zij niet strookt met de eigenlijke beteekenis van beide woorden. De Grieken waren namelijk gewoon den zang met dansbewegingen te begeleiden, en verdeelden daarom een vers in voeten of passen, zooals wij van maten spreken. De voet wordt neergezet bij de lettergreep waarop de nadruk valt, en deze noemden zij daarom de *θέσις* (van *τιθέναι neerzetten*); en het andere deel van de maat, waarbij de voet wordt opgeheven, heette bij hen *ἄρσις* (van *αἴρειν opheffen*): dus juist het omgekeerde van hetgeen men thans, in navolging der latijnsche metrici, met arsis en thesis aanduidt, namelijk *elevatio* en *depositio vocis*.

Zij bestaat uit zes voeten, en heet daarom hexamĕter dactylicus (*ἑξάμετρος zesmatig*, van *μέτρον maat*).

Daar twee korte lettergrepen in tijdsduur gelijk staan met één lange, kunnen een of meer der dactyli door een spondeüs (–́ –) worden vervangen. Versregels met vijf dactyli zijn zelfs betrekkelijk zeldzaam.

De zesde voet heeft slechts twee lettergrepen, waarvan de tweede zoowel kort als lang mag zijn.

Aanmerking I. Volgens de (onjuiste) overlevering zouden eenige versregels uit louter spondeën bestaan, namelijk *B* 544 *Δ* 130 *Ψ* 221 *ο* 334 *φ* 15 *χ* 175, 192 h. Apoll. 31.

Het schema van den versus heroicus is derhalve:

–́ ⏑⏑ | –́ ⏑⏑ | –́ ⏑⏑ | –́ ⏑⏑ | –́ ⏑⏑ | –́ ⏑

In den vijfden voet wordt door latere dichters slechts bij uitzondering een spondeüs gebezigd. Bij Homerus echter behooren *versus spondiaci*, gelijk men dusdanige versregels noemt, niet tot de zeldzaamheden; de vierde voet is dan echter veelal een dactylus.

Gewoonlijk eindigt een versus spondiacus op een vier-lettergrepig woord; bijvoorbeeld:

οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα. *A* 11

Soms ook, doch minder dikwijls, op een woord van drie of van één lettergreep; bijvoorbeeld:

τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων. *A* 250
ὥς ποτέ τις Ϝερέει· τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών. *Δ* 182

Aanmerking II. Op een twee-lettergrepig woord mag een versus spondiacus niet eindigen.

Uitzonderingen: *ἢ βαιόν B* 380 enz., *κρῖ λευκόν δ* 604 †, *λῖς πέτρῃ μ* 64 †.

Bij het voordragen van een gedicht houdt men ongeveer in het midden van elken regel, aan het einde van een woord, even op. Dit rustpunt kan òf aan het einde van een voet vallen òf in een voet. § 3.

In het eerste geval heet het p a u z e (van *παύεσθαι ophouden*) of d i a e r ĕ s i s (van *διαιρεῖν splitsen*). In moderne, rijmende verssoorten wordt daarvan geregeld gebruik gemaakt; ter voorkoming van eentonigheid laat men daarbij gewoonlijk staand en slepend rijm (zoogenaamde mannelijke en vrouwelijke uitgangen) afwisselen.

In de meeste dichtmaten der ouden echter valt het rustpunt niet nà een voet maar ìn een voet, die daardoor in twee (gelijke of ongelijke) deelen wordt gesneden. Men noemt dit c a e s u u r (*caesura*, van *caedere snijden*). Deze brengt in den gang van het vers een eigenaardige levendigheid; immers de tweede helft van den versregel vormt dientengevolge een tegenstelling met de eerste. Begint een regel iambisch, dan klinkt de helft nà de caesuur als trochaeën; begint een vers dactylisch, dan klinkt het gedeelte, dat op de caesuur volgt, als anapaesten.

Daar nu elke versregel, waarin een caesuur voorkomt, in zichzelf de noodige afwisseling bezit, behoeven de ouden geen afwisseling van staande en slepende versuitgangen [1]).

De versus heroicus nu heeft een c a e s u u r. Deze valt gewoonlijk in den d e r d e n voet; namelijk òf na de eerste korte [2]): v r o u w e l ij k e c a e s u u r, bijvoorbeeld:

ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, || *πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά,* α 1

òf na de arsis [3]): m a n n e l ij k e c a e s u u r, bijvoorbeeld:

'πλάγχθη ἐπεὶ Τροίης || *ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε.* α 2

Soms ook valt de caesuur na de arsis van den v i e r d e n voet [4]), bijvoorbeeld:

ἢ Αἴας ἠ' Ἰδομενεὺς || *ἢ δῖος Ὀδυσσεύς.* *A* 145

---

1) Het diep ingrijpende verschil, dat tusschen pauze en caesuur bestaat, gevoelt men het best wanneer men een zoogenaamden alexandrijn en een griekschen trimeter na elkander leest. Beide toch bestaan uit zes iamben, maar de eerste heeft een pauze n a den derden voet, de tweede een caesuur i n den derden (of vierden) voet.

2) *τομὴ κατὰ τρίτον τροχαῖον* (caesuur na den trochaeus van den 3en voet).

3) *τομὴ πενθημιμερής* (caesuur na den 5en halven voet).

4) *τομὴ ἑφθημιμερής* (caesuur na den 7en halven voet).

[redacted]

Aanmerking. Dikwijls komt in den versus heroicus een zoogenaamde bijcaesuur voor na de arsis van den tweeden voet[1]), samenvallend met een rustpunt in den zin; bijvoorbeeld:

κλέπτε νόῳ, || ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις. Α 132

De versus heroicus heeft bovendien zeer dikwijls een rustpunt achter den vierden voet, bepaaldelijk zoo deze een dactylus is. Dit noemt men bucolische diaerĕsis[2]); bijvoorbeeld:

ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, || ὃς μάλα πολλά. α 1

Ook na den eersten voet treedt, zoo deze een dactylus is, vaak een pauze in; bijvoorbeeld:

ὣς ’φάτο, || Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ’ ἑταίρῳ. Α 345

---

[1]) *τομὴ τριθημιμερής* (caesuur na den 3den halven voet).
[2]) Omdat bij de grieksche bucolische dichters verreweg de meeste verzen zoo gevormd zijn.

II.

KLANKLEER.

HOOFDSTUK I.

KLINKERS EN TWEEKLANKEN.

I. Korte en lange α.

§ 4. De korte α blijft onveranderd.

Aanmerking. Men vergelijke echter § 54 aanm. 2.

§ 5. Ter vergoeding voor het wegvallen van een of twee medeklinkers wordt ᾰ, evenals in het Attisch, tot ᾱ verlengd. Bijvoorbeeld:

μέλᾱς (uit *-ανς*). *πᾶς* (uit *παντς*).
τεθαρσήκᾱσι (uit *-αντι*). *γίγᾱσι* (uit *-αντσι*).

Aanmerking I. Ook in den accusativus pluralis van de eerste declinatie blijft de lange α onveranderd. Bijvoorbeeld *ψυχᾱ́ς* (uit *-ανς*).

De van nature lange α vindt men in de meeste gevallen door η vervangen. Bijvoorbeeld:

πρήσσω	attisch	*πρᾱ́ττω*.
πρῆξις	„	*πρᾶξις*.
ἀνιήσω	„	*ἀνιᾱ́σω*.
ἀνιηρός	„	*ἀνιᾱρός*.

Aanmerking II. Ook in den aoristus der stammen op *-ᾰλ -ᾰν -ᾰρ* wordt de α door η vervangen; bijv. *ἔσφηλα ἐμίηνα ἐκάθηρα* (uit *ἔσφαλσα ἐμίανσα ἐκάθαρσα* ontstaan, zie § 38 aanm. 4).

Somtijds wordt ook een ᾰ, die slechts ter wille van het metrum § 6.
(volgens § 21) voor lang geldt, als *η* geschreven. Bijvoorbeeld:

ἠμᾰθόεις voor *ἀμᾰθόεις*. *ἠγερέθονται* voor *ἀγερέθονται*.
ἠνεμόεις voor *ἀνεμόεις*. *ἠερέθονται* voor *ἀερέθονται*.

II. Samentrekking, synizésis, crasis.

Samentrekking vindt in den regel niet plaats, bepaaldelijk niet § 7.
bij klinkers die oorspronkelijk door een sibilans (*σ* *j* *ϝ*) gescheiden waren.

Woorden, die in het Attisch samentrekking ondergaan, hebben dus bij Homerus nog hun oorspronkelijken, niet samengetrokken vorm.

Aanmerking. Uitzonderingen op dezen regel zijn bij de nomina zeer zeldzaam; in de conjugatie komen meer afwijkingen voor.

De overgeleverde text bevat vele s c h ij n b a r e uitzonderingen, vooral in uitgangen; o. a. is *εο* somtijds tot *ευ* saamgetrokken. Inderdaad vindt echter in zoodanige gevallen geen samentrekking plaats maar elisie; bijv. *I* 494 *ἐξ ἐμέ᾽· ἀλλά*, overlevering *ἐξ ἐμεῦ· ἀλλά*. Men vergelijke § 16.

Intusschen wordt enkele malen, in vormen die anders voor § 8.
het metrum onbruikbaar zouden zijn, *ε* tezamen met den daarop volgenden klinker of tweeklank (doorgaans *ω*) als één lange lettergreep uitgesproken; men noemt dat *s y n i z é s i s*. Bijvoorbeeld *ἐριθηλέων* *E* 90.

Evenmin als de samentrekking van twee lettergrepen in het- § 9.
zelfde woord, is de samentrekking van twee woorden tot één (*c r a s i s*) in gebruik.

III. Apocŏpe, aphaerĕsis, syncŏpe.

Vier partikels, *ἀνά*, *κατά*, *παρά* en *ἄρα*, komen vóór m e d e- § 10.
k l i n k e r s ook in éénsylbigen vorm voor, zonder slot-alpha. Men noemt dit *a p o c ŏ p e* (*afkapping*). Voorbeelden:

πὰρ ξίφεος = *παρὰ ξίφεος*.
παρθέμενοι = *παραθέμενοι*.

De *ν* van *ἀνά* verandert dan voor een K-klank in *γ*, voor een

P-klank of *μ* in *μ*, en wordt voor *ϝ* en *λ* geassimileerd. Voorbeelden:

ἀγκρεμάσασα = *ἀνακρεμάσασα.*	*ἀμμίξας* = *ἀναμίξας.*
ἂμ πεδίον = *ἀνὰ πεδίον.*	*ἀϝϝέρυσαν* = *ἀναϝέρυσαν* (= *ἀνεϝέρυσαν*).
ἀμβαίνειν = *ἀναβαίνειν.*	*ἀλλύεσκε* = *ἀναλύεσκε* (= *ἀνελύεσκε*).

De *τ* van *κατά* blijft voor *θ* onveranderd en wordt overigens steeds geassimileerd [1]). Voorbeelden:

κάτθανε = *κατάθανε* (= *κατέθανε*).	*κάλλιπον* = *κατάλιπον* (= *κατέλιπον*).
κάββαλε = *κατάβαλε* (= *κατέβαλε*).	*κὰμ μέσσον* = *κατὰ μέσσον.*
κὰγ γόνυ = *κατὰ γόνυ.*	*καννεύσας* = *κατανεύσας.*
κὰδ δέ = *κατὰ δέ.*	*κὰπ πεδίον* = *κατὰ πεδίον.*
κὰκ κεφαλῆς = *κατὰ κεφαλῆς.*	*καρρέζουσα* = *καταρέζουσα.*

Aanmerking I. Voor twee medeklinkers valt ook de *τ* van *κατά* weg; namelijk in:

καστορνῦσα = *καταστορνῦσα* *ρ* 32 †.
κάσχεθε = *κατάσχεθε* (= *κατέσχεθε*) *Δ* 702 †.
κάκτανε = *κατάκτανε* *Z* 164 † (zie ook *χ* 78).

Aanmerking II. Ook *ὑπό* ondergaat apocope in *ὑββάλλειν* = *ὑποβάλλειν* *T* 80 †, en *ἀπό* in *ἀππέμψει* = *ἀποπέμψει* *ο* 83 †.

§ 11. Nevens *ἄρα* wordt ook de enclitische vorm *ῥα* gebezigd (zie de noot op blz. 11); men noemt dit *aphaerĕsis* (*wegneming*).

Men vindt dus *ἄρα ἄρ᾽ ἄρ ῥα* en *ῥ᾽*.

Aanmerking I. De vorm *ῥα* (*ῥ᾽*) wordt slechts achter éénsylbige woorden gevonden, alsmede achter *ὅ(τ)τι* en *ἐπεί* (= *ὅ-τι, ἐπ-ει*).

Aanmerking II. Ook het augment der verba kan aphaeresis ondergaan, zie § 180.

§ 12. Van *syncŏpe* (uitstooting van een korten klinker, zie de noot op blz. 11) vindt men eenige in het Attisch niet voorkomende gevallen. Bijvoorbeeld:

τίπτε	= *τί ποτε*	*waarom toch?*
πρόχνυ	= *προγόνυ*	*op de knie.*
γνύξ	= *γόνυξ*	*op de knie.*
γλακτοφάγος	= *γαλακτοφάγος*	*zich met melk voedend.*
πλοχμοί	= *πλόκαμοι*	*haarlokken.*

---

[1]) Voor *τ* vindt (toevallig) geen apocope van *κατά* plaats.

Zie voorts § 79 en § 149 aanm. 3.

Aanmerking. Voor de adspiratie in πρόχνυ en πλοχμοί zie men Attische Vormleer[5] § 177 aanm. 4.

IV. Elisie.

§ 13. Van *elisie* wordt een ruim gebruik gemaakt.

Niet alleen worden allerlei uitgangen op -ᾰ -ε -ο geëlideerd, maar ook:

1) de uitgang -ῐ.
2) de tweeklank -αι der werkwoordsuitgangen -μαι, -(σ)αι (§ 117), -ται, -νται en -ᾰται (§ 119), -μεναι (§ 125), -σθαι.
3) de tweeklank -οι van den dativus sing. der persoonlijke voornaamwoorden (§ 92): μοι, σοι en τοι, ϝοι.
4) vormen op -ῐ(ν) of -ε(ν) missen dikwijls ook voor klinkers de ν, en worden dan geëlideerd (zie § 29). Bijvoorbeeld:

   μνηστῆρσ' voor μνηστῆρσιν.
   ἧμ' voor ἧμιν (zie § 92).
   κ' voor κεν (zie § 326).

Zie voorts § 31.

Aanmerking. Alleen van περί en τί (τι ὅτι ὅττι) wordt de ῐ nooit geëlideerd. Vermeldenswaardig is de elisie der -ι van den dativus singularis der 3e declinatie; bijvoorbeeld ἀσπίδ' Γ 349, ἔγχε' Η 289.

V. Hiatus.

§ 14. De *hiatus* is geoorloofd na een tweeklank of langen klinker.

Deze eindlettergreep (gewoonlijk -αι of -οι) staat meestal in de thesis en geldt dan voor kort. Bijvoorbeeld:

οὔ τί μοι αἰτίη ἐσσί· θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσι. Γ 164

Dikwijls ook komt hiatus voor na de arsis van den 3en voet, dus in de hoofdcaesuur, of na de arsis van den 2en voet; maar dan heeft natuurlijk geen verkorting plaats. Bijvoorbeeld:

δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ‖ ἵνα θέσκελα ϝέργα ϝίδηαι. Γ 130
σκῆπτρον δ' οὔτ' ὀπίσω ‖ οὔτε προπρηνὲς ἐνώμα. Γ 218
ἡμετέρῳ ‖ ἐνὶ ϝοίκῳ, ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρης. Α 30

Na de arsis der overige voeten is hiatus veel zeldzamer. Voorbeelden:

ὤ || Ἀχιλεῦ, κέλεαί με, Διὶ φίλε, μυθήσασθαι. Α 74
αἴθ' ὄφελες ἄγονός τ' ἔμεναι || ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι. Γ 40
ἢ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη || ἀφικάνει. Ζ 388

§ 15. Na een **korten** klinker is de hiatus slechts geoorloofd op de natuurlijke rustpunten van het vers; dus:

1) in de vrouwelijke caesuur van den 3en voet.
2) aan het einde van den 1en voet, mits daarop een rustpunt van den zin volgt (zie § 3).
3) aan het einde van den 4en voet (zie § 3).

Voorbeelden:

1) ὅσσα μοι ἠνείκαντο || ἀέθλια μώνυχες ἵπποι. Ι 127
2) ἀλλ' ἄνα, || εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν. Ι 247
3) νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτα Ϝερύσσατε || ἤπειρόνδε. κ 408

Aanmerking I. Dativi op -ῐ worden ook op andere plaatsen van het vers door een hiaat gevolgd (vergelijk § 65). Voorbeelden:

πατρὶ || ἐμῷ Πηλῆι, ὁ δ' αὐτ' ἐμοὶ ἠγγυάλιξε. Ψ 278
ἔγχεϊ || ὀξυόεντι, διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε. Π 309
ἀμφ' Ὀδυσῆι, || ἐμεῖο μετ' Αἰθιόπεσσιν ἐόντος. ε 287
ἐν Λακεδαίμονι || αὖθι, φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ. Γ 244
πατρὶ φίλῳ ἔπορον· ὁ δ' ἄρα Ϝῷ παιδὶ || ὄπασσε. Ρ 196
χάλκεα, ὀκτάκνημα, σιδηρέῳ ἄξονι || ἀμφί. Ε 723

Aanmerking II. Wanneer het eerste woord tengevolge van elisie op een klinker eindigt, geldt dit niet meer als hiatus; bijvoorbeeld:

μυρί' Ἀχαιοῖσ' ἄλγε' ἔθηκε. Α 2
Ἄλτᾱ', ὃς Λελέγεσσι. Φ 86
ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ' ὕστερον αὖτις ἰόντα. Α 27
ξεῖν', ἦ' ἄρ κ' ἐθέλοις θητευέμεν'; σ 357

Men vergelijke § 17 aanm.

§ 16. In den overgeleverden text staan op vele plaatsen hiaten die slechts schijnbaar zijn, daar het volgende woord met een Ϝ aanvangt (zie § 40), of de saamgetrokken eindlettergreep (-αι -ει -ευ -ου -ῳ enz.) zonder samentrekking moet worden gelezen met elisie van den slotklinker (zie § 71 aanm. 1, § 117 aanm., enz.).

VI. Verkorting in de thesis.

§ 17. Een tweeklank of lange klinker, waarop nòg een tweeklank of klinker volgt, kan in de thesis verkort worden (zie de noot op blz. 11).

Dit geschiedt:

1) altijd wanneer de eerste eindsylbe is, zie § 14.

Aanmerking. Natuurlijk heeft geen verkorting plaats als van het eerste woord reeds een sylbe geëlideerd is, zie § 15 aanm. 2.

2) dikwijls wanneer beide klanken tot hetzelfde woord behooren; bijvoorbeeld de eerste lettergreep van:

δήιος *B* 544. *οἶος* *N* 275.
Θρήικες *Ω* 234. *υἱός* *A* 489.

of de tweede lettergreep van:

ἵλαος *I* 639. *ἵδρυε* *B* 191.
ὀίω *A* 558. *ἥρωι* *H* 453.

Vóór buigingsuitgangen pleegt deze verkorting, zoo mogelijk, ook in het schrift te worden uitgedrukt. Bijvoorbeeld:

ἑστᾰότος	voor	*ἑστηότος* (§ 160).	*χρῡ́σεος*	voor	*χρύσειος* (§ 61).
νέας	„	*νῆας* (§ 75).	*βαθέης*	„	*βαθείης* (§ 75).
Ἄρεος	„	*Ἄρηος* (§ 73).	*ἐμέο*	„	*ἐμεῖο* (§ 92).
ἑύς	„	*ἠύς* (§ 75).	*νεός*	„	*νειός* (§ 88).
Πηλέος	„	*Πηλῆος* (§ 76).	*ὅο*	„	*οἷο* (§ 59).
ἕαται	„	*ἥαται* (§ 220).	*φυσίζοος*	„	*φυσίζωος* (§ 194).
κέαται	„	*κείαται* (§ 169).	*ἀμφίγῠος*	„	*ἀμφίγυιος*.

Bepaaldelijk geldt dit van vormen, waarin de verkorting reeds bij Homerus regel geworden en sedert gebleven is; bijvoorbeeld *τιμάω φιλέω σαόω*, stam *τιμᾱ φιλη σαω* (vgl. § 190).

§ 18. In sommige woorden gelden *α ι υ*, hoewel niet door een klinker maar door een medeklinker gevolgd, in de arsis als lang, in de thesis als kort (zie de noot op blz. 11). Bijvoorbeeld:

Ἀπόλλων: *ᾱ* *A* 14, 21 enz., *ᾰ* *A* 43, 75 enz.
ἀνήρ: *ᾱ* *B* 553 enz., *ᾰ* *A* 287 enz. (zie § 79).

πρίν:	ῑ	*B* 348 enz.,	ῐ	*B* 344 enz.
χρύσεος:	ῡ	*Δ* 15 enz.,	ῠ	*Z* 320 enz. (zie § 61).
ὕδωρ:	ῡ	*B* 755 enz.,	ῠ	*H* 425 enz.

Op zichzelf staan *αὐτάρ-ἀτάρ* (zie § 325), *ἑταῖρος-ἕταρος* (zie § 41[36]), *εὔκηλος-Ϝέκηλος* (zie § 41[21]).

Aanmerking. Afwisseling van *η* en *ε*, *ω* en *ο* komt slechts in enkele gevallen voor:

ἀργῆτι *Γ* 419 enz. — *ἀργέτα* *Φ* 127 †, -*τι* *Λ* 818 *ρ* 241 (?).
Κύθηρα — *Κυθέρεια*.
-*ξηραίνω* *Φ* 347 † — *ξερόν* *ε* 402 †.
γῆρας — *γεραιός*, *γέρων*, *γερήνιος*.
μήδομαι — *μέδομαι* (zie § 215).
μήν — *μέν*.
δή — *δέ*.
χῶρος met de samenstellingen *εὐρύχορος*, *καλλίχορος*.
δύω — *δύο*, bijv. *ε* 388 (zie § 91).

Overigens vergelijke men § 38 aanm. 5.

VII. Verlenging in de arsis.

§ 19. Een korte op een medeklinker eindigende slotsylbe[1]) kan in de arsis worden geplaatst en geldt dan als lang, onder den invloed van den ictus.

Dit vindt echter nagenoeg uitsluitend plaats:

1) vóór de hoofdcaesuur.

2) vóór een interpunctie.

Voorbeelden:

1) *εὐρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν* ‖ *ἠ' ἄγριον αἶγα.* — *Γ* 24
ἥατ' ἀκούοντες. ‖ *ὃ δ' Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε.* — *α* 326

2) *πῶς ἦλθες,* ‖ *Ὀδυσεῦ; τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων;* — *κ* 64
σταθμούς τε κλισίας τε κατηρεφέας ‖ *ἰδὲ σηκούς.* — *Σ* 589

Aanmerking I. Verzen, waarin dergelijke verlenging plaats vindt zonder door caesuur of interpunctie te worden ondersteund, zijn zeldzaam. Voorbeelden:

ὣς ἄρ' ἔφαν ἀπιόντες· ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ. — *ι* 413

---

1) De hier bedoelde lettergrepen zijn -*ᾰν*, -*εν*, (-*ῐν*), -*ον*, -*ῠν*, -*ᾰρ*, -*ᾰς*, -*ες*, -*ος*, -*ῠς*.

[redacted]

πρὶν μὲν γὰρ Πριάμοιο πόλιν μέροπε̄ς ἄνθρωποι. Σ 288
νεβρὸν ἔχοντ' ὀνύχεσσι, τέκο̄ς ἐλάφοιο ταχείης. Θ 248

Verlenging van een eindklinker (-ᾰ, -ε, -ῐ, -ο) vindt alleen plaats voor de hoofdcaesuur (dus in de 3e arsis). Bijvoorbeeld:

ἐκ γὰρ Ὀρέστᾱο̄ || τίσις ἔσσεται Ἀτρεΐδαο. α 40

Zie voorts § 26.

Aanmerking II. De dativus-uitgang -ῐ evenwel wordt geregeld in de arsis van alle voeten als lang gebruikt (vergelijk § 65). Voorbeelden:

Αἴαντῑ δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε. Ξ 459
κάρτεῑ τε σθένεῑ τε διακριδὸν ἔμμεν' ἄριστος. Ο 108
ὦ Ἀχιλεῦ, κέλεαί με, Διῒ φίλε, μυθήσασθαι. Α 74
δενδίλλων ἐς ἕκαστον, Ὀδυσσῆῑ δὲ μάλιστα. Ι 180
τὸν ΛυκόϜοργος ἔπεφνε δόλῳ, οὔ τι κράτεῑ γε. Η 142

En de naamvalsuitgang -ᾰ geldt in de arsis voor lang wanneer hij de middelste van vijf korte lettergrepen is. Voorbeelden:

πορφύρεᾱ καθύπερθ', ὑπένερθε δὲ λῖθ' ὑπέβαλλε. κ 353
τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέᾱ τε φαρέτρην. Α 45

In de volgende vergelijkingstrappen, die anders voor den hexameter onbruikbaar zouden zijn, wordt ο als lang gerekend: § 20.

ἀνῑηρο̄́τερος (β 190†).
κακοξεινο̄́τερος (υ 376†).
ὀιζῡρο̄́τερος (Ρ 446†), *-ρο̄́τατος* (ε 105†).

Aanmerking. Voor *λᾱρώτατος* β 350 † leze men *λᾰερώτατος*, en dus ook *λᾰερός* voor *λᾱρός* Ρ 572 Τ 316 μ 283 ξ 408.

Wanneer een woord aanvangt met drie korte lettergrepen, gevolgd door een (van nature of positione) lange, geldt de eerste lettergreep ter wille van het metrum voor lang. Bijvoorbeeld: § 21.

(ᾰ) *ἀγορᾰ́εσθε, ἀθᾰ́νᾰτος, ἀκᾰ́μᾰτος, ἀποδῐ́ωμαι, ἀπονέεσθαι, ἀποπέσῃσι.* — *ἠγᾰ́θεος, ἠγερέθονται, ἠερέθονται, ἠμᾰθόεις, ἠνεμόεις* (zie § 6).
(ε) *ἐλᾰ́τῐνος, ἐνόδῐος, ἐνοσῐ́γαιος, ἐνοσῐ́φυλλος, ἐπῐ́τονος, ἐρεσῐ́η, Ϝε̄ᾰρῐνός, ζε̄φῠρῐ́η.*
(ῐ) *δῑογενής, Πρῑᾰμῐ́δης, Σῑδονῐ́ων.*
(ο) *βο̄τῐᾰ́νειρα, δο̄λῐχόδειρος, ὀ̄λεσῐ́καρπος, ὀ̄λόμενος, πο̄λῠβότειρα, Πο̄λῠδᾰ́μας.*
(ῠ) *δῡνᾰμένοιο, θῡγᾰτέρες, θῡσᾰνόεσσα, κῡᾰνοχαίτης, ῡ̔λᾰκόμωρος.*

Aanmerking. In tweelettergrepige stammen pleegt, als zij het tweede

lid van een samengesteld woord vormen, die korte (en niet positione verlengde) aanvangsklinker te worden verlengd: bijv. [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]); [illegible] ([illegible]); [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]).

§ 22. Eenige verzen vangen met een korte lettergreep aan, die onder den invloed van den ictus voor lang geldt; namelijk:

ἐπεὶ X 379 Ψ 2 δ 13 ϑ 452 φ 25 ω 482

διὰ Γ 357 Δ 135 Η 251 Λ 435.

ἴομεν Β 440 Γ 625 Μ 328 Ξ 374 Φ 438 ω 432.

φίλε Δ 155 Ε 359 Φ 308.

Ϝεανοῦ Π 9.

'λῦτο Ω 1.

Zie ook Ψ 647 Ω 79 ι 425. Verdacht is τὰ Φ 352, τὸν ω 288.

§ 23. Op vele plaatsen van den overgeleverden text schijnt een korte lettergreep in de arsis alleen onder den invloed van den ictus als lang gebruikt, terwijl zij inderdaad lang is omdat de korte klinker door twee medeklinkers wordt gevolgd (vgl. § 24). Bijv.: οὔ τι μάλα δὴν lees δϜὴν Δ 416; ὣς ἄρα lees ὣς Ϝ' ἄρα Ω 154 (vgl. vs. 133).

VIII. Lengte door positie.

§ 24. Wanneer op een korten klinker twee (of drie) medeklinkers volgen, geldt deze lettergreep ten gevolge van hare plaatsing — *positione* — als lang. Natuurlijk zijn ζ, ξ en ψ elk als twee letters te beschouwen. Bijvoorbeeld:

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος 'τέκετο Ζεύς. Ξ 434

Aanmerking. Er zijn drie gevallen mogelijk, die zich in bovenstaanden versregel alle voordoen:

1) de korte klinker en de medeklinkers behooren tot hetzelfde woord: *δινήεντος.*

2) de medeklinkers zijn over twee woorden verdeeld: *ἀθάνατος 'τέκετο.*

3) de korte klinker is eindletter, en het volgende woord begint met twee (of drie) medeklinkers: *'τέκετο Ζεύς.*

§ 25. M u t a c u m l i q u i d a [1]), behalve β γ of δ gevolgd door λ μ

[1]) Hiermede wordt bedoeld: een muta die in hetzelfde woord door een liquida wordt gevolgd.

Is de muta eind-, de liquida beginletter, dan wordt de lettergreep steeds als lang beschouwd, ook in het Attisch. Dit geval doet zich intusschen alleen voor bij de praepositie ἐκ, bijv. *μάχης ἐκ νοστήσαντε* Ε 157.

of *ν*, maakt in het Attisch een voorgaanden korten klinker niet positione lang.

Bij Homerus worden zulke lettergrepen doorgaans in de **arsis** geplaatst en dus als **lang** beschouwd.

Doch terwille van woorden, die anders in den hexameter niet zouden passen, kunnen zoodanige lettergrepen in de **thesis** worden geplaatst [1]), en dan naar de behoefte van het vers voor lang of kort gelden (zie de noot op blz. 11). Bijvoorbeeld:

Πᾰτρο̄κλέεος *Π* 554 etc. *φοινήεντᾰ δρᾰ́κοντα* *Μ* 220.
πε̄πρωμένον *Γ* 309. *Ἀφροδῑτη* *Β* 820 etc.

Aanmerking. Wanneer de lettergreep voor kort geldt, is de liquida steeds *λ* of *ρ*.

Een korte **eindklinker** mag in de **arsis** staan en dus als lang gelden, indien het volgende woord met een liquida of Ϝ aanvangt (vergelijk § 19). Bijvoorbeeld: **§ 26.**

(λ) *εἷλκ᾽ ἐπὶ Ϝοὶ μεμαὼς ὥς τε̄ λῖς, ἐκ δ᾽ ἄρα χειρός.* *Λ* 239
(μ) *αἰεὶ δὲ̄ μαλακοῖσι καὶ αἱμυλίοισι Ϝέπεσσι.* *α* 56
(ν) *αἶψα δ᾽ ἐπὶ̄ νευρῇ κατεκόσμεε πικρὸν ὀιστόν.* *Δ* 118
(ρ) *Ϝάστυ δέ μοι δεῖξον, δὸς δὲ̄ ῥάκος ἀμφιβαλέσθαι.* *ζ* 178
(Ϝ) *πατρὶ φίλῳ ἔ̄πορον· ὃ̄ δ᾽ ἄρᾱ Ϝῷ παιδὶ ὄ̄πασσε.* *Ρ* 196

Aanmerking I. Op enkele plaatsen geschiedt dit ook vóór *σ*-, zie *Ρ* 463 *Υ* 434 *ι* 293 *κ* 238 *λ* 219 *σ* 77.

Aanmerking II. In de **thesis** geldt een eindklinker vóór de genoemde letters **niet** als lang, ook niet vóór *ρ*; bijvoorbeeld:

ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅ τις τοιαῦτά γε̆ ῥέζοι. *α* 47
πλάζων· οὐδέ τι μιν σθένεϊ ῥηγνῦσῐ ῥέοντες. *Ρ* 751

Uitzonderingen vindt men *Ε* 358 (= *Φ* 368 *Χ* 91) en *ν* 438 (= *ρ* 198 *σ* 109).

In vormen met het **augment** en in **samenstellingen** maakt *ρ* als beginletter van den stam (oudtijds *Ϝρ* of *σρ*) de **§ 27.**

---

[1]) Buiten noodzaak geschiedt dit slechts op weinige plaatsen (bijv. *τὰ̄ πρῶτα* *Α* 6), en slechts op enkele daarvan wordt de lettergreep (nagenoeg steeds een eindlettergreep) als kort gerekend, bijv. *μ* 215 *τύπτετε̆ κληῖδεσσιν.*

voorafgaande lettergreep positione lang, en pleegt dan dubbel te worden geschreven, evenals in het Attisch.

Aanmerking I. De *ρ* wordt ook in de thesis doorgaans verdubbeld; bijvoorbeeld *ἔρρηξε* *Γ* 348. Uitzonderingen hierop zijn betrekkelijk zeldzaam; bijvoorbeeld *ἐρύσατο* *Z* 403, *προρέοντι* *E* 598, *ἀναροιβδεῖ* *μ* 105. — Vergelijk § 132 aanm.

In de arsis hebben ook *λ*, *μ*, *ν*, *Ϝ* en *σ* soms deze eigenschap.

Aanmerking II. Verdubbeling van *λ*, *μ*, *ν*, *Ϝ*, *σ* heeft slechts plaats bij de volgende stammen:

(*λαβ*) *ἔλλαβε* nevens *ἔλαβε* (§ 243).
(*ληγ*) *ἀπολλῆξαι*, *μεταλλήξας*, benevens *ἄλληκτος*.
(*λιγ*) *ἐπιλλίγδην*.
(*λιτ*) *ἐλλισάμην* (§ 220), met de afgeleide adjectiva *πολύλλιστος* en *τρίλλιστος*, benevens enkele vormen van *λιτανεύω*.
Ook vindt men *ἐλλίσσετο*, natuurlijk met de eerste lettergreep in de thesis (*Z* 45 *Φ* 71 *κ* 264).
(*λοφ*) *ἄλλοφος*, *καταλλοφάδια*.

(*μαθ*) *ἔμμαθες* en *ἔμμαθεν* (*ρ* 226 en *σ* 362).
(*μειδ*) *φιλομμειδής*.
(*μελιη*) *ἐυμμελίης*.
(*μορ*) *ἔμμορε* (§ 271), met de afgeleide woorden *ἄμμορος* (*δυσάμμορος*) en *ἀμμορίη*, benevens *διεμμοιρᾶτο*.

(*νιβ*) *ἀπεννίζοντο*.
(*νιφ*) *ἀγάννιφος*.

(*Ϝεπ*) *ἀποϜϜειπών* (*T* 35 †).
(*Ϝερ*) *ἀποϜϜέρσῃ* en *-σειε* (§ 254).
(*Ϝιδ*) *ἐϜϜείδησθα*, *-δει* (§ 160).
(*σϜαδ*) *ἔϜϜαδε* (§ 40 aanm. 2).

(*σϜαν*) *περισσαίνω*.
(*σϜει*) *σείω* (§ 188) met zijn samenstellingen.
(*σϜέλμα*) *ἐύσσελμος*.
(*σϜευ*) *σεύω* (§ 188) met zijn samenstellingen en de afgeleide woorden *λαοσσόος* en *ἐπίσσωτρον*.

Met de verdubbeling van *σ* (= *σϜ*) vergelijke men § 38 aanm. 1.

Aanmerking III. Evenzoo is van de beide eigennamen *Ἀχι(λ)λεύς* en *Ὀδυ(σ)σεύς* (§ 294) de tweede lettergreep in de arsis lang, in de thesis kort.

28. In enkele gevallen wordt een positione lange lettergreep voor kort gerekend, omdat anders de volgende korte lettergreep

tusschen twee lange zou komen te staan en het woord dus in den hexameter niet zou kunnen worden gebruikt.

Namelijk:

1) de korte eindklinker die voorafgaat aan:

Ζᾱ̆κυνθος.	*Σκᾰμάνδριος.*
Ζέλεια.	*σκέπαρνον.*
Σκᾱ̆μανδρος.	*σκέᾱτος* (§ 70).

2) de eerste lettergreep van:

ἀμβρότη *Ξ* 78 †.

ἀνδροτῆτα *Π* 857 *Χ* 363 *Ω* 6.

ἀνδροφόντη *Β* 651 *Η* 166 *Θ* 264 *Ρ* 259.

Ἱστίαιαν *Β* 537 †.

ἄ̆βροτάξομεν (eigenlijk *ἀμβροτάξομεν*) *Κ* 65 † (zie § 149[8]).

3) de tweede lettergreep van:

Αἰγυπτίη -τίᾶς -τίησ' -τίους -τίων *Ι* 382 enz.

Ook *αἰνά̆οντα* (in plaats van *αἰεν-νάοντα*) *ν* 109 † moet aldus worden beschouwd (zie § 324).

HOOFDSTUK II.

MEDEKLINKERS.

I. Beweeglijke medeklinkers.

A. Eindmedeklinkers.

Beweeglijke eindmedeklinkers kunnen **§ 29.**

vóór medeklinkers voorkomen;

vóór klinkers worden weggelaten, waarna er elisie [1]) plaats vindt (zie § 13).

Een beweeglijke *-ν* vindt men niet slechts in de uitgangen **§ 30.** die uit het Attisch bekend zijn, maar ook:

in sommige adverbia op *-θεν* (zie § 47).

in den uitgang *-φῐν* (zie § 46).

in *νῦν*, enclitisch *νῠ*.

in *κεν* (zie § 326).

---

[1]) Bij *οὕτω* verkorting, bijv. *γ* 315 *οὕτω ὑπερφιάλους*. Evenzoo *Γ* 169 *ο* 12.

§ 31. Een beweeglijke -ς hebben de adverbia:

πολλάκῐς - πολλάκῐ *dikwijls.*
ὁσσάκῐ... τοσσάκι *zoo dikwijls als.... zóó dikwijls.*
ἀτρέμᾰς - ἀτρέμᾰ *rustig* (§ 320).
ἄντικρυς - ἀντικρύ *tegenover.*
μεσσηγύς - μεσσηγύ *tusschenin* } (§ 318).
ἰθύς - ἰθύ *rechtstreeks* } (§ 318).
μέχρῐς - μέχρῐ *totaan* } (§ 318).

Aanmerking I. De vormen ὁσσάκις, τοσσάκις komen, ongetwijfeld toevallig, niet voor.

Aanmerking II. Na het wegvallen der ς vindt λ 586 elisie plaats: τοσσάχ' ὕδωρ (zie § 29).

Aanmerking III. Een beweeglijke σ in de voorlaatste lettergreep hebben ἔκτο(σ)θεν, ἔντο(σ)θεν, ὄπι(σ)θεν en de uitgang -με(σ)θα van den 1en persoon pluralis medii en passivi, zie § 118.

Aanmerking IV. Over ἀμφί(ς) zie men § 316, en over ἄχρῐ(ς) § 318.

§ 32. Wanneer de ontkenning οὐκ aan het einde van den zin staat, wordt niet, gelijk in het Attisch, de κ afgeworpen, maar de langere vorm οὐκί gebezigd, bijvoorbeeld *B* 238.

B. Aanvangsmedeklinkers.

§ 33. ἴα - μία *ééne*, fem. van εἷς (§ 91).
αἶα - γαῖα (γῆ) *aarde.*
αἰψηρός - λαιψηρός *snel.*
εἴβω - λείβω *plengen.*
δοῦπος *gedreun*, δουπέω *dreunen* (§ 158), - aor. ἐγδούπησαν.
ἐρίδουπος - ἐρίγδουπος *luid dreunend.* — Vgl. κτύπος, κτυπέω.
νέφος, νεφέλη *nevel*, - κνέφας en ὁ ζόφος *duisternis*, δνοφερός *donker*, ϝιοδνεφής *violet.*
σύν - ξύν *met*, beide ook in samenstellingen.

Aanmerking. Over ϝ en σ als aanvangsletters zie men § 41 en 44.

C. In het midden der woorden.

§ 34. Mèt en zonder τ (of θ) vindt men de volgende stammen:
πόλις - πτόλις (§ 74 aanm. 2), πτολίεθρον *stad*, πτολίπορθος *stedendwinger.*

πόλεμος - πτόλεμος krijg, πολεμίζω - πτολεμίζω krijg voeren, πολεμιστής - πτολεμιστής krijger.

μᾰλᾰκός - μαλθᾰκός week.

χᾰμᾰδῐς, χᾰμᾶζε, χᾰμαί op den grond, - χθᾰμᾰλός laag, χθών grond, -χθόνιος.

δίχᾰ - διχθᾰ, τρίχᾰ - τριχθᾰ, in tweeën, drieën (§ 91).

μογέω - μοχθέω zich inspannen.

Zie verder § 142.

II. Samenkomst van medeklinkers.

Een T-klank valt vóór σ niet weg maar wordt geassimileerd. **§ 35.**

Ook σ blijft voor σ behouden.

Daarnevens vindt men echter de jongere vormen, waarin de dubbele sigma tot één σ is verzacht.

Deze regel betreft hoofdzakelijk den dativus plur. der 3e declinatie, en de vormen van verba wier stam op een T-klank of σ eindigt. Voorbeelden:

πούς (ποδ),	dat. plur.	πο(σ)σί.
Ϝέπος (Ϝεπεσ),	„ „	Ϝέπε(σ)σι.
φράζω (φραδ),	aoristus	ἐφρα(σ)σάμην.
Ϝοῖδα (Ϝιδ),	3. plur.	Ϝί(σ)σασι.
μάχομαι (μαχεσ),	futurum	μαχέσσομαι.

Aanmerking. Zoo ook κέκασσαι en πέπυσσαι, 2. sing. ind. perf. van καίνῠμαι (καδ) en πυνθάνομαι (πυθ) § 221.

Voorts vindt men σσ in de volgende woorden: **§ 36.**

ποσσῆμαρ.

τό(σ)σος, το(σ)σόσδε, το(σ)σοῦτος, τοσσάκι.

ὅ(σ)σος, ὁπό(σ)σος, ὁσσάκι, ὁσσάτιον.

μέ(σ)σος, με(σ)σηγύ(ς).

πρό(σ)σω, πρόσσοθεν.

ὀπί(σ)σω.

νεμε(σ)σάω, νεμε(σ)σητός [1]).

[1]) De dativus νεμέσσι Z 335 moet op misverstand berusten.

In plaats van het attische -ττ- komt steeds -σσ- voor; bijvoorbeeld *θάλασσα* att. *θάλαττα*, *κηρύσσω* att. *κηρύττω*.

§ 37. De relativa, die met ὀπ- beginnen, hebben veelal den ouderen vorm ὀππ-:

ὁ(π)ποῖος, ὀππόσος nevens ὁπό(σ)σος, ὀππότερος, ὅ(π)πως, ὁ(π)πότε, ὅ(π)πῃ, ὀππόθι nevens ὅπου, ὀππόθεν, ὀππόσ(ε), ὀπποτέρωθεν.

Aanmerking I. Van de vormen met ὀππ- staat, behalve *P* 144, de eerste sylbe steeds in de arsis.

En voor ὅ τι wordt dikwijls de vollere vorm ὅττι gevonden (zie § 102).

Aanmerking II. In ἐπελέκκησεν, πελέκκῳ, ἡμιπέλεκκα vindt men κ verdubbeld [1]).

Aanmerking III. In strijd met de regels voor de verandering der mutae vindt men in verscheiden woorden de letterverbindingen δμ τμ θμ κμ χμ. Bijvoorbeeld:

Κάδμος	πότμος	γναθμός	ἀκμή	αἰχμή
ὀδμή	ἐφετμή	κεκορυθμένος	τέκμωρ	ἴχμα.

Ook in het Attisch komen enkele dergelijke afwijkingen voor, o. a. ἀκμή en αἰχμή.

§ 38. Een ϝ, volgende op een liquida, wordt aan deze geassimileerd. In het Aeolisch wordt dit aangeduid door verdubbeling van de liquida. In het Ionisch vindt geen verdubbeling plaats, maar verlenging van den voorafgaanden korten klinker (ε en ο tot ει en ου). In later tijd (in het Attisch) valt de ϝ weg zonder vergoeding.

De oudste wijze van schrijven, die nòch de verlenging der klinkers nòch de verdubbeling der medeklinkers placht aan te duiden (zie inleiding bladz. 8), maakte tusschen deze drie soorten van vormen geen zichtbaar verschil. Bijvoorbeeld: oorspronkelijke vorm *ΞΕΝϜΟΣ* [2]), geassimileerde vorm *ΞΕΝΟΣ*, d. w. z. *xēnos*, in het Aeolisch uitgesproken ξέννος, in het Ionisch ξεῖνος. Later, nl. in het Attisch, wordt het *xĕnos*, ξένος.

---

[1]) De dubbele κ is ontstaan uit κϝ: πελέκυον (vgl. πέλεκυς), πέλεκϝον, πέλεκκον, enz.

[2]) Deze vorm komt op oude dorische inschriften voor.

[redacted]

In den Homerus-text worden de oorspronkelijke, niet geassimileerde, vormen niet aangetroffen; die waarin de Ϝ zonder schadeloosstelling wegvalt (bijv. ξένιος) zijn zeldzaam.

Aanmerking I. De eerste lettergreep der volgende woorden, waarin een Ϝ aan de voorafgaande liquida is geassimileerd, is bij Homerus lang, in het Attisch echter kort:

κᾱλός schoon.

οὖλος geheel.

φθάνω voorkómen (§ 207).

ξεῖνος gast, met *ξείνιος, ξεινήιον, ξεινίζω.*

Daarnevens echter *ξένιος.*

τῖνω boeten (§ 165).

γουνός (gen.) enz. *knie* (§ 68).

μοῦνος alleen.

εἰρωτάω vragen (§ 264).

δουρός (gen.) enz. *speer* (§ 68).

κοῦρος jongeling, κούρη meisje.

οὐρεύς muildier.

Vóór *σ* vindt om dezelfde reden verlenging plaats in:

Ϝῖσος gelijk, bijvorm *ἐϜῖσος.*

νοῦσος ziekte.

Vergelijk § 27 aanm. 2.

Aanmerking II. Lang is ook de tweede lettergreep van de in het Attisch ongebruikelijke woorden:

ἱκᾱνω bereiken } § 143.
κιχᾱνω treffen }

Aanmerking III. In de verbindingen *σλ, σμ, σν, σρ* wordt *σ* geassimileerd, en de voorgaande lettergreep op de hierboven besproken wijze veranderd. In den Homerus-text komen alle drie de genoemde gevallen voor, als:

oorspronkelijke vorm *ΕΣΜ-*, § 302,

geassimileerde vorm *ΕΜ-*, d. w. z. *ēm-*,

ἔμμεναι te zijn,

εἰμί ik ben, εἰμέν wij zijn,

ἔμεναι te zijn.

Aanmerking IV. Ook in de verbindingen *λσ, νσ, ρσ* pleegt de *σ* te worden geassimileerd; in verscheiden woorden echter is zij onveranderd gebleven, bijv. *ἄλσος, ἐϜέρση, θαρσέω*, zie ook de futura en aoristi van *λ*- en *ρ*-stammen § 254 en den aoristus *ἔκενσα* § 211.

Aanmerking V. Van de volgende woorden is de eerste lettergreep in de arsis lang, in de thesis kort (vergelijk § 18):

εἰλήλουθα - ἐλήλουθα ik ben gekomen (§ 160).

μείλινος - μέλινος (ρ 339 †) *esschenhouten*, van *μελίη esch.*

κουλεόν - κολεόν scheede.

Οὔλυμπος - Ὄλυμπος Olympus.

εἰνάτος - ἐνάτος negende (§ 91).

εἵνεκα - ἕνεκα wegens (§ 318).

κεινός - κενεός *ledig* (§ 63).
στεῖνος - στένος (χ 460?) *engte.*
οὔνομα - ὄνομα *naam.*
οὖρος - ὄρος *berg.*

Zoo ook het passivum *στείνομαι in het nauw gebracht worden* nevens het activum *στένω zuchten.*

§ 39. In verscheiden stammen wordt ρ door den bijbehoorenden klinker (meestal ᾰ) nu eens gevolgd, dan weer voorafgegaan; men pleegt dit, minder juist, *metathĕsis* (*omzetting*) te noemen.

Aanmerking I. De hier bedoelde woorden zijn:
ἀνδράσι van ἀνήρ *man* (§ 79).
ἀστράσι van ἀστήρ *ster* (§ 79).
ῥαίνω (ῥαδ) *besproeien* (§ 221) met ἀρδμός *wed*, νεοαρδής *versch besproeid.*
βρᾰδύς *traag* met superlativus βάρδιστος (§ 87).
ἔδρᾰθον bij het niet homerische δαρθάνω *slapen* (§ 149).
δρᾰτός adject. verbale van δέρω *villen.*
ἔδρᾰκον bij δέρκομαι *kijken* (§ 226).
πολυρρήν (πολυϝρήν) - πολύϝαρνι *rijk aan schapen* (§ 41[8]).
ῥέζω (ϝρέζω) - ϝέρδω *verrichten*, ϝέργον *werk* (§ 224).
θράσος - θάρσος *koenheid.*
κρᾰδίη - καρδίη *hart.*
κράτος - κάρτος *kracht* } met superlativus κάρτιστος (§ 87).
κρᾰτερός - καρτερός *krachtig* } met superlativus κάρτιστος (§ 87).
ἔπρᾰθον bij πέρθω *verwoesten* (§ 211).
τρέπω *draaien* met τερπικέραυνος *bliksemslingeraar* (§ 251).
ἀτρᾰπῑτός - ἀταρπιτός, ἀταρπός *zijweg.*
τρέφω *voeden*, τραφερή *vasteland* met τάρφος *dichtbegroeide plek* (§ 252).
τρόφις *dik* - ταρφύς (alleen in het meervoud) *dicht.*
ἐτρᾰπην bij τέρπω *verheugen* (§ 250).
τέτρᾰτος - τέταρτος *vierde* (§ 91).
ἤμβροτον - ἥμαρτον bij ἁμαρτάνω *falen* (§ 149).
βροτός (μροτός) *sterfelijk* bij μόρος *dood* enz. (§ 271).
ἄ-μβροτος *onsterfelijk*, ἀ-μβρόσιος *den onsterfelijken eigen.*
φᾰεσί-μβροτος *de stervelingen beschijnend* (§ 280).
τερψί-μβροτος *de stervelingen streelend* (§ 250).
φθισί-μβροτος *de stervelingen verdervend* (§ 166).
θρῴσκω *springen*, aor. ἔθορον (§ 285).
πέπρωται *er is beschikt*, aor. ἔπορον (§ 276).

Aanmerking II. Hetzelfde verschijnsel heeft bij λ plaats in:
βλώσκω *gaan*, perf. μέ-μβλωκα — aor. ἔμολον (§ 285).

III. Digamma.

Tijdens het ontstaan der homerische gezangen behoorde tot de klanken van de taal, die in het vaderland der dichters gesproken werd, ook de Ϝ; bij het voordragen der epische gedichten door de rhapsoden werd deze letter ook later ongetwijfeld uitgesproken. Langzamerhand echter is de *w*-klank bij de Grieken in onbruik geraakt, in het Ionisch en het Attisch vroeger dan in andere dialecten, en sinds de zesde, wellicht reeds sinds de zevende eeuw v. C. ontbrak het letterteeken Ϝ aan het alphabet waarvan de Ioniërs zoowel als aan dat waarvan de bewoners van Attica zich bedienden. Hieruit vloeide voort, dat in die exemplaren van de Ilias en de Odyssea, die te Athene, het middelpunt van den boekhandel in het klassieke tijdvak, werden vervaardigd, de Ϝ niet werd geschreven. Deze letter was dientengevolge onzichtbaar geworden lang voordat de alexandrijnsche taalvorschers zich met den text en versbouw van Homerus bezig hielden. Deze vermoedden zelfs niet welke groote rol de Ϝ als beginletter in het homerisch dialect speelt. Eerst in den aanvang der vorige eeuw is dit door den engelschen geleerde Bentley ontdekt. **§ 40.**

Door de Ϝ in den text te herstellen, worden vele schijnbare onregelmatigheden in den versbouw opgeheven; tallooze hiaten verdwijnen er door, en schijnbaar korte lettergrepen blijken inderdaad positione lang te zijn. Als voorbeelden mogen de volgende versregels dienen:

ἐξαπάφοιτο Ϝέπεσσι· Ϝάλις δέ Ϝοι. ἀλλὰ Ϝέκηλος | Ϝερρέτω. I 376
οἶά τε Ϝῷ Ϝοικῆι Ϝάναξ ἐύθυμος ἔδωκε. ξ 68
αἰδοῖός τέ μοί ἐσσι, φίλε̄ Ϝεκυρὲ, δϜεινός τε. Γ 172

Aanmerking I. Waar de Ϝ niet kan worden hersteld, is dit in den regel een gevolg van textbederf, of een bewijs voor den laten oorsprong der plaats. Slechts enkele woorden, zooals *Ϝελεῖν*, *Ϝιδρώς*, werden door de oude dichters zoowel mèt als zónder Ϝ gebezigd. Ook hebben eenige stammen in sommige afleidingen de Ϝ behouden, in andere verloren, bijv. *Ϝέργω weren*, maar *ἕρκος omheining*.

Of de ϝ ook in het midden van sommige woorden nog werd gehoord, kan niet met zekerheid worden uitgemaakt; het is echter onwaarschijnlijk.

Wel mag men aannemen, dat wanneer een woord bij Homerus met ϝ aanvangt, die letter ook in samenstellingen, en dus ook na augment en reduplicatie, werd uitgesproken.

Aanmerking II. In enkele dergelijke gevallen is de ϝ als υ in den overgeleverden text zichtbaar gebleven. Voorbeelden hiervan zijn:

αὐέρυσαν voor *ἀϝϝέρυσαν* (*ἀνϝέρυσαν*, § 10), 3. plur. ind. aor. van *ἀνα-ϝερύω achterovertrekken* (§ 298).

αὐΐαχοι voor *ἀϝιϝάχοι te gelijk schreeuwend* Ν 41 † (eigenlijk *σἀ-ϝιϝάχοι*), vgl. § 21.

ταλαύρῑνος voor *ταλά-ϝρῑνος schildtorschend* (§ 160[13]).

εὔαδε voor *ἔϝϝαδε* (*ἔ-σϝαδε*), 3. sing. ind. aor. van *ϝανδάνω behagen* (§ 221).

ἀπούρας voor *ἀπο-ϝράς afgenomen hebbende* (§ 150).

— § 41. De woorden, die in het homerisch dialect met ϝ aanvangen, zijn de volgende:

1. *ϝάγνῡμι breken*, *ϝάξω*, *ἔϝαξα*, *ἐϝάγην* (§ 155 aanm.), *-ϝέϝαγα*.
   ἀϝαγής onbreekbaar (λ 575 †).
2. *ἐϝάδησα genoeg krijgen*, *ϝεϝαδηκώς verzadigd* (§ 157 aanm. 2).
— *ϝάδος* (τὸ) *walg*.
   Doch *ἅδην* (adv.) *genoeg* zonder ϝ.
3. *ϝανδάνω behagen* (§ 221).
   Over *ἔϝϝαδε* zie men § 40 aanm. 2.
   Εὐρυϝάδης, *Λαοϝάδης* mannennamen.
— *ϝήδομαι aangenaam vinden* (§ 221).
— *ϝηδύς aangenaam*, bijvorm *ϝήδυμος*.
   ϝηδυϝεπής welsprekend, *ϝηδύποτος aangenaam om te drinken*.
   μελιϝηδής honigzoet.
   Maar *ἦδος genoegen* zonder ϝ.
   Wellicht behoort ook (ϝ)*ιδανός lieflijk* Ξ 172 † tot dezen stam.
— *ϝέδνα* (τὰ) *koopprijs voor de bruid betaald*. — Vollere vorm [1]) *ἔϝεδνα*.
   ἀνάϝεδνος gratis uitgehuwelijkt.
   ἐϝεδνόομαι uithuwelijken, *ἐϝεδνωτής bruidswerver*.

---

[1]) Wellicht behoort men steeds *ἔϝεδνα* te schrijven.

4. *ϝᾰλις* (adv.) *genoeg* (zie *ϝέλλω* n⁰ 24).

5. *ἐϝᾰλων genomen worden.*

6. *ϝᾰναξ vorst, ϝᾰνασσα vorstin.*

   ϝᾰνακτόριος (?) ο 397 † *den vorst toebehoorend.*

   Ϝαστυϝᾰναξ, Ϝιφιϝᾰνασσα, Ϝιϝᾰνασσα eigennamen.

— *ϝᾰνάσσω heerschen.*

7. *ϝᾰραιός smal.*

   Ϝαραιθυρέη stadsnaam.

8. *ϝάρνᾰ* (*τὸν*) enz. *schaap* (§ 79).

   Doch *ἀρνειός ram* zonder *ϝ*.

   πολύρρην (*πολύϝρην*) *rijk aan schapen*, dat. *πολύϝαρνι*, zie § 39 aanm. 1, *ὑπόρρην* (*ὑπόϝρην*) *een lam zoogend.*

9. *ϝάστῠ stad.*

— *ϝαστοί stedelingen.*

   ϜαστυϜᾰναξ, ϜαστυϜᾰλος, Ϝαστύνοος, Ϝαστύπῠλος mannennamen.

   Ϝαστυόχη (-εια) vrouwennaam.

   ϝαστυβοήτης stadsomroeper.

   Doch *ἑστίη haard* en *ἐφέστιος zich bij den haard bevindend* zonder *ϝ*[1]).

10. *ϝιϝᾰχω schreeuwen* (§ 229).

— *ϝιϝᾰχή geschreeuw, ϝηχή galm, -ϝηχέω galmen.*

   ἀϝιϝᾰχοι te gelijk schreeuwend (§ 40 aanm. 2).

   ϝηχήεις en *πολυϝηχής galmend, δυσϝηχής wanluidend.*

11. *ϝέ* enz. *hem, het, haar,* pron. personale (§ 92). — Vollere vormen *ἐϝέ ἐϝοί* (§ 44 en 93).

— *ϝός* enz. *zijn, haar,* pron. possessivum (§ 95). — Vollere vorm *ἐϝός* (§ 44).

12. *ϝέᾰρ* (*τὸ*) *lente* (§ 70).

   ϝεᾰρῐνός in de lente (§ 21).

13. *ϝέθειραι* (*αἱ*) *paardenmanen, helmpluim.*

14. *ϝέθνος* (*τὸ*) *volk.*

15. *ϝείκοσι twintig, ϝεικοστός twintigste.* — Vollere vorm *ἐϝείκοσι, ἐϝεικοστός.*

16. *ϝείκω wijken.*

17. *Ϝεκᾰβη Hecuba.*

---

1) Wel kan op alle plaatsen *ϝεστίη* en *ἐπιϝέστιος* worden gelezen, maar waarschijnlijk is dit niet homerisch; zie onze aanteekening op ζ 265.

18. ϝεκᾶς (adv.) *ver* (§ 89), ϝέκᾰθεν *van verre*.

ϝεκάϝεργος *van verre werkend*, ϝεκηβόλος *van verre treffend*, epitheta van Apollo.

Bijvormen ϝέκᾰτος, ϝεκᾰτηβόλος, ϝεκᾰτηβελέτης.

ϝεκηβολίη *ver treffend schot*.

Ϝεκᾰμήδη vrouwennaam.

19. ϝέκαστος *elk*.

ϝεκάστοθι *op elke plaats*, ϝεκάτερθεν *van weerskanten*.

20. ϝεκυρός *schoonvader*, ϝεκυρή *schoonmoeder*.

21. ϝεκών *gewillig*, ἀϝέκων *onwillig*.

ϝέκητι *volgens den wil*, ἀϝέκητι *tegen den wil*, ἀϝεκαζόμενος *gedwongen*.

— ϝέκηλος *rustig*. — Vollere vorm εὔκηλος = ἐϝ(ε)κηλος (zie § 18).

22. ἔϝελον *nemen* op enkele plaatsen (bijv. *B* 332 *E* 118), doch op de meeste zonder ϝ.

— ϝέλωρ (τὸ) *prooi* (§ 70).

23. ϝέλδομαι *wenschen* (§ 211). — Vollere vorm ἐϝέλδομαι.

— ἐϝέλδωρ (τὸ) *wensch* (§ 70).

— ϝέλπω *doen hopen*, ϝέλπομαι *verwachten* (§ 211). — Vollere vorm ἐϝέλπομαι.

— ϝελπίς en ϝελπωρή *verwachting*.

Ϝελπήνωρ mannennaam, ἀϝελπής *onverhoopt*, ἀϝελπτέω (?) *H* 310 † *wanhopen*.

24. ϝέλλω *samendringen* (§ 265). — Bijvormen ϝειλέω, ϝειλύω, ϝειλῠφάω, ϝειλῡφάζω.

ἀϝελλής (ἀϝολλής? *Γ* 13 †) plur. ἀϝολλέες *aanééngesloten*, ἀϝολλίζω *bijéén brengen*. — Zie ook ϝάλις n⁰ 4.

ϝιλᾰδόν *troepsgewijze*, ϝιλλάς *koord*, ϝόλμος *rolsteen*, ϝουλᾰμός *krijgsgewoel*.

Doch zonder ϝ: εἴλῡμα *omhulsel*, εἶλαρ *bolwerk* (§ 70), εἰλίποδες (βόες) *met slingrenden gang*, ἐλλεδᾰνοί *garven*.

— ϝοῦλος *krullend, wollig*.

ϝουλοκᾰρηνος *met krullend hoofdhaar*.

— ϝελίσσω *winden, wenden*, ἐϝέλιξα, ϝεϝέλιγμαι, ἐϝελίχθην.

ϝέλικες (βόες) *kromhoornig*.

(νέες) ἀμφιϝέλισσαι *met gekromden sneb en achtersteven*

ϝελικώπες (Ἀχαιοί) *met gewelfde wenkbrauwen*.

Fem. ϝελικῶπις *Α* 98 †.

Ϝελικάων mannennaam.

Ϝελίκη stadsnaam, Ϝελικώνιος *Heliconisch*.

Doch zonder ϝ: ἕλιξ *spiraalvormige broche*

25. *Ϝέξ zes*, met zijn afleidingen en samenstellingen.

Ϝέκτος zesde, *Ϝεξήκοντα zestig*, *Ϝεκκαιδεκάδωρος zestien palm lang*, *Ϝεξήμαρ zes dagen*, *ϜεξϜέτης zesjarig*.

26. *ἔϜειπον zeggen* (§ 306).

— *Ϝέπος* (τὸ) *woord*.

Ϝεπεσβόλος praatsmaker, *Ϝεπεσβολίη driest gesnap*.

ἡδυϜεπής aangenaam sprekend, en andere samenstellingen op -*Ϝεπής*.

— *Ϝόπᾰ* (τὴν) enz. *stem*.

εὐρύϜοπα (*Ζεύς*) *luid donderend*.

— *Ϝόσσᾰ* (= *Ϝοπjα*) *gerucht*.

Doch *ὀμφή stem eener godheid* zonder *Ϝ*.

27. *Ϝείρω zeggen*, fut. *Ϝερέω*, perf. pass. *ϜέϜρημαι* (§ 306).

28. *Ϝέργω weren*, *afscheiden* (§ 230). — Vollere vorm *ἐϜέργω*.

ΛυκόϜοργος mannennaam.

ἕρκος (τὸ) *bolwerk* heeft op de meeste plaatsen geen *Ϝ*, zie echter *Ε* 90; deminutivum *Ϝερκίον* σ 102 †.

Zonder *Ϝ* is ook *ὅρκος eed*.

29. *Ϝέργον werk*, *daad*.

ἄϜεργος werkeloos, *ἀϜεργίη werkeloosheid*.

εὐϜεργός braaf, *εὐϜεργής welbewerkt*, *εὐϜεργεσίη goede daad*.

δημιοϜεργός werkman, *ϜεκάϜεργος van verre werkend*, *ἠνῦστίϜεργός* (Ω 277 †) *volhardend*, *κακοϜεργός boosdoener*, *ὀβρῐμοϜεργός groot van daden*, *τᾰλᾰϜεργός onvermoeid*.

— *Ϝεργάζομαι werken*.

Ϝεργᾰσίη arbeid.

— *Ϝέρδω verrichten* (§ 224).

30. *Ϝέρρω weggaan* (§ 254).

31. *Ϝέρση dauw*, juister *ἐϜέρση*.

ἐϜερσήεις bedauwd.

32. *Ϝερύω trekken* (§ 293).

Ϝερῠσάρμᾰτες (*ἵπποι*) *wagentrekkend*.

Over *ἀϜϜέρῠσαν* zie men § 40 aanm. 2.

33. *Ϝέννῡμι bekleeden* (§ 303).

— *Ϝεῖμα* (τὸ) *gewaad*.

ἀϜείμων zonder kleed, *κακοϜείμων slechtgekleed*.

— *Ϝεσθής* (ἡ) *kleeding*, *Ϝέσθος* (τὸ) *kleed*.

— *Ϝεᾰνός* (ὁ) *(vrouwen-)overkleed*.

Bijbehoorend adjectivum *Ϝεᾱνός* (uit *Ϝεᾰνιος* - *Ϝεανjος*) *zich plooiend*.

34. *Ϝέσπερος* (ὁ) *Vesper, avondster.*

Ϝεσπέριος 's avonds.

35. *Ϝέτος* (τὸ) *jaar.*

ἀϜέτης even oud (*B* 765 †).

αὐτόϜετες hetzelfde jaar, τρίϜετες πεντάϜετες ϜεξάϜετες ἑπτάϜετες ἐνάϜετες drie, vijf, zes, zeven, negen jaar lang, πεντεϜέτηρος vijfjarig.

36. *Ϝέτης* (ὁ) *makker.*

Doch *ἕταρος* en *ἑταῖρος* (uit *ἑτάριος - ἑταρjος*) *makker* (zie § 18) en de daarvan afgeleide woorden hebben **geen** *Ϝ*.

37. *Ϝῆθος* (τὸ) *verblijf.*

— *Ϝέθων* (partic.) *zich ophoudende* (§ 218).

ἀϜήθεσκον niet gewend zijn (*K* 493 †).

[38. *ἦκα* (adv.) *zachtjes* werd vroeger ten onrechte hieronder gerekend. Zie § 87.]

39. *Ϝήνοπι* (*χαλκῷ*) *fonklend.*

Ϝῆνοψ mannennaam, met het patronymicum *Ϝηνοπίδης*.

40. *Ϝῆρα* (accus.) *bijstand.*

ἐπιϜήρανα (?) *welgevallig* (*τ* 343 †).

41. *Ϝηρίον grafterp.*

42. *ΦΙάνειρα, ΦΙϜάνασσα* namen van Nereïden (*Σ* 47 †).

43. *Ϝίς* (ἡ) *kracht*, acc. *Ϝῖνα* [1]), instrumentalis *Ϝῖφι*. — Pluralis *Ϝῖνες spieren.*

Ϝινίον nekspier.

Ϝίφια (*μῆλα*) *forsch.*

Ϝῖφις, ΦιφιϜάνασσα, Ϝιφιμέδεια vrouwennamen.

Ϝιφιδάμας, Ϝίφικλος (met het adject. *Ϝιφικλείειος*), *Ϝιφίνοος, Ϝίφιτος* (met de patronymica *Ϝιφιτίων* en *Ϝιφιτίδης*), *Ϝιφεύς* mannennamen.

NB. Het prijzende adjectivum *ἴφθιμος*, van onzekere afleiding, heeft **geen** *Ϝ*.

44. *Ϝίεμαι streven* (§ 201).

45. *ϜΙδ* (§ 212):

ἔϜΙδον zien.

ἀϜιστος onzichtbaar, ἀϜιστόω onzichtbaar maken.

ἈϜΐδης (*ἈϜϊδωνεύς*) *Hades, ΠολύϜιδος* mannennaam.

Of *ἀΐδηλος verderfelijk* tot dezen stam behoort is onzeker.

---

[1]) De acc. sing. beteekent *P* 522 *spier*, elders (*H* 269 *ι* 538) *kracht.*

[redacted] [redacted]

— ϝοῖδα *weten*.

ϝίστωρ scheidsrechter.

ϝίδρις kundig, ἄϝιδρις en *νῆϝις onkundig.*

ϝιδρείη kunde, ἀϝιδρείη onkunde, πολυϝιδρείη ervaring.

— ϝείδομαι *zich voordoen, schijnen*. — Bijvorm ϝινδάλλομαι.

— ϝεῖδος (τὸ) *uiterlijk*, ϝείδωλον *schijngestalte*.

ϝιοϝειδής violet, ἠεροϝειδής nevelig, θεοϝειδής een god gelijk, μυλοϝειδής een maalsteen gelijk.

ϝειδοθέη vrouwennaam.

46. ϝιδρώω *zweeten* (§ 190). — Doch ἱδρώς *zweet* (§ 77) gewoonlijk zonder ϝ.

47. (ϝικ) ϝεϝίσκω *vergelijken*, ϝέϝοικα *lijken* (§ 242).

ἀϝεικής en ἀϝεικέλιος (ἀϝεκήλιος? Σ 77 †) *ongepast*, ἀϝεικίζω en κατ-αϝεικίζω *schenden*.

ἐπιϝεικής voegzaam, μενοϝεικής toereikend.

— ϝίκελος en ϝείκελος *gelijkend*.

ἐπιϝείκελος gelijkend, θεοϝείκελος een god gelijkend.

48. ϝικάριος mannennaam.

49. ϝῖλος, ϝιλιονεύς mannennamen.

— ϝίλιος (ἡ) *Ilium*.

Κακοϝίλιος het Ongeluks-Ilium.

50. ϝίον *viooltje*.

ϝιόεις, ϝιοϝειδής, ϝιοδνεφής violet.

51. ϝῖρις (ἡ) *Iris*.

— ϝῖρος mannennaam.

52. ϝῖσος *gelijk* (§ 38 aanm. 1). — Vollere vorm ἐϝίσος.

ϝισόθεος een god gelijk, ϝισόμορος gelijk van lot, ϝισοφόρος gelijk dragend.

ϝισάζω gelijk maken, ϝισοφαρίζω evenaren I 890 (doch *Z* 101 en elders zonder ϝ).

53. ϝιτέη *wilg*.

— ϝίτυς (ἡ) *(wiel-)band, velg*.

54. ϝιωή *gedruis*.

54*. ϝιωκή *vervolging*.

Maar ἰωχμός zonder ϝ. Zie ook § 83[4].

55. ϝοῖκος (ὁ) en ϝοικίον *woning*.

— ϝοικεύς *huisgenoot (bediende)*.

— ϝοικέω *wonen*.

56. *ϝοῖνος wijn.*

ϝοινόομαι *zich bedrinken.*

ϝοινίζομαι *wijn halen.*

ϝοινοβαρής en ϝοινοβαρείων (§ 286) *door wijn bezwaard.*

ϝοινόπεδον *wijngaard*, ϝοινοπληθής *vol wijn(-gaarden).*

ϝοινοποτάζω *wijn drinken*, ϝοινοποτήρ *wijndrinker.*

ϝοινοχόος *schenker*, ϝοινοχοεύω of ϝοινοχοέω *inschenken.*

Ϝοινεύς, Ϝοινόμαος mannennamen.

ϝοῖνοψ *wijnkleurig.*

57. ϝόλκα (τὴν) *vore.*

58. (ἀπ)εϝρᾶν *afnemen* (§ 150).

§ 42. Als tweede letter staat ϝ in den stam der volgende woorden:

1. δέδϝια en δέδϝοικα *vreezen* } (§ 168).
— δειδϝίσσομαι *bangmaken* }
— δϝέος (τὸ) *vrees.*

ΔϜεῖμος (ὁ) *Schrik*, δϝεῖμα *verschrikking.*

δϝεινός *geducht*, δϝειλός *rampzalig* (att. δειλαῖος).

ΔϜεισήνωρ mannennaam.

ἀδϝειής *onbevreesd*, θεοδϝής *godvreezend.*

2. δειδϝίσκομαι *verwelkomen* (§ 139 aanm. 3).

3. δϝήν, δϝηρόν, δϝηθά (adv.) *lang.*

δϝηναιός *langlevend.*

Doch δηθύνω *talmen* zonder ϝ.

4. 'δϝίζε *hij weifelde* (*Π* 713 †), verwant aan δύο, δίς. — Zie § 200.

§ 43. Voorts staat ϝ als tweede letter in de volgende bijvormen van woorden die met ϝε- aanvangen (zie § 41):

ἔϝεδνα.

ἐϝείκοσι, ἐϝεικοστός.

ἐϝέλδομαι met ἐϝέλδωρ.

ἐϝέλπομαι.

ἐϝέργω.

ἐϝέρση met ἐϝερσήεις.

ἐϝέλσαι (?) *Φ* 295 †.

Zie ook ἑϝέ ἑϝοῖ ἑϝός nevens ϝέ enz.

Op zichzelf staat ἔϝῖσος - ϝῖσος.

Aanmerking. Hiertoe behoort ook εὔκηλος uit ἐϝ(ἑ)κηλος, en waarschijnlijk moeten op dezelfde wijze worden verklaard de met εἰ- beginnende bijvormen van ϝερύω (§ 293), bijv. εἰρῦσαι (uit ἐϝρῦσαι) *Π* 863.

IV. Sigma.

Van σ als beginletter zijn nog eenige doch zwakke sporen over in de volgende woorden: **§ 44.—**

1. ἅλᾰ (acc.) *zee, sal*; nl. in de wendingen εἰν ἁλί (ἐν σαλί), ὑπεὶρ ἅλα (ὑπὲρ σάλα). Men vergelijke § 315.
   Zoo ook in de samenstellingen ἀγχί(σ)αλος, ἀμφί(σ)αλος, εἰνάλιος (ἐνσάλιος).
2. ἅμᾰ (σάμᾰ) *samen, simul.*
— ἀτάλαντος (σᾰ-τάλαντος) *opwegende tegen*, nl. in de wending μῆτιν ἀτάλαντος.
3. ἑϝοί (σεϝοί) *zich, sibi*, zie § 93.
— ἑϝός (σεϝός) *zijn, haar, suus*, zie § 95.
4. ἕπω (σέπω) en ἀμφι(σ)έπω *behandelen* } (§ 247).
— ἕπομαι *medegaan, sequor* }
5. ἕρμᾰτα (σέρμᾰτα) *oorringen* *Ξ* 182 (§ 277).
6. ἔχω (σέχω) *hebben.*
   Zoo ook in de volgende samenstellingen en afleidingen:
   ὑπείρεχον (ὑπέρσεχον), ὑπείροχος (ὑπέρσοχος), Ὑπείροχος, Ὑπειροχίδης.
   πᾱρέχῃ (παρσέχῃ).
   συνεχές (συνσεχές).
   βέλος ἐχεπευκές.
   καταΐσχεται (?).

Met en zonder σ vindt men: **§ 45.**

1. σκίδνημι *verstrooien* (§ 301), - ἐκέδασσε, κίδνᾰται, ἐκίδνᾰτο, ἐκέδασθεν, κεδασθείσης, κεδασθέντες.
2. σμικρός (*P* 757 †) - μικρός (*E* 801 *γ* 296) *klein.*
   Overigens wordt voor *klein* gebezigd ὀλίγος en τυτθός.
3. σῦς - ὗς *zwijn.*
   Zoo ook σὐβώτης en σύφορβός - ὑφορβός(ῠ) *zwijnenhoeder.*

III.

NOMINA.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

46. Op de vraag „*waarmede?*" wordt, behalve door den dativus, geantwoord door den zoogenaamden instrumentalis, eindigende op -φῐ(ν). Deze vorm dient zoowel voor enkelvoud als voor meervoud. Bijvoorbeeld:

ϝῆφι βίηφι	*door eigen kracht*	(ϝῇ βίῃ).
ὄχεσφι	*met een wagen*	(τὸ ὄχος).
ϝῖφι	*met kracht*	(ϝίς).

Dikwijls dient de instrumentalis met een praepositie verbonden als genitivus of dativus. Bijvoorbeeld:

ἐκ θεόφιν	*door goddelijke kracht.*	*P* 101
ἀπὸ ναῦφι	*van de schepen.*	*Π* 246
ἅμ' ἠόι φαινομένηφι	*bij het verschijnen van den dageraad.*	*I* 682
παρ' ὄχεσφι	*naast den wagen.*	*E* 28

Enkele malen vervangt de instrumentalis zonder praepositie den genitivus, den eigenlijken dativus of den dativus loci. Bijvoorbeeld:

τιτυσκόμενος κεφαλῆφι	*op het hoofd mikkend.*	*Λ* 350
δακρυόφι 'πλῆσθεν	*zij vulden zich met tranen.*	*P* 696
θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος	*een raadgever den goden gelijk.*	*H* 366
τὸ δὲ καίεται ὑψόθ' ὄρεσφι	*dit nu brandt hoog op de bergen.*	*T* 376

Aanmerking. Afwijkend gevormd is *ἐσχαρόφιν* van *ἐσχάρη haard.*

Aan muta- en liquida-stammen wordt dit achtervoegsel niet gehecht, behalve in *κοτυληδονόφι aan de zuigmondjes* ε 433 †. Zie ook § 82[1].

§ 47. Op de vraag „*vanwaar?*" wordt, behalve door praeposities, geantwoord door den zoogenaamden **ablativus**, eindigende op -*θεν*. Bijvoorbeeld:

Τροίηθεν	*van Troje* (*Τροίη*).	
Ϝοίκοθεν	*van huis* (*ὁ Ϝοῖκος*).	
ἠῶθεν	*des morgens* (*ἠώς*).	
ἐμέθεν	*van mij*	zie § 92.
σέθεν	*van u*	
Ϝέθεν	*van hem* (*haar*), *zich*	

Bij medeklinkerstammen dient *ο* als bindvocaal, namelijk in *ἁλόθεν uit zee*, *Διόθεν van Zeus*, *λειμωνόθεν uit de weide*, *πατρόθεν van den vader* en het adverbium *πάντοθεν van alle kanten*.

Aanmerking I. In beteekenis komt dit achtervoegsel, vooral bij de pronomina, vaak overeen met den genitivus.

In enkele uitdrukkingen wordt er *ἀπό*, *ἐξ*, *κατά* voorgevoegd, bijv. *ἀπ' οὐρανόθεν van den hemel*, *ἐξ ἁλόθεν uit zee*, *κατ' ἄκρηθεν van bovenaf*.

Men lette verder op de wendingen:

οἰόθεν οἶος geheel alleen (*H* 39 en 226).

αἰνόθεν αἰνῶς allervreeslijkst (*H* 97 †).

Aanmerking II. In adverbia is het suffixum -*θεν* ook later behouden gebleven: *πόθεν*, *ὅθεν*, *πάντοθεν*, *ἐντεῦθεν*, *ἐνθένδε*, *ἐκεῖθεν* enz.

Adverbia op -*θεν* kunnen de -*ν* afwerpen, en daarna geëlideerd worden; bijv. *ὕπερθεν van boven Δ* 421, *ὕπερθε E* 508, *καθύπερθ' κ* 353. — Zie § 29 en 30.

§ 48. Op de vraag „*waar?*" kan geantwoord worden door den **dativus**; dit geschiedt vooral vaak in den pluralis. Bijv.:

Ἄργεϊ μέσσῳ midden in Argos.	*Z* 224
αἰθέρι ναίων in de reine bovenlucht wonend.	*B* 412
τόξ' ὤμοισιν ἔχων met zijn boog op de schouders.	*A* 45
κατεγήρα Κυκλώπεσσι hij werd oud onder de Cyclopen.	*ι* 510

In eenige uitdrukkingen (alle aan het eind van het vers geplaatst) wordt de plaats wáár aangeduid door het achtervoegsel -*θι*. Namelijk in

κηρόθι μᾶλλον meer in het hart I 300 enz.

Ἀβυδόθι of *Κορινθόθι Ϝοικία ναίων te Abydus* of *Corinthe wonende P* 584 † en *N* 664 †.

[illegible] [illegible] [illegible] Γ[illegible] Θ 561 enz.

[illegible] [illegible] [illegible] den [illegible] Γ 3 +.

[illegible] [illegible] [illegible] den [illegible] Δ 30 enz.

[illegible] in [illegible], waarover men zie § 322. Als adverbia zijn ook te beschouwen [illegible] [illegible] [illegible] Θ 513 enz. [illegible] in het land [illegible] Λ 138 +.

Aanmerking. Van den [illegible] locativus [illegible] [illegible] bijvoorbeeld:

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible].

[illegible] te Pylus [illegible].

[illegible] [illegible] Β 88 aanm. 1.

[illegible] [illegible] uit het [illegible] [illegible]

[illegible] te huis

[illegible] [illegible] den [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] in het [illegible] [illegible] Men zie ook § 315 aanm.

§ 49. Op de vraag „waarheen?" volgt dikwijls de enkele accusativus. Bijvoorbeeld:

[illegible] [illegible] gaat naar de tent. Α 322.

[illegible] [illegible] [illegible] de offergave [illegible] [illegible] hemelwaarts. Α 317.

[illegible] zelden ook wordt aan den accusativus nog achtervoegsel -δε gehecht. Bijvoorbeeld:

[illegible]	naar Ithaka.
[illegible]	ter vlucht.
[illegible] [illegible]	naar zijn eigen woning.
[illegible]	naar het licht.
[illegible]	ter aarde.
[illegible]	zeewaarts.
[illegible]	stadwaarts.

Aanmerking I. Niet aan een accusativus gehecht staat -δε in: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (bijv. Ζ 189). [illegible] ter vlucht. [illegible] [illegible] bijv. Β 297. — Hiermede verwarre men niet het [illegible] [illegible] hier (bijv. Δ 171). [illegible] [illegible] (n.l. [illegible]) naar (de woning) van Hades.

Aanmerking II. Gelijke beteekenis hebben de achtervoegsels:

-δῐς in ἀλλῠ́δις = ἄλλοσε *naar elders.*
ἀμοιβηδίς of ἐπαμοιβᾰδίς *beurtelings.*
ἀμῠ́δις = ἅμα *gezamenlijk.*
χαμᾶδις = χαμᾶζε *ter aarde.*
-ζε in ἔραζε en χαμᾶζε *ter aarde.*
θύραζε *naar buiten.*
-σε, zie § 322.

De uitgangen der vijf gewone naamvallen zijn in het volgende lijstje opgegeven, de van het Attisch afwijkende met grooter letter. **§ 50.**

	1e Declinatie.		2e Declinatie.		3e Declinatie.	
	Fem.	Masc.	Masc. en Fem.	Neutr.	Masc. en Fem.	Neutr.
Sing. N.	-η en -ᾰ	-ης	-ος	-ον	—	—
V.	" "	-ᾰ en -η	-ε	"	—	—
A.	-ην -ᾰν	-ην	-ον	"	-ᾰ en -ν	—
G.	-ης	-ᾱο	-οιο(-οο) en -ου		-ος	
D.	-ῃ	-ῃ	-ῳ		-ῐ	
Dual. N. V. A.	-ᾱ		-ω		-ε	
G. D.	komt niet voor.		-οιϊν		-οιϊν	
Plur. N. V.	-αι		-οι	-ᾰ	-ες	-ᾰ
A.	-ᾱς		-ους	"	-ᾰς	"
G.	-ᾱων		-ων		-ων	
D.	-ησῐ(ν)		-οισῐ(ν)		-εσσῐ(ν) en -σῐ(ν)	

De vocativus singularis wordt vaak (evenals in het Attisch) door den nominativus vervangen of daarmede verbonden. Bijvoorbeeld: **§ 51.**

αἲ γὰρ δὴ οὕτως εἴη, φίλος ὦ Μενέλαε Δ 189
och dat het zijn mocht zooals gij zegt, o dierbare Menelaüs.

Bij een onderwerp in het neutrum pluralis staat vaak het meervoud van het werkwoord, maar ook dikwijls (evenals in **§ 52.**

het Attisch) het enkelvoud. In het volgend voorbeeld zijn beide constructies vereenigd:

καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν καὶ σπάρτα λέλυνται B 135
thans zijn de balken der schepen gerot en de kabels gerafeld.

§ 53. Verscheiden saamgestelde adjectiva op -*ος* hebben een afzonderlijken vorm voor het vrouwelijk; bijvoorbeeld *ἀδμήτη*, *ἀθανάτη*.

Bij een vrouwelijk substantivum vindt men enkele malen den mannelijken vorm van het adjectivum gebruikt. Bijvoorbeeld:

ὑλήεντῐ Ζᾰκύνθῳ α 246 π 123 τ 131. Maar *ὑλήεσσᾰ Ζᾰκυνθος* ι 24. — Vergelijk § 28.

ἁλὸς πολιοῖο Υ 229 ε 410 ι 132. Maar *ἁλὸς πολιῆς* Α 350 enz.

HOOFDSTUK II.

EERSTE DECLINATIE.

§ 54. De nominativus singularis van vrouwelijke woorden eindigt op -*η* of -*ᾰ*, die van mannelijke op -*ης*. Zie § 5.

Aanmerking I. Van dezen regel wijkt af *θεά* gen. *θεᾶς* *godin* (att. *ἡ θεός*), alsmede de eigennamen *Ναυσικάᾱ*, *Φειά*, *Αἰνείᾱς*, *Αὐγείᾱς*, *Ἑρμείᾱς*.

Aanmerking II. Substantiva, die in het Attisch op -*ειᾰ* of -*οιᾰ* uitgaan, afgeleid van adjectiva op -*ης* of -*ους*, hebben bij Homerus tot uitgang -*είη* en -*οίη*. Bijvoorbeeld: *ἀληθείη* *waarheid*, *εὐπλοίη* *gelukkige vaart*.

Omgekeerd is het femininum van *δῖος* *goddelijk*, *heerlijk* niet *δίη* maar *δῖα*.

Aanmerking III. De *ι* van den uitgang -*ίη* geldt tusschen twee lange lettergrepen (hoewel in de thesis staande) voor lang. Bijvoorbeeld: *ὑπεροπλίη* *overmoed*, *ἀτιμίη* *smaad*.

De nominativus singularis van eenige masculina, die slechts in zekere vaste uitdrukkingen aan het slot of in den aanhef van het vers voorkomen, eindigt op -*ᾰ*; namelijk:

εὐρύϝοπα (*Ζεύς*) *vèr hoorbare* (zie § 83).

μητιέτα (*Ζεύς*) *alwijze*.

νεφεληγερέτα (*Ζεύς*) *wolkenverzamelaar*.

ἱππότα (*Νέστωρ* enz.) *rijder*.
ἱππηλάτα (*Νέστωρ* enz.) *paardenmenner* (§ 287).
(*Ἑρμείας*) *ἀκακῆτα* *heilbrenger* *Π* 185 *ω* 10.
ἠπύτα (*κῆρυξ*) *luidroepend* *Η* 384 †.
αἰχμητά (*Λυκάων*) *lansdrager* *Ε* 197 †, naast *αἰχμητής*.
κυανοχαῖτα (*Ποσειδάων*) *donkergelokte*, naast *κυανοχαίτης*.

Aanmerking IV. Op zichzelf staat *Θυίστᾰ* *Thyestes* *Β* 107 † (geëlideerd). Verdacht is *στεροπηγερέτᾰ* *bliksemverzamelaar* *Π* 298 †.

Aanmerking V. Opmerking verdienen ook eenige vocativi op -*ᾰ*, namelijk:
νύμφᾰ (*φίλη*) *vrouwtje*, van *νύμφη* *jonge vrouw*.
ἄττᾰ *oudje*.
πάππᾰ φίλε *vader-lief*.
τέττᾰ *vriendje*.

De genitivus singularis der masculina heeft tot uitgang -*āo*, waarvan de *o* kan worden geëlideerd (-*ᾱ*'). Bijvoorbeeld: § 55.

νεφεληγερέτᾰ *wolkenverzamelaar* *νεφεληγερέτāo*.
Πηληιάδης *zoon van Peleus* *Πηληιάδᾱ*'(o).

Aanmerking. In den overgeleverden text is het geëlideerde -*ᾱ*'(*o*) meestal vervangen door den ionischen uitgang -*ω* of -*εω* (met synizesis, § 8).

De genitivus pluralis eindigt op -*άων*, ook bij alle vrouwelijke adjectiva, pronomina en participia. Bijvoorbeeld: § 56.

παρειάων ἁπαλάων. *Σ* 123

Aanmerking. Men vindt echter op eenige plaatsen den ionischen uitgang -*έων*, doorgaans met synizesis (zie § 8), ook wel -*ῶν* geschreven; bijvoorbeeld *Η* 1 *Μ* 339.

De uitgang -*ησι*(*ν*) van den dativus pluralis kan volgens § 13 geëlideerd worden tot -*ησ*'. § 57.

De woorden, die in het Attisch worden saamgetrokken, hebben bij Homerus den oorspronkelijken, open vorm (zie § 7). Bijvoorbeeld: § 58.

κυνέη *stormhoed* att. *κυνῆ*.
Ἑρμείας *Hermes* „ *Ἑρμῆς*.

HOOFDSTUK III.

TWEEDE DECLINATIE.

§ 59. De genitivus singularis heeft tot uitgang *-οιο*. Daarnevens komt de in het Attisch gewone uitgang *-ου* voor.

De uitgang *-οιο* kan volgens § 17 verkort worden tot *-οο*, bijv.:

ἀδελφεόο κταμένοιο. E 21

of geëlideerd worden tot *-οι'*, bijv.:

ἑϜοῖ' ἑτάροιο φίλοιο. Ω 416

§ 60. De uitgang *-οισῐ(ν)* van den dativus pluralis kan volgens § 13 geëlideerd worden tot *-οισ'*. Bijvoorbeeld:

τοῖσ' ἄλλοισ' ἑτάροισ'. τ 196

§ 61. De woorden, die in het Attisch worden s a a m g e t r o k k e n, hebben bij Homerus den oorspronkelijken, o p e n vorm (zie § 7). Bijv.:

νόος	*geest*	att.	*νοῦς.*
ὀστέον	*been*	„	*ὀστοῦν.*
χρύσεος	*gouden*	„	*χρυσοῦς.*
δίπλοος	*dubbel*	„	*διπλοῦς.*
χειμάρροος / *χειμᾰῤῥοος*	*bergstroom*	„	*χειμάρρους.*

De uitgang *-ειος*, later beperkt tot adjectiva die ontleend zijn aan de namen van l e v e n d e w e z e n s, zooals *δούλειος slaafsch*, *αἴγειος van een geit* enz. (vergelijk § 73 aanm. 2), komt bij Homerus ook voor in de s t o f a a n w ij z e n d e adjectiva *χρύσειος gouden*, *χάλκειος koperen*, *σιδήρειος ijzeren.*

Daarnevens vindt men echter de volgens § 17 verkorte vormen *αἴγεος χρύσεος χάλκεος σιδήρεος ἀργύρεος Ἑκτόρεος* enz.

Aanmerking. Over de quantiteit der *υ* van *χρύσειος* zie men § 18.

§ 62. De zoogenaamde a t t i s c h e tweede declinatie is niet in gebruik. Men vindt bijvoorbeeld:

λᾱός	*volk*	att.	*λεώς.*
νηός	*tempel*	„	*νεώς.*
κάλος	*kabel*	„	*κάλως.*

γάλοος	*schoonzuster*	att.	γάλως.
λαγωός	*haas*	„	λαγώς.
πλεῖος	*vol*	„	πλέως.
ἀγήρᾰος	*niet verouderend*	„	ἀγήρως.
σάος	*behouden*	„	σῶς.

Aanmerking. Intusschen vindt men enkele eigennamen op -ως gen. -ῳο, bijvoorbeeld *Πετεώς* gen. *Πετεῷο*.

Misschien behoort hierbij ook de vorm ἄνεῳ *stil B* 323 enz.; zie echter ψ 93.

De volgende woorden hebben een stam op -ε(ϝ)ο: **§ 63.**

1. ἀδελφεός *broeder*, att. ἀδελφός.
2. δένδρεον *boom*, att. δένδρον. (Zie ook § 83[7].)
   δενδρεόεις *boschrijk*.
3. κενεός of κεινός (uit κενϝός) *ledig*, att. κενός (§ 38 aanm. 5).
   De vorm κεινός staat slechts als eerste woord van het vers.
   Aanmerking I. Vgl. ἠλέ nevens ἠλεέ, voc. van ἠλεός *verward*.

Tot de ο-stammen behooren ook:

1. γέλος	*gelach*	att.	γέλως -ωτος.
2. ἔρος	*begeerte*	„	ἔρως -ωτος.
3. μάρτῠρος	*getuige*	„	μάρτῠς -ῠρος.
4. φῠλᾰκός	*wachter*	„	φύλαξ -ᾰκος.

Aanmerking II. Opmerkenswaard is (τὰ) κέλευθα nevens κέλευθοι plur. van ἡ κέλευθος *weg, pad*, en τὸ ὄνειρον (δ 841 †) nevens ὁ ὄνειρος *droom* (zie ook § 70).

HOOFDSTUK IV.

DERDE DECLINATIE.

I. Algemeene opmerkingen.

De dativus plur. wordt dikwijls gevormd door achter den stam den uitgang -εσσῐ(ν) te voegen, waarin de ε bindvocaal is. Bijv.: **§ 64.**

πούς	*voet*	πόδ-εσσι.
ὄνυξ	*klauw*	ὀνύχ-εσσι.
Αἴας	*Aiax*	Αἰάντ-εσσι.
ϝέπος	*woord*	ϝεπέ-εσσι.
βοῦς	*rund*	βό-εσσι.

Daarnevens is de kortere vorm (zonder bindvocaal) op *-σῐ(ν)* in gebruik. Hiervóór kunnen T-klanken en *σ*

òf behouden blijven (volgens § 35), bijvoorbeeld:

ποσ-σί (= ποδ-σί), Ϝέπεσ-σι,

òf wegvallen (gelijk in het Attisch), bijvoorbeeld:

πο-σί, Ϝέπε-σι.

§ 65. De uitgang *-ῐ* van den dativus singularis wordt niet zelden als lang gebezigd, zie § 19 aanm. 2, of door een hiaat gevolgd, zie § 15 aanm. 1. Over de elisie van de *-ῐ* zie men § 13 aanm.

§ 66. De accusativus singularis van barytona op *-ις* en *-υς*, wier stam op een T-klank eindigt, wordt regelmatig op *-ᾰ* gevormd. Bijvoorbeeld:

ἔρῐς	*twist*	*ἔρῐδα.*
φύλοπις	*strijdgewoel*	*φυλόπῐδα.*
κόρῠς	*helm*	*κόρῠθα.*

Aanmerking. Op enkele plaatsen komt de uit het Attisch bekende vorming op *-ῐν* voor, bijvoorbeeld *ἔρῐν* (*π* 292); die op *-υν* niet.

§ 67. Als vocativus singularis van *Ϝάναξ* *heerscher* vindt men *Ϝᾰ́νᾰ.* Namelijk in de verbinding *Ζεῦ Ϝάνα heerscher Zeus* *Γ* 351 *Π* 233 *ρ* 354.

§ 68. De woorden *γόνῠ knie* en *δόρῠ paal, speer* hebben tot stam *γονϜ(ᾰτ)* en *δορϜ(ᾰτ)*. In alle naamvallen, behalve den nom. (acc. voc.) singularis, valt de *Ϝ* weg, maar wordt ter vergoeding de *ο* tot *ου* verlengd; zie § 38 aanm. 1. De verbuiging is als volgt:

Sing.	*γόνῠ*	Sing.	*δόρῠ*
	γουνός en *γούνᾰτος*		*δουρός* en *δούρᾰτος*
			δουρί en *δούρᾰτι*
		Dual.	*δοῦρε*
Plur.	*γοῦνα* en *γούνᾰτα*	Plur.	*δοῦρα* en *δούρᾰτα*
	γούνων		*δούρων*
	γούνεσσι en *γούνᾰσι.*		*δούρεσσι* en *δούρᾰσι.*

De *ου* blijft ook in alle afgeleide woorden: *γουνάζομαι - γουνάομαι smeeken, ὁ γουνός glooiing, ἐπιγουνίς dij, δουράτεος houten, δουρηνεκής een speerworp ver, δουροδόκη speerrek.*

Onder de woorden met muta-stam verdienen vermelding de talrijke adjectiva op -εις (-εντ). Bijvoorbeeld: § 69.

ϝηχήεις *galmend* (ϝηχή).
σκιόεις *beschaduwd* (σκιή).
δενδρεόεις *boschrijk* (δένδρεον, zie § 63).
ἠνεμόεις *winderig* (ἄνεμος, zie § 21).
ἀστερόεις *sterrenrijk* (ἀστήρ).

Onder de liquida-stammen zijn opmerkelijk de neutra. Behalve ϝέἄρ (att. ἦρ) *lente* en πῦρ *vuur* vindt men namelijk nog vele onzijdige ρ-stammen, gedeeltelijk met een bijstam op τ, evenals ὕδωρ *water* (ῠ, zie § 18), φρεῖαρ (φρέἄρ) *put*, ἧπαρ *lever*. § 70.

Het zijn de volgende woorden:

ἄορ *zwaard* (bij ἀείρω § 256), dat. ἄορι, plur. ἄορα.
ἦτορ *long, gemoed*.

ἰϝέλδωρ *wensch* (bij ἰϝέλδομαι § 211).
ϝέλωρ *buit* (bij ϝελεῖν), plur. ϝέλωρα en ϝελώρια.
ἴχωρ *godenbloed*.
πέλωρ *wonderverschijning* (bij πέλομαι § 275), plur. πέλωρα.
Bijbehoorend adjectivum πελώριος of πέλωρος *monsterachtig*.
τέκμωρ *doel, einde* (bij τίκτω § 236).

ἄλκἄρ *bescherming* (bij ἀλκ- § 83²).
εἶλαρ *bolwerk* (bij ϝέλλω § 265).
θένἄρ *handpalm*, gen. θένἄρος (bij θείνω *slaan*).
κῆρ *hart*, dat. κῆρι, κηρόθι *in het hart* (§ 48). Ook καρδίη-κρἄδίη (§ 39).
Niet te verwarren met ἡ κήρ (κῆρα κηρός enz.) *doods-lot*.
νέκτἄρ *nectar*, gen. νέκτἄρος.
πῖαρ *vet*, onzijdig adj. bij πίων, πίειρα, ook als subst. gebezigd.
ὕπἄρ *werkelijkheid*.

εἶδαρ *spijs* (bij ἔδω § 307), plur. εἴδἄτα.
ἦμαρ *dag*, gen. ἤμἄτος enz. — Zelden ἡ ἡμέρη.
Samenstellingen: ϝεξῆμαρ, ἐννῆμαρ, ποσσῆμαρ, αὐτῆμαρ, πἄνῆμαρ, *zes, negen, hoeveel dagen, denzelfden, den ganschen dag*.
ὄνἄρ *droom*, plur. ὀνείρἄτα. Bijvorm van ὁ ὄνειρος en τὸ ὄνειρον, zie [§ 63 aanm. 2.
ὄνειαρ *verkwikking*, plur. ὀνείἄτα.
οὖθαρ *uier*, plur. οὔθἄτα.
πεῖραρ *einde*, plur. πείρἄτα πείρἄσι.
στέἄρ *talk*, gen. στέἄτος (§ 28).

Voorts behooren hiertoe de pluralia: κτέἄτα *bezittingen* en ἀλείἄτα *tarwemeel*, **en de gen. en dat. singularis** ἀλείφἄτος -τι *zalf*.

II. Stammen op σ.

§ 71. Bij de σ-stammen vindt geen samentrekking plaats (zie § 7).

Aanmerking I. De -ι van den dativus sing. kan (volgens § 13 aanm.) worden geëlideerd; bijv. *ἔγχε' Ἀχαιῶν H* 289, *δέπα' ὄφρα κ* 316.

In den overgeleverden text staan alsdan de saamgetrokken vormen op -ει en -αι (*ἔγχει, δέπαι*). Zie § 7 aanm. en § 16.

De neutra op -ος worden derhalve verbogen als volgt:

N. V. A.	*Ϝέπος*	*Ϝέπεα*
G.	*Ϝέπεος*	*Ϝεπέων*
D.	*Ϝέπεϊ*	*Ϝεπέεσσι* en *Ϝέπε(σ)σι*.

Aanmerking II. Op enkele plaatsen vindt men den genitivus saamgetrokken tot -ευς, bijv. *θάμβευς ω* 394.

Aanmerking III. Vermelding verdient:

φάος licht, heil (§ 280) att. *φῶς, φωτός*. Pluralis *φάεα oogen*.

Hiermede verwarre men niet het homerische *ὁ φώς man, φῶτα φωτός* enz.

§ 72. De neutra op -ᾰς zijn talrijker dan in het Attisch.

Bij enkele komt verzachting van de ᾰ tot ε voor; namelijk:

κτέρᾰς bezitting, *κτέρεα κτερέων*, met *κτερεΐζω* (§ 222).

κῶας vacht, *κώεα κώεσι*.

οὖδας aardbodem, *οὔδεος οὔδεϊ*.

Aanmerking. De overige neutra op -ᾰς zijn:

δέμᾰς bouw, gestalte (§ 262).
δέπᾰς beker.
κνέφᾰς schemering.
σέβᾰς eerbied.
σέλᾰς glans.
σκέπᾰς beschutting.
σφέλᾰς voetbank.

Voorts de uit het Attisch bekende:

γέρᾰς eeredeel (voorrecht), plur. *γέρᾰ*.
γῆρας ouderdom.
κέρᾰς hoorn, gen. *κέρᾰος* enz.
κρέᾰς vleesch, plur. *κρέᾰ*.
τέρᾰς teeken, plur. *τέρᾰα* enz. [1]).

En eindelijk: *οὖας oor, οὔᾰτος οὔᾰτα οὔᾰσι* (att. *οὖς ὠτός*), met het adj. *οὐᾰτόεις geoord*, adv. *ἀμφουδὶς bij beide ooren* (ρ 237 †).

---

[1]) Of *τείρεα sterrebeeld Σ* 485 † en de eigennaam *Τειρεσίης* tot dezen stam behooren is twijfelachtig.

Ook van de adjectiva en eigennamen op *-ης* worden geen samengetrokken vormen gebezigd. § 73.

Aanmerking I. Opmerking verdient *νηλής onbarmhartig*, acc. *νηλέᾰ*, dat. *νηλέϊ*, met vocativus en neutrum *νηλεές*.

De eigennamen op *-κλέης* (att. *-κλῆς*) worden derhalve verbogen als volgt: acc. *Ἡρακλέεᾰ*, gen. *Ἡρακλέεος*, dat. *Ἡρακλέεϊ*.

Aanmerking II. Slechts één nominativus komt voor, namelijk *Ὀϊκλέης* ο 244 †, waarin de ι ten behoeve van het metrum voor lang geldt. De vocativus wordt toevallig niet gevonden, zie echter *Πατρόκλεες* bij *Πάτροκλος*, en *ἀγακλεές zeer beroemd* P 716.

Van de eigennamen op *-κλέης* worden adjectiva op *-κλεέειος* gevormd (vergelijk § 61); bijvoorbeeld *Ἡρακλεέειος van Hercules*.

Soortgelijke vorming heeft de vrouwennaam *Εὐρυκλέεια*.

Van den eigennaam *Πάτροκλος* vindt men, nevens de regelmatige verbuiging, ook vormen als van een nominativus op *-κλέης*, namelijk:

voc. *Πατρόκλεες*, acc. *Πατροκλέεα*, gen. *Πατροκλέεος*.

Aanmerking III. Evenzoo wordt van *Fίφικλος* het adj. *Fιφικλείειος* afgeleid.

De godennaam *Ἄρης* wordt aldus verbogen:

N. *Ἄρης*.
V. *Ἆρες* en *Ἄρες*.
A. *Ἄρηα*.
G. *Ἄρηος* en *Ἄρεος*.
D. *Ἄρηι* en *Ἄρεϊ*.

Aanmerking IV. De α is in de arsis lang, in de thesis kort (zie § 18). Over de verkorting der η in den genitivus en dativus zie men § 17.

III. Stammen op ι.

De stammen op ι worden aldus verbogen: § 74.

N.	*μάντῐς*	*μάντῐες*
V.	*μάντῐ*	
A.	*μάντῐν*	*μάντῑς* en *μάντῐας*
G.	*μάντῐος*	*μαντῐ́ων*
D.	*μάντῐι*	*μαντῐ́εσσι.*

Aanmerking I. Op enkele plaatsen eindigt de dativus sing. op -ῑ, bijv. *παρακοίτῑ* γ 381, de dativus plur. op -εσι, zie *ἐπάλξεσι* Χ 3.

Aanmerking II. Van *πόλις stad* vindt men, nevens de regelmatige vormen *πόλιος* enz., nog de volgende:

πόληος πόληι πόληες πόληας.

Nevens *πόλις* is in gebruik *πτόλις* (zie § 84).

Aanmerking III. Van *ὁ ἡ ὄις schaap* vindt men, nevens de regelmatige vormen, nog gen. sing. *οἰός*, gen. plur. *οἰῶν*, dat. plur. *ὄισσι* [1]).

Aanmerking IV. Tot de ι-stammen behoort:

ὁ λῖς leeuw, acc. *λῖν*, dat. plur. *λίεσσι*, nevens het meer gebruikelijke *λέων*.

Ook enkele adjectiva met ι-stam komen voor; bijvoorbeeld *ϝίδρις kundig* (§ 212), *νῆστις nuchter* (§ 307).

IV. Stammen op υ.

§ 75. De substantiva op -υς vormen den acc. plur. soms op -ὕας, doch meestal, gelijk in het Attisch, op -ῡς; en den dat. plur. op -ὕεσσι of, gelijk in het Attisch, op -ὕσι. Bijv.:

σῦς zwijn acc. plur. *σύας* en *σῦς*, dat. plur. *σύεσσι* en *σὔσί*.

In eenige woorden wordt -υι van den dativus singularis éénsylbig uitgesproken: bijvoorbeeld:

νέκυι van *νέκυς doode* Π 526.
πληθυῖ „ *πληθύς menigte* Χ 458.

Daarentegen *δρυΐ* (Σ 558) van *δρῦς eik*, *συΐ* (Λ 293 Ρ 281) *ὑΐ* (Δ 253) van *σῦς-ὗς zwijn*, *νηδυϊ* (Υ 486) van *νηδύς buik*.

Aanmerking I. Tot de υ-stammen behooren de talrijke vrouwelijke substantiva verbalia op -τύς, zie § 129.

Aanmerking II. De υ der substantiva op -υς is lang in den nom. voc. en acc. sing.; doch in de naamvallen, waarin zij door een klinker wordt gevolgd (zie § 17), alsmede in den dativus plur. wordt zij verkort.

Uitgezonderd zijn eenige (niet alle) barytona: *γῆρυς* (met *μελίγηρυς*) *klank*, *ϝέτυς velg*, *θρῆνυς voetbank*, *κῖκυς* (met *ἄκικυς*) *kracht*; zie ook *γρῆυς*.

Aanmerking III. Van *γένυς kin*, *νέκυς doode* en *πίτυς pijnboom* vindt men den dat. plur. op -υσσι, zonder bindvocaal, zie § 64. Evenzoo *δάκρυσσι* § 83[6].

De verbuiging van *βοῦς rund* is als in het Attisch; doch daarnevens vindt men *βόας* en *βόεσσι*.

---

[1]) Corrupt is *ὄεσσιν* ο 386.

Van *γρῆυς* (att. *γραῦς*) *oude vrouw* vindt men, behalve den nom., alleen nog den voc. sing. *γρῆυ* en den dat. sing. *γρηΐ*.

De nom. en voc. moeten soms éénsylbig worden uitgesproken.

Aanmerking IV. Als genitivus sing. dient *γραίης* [1]) α 438 †.

Van *νηῦς* (att. *ναῦς*) *schip* zijn de vormen:

N.	*νηῦς*	*νῆες* en *νέες*
A.	*νῆα*	*νῆας* en *νέᾰς*
G.	*νηός* en *νεός*	*νηῶν* en *νεῶν*
D.	*νηΐ*	*νήεσσι*, *νέεσσι* en *νηυσί*.

Instrum. *ναῦφι* (zie § 46).

Aanmerking V. Over de verkorting der *η* tot *ε* in *νεός* enz. zie men § 17. Men verwarre den genitivus sing. *νηός* niet met *ὁ νηός tempel* (beide att. *νεώς*).

In afgeleide woorden en samenstellingen wordt de *α* niet als *η* geschreven, bijv. *ναύτης schipper*, *ναύμαχος voor den scheepsstrijd dienend*, *ναυσικλυτός door schepen beroemd.*

Van *Ϝάστῠ stad* komen de volgende vormen voor:

sing. *Ϝάστῠ Ϝάστεος Ϝάστεϊ*, plur. *Ϝάστεα.*

Evenzoo *πῶυ kudde schapen*, plur. *πώεα πώεσι.*

Aanmerking VI. Neutra op -*ῠ* zijn verder *μέθῠ wijn* (alleen nom. en acc.), *δάκρῠ traan* (zie § 83[6]), *γόνῠ knie* en *δόρῠ speer* (zie § 68).

De adjectiva op -*ῠς* -*ῠ* -*εῖα* worden in het mannelijk en onzijdig aldus verbogen:

ταχῠς ταχῠ ταχῠν ταχέος ταχέι
ταχέες ταχέᾰ ταχέᾰς ταχέων ταχέεσσι.

Aanmerking VII. Als accusativus sing. masc. van *εὐρῠς wijd* vindt men *εὐρέᾰ* (*πόντον* en *κόλπον*) nevens het regelmatige *εὐρῠν*.

Aanmerking VIII. Het femininum wordt regelmatig op -*εῖα* gevormd; er komen echter enkele afwijkingen voor, namelijk:

βᾰθῠς diep fem. acc. *βᾰθέᾰν* gen. *βᾰθέης*, nevens *βᾰθεῖα* enz. } zie § 17.
ὠκῠς snel fem. *ὠκέᾰ* (*Ϝῖρις*) }
αἰπῠς steil fem. *αἰπή* nevens *αἰπεῖα*.
πρέσβῠς oud, eerwaardig fem. *πρέσβᾰ*.

---

[1]) Sommige handschriften hebben *γρηός*.

Het neutrum meervoud van *αἰπύς* is *αἰπά*. Evenzoo gevormd zijn de als adverbia gebruikte:

ὦκα	bij	*ὠκύς*	zie § 320.
τάχᾰ	„	*τᾰχύς*	
λίγᾰ	„	*λῐγύς*	
θᾰμά	„	*θᾰμύς*	

Tot de adjectiva op *-ύς* behoort *ἠύς* of *ἐύς* (zie § 17), in beteekenis met *ἀγᾰθός* *goed, edel, dapper* gelijk staande; accusativus *ἠύν* en *ἐύν*, neutrum *ἠύ*. Ook schijnt hierbij te behooren de genit. sing. *ἐῆος* en de genit. plur. *ἐάων* (*ἐήων*?).

Het neutrum sing. wordt in den verkorten vorm *ἐύ* veel gebruikt als adverbium (zie § 319). Slechts zelden moet het éénsylbig, nl. *εὖ*, worden uitgesproken gelijk in het Attisch.

§ 76. Bij de woorden op *-εύς* blijft de *η* van den stam in den accusativus enz. behouden. Bijvoorbeeld:

N.	*βασιλεύς*	*βασιλῆε*	*βασιλῆες*
V.	*βασιλεῦ*		
A.	*βασιλῆα*		*βασιλῆας*
G.	*βασιλῆος*		*βασιλήων*
D.	*βασιλῆι*		*βασιλεῦσι.*

Aanmerking. Op *-εσσι* wordt de dativus plur. alleen gevonden van *ἀριστεύς* *aanzienlijkste*, dus *ἀριστήεσσι.*

De eigennamen *Ἀτρεύς* en *Τυδεύς* hebben tot uitgangen *-έᾰ* *-έος* *-έι*; ook van andere eigennamen wordt de *η* soms volgens § 17 verkort, insgelijks in *τοκέων* (Ο 660 Φ 587) van *τοκῆες* *ouders* [1]).

Van substantiva op *-εύς* worden gevormd:

1) adjectiva possessiva op *-ήϊος*. Bijvoorbeeld:

βασιλήϊος, Πηλήϊος.

2) mannelijke patronymica op *-ηΐᾰδης* of *-είδης* (gen. *-δᾱο*) en *-είων* (gen. *-ωνος*). Bijvoorbeeld van *Πηλεύς*:

Πηληΐᾰδης, Πηλεΐδης, Πηλείων [2]).

---

[1]) Het enkelvoud komt bij Homerus niet voor; de nom. dual. *τοκῆε* θ 312 †.

[2]) Van de uitgangen *-είδης* en *-είων* is de *ε* (volgens § 17) uit *η* verkort, maar zij trekt niet, gelijk in het Attisch, met de *ῐ* samen.

3) vrouwelijke adjectiva en patronymica op *-ηΐς* (gen. *-ηΐδος*). Bijvoorbeeld van *βασιλεύς* en *Βρισεύς*:

βασιληΐς, *Βρισηΐς*.

V. Afwijkingen in de derde declinatie.

De woorden *ὁ ἱδρώς zweet*, *ὁ χρώς lijf, huid*, *ἡ αἰδώς schroom*, § 77.
ἡ ἠώς morgenstond (ook als eigennaam *Ἠώς Aurora*) en de feminina (meest eigennamen) op *-ώ* worden aldus verbogen:

ἱδρώς	*ἱδρόα*	—	*ἱδρόι.*
χρώς	*χρόα*	*χροός*	*χροΐ.*
αἰδώς	*αἰδόα*	*αἰδόος*	*αἰδόι.*
ἠώς	*ἠόα*	*ἠόος*	*ἠόι.*
Λητώ [1]	*Λητόα*	*Λητόος*	*Λητόι.*

Aanmerking I. Van *χρώς* vindt men bovendien acc. *χρῶτα* (σ 172 en 179) en gen. *χρωτός* (*K* 575 †).

In het Attisch vormen *χρώς* en *ἱδρώς* hun naamvallen steeds van een stam op *-ωτ*.

Op enkele plaatsen vindt men van woorden op *-ώ* en *-ώς* saamgetrokken vormen, bijv. *Λητοῦς* *Λ* 9. — Evenzoo van *κυκηών mengsel* (*drank*) den acc. *κυκηῶ* *Λ* 624 enz.

Aanmerking II. Onder de woorden op *-ώ* is opmerkelijk *χρηώ behoefte* (zie § 190), onjuist *χρειώ*, bijv. *Λ* 409.

De declinatie van *υἱός zoon* is als volgt: § 78.

Sing. N. *υἱός*	Dual. *υἷε*	Plur. *υἱέες* en *υἷες*
V. *υἱέ*		
A. *υἱόν* en *υἷα*		*υἱέας* en *υἷας*
G. *υἱέος* en *υἷος*		*υἱῶν*
D. *υἱέι* en *υἷι*		*υἱάσι.*

Afwijkende vormen: *υἱέα* (*υἱόν*?) *N* 350, *υἱοῦ* (*υἷος*?) *χ* 238, *υἱοῖσι* *τ* 418.

De woorden op *-ηρ*, die in het Attisch syncŏpe ondergaan, § 79.
worden bij Homerus op de meeste plaatsen evenzoo verbogen. Daarnevens vindt men echter afwijkende vormen:

---

[1] Voc. *Λητοῖ* *Φ* 498.

S. N. πἄτήρ
V. πἄτερ
A. πἄτέρα
G. πᾱτρός, πἄτέρος
D. πᾱτρί, πἄτέρι
Pl. A. πἄτέρας
G. πἄτέρων, πᾱτρῶν.

S. N. μήτηρ
V. μῆτερ
A. μητέρα
G. μητρός, μητέρος
D. μητρί, μητέρι
Pl. A. μητέρας.

S. N. θὕγἄτηρ
V. θὔγἄτερ
A. θῡγἄτέρα [1]), θὔγᾱτρα
G. θὔγᾱτρός, θῡγἄτέρος
D. θὔγᾱτρί, θῡγἄτέρ' (ι)
Pl. N. θῡγἄτέρες, θὔγᾱτρες
A. θῡγἄτέρας, θὔγᾱτρας
G. θὔγᾱτρῶν
D. θῡγἄτέρεσσι.

S. N. ἀνήρ (ᾰ, zie § 18).
V. ἄνερ
A. ἄνδρα, ἀνέρα
G. ἀνδρός, ἀνέρος
D. ἀνδρί, ἀνέρι
D. N. A. ἄνδρε, ἀνέρε
Pl. N. ἄνδρες, ἀνέρες
A. ἄνδρας, ἀνέρας
G. ἀνδρῶν
D. ἀνδρἄσι, ἄνδρεσσι.

S. N. γαστήρ
A. γαστέρα
G. γαστρός, γαστέρος
D. γαστρί, γαστέρι
Pl. N. γαστέρες.

S. N. Δημήτηρ
G. Δήμητρος, Δημήτερος.

Syncŏpe heeft ook plaats in ἀστρἄσι dat. plur. van ἀστήρ *ster*, en in Ϝάρνα (acc.) enz. *schaap* [2]), zie § 41[3].

§ 80. Van Ζεύς is de declinatie zooals in het Attisch, maar daarnevens zijn de vormen Ζῆνα Ζηνός Ζηνί in gebruik.

Aan het verseinde wordt Θ 206 Ξ 265 Ω 331 de accusativus tot Ζῆν afgekort (geëlideerd?).

§ 81. Van χείρ *hand* is de declinatie evenals in het Attisch, doch

---

1) Over de ῡ zie men § 21.

2) De nominativus Ϝαρήν staat op een oude cretensische inscriptie, insgelijks ἀρήν op een oud-attische.

[redacted]

bovendien vindt men als dativus sing. χερί, als dativus plur. χείρεσσι.

Niet in het Attisch gebruikelijk zijn de beide substantiva: § 82.

1. τὸ κάρη *kruin*, κρᾱτός κρᾱτί. Plur. κρᾶτα κράτων κρᾱσί. Als pluralis dient echter gewoonlijk κάρηνα καρήνων.

Bovendien vindt men op enkele plaatsen vormen van de stammen κάρητ, καρηᾱτ en κρᾱάτ; voorts den instrumentalis κράτεσφι *K* 156 † [1]), zie § 46, en de uitdrukking ἐπὶ κάρ *hals over kop* *Π* 392 †.

Men verwarre den genitivus κρᾱτός niet met τὸ κράτος *kracht*.

κρήδεμνον *hoofdband* (van δέω § 198). Verwant zijn κόρυς *helm*, κορυφή *top*. Vergelijk κρααίνω § 267.

2. ὁ λᾶας *kei, rotsklomp* [2]), acc. λᾶαν, gen. λᾶος, dat. λᾶϊ. Dual. λᾶε. Plur. gen. λάων, dat. λάεσσι.

Door het accent steeds onderscheiden van λᾱός *volk* (§ 62).

(αἱ) λάιγγες *kiezelsteentjes*, λάϊνος en λάϊνεος (adj.) *steenen*.

Verwant is het attische λεύω *steenigen*.

Verscheiden woorden met vocaalstam ontleenen sommige naamvallen aan een korteren stamvorm. Het zijn de volgende: § 83

1. Ἀϝίδης (ᾰ), att. Ἅιδης, *Hades*. Het wordt regelmatig naar de 1e declinatie verbogen, maar heeft bovendien van den korteren stam ἀϝιδ (*onzichtbaar*) een genitivus Ἄϝιδος (ᾰ, zie § 18), en een dativus Ἄϝιδι; zie ook § 49 aanm. 1.

Ook vindt men nom. Ἀϝϊδωνεύς (*Υ* 61 †) en dat. Ἀϝϊδωνῆϊ (*Ε* 190 †).

2. ἀλκή *weerstand, moed*, regelmatig ἀλκήν -κῆς -κῇ, maar ἀλκὶ πεποιθώς.

Den korteren stamvorm vindt men ook in ἤλαλκον *afweren* (§ 288), ἄλκαρ *bescherming* (§ 70), ἄλκιμος *weerbaar*, ἄναλκις (ὁ) *weerloos* (met ἀναλκίη *weerloosheid*), Ἀλκίνοος mannennaam.

3. εὐρύϝοπα (§ 54) *vèr hoorbaar*, met een gelijkluidenden accusativus.

Voor den korteren stamvorm -ϝοπ vergelijke men § 41[26].

---

[1]) De vorm κράτεσφι is door valsche analogie ontstaan, waarschijnlijk in aansluiting aan στήθεσφι.

[2]) Ook λίθος *steen* (*Μ* 287 etc.) komt voor.

4. *ϝιωκή rumoer*, acc. *ἰῶκα* (*Λ* 601 †).

5. *ὑσμίνη krijgsgewoel*, regelmatig *-ην -ης -ῃ -αι -ας*, maar *ὑσμῖνι μάχεσθαι*.

6. *δάκρυον traan*, *δάκρυα*, *δακρυόφι*, met het adj. *δακρυόεις tranenrijk*. Daarnevens *δάκρυ* en *δάκρυ(σ)σι* (zie § 75 aanm. 3).

7. *δένδρεον boom* (§ 63), plur. *δένδρεα*, met den dativus sing. *δένδρεϊ* (*Γ* 152 †).

8. *ἐρίηρος braaf, wakker*, acc. *ἐρίηρον*, doch plur. *ἐρίηρες* (*ἑταῖροι*), acc. *ἐρίηρας*.

9. *πολύς veel*. De vormen worden deels aan den stam *πολϝο* (*πολλο*), deels aan den stam *πολϝ* (*πολυ*) ontleend; de gespatieerd gedrukte wijken van het attisch taaleigen af:

	Masculinum.		Neutrum.	Femininum.
Sing. N.	π ο λ λ ό ς	πολύς	π ο λ λ ό ν πολύ	πολλή
A.	π ο λ λ ό ν	πολύν		πολλήν
G.		π ο λ έ ο ς		πολλῆς
D.	πολλῷ			πολλῇ
Plur. N.	πολλοί	π ο λ έ ε ς	πολλά	πολλαί
A.	πολλούς	π ο λ ῦ ς, π ο λ έ ᾰ ς		πολλάς
G.	πολλῶν	π ο λ έ ω ν		π ο λ λ ά ω ν
D.	πολλοῖσι	π ο λ έ ε σ σ ι, π ο λ έ σ ι		π ο λ λ ῇ σ ι.

Men zij er op bedacht de vormen *πολέος* enz. niet te verwarren met die van *πόλις* § 74 aanm. 2.

§ 84. Opmerkelijk zijn nog de volgende vormen:

1. (*τῇ*) *δαΐ in den strijd.*

2. (*τὸ*) *δῶ huis*, bijvorm van *δῶμα*.

Alleen aan het einde van het vers.

3. *κρῖ λευκόν blanke gerst*. Pluralis *κριθαί* enz. [1]).

4. *ὄσσε* (masc.) *oogen*, dualis bij *ὁ ὀφθαλμός* en *τὰ ὄμμᾰτα* (§ 309).

Ook *ὀφθαλμώ -μοί* enz. komt voor.

5. *δέσμᾰτα banden*, bijvorm van *δεσμοί*.

---

[1]) Gelijke afkorting ondergaat het woord *ζειά graan* in het epitheton *ζείδωρος* (*ἄρουρα*) *graanschenkende* (*akker*), en *ἄλφιτον gerstemeel* in het epitheton *ἀλφεσταί* (*ἄνδρες*) *broodetende* (*menschen*); het substantivum *ἄλφι* vindt men h. Cer. 208.

6. προσώπᾰτα *gelaat*, dat. προσώπᾰσι. Daarnevens πρόσωπα, pluralis bij πρόσωπον.
7. Θέτιν (*N* 350 en *Π* 574?) acc. en Θέτι (*Σ* 407 †) dat. bij Θέτις *Thetis*, gen. Θέτιδος (*Θ* 370 enz.).
8. θέμιστες *goddelijke instellingen*, acc. θέμιστας, bij θέμις. Zoo ook de godinnenaam Θέμις, voc. Θέμι, acc. Θέμιστα, gen. Θέμιστος, dat. Θέμιστι.

HOOFDSTUK V.

VERGELIJKINGSTRAPPEN.

In de comparativi op -ίων -ιον is de ι kort. § 85.

In plaats van de vormen op -ω en -ους worden de vollere op -ονᾰ -ονες -ονᾰς gebezigd.

Aanmerking. Men vindt intusschen enkele uitzonderingen, bijvoorbeeld ἀμείνω *I* 423.

Bij Homerus vindt men de volgende in het Attisch niet gebruikelijke comparativi en superlativi op -ων en -ιστος: § 86.

κυδρός	*roemvol*	. . . . . .	κύδιστος.
μακρός	*lang*	μᾶσσων	μήκιστος.
οἰκτρός	*jammerlijk*	. . . . . .	οἴκτιστος.
φίλος	*lief*	φῑλίων	. . . . . .
βᾰθύς	*diep*	. . . . . .	βᾰ́θιστος.
βρᾰδύς	*traag*	. . . . . .	βάρδιστος (§ 39).
[βρᾰχύς	*kort*]	βρᾶσσων	. . . . . .
γλῠκύς	*zoet*	γλῠκίων	. . . . . .
πᾰχύς	*dik*	πᾶσσων	πᾰ́χιστος.
ὠκύς	*snel*	. . . . . .	ὤκιστος.

NB. Op enkele plaatsen vindt men ook:

μακρότερος	μακρότατος.
οἰκτρότερος	οἰκτρότατος.
φίλτερος	φίλτατος.
. . . . . .	ὠκύτατος.

τὸ ἔλεγχος *smaad* . . . . . . ἐλέγχιστος *diep versmaad*.
τὸ κέρδος *voordeel* κερδίων *voordeeliger* κέρδιστος *sluwst*.
τὸ κῆδος *zorg* . . . . . . κήδιστος *dierbaarst*.
τὸ ῥῖγος *koude* ῥιγίων *vreeslijker* ῥίγιστος [1]).

Aanmerking. Van ἐλᾰχ, bijstam van ἐλεγχ — vergelijk de stammen βᾰθ-βενθ (noot 1 van deze pag), πᾰθ-πενθ (§ 160[10]), χᾰδ-χενδ (§ 221) enz. — komt het adj. ἐλᾰχύς *gering* ι 116 κ 509 h. Ap. 197, comp. ἐλάσσων Κ 357, sup. ἐλάχιστος h. Merc. 573.

§ 87. Bij ἀγᾰθός, ἠύς (§ 75), ἐσθλός *goed* (*edel, dapper*) vindt men de volgende vergelijkingstrappen:

ἀρείων	ἄριστος.
κρείσσων [2])	κάρτιστος (§ 39).
φέρτερος en προφερέστερος	φέριστος en φέρτατος.
ἀμείνων	. . . . . .
βέλτερος	. . . . . .
λωΐτερος en λωΐων	. . . . . .

Bij κᾰκός *slecht* (*gering, lafhartig*):

κακίων en κακώτερος	κάκιστος.
χερείων en χερειότερος }	. . . . . .
χείρων en χειρότερος }	

Kortere comparatiefvormen: acc. χέρηα, dat. χέρηι, plur. χέρηες χέρηα. In beteekenis behooren hierbij ook de comparativus ἥσσων, de superlativus ἥκιστος Ψ 531 † en het adverbium ἦκα *zachtjes* (§ 41[38]).

Bij πολύς *veel*:

πλείων πλεῖον }	πλεῖστος.
πλέων πλέον }	

Kortere comparatiefvormen: plur. nom. πλέες, acc. πλέᾰς.

---

[1]) De comp. en superl. worden (evenals κέρδιον) alleen in het neutrum gevonden. Bijbehoorend verbum ῥιγέειν *ijzen*; de stam Ϝριγ (*frigus, frigere*) is verwant aan φρικ, waarvan φρίξ *rimpeling*, φρίσσειν *rillen*.

Met vergelijkingstrappen op -ίων -ιστος komen, behalve de vier bovengenoemde neutra op -ος, in vorming overeen: αἶσχος, ἄλγος, ἔχθος, ἦδος, κάλλος, κράτος, κῦδος, μῆκος, πάχος, τάχος, alsmede βάθος (Hom. βένθος). Bij οἴκτιστος behoort ὁ οἶκτος.

[2]) De positivus κρᾰτύς *forsch* wordt in de verbinding κρατὺς Ἀργεϊφόντης (Π 181 Ω 345, ε 49, 148) gevonden.

Vermelding vereischen nog de volgende vergelijkingstrappen: § 88

ῥηΐδιος *gemakkelijk*	ῥηΐτερος	ῥηΐτατος en ῥήιστος.

Adverb. ῥεῖα [1]).

μέ(σ)σος *midden*	. . . . . .	μεσσάτος.
(κύων *hond*)	κύντερος *driester*	κύντατος.
(νειός *laagland*)	. . . . . .	νείἄτος en νέἄτος (§ 17) *laagst, uiterst.*

Adverb. νειόθι, νειόθεν. Vgl. ook het adj. fem. νείαιρα *lager* (*E* 539 enz.).

. . . . . .	ὁπλότερος *jonger*	ὁπλότατος.
. . . . . .	. . . . . .	πῦμἄτος *laatst.*
. . . . . .	. . . . . .	ὕπἄτος (ῠ) *opperst.*

Aanmerking I. Slechts op enkele plaatsen komen voor:

ἀφάρτερος *vlugger* bij ἄφαρ *terstond* (§ 324).
ἐνέρτερος *lager* bij ἔνερθε(ν) *beneden* (§ 318).
πăροίτερος *meer vooruit* (§ 48 aanm.), vgl. πάρος *te voren.*
ἰθύντατος *rechtvaardigst* bij ἰθύς *recht, rechtvaardig.*
μῠχοίτατος *binnenst* (§ 48 aanm.) van μῠχός *binnengedeelte.*
ὀπίστατος *achterst* bij ὄπισθε(ν) *achter.*
φαάντατος *schitterendst* bij φαεινός *schitterend* (§ 280).

Aanmerking II. Soms dient de uitgang -τερος niet om een hoogeren trap aan te duiden, maar om een eigenschap toe te kennen, in tegenstelling met personen of zaken welke die eigenschap niet bezitten; nl. in:

δεξιτερός *rechter(-hand)* bij δεξιός *rechtsch*: tegenstelling ἀριστερός *linker.*
θεώτερος *den goden eigen.*
θηλῠτέρη *vrouwelijk* = θήλεια.
κουρότερος *jeugdig.*
ἀγρότερος *veldbewonend.*
ὀρέστερος *bergbewonend.*

En voorts in de pronomina ἡμέτερος, ἕτερος enz.

Aanmerking III. Over ἀντηρότερος enz. zie men § 20.

Aanmerking IV. Opmerking verdient παλαιότερος *Ψ* 788 †.

Adverbia met opmerkelijke trappen van vergelijking zijn: § 89.

ϝεκἄς *ver* (§ 318)	ϝεκαστέρω	ϝεκαστἄτω.
τῆλε en τηλόθι *ver* (§ 322)	. . . . . .	τηλοτἄτω.
ἄγχῐ *nabij* (§ 318)	ἆσσον en ἀσσοτέρω	ἄγχιστα.

Bijbehoorend adjectivum ἐπασσύτερος *dicht opéén.*

---

[1]) Juister ῥῆα. De volgens § 17 verkorte vorm ῥία is vermoedelijk niet homerisch.

§ 90. Bij wijze van superlativus dienen ook samenstellingen met de voorvoegsels *ἀρῐ-* of *ἐρῐ-*, *ζᾰ-* of *δᾰ-* en *ἀγᾰ-* [1]. Bijvoorbeeld:

ἀρί-γνωτος	*welbekend.*
ἐρι-βῶλαξ en *ἐρί-βωλος*	*grofkluitig, vruchtbaar.*
ζα-τρεφής	*weldoorvoed.*
δά-σκῐος	*schaduwrijk.*
ἀγα-κλῠτός	*roemrijk.*

HOOFDSTUK VI.

TELWOORDEN.

§ 91. De volgende telwoorden bieden iets opmerkelijks aan:

Hoofdgetallen.

1. *εἷς*. Fem. *μία μίαν μιῆς* en *ἴα ἴαν ἰῆς ἰῇ*.
   Dativus neutr. *ἰῷ* Z 422 †.

2. *δύω* en *δύο* (§ 18 aanm.), onverbuigbaar [2]. — Daarnevens is in gebruik *δοιώ* en de pluralis *δοιοί, δοιά, δοιαί* enz.
   ἐν δοιῇ in twijfel I 230 †.

4. *τέσσᾰρες* en *πίσῠρες* (acc. *πίσῠρας*).

5. In plaats van *πέντε* is *πέμπε* (vgl. het attische *πεμπτός*) gebezigd in *πεμπάσσομαι tellen* δ 412 † en *πεμπώβολον vijfarmig spit* A 463 = γ 460.

9. *ἐννέα* (*ἐννέϜα*) wordt in samenstellingen *ἐνν-* of *εἰν-* (*ἐνϜ-*, zie § 38), bijv. *ἐννῆμαρ negen dagen lang* (A 53 enz.), *εἰνάνυχες negen nachten lang* (I 470 †).

12. *δώδεκα, δυώδεκα* en *δύο καὶ δέκα*.

---

[1] Met *ἀρι-* vergelijke men *ἀρετή, ἀρείων* (§ 87), *ἄριστος*; met *ἀγα-* het ww. *ἄγαμαι* (§ 305) en het niet-homerische *ἄγαν te zeer*; *ζα-* is ontstaan uit *δια-δjα*, vergelijk bijv. het attische *διάδηλος zeer duidelijk.*

[2] Als genitivus wordt het gebezigd K 253 κ 515, als dativus N 407.

20. ἐϝείκοσι(ν) en ϝείκοσι(ν) (zie § 43).
30. τριήκοντα.
80. ὀγδώκοντα.
90. ἐνενήκοντα en ἐννήκοντα.
200. δῑηκόσιοι.
9000. ἐννεᾰ́χῑλοι.
10000. δεκᾰ́χῑλοι.

Aanmerking. *μυρίοι* wordt nog niet gebezigd als telwoord, maar beteekent *talloos.*

Ranggetallen.

1e. πρῶτος en πρώτιστος.
2e. δεύτερος met superlat. δεύτᾰτος *laatst.*
3e. τρῐ́τᾰτος en τρίτος.
4e. τέτρᾰτος en τέταρτος (zie § 39 aanm. 1).
7e. ἑβδόμᾰτος en ἕβδομος.
8e. ὀγδόᾰτος en ὄγδοος.
9e. εἴνᾰτος en ἔνᾰτος (zie § 38 aanm. 5).
12e. δωδέκᾰτος en δυωδέκᾰτος.
20e. ἐϝεικοστός en ϝεικοστός (zie § 43).

Nevens *δίχᾰ (ἄνδῑχα, διάνδῑχα), τρίχᾰ, πέντᾰχᾰ in tweeën, drieën, vijven* vindt men de met *θ* versterkte vormen *διχθᾰ́* (met *διχθᾰ́διος tweeërlei*), *τριχθᾰ́, τετραχθᾰ́*; zie § 34.

Bijvoorbeeld:

τριχθά τε καὶ τετραχθὰ διέσχισε ϝὶς ἀνέμοιο ι 71
in drie vier stukken reet de kracht van den wind ze vaneén.

HOOFDSTUK VII.

VOORNAAMWOORDEN.

I. Persoonlijke en terugwijzende voornaamwoorden.

§ 92.

		1e PERSOON. Stam ἐμε.	2e PERSOON. Stam τϝε.	3e PERSOON. Stam σϝε. Mann. Onz. en Vrouw.
Singularis	N.	ἐγώ(ν)	σύ, τύνη	—
	A.	ἐμέ, με [1])	σέ	ϝέ, μἶν
	G.	ἐμεῖο, ἐμέο, μεο, ἐμέθεν	σεῖο, σέο, σέθεν	ϝεῖο, ϝέο, ϝέθεν
	D.	ἐμοί, μοι	σοί, τοι, τεΐν	ϝοί
Dualis	N. A.	νῶι, ἥμε	σφῶι, ὕμε	A. σφωε
	G. D.	νῶιν	σφῶιν	σφωίν
Pluralis	N.	ἥμες	ὕμες	—
	A.	ἥμας, ἡμέᾰς	ὕμας, ὑμέᾰς	σφᾰ́ς, σφέᾰς
	G.	ἥμων, ἡμείων	ὕμων, ὑμείων	σφῶν, σφείων
	D.	ἥμι(ν)	ὕμι(ν)	σφῐ́(ν), σφίσῐ(ν)

Aanmerking I. Over de verkorting van ει tot ε in de vormen ἐμέο μεο σέο ϝέο zie men § 17.

Aanmerking II. Opmerking verdient de elisie (zie § 13) van:

1) -ο in den genitivus singularis; dus: ἐμεῖ' ἐμέ' με' σεῖ' σέ' ϝέ'.

2) -οι in den dativus singularis; dus: μ' σ' τ' ϝ'.

3) -ῐ in den dativus pluralis; dus: ἥμ' ὕμ' σφ' [2]).

Aanmerking III. In den overgeleverden text vindt men in plaats van de opgegeven vormen òf steeds òf somtijds de volgende:

---

[1]) De vormen zonder accent worden steeds enclitisch gebezigd, en σέ σέο ϝέ ϝέο ϝέθεν ϝοί σφωίν σφέας σφίσι(ν) kunnen zoo worden gebezigd.

[2]) Slechts Θ 271 (en Ι 199) staat het geëlideerde σφ' voor σφι.

		1e PERSOON.	2e PERSOON.	3e PERSOON.
Sing.	gen.	ἐμεῦ μευ	σευ	Ϝευ
Dual.	acc.	ἄμμε	ὔμμε	
Plur.	nom.	ἡμεῖς, ἄμμες	ὑμεῖς, ὔμμες	
	acc.	ἡμέας	ὑμέας	σφέας
	gen.	ἡμέων	ὑμέων	σφέων
	dat.	ἡμῖν, ἄμμι(ν)	ὑμῖν, ὔμμι(ν)	

Aanmerking IV. Over de genitivi (eigenlijk ablativi) *ἐμέθεν σέθεν Ϝέθεν* zie men § 47 aanm. 1.

Aanmerking V. De dualisvormen *ἧμε* en *ὗμε* worden op enkele (corrupte of jonge) plaatsen als pluralis gebezigd.

Behalve de in § 92 genoemde vormen vindt men op enkele plaatsen: **§ 93.**

1) *ἑϜέ* *Ξ* 162 *Υ* 171 *Ω* 134, *ἑϜοί* *Ν* 495 *δ* 38, acc. en dat. singularis van den 3en persoon, met r e f l e x i e v e beteekenis (zie § 44³).
2) *τεεῖο* *Θ* 37 = 468, gen. sing. van den 2en persoon.
3) *σφωέ* *Α* 8 *Κ* 546 (?) *Λ* 751 *Ρ* 531 (*θ* 317), acc. dualis van den 3en persoon.
4) *ἡμῖσιν* (*Θ* 142 *Ξ* 481 enz.), dat. pluralis van den 1en persoon. *ὑμῖσιν* (*Κ* 445 †), dat. pluralis van den 2en persoon.

De pronomina personalia worden ook als r e f l e x i v a gebezigd (att. *ἐμαυτόν* enz.). **§ 94.**

In dat geval wordt er soms de overeenkomstige naamval van *αὐτός* aan toegevoegd; bijv. *αὐτόν μιν*, att. *ἑαυτόν*.

II. Bezittelijke voornaamwoorden.

ἐμός *mijn.* **§ 95.**
σός en *τεός* *uw.*
Ϝός en *ἑϜός* (§ 44³) *zijn eigen, haar eigen.*
νωίτερος *ons beider* (*Ο* 39 *μ* 185).
σφωίτερος *u beider* (*Α* 216 †).
ἡμός en *ἡμέτερος* *onze.*
ὑμός en *ὑμέτερος* *ulieder.*
σφός en *σφέτερος* *hun eigen, haar eigen.*

Aanmerking I. De possessiva van den 3den persoon zijn steeds reflexief (= *suus*). Intusschen wordt *ϝός* of *ἑϝός* — evenals *suus* — ook wel dàn gebezigd wanneer het niet op het onderwerp maar op een ander woord van den zin betrekking heeft; bijvoorbeeld *Z* 500 *ν* 52.

Aanmerking II. Den vorm *ἁμός* vindt men in den overgeleverden text *ἀμός* of *ἀμός* gespeld; vergelijk § 92 aanm. 3.

Het adjectivum *φίλος* *lief* wordt vaak bij wijze van bezittelijk voornaamwoord gebezigd. Bijvoorbeeld:

κατεπλήγη φίλον ἦτορ *Γ* 31

hij ontroerde in zijn gemoed.

εἰ μὴ ἐγώ σε λαβὼν ἀπὸ μὲν φίλα ϝείματα δύσω *B* 261

als ik u niet aangrijp en u uwe kleederen uittrek.

III. Aanwijzende en bepalende voornaamwoorden.

§ 96. Het lidwoord heeft nog de beteekenis van aanwijzend voornaamwoord.

De verbuiging is als volgt:

ὅς en *ὁ*	*τό*	*ἡ*	*τώ*	*τοί* en *οἱ*	*τά*	*ταί* en *αἱ*
τόν		*τήν*	„	*τούς*		*τάς*
τοῖο en *τοῦ*		*τῆς*	*τοῖιν*	*τῶν*		*τάων*
τῷ		*τῇ*	„	*τοῖσι*		*τῇσι*

Bijbehoorend adverbium: *τῶς* en *ὥς* *aldus.*

Aanmerking. Vermeldenswaardig is het gebruik van:

καὶ ὥς *toch.*

οὐδ' ὥς *tòch niet*[1]).

Slechts zelden, en dan nog veelal schijnbaar, komt de beteekenis van dit pronomen met die van het attische artikel overeen.

Opmerkelijk is het gebruik van den dativus sing. neutr. *τῷ* in de beteekenis van *hierom, derhalve* (= *οὖν*), bijvoorbeeld:

τῷ σ' ὀίω κείνης τάδε πασχέμεν' ἐνεσίῃσι *E* 894

ik geloof dus dat gij deze smarten lijdt ten gevolge van haar inblazingen.

---

[1]) Zie Att. Vormleer[3] bladz. 198 noot 1.

of in de beteekenis van *dàn* (het gevolg van een ondersteld geval), bijvoorbeeld:

τῷ κε τάχ' ἡμύσειε πόλις Πριάμοιο Ϝάνακτος B 373

dan zou de stad van vorst Priamus wel spoedig zwichten.

τῷ κέ Ϝοι οὐδὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν γ 258

dan hadden zij ook geen grafterp voor hem opgeworpen na zijn dood.

Ook ὅδε en οὗτος zijn in gebruik, met de bijbehoorende adverbia ὧδε en οὕτω(ς). § 97.

Aanmerking I. Op eenige plaatsen (*K* 462 enz.) vindt men in den overgeleverden text τοῖσδε(σ)σι in plaats van τοισί(ν)δε.

Aanmerking II. De beteekenis van ὅδε en οὗτος wordt, ook in de daarmee samenhangende pronomina en adverbia correlativa, scherp uiteengehouden. Bijvoorbeeld:

ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον *A* 234

bij mijn scepter hier.

αἲ γὰρ ἐγὼν οὕτω νέος εἴην τῷδ' ἐπὶ θυμῷ π 99

och of ik uw jeugd had bij mijn eigen moed.

τίς δ' οὗτος κατὰ νῆας ἀνὰ στρατὸν ἔρχεαι οἶος; *K* 82

wie zijt gij, die daar zoo alléén tusschen de schepen in het kamp rondloopt?

τοιοῦτοι δ' εἴ πέρ μοι ἐΫείκοσιν ἀντιβόλησαν *Π* 847

al kwamen er twintig zooals gij op mij af.

Voor ἐκεῖνος wordt de oudere vorm κεῖνος gebezigd, ook in de bijbehoorende adverbia: κεῖσε *derwaarts*, κεῖθι *ginds*, κεῖθεν *vandaar*.

De beteekenis van αὐτός is *zelf* en *op zichzelf* (= *alleen*). § 98.

Bijbehoorend adverbium αὐτῶς in de uitdrukking ὣς δ' αὐτῶς *en evenzoo* (att. ὡσαυτῶς).

Niet zelden staat αὔτως (met teruggetrokken accent) in de beteekenis van *zóó maar*.

Dezelfde is ὁμός. Bijbehoorend adverbium ὁμῶς, zie voorts § 322 aanm. 2.

Aanmerking I. Op eenige plaatsen wordt *dezelfde* uitgedrukt door αὐτός, namelijk *E* 396 *M* 225 *Ψ* 480 *θ* 107 *κ* 263 *π* 138 *φ* 366, en met het lidwoord (gelijk in het Attisch) *Z* 391 *η* 55, 326 *ξ* 161 *π* 334 *τ* 306.

Aanmerking II. In verbinding met praeposities wordt αὐτόν enz. ook bij wijze van persoonlijk voornaamwoord gebruikt zonder nadruk, gelijk in het Attisch. Bijvoorbeeld παρ' αὐτόν *bij hem* *A* 463.

IV. Vragend en onbepaald voornaamwoord.

§ 99. Dit is in hoofdzaak gelijkluidend met de in het Attisch gebruikelijke vormen; maar:

de gen. sing. is *τέο* en *τεο*.

De *ο* kan geëlideerd worden.

de dat. sing. van het onbepaalde is *τεῳ*.

Daarnevens *τεοι*, bijv. *Δ* 299 *Ρ* 68.

de gen. plur. van het vragende is *τέων*.

Verdacht is *τέων* (met synizesis, § 8) *ζ* 119 = *ν* 200.

Aanmerking. Als acc. plur. neutr. van het onbepaalde vindt men *τ* 218 den vorm *ἄσσα* (zie § 36), die waarschijnlijk corrupt is.

Het neutrum *τί* kan worden versterkt met *ἦ* tot *τίη*, en met *ποτε* tot *τίπτε* (*τίπτ'*, *τίφθ'*, zie § 12) *wat toch? waarom toch?*

§ 100. *Niemand, niets* is *οὔ τις, οὔ τι* en *μή τις, μή τι.*

V. Betrekkelijke voornaamwoorden.

§ 101. Het betrekkelijke voornaamwoord *ὅς ὅ ἥ* wordt regelmatig verbogen.

Bijbehoorend adverbium *ὡς* *als.*

Zoowel het pronomen als het adverbium kan versterkt worden met de enclitica *τε* (§ 328).

Zeer dikwijls wordt het relativum vervangen door het aanwijzend voornaamwoord (lidwoord). Ook dit wordt alsdan veelal met *τε* versterkt.

Aanmerking I. Het met *τε* versterkte *ὥς τε* *zooals* verwarre men niet met het attische (niet homerische) *ὥστε* *zoodat*. Bijvoorbeeld:

τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀρηϊ φίλος Μενέλαος, Γ 21
ὥς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας

toen de kryghaftige Menelaüs hem ontwaarde, verheugde hij zich als een leeuw die het doode lichaam van een groot dier aantreft.

Aanmerking II. Dikwijls wordt *ὡς* achter het bijbehoorende substantivum geplaatst, en is dan oxytonon; bijvoorbeeld:

λέων ὣς evenals een leeuw. E 299

Indien het voorgaande woord op een korte syllabe eindigt, geldt deze in de arsis voor lang; bijvoorbeeld:

ὄρνιθες ὥς evenals vogels. Γ 2

θεὸς ὥς gelijk een god. Γ 230

Ook gaat aan ὥς vaak een in de arsis staande lange eindklinker of tweeklank vooraf (vergelijk § 14); bijvoorbeeld:

μελίη ὥς als een esch. Ν 178

λύκοι ὥς evenals wolven. Λ 72

Blijkbaar ving dus dit woord oorspronkelijk met een medeklinker aan. Deze was echter niet standvastig; immers korte eindklinkers worden voor ὥς geëlideerd (Λ 383 β 47 enz.) en korte, op een medeklinker eindigende, syllabes in de thesis niet verlengd (Γ 196 enz.).

De vormen van het onbepaald-betrekkelijk voornaamwoord zijn: § 102.

		Masculinum.		Neutrum.	Femininum.
Sing.	N.	ὅς τις	en ὅ τις	ὅττι en ὅ τι	ἥ τις
	A.	ὅν τινα	en ὅτινα		ἥν τινα
	G.	οὗ τεο	....		......
	D.	......	ὅτεῳ		......
Plur.	N.	οἵ τινες	....	ἅσσα	αἵ τινες
	A.	οὕς τινας	en ὅτινας		ἅς τινας
	G.	......	ὅτεων		......

Aanmerking. De vorm ὅ τις (zie § 101 alinea 4) is zeldzamer dan ὅς τις, en de overige met ὅ- beginnende vormen, die naar analogie van den nominativus sing. zijn ontstaan, komen slechts op enkele plaatsen voor en waren hoogstwaarschijnlijk aan het oudste taaleigen vreemd.

Inzonderheid zijn verdacht de met synizesis (§ 8) uit te spreken dativi ὅτεῳ Μ 428 Ο 664 (zonder synizesis slechts β 114) en ὁτέοισιν Ο 491.

Zeker corrupt is de genitivus ὅτευ ρ 421 = τ 77; zie § 7 aanm.

Het neutrum ὅ (ὅ τε) dient dikwijls als voegwoord in de beteekenis van *dat* of *omdat*, dus = ὅ(τ)τι. § 103.

Bijvoorbeeld:

'φεῦγον, ἐπεὶ 'γίγνωσκον ὃ δὴ κακὰ 'μήδετο δαίμων γ 166

ik nam de vlucht, daar ik inzag d a t *de godheid nu onheil beoogde.*

Τηλέμαχον 'θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε α 382

zij verbaasden zich over Telemachus, o m d a t *hij koen sprak.*

χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὔ τι ἔτισας Α 244

vertoornd, o m d a t *gij den dappersten der Grieken volstrekt niet hebt geëerd.*

IV.

VERBA.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

I. Geslachten.

§ 104. Het futurum passivi op -(θ)ήσομαι is van jonger oorsprong dan de homerische gedichten; het futurum medii dient tevens voor het passivum [1]).

Aanmerking. Uitgezonderd is alleen μιγήσεσθαι *zich te zullen mengen* K 365† (dus in reflexieve beteekenis gebruikt), elders μίξομαι (zie § 242[3]); δαήσομαι § 203 moet als futurum medii worden beschouwd [2]).

§ 105. De aoristus medii wordt niet zelden in passieve of reflexieve beteekenis gebruikt. Bijvoorbeeld:

ἔβλητο *hij werd getroffen* (§ 258).

ἀασάμην *ik werd verblind,* nevens ἀάσθην (§ 287).

In dat geval vervangt dus het medium geheel en al het passivum.

Aanmerking. Hieruit volgt dat verscheiden werkwoorden, die in het Attisch tot de deponentia passivi behooren, bij Homerus deponentia medii zijn. Bijvoorbeeld:

---

[1]) Over het gebruik van het futurum medii in reflexieve en passieve beteekenis bij latere schrijvers zie men Att. Vormleer[5] § 107-109.

[2]) Evenals de futura opgenoemd in Att. Vormleer[5] § 180.

αἰδέομαι	*ontzien* (§ 289)	*ᾐδε(σ)σάμην*	nevens	*ᾐδέσθην.*
Ϝήδομαι	*zich verheugen* (§ 221[4])	*ἐϜησάμην*	attisch	*ἥσθην.*
ἄγαμαι	*zich verbazen* (§ 305[1])	*ἠγα(σ)σάμην*	„	*ἠγάσθην.*
ἔραμαι	*begeeren* (§ 305[4])	*ἠρα(σ)σάμην*	„	*ἠράσθην.*

Van verscheiden verba worden medium en activum nevens elkander gevonden, zonder merkbaar verschil van beteekenis. Bijvoorbeeld: **§ 106.**

ἀίσσομαι	= *ἀίσσω*	*snellen.*
νεμε(σ)σάομαι	= *νεμε(σ)σάω*	*zich verontwaardigen.*
ὀίομαι	= *ὀίω*	*meenen* (§ 292*).
ὁράομαι	= *ὁράω*	*zien* (§ 309).

II. Tijden en wijzen.

Opmerkelijk is het gebruik van den indicativus aoristi in spreekwoorden, vergelijkingen en het verkondigen van algemeene waarheden: aoristus gnomicus, in het Nederlandsch door den tegenwoordigen tijd weer te geven. Bijvoorbeeld: **§ 107.**

ὅς κε θεοῖσ' ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ Α 218
wie zich den goden gehoorzaam betoont, dien verhooren zij zeker.

ἥ τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα Δ 442
οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει
(Eris) die zich eerst klein verheft, maar daarna met het hoofd aan den hemel reikt terwijl zij op de aarde voortschrijdt.

Het hulpwerkwoord *μέλλειν* wordt meer gebezigd dan in het latere Grieksch [1]), en wel op twee onderscheiden wijzen:

1) *μέλλω* met den infinitivus praesentis of aoristi, te vertalen als futurum of futurum exactum verzacht door *wel* of *dunkt mij*, bijvoorbeeld:

ᾧ μέλλεις εὔχεσθαι ἰὼν εἰς δοῦπον ἀκόντων Δ 364
tot wien gij wel zult bidden als gij u in het strijdgeraas begeeft.

---

[1]) Doch niet als zelfstandig verbum, in de beteekenis van *talmen*. Alleen praesens en imperfectum zijn bij Homerus in gebruik.

τοῦ δ' ἤδη μέλλουσι κύνες ταχέες τ' οἰωνοὶ ξ 133
ῥινὸν ἀπ' ὀστεόφιν ἐρύσαι

honden en snelle roofvogels zullen hem nu wel de huid van de beenderen hebben gescheurd.

2) *ἔμελλον* met den infinitivus futuri, te vertalen door *het was mij beschoren te . . .* of *ik zou . . . .* bijvoorbeeld:

βῆ δ' ἰέναι προτὶ νῆας ἀπὸ στρατοῦ· οὐδ' ἄρ' ἔμελλεν K. 336
ἐλθὼν ἐκ νηῶν ἂψ Ἕκτορι μῦθον ἀποίσειν

hij stapte van het kamp naar de schepen, maar het was hem niet beschoren van de schepen teruggekomen aan Hector bericht te brengen.

οὐδ' ἄρ' ἔμελλ' ἑτάροισι φανεὶς ἐρατεινὸς ἔσεσθαι ι 230

maar hij zou bij zijn verschijning niet lieflijk zijn voor mijn makkers.

§ 108. De subjunctivus wordt meer gebezigd dan in het latere Grieksch. Men lette op de volgende, in het Attisch ongebruikelijke, constructies:

A. Subjunctivus in hoofdzinnen.

I. De subjunctivus met *κε* = indicativus futuri. Bijvoorbeeld:

τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηΐ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἑτάροισι A 183
πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρῃον

deze zal ik op mijn eigen schip en door mijn eigen krijgslieden doen wegbrengen, doch ik zal de schoone Briseïs medenemen.

σήμερον ἢ δοιοῖσιν ἐπεύξεαι Ἱππασίδῃσι Λ 431
ἤ κεν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσῃς

heden zult gij òf u over twee zonen van Hippasus beroemen, òf door mijn lans neergestooten het leven verliezen.

Aanmerking I. Zonder *κε* vindt men dezen subjunctivus in de uitdrukking: *καί ποτέ τις εἴπῃσι en eens zal iemand zeggen* Z 459 H 87[1]).

Somtijds wordt aan een imperativus een 1e pers. (singularis of pluralis) van den subjunctivus zonder *κε* toegevoegd, om het

[1]) In *καί ποτέ τις εἴπῃσι* ζ 275 hangt de subjunctivus van het voorafgaande af.

gevolg aan te duiden dat het gegeven bevel zal hebben indien het wordt nagekomen. Bijvoorbeeld:

ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἀρήια τεύχεα δύω Z 340

maar komaan wacht nu even, dat ik mijn krijgsrusting aantrek (of; *dan zal ik mijn krijgsrusting aantrekken*).

Aanmerking II. Men zie verder *X* 416-418, 450 *Ψ* 71 *γ* 17 sq. (*κ* 320?) Een dergelijke subjunctivus wordt *X* 129 sq. niet door een imperativus voorafgegaan.

Elders wordt in dergelijk verband *ἵνα* of *ὄφρα* (§ 326) vóór den subjunctivus geplaatst. Bijvoorbeeld:

εἶ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἵδε *A* 302

komaan beproef het maar eens, opdat ook dezen het mogen weten.

κέκλυτέ μοι.... *H* 67

ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει

hoort naar mij..., opdat ik uitspreke wat mijn hart mij ingeeft.

Aanmerking III. Men zie verder *ι* 356 *κ* 425 *λ* 561.

II. De subjunctivus dubitativus of deliberantis wordt gebezigd:

1) na een vraagwoord. Bijvoorbeeld:

ὤ μοι ἐγὼ τί πάθω; τί νύ μοι μήκιστα γένηται; *ε* 465

wee mij wat zal mij gebeuren? wat zal er ten langen leste van mij worden?

Aanmerking IV. In den 1en persoon is deze constructie ook later gebruikelijk gebleven (zie Attische Vormleer[5] § 104).

2) na een negatie (*οὐ*). Bijvoorbeeld:

οὐ γάρ πω τοίους Ϝίδον ἀνέρας, οὐδὲ Ϝίδωμαι *A* 262

want zulke mannen heb ik nog nooit gezien en zal ze ook wel niet zien.

οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ οὐδ' ἔσσεται οὐδὲ γένηται *π* 437

die man is er niet en zal er niet zijn en zal wel niet geboren worden ook.

Veelal wordt er alsdan *κε* bijgevoegd. Bijvoorbeeld:

πληθὺν δ' οὐ κεν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω *B* 488

doch den grooten hoop zal ik niet omstandig beschrijven noch de namen ervan noemen.

B. Subjunctivus in afhankelijke zinnen.

In algemeene uitspraken en vergelijkingen staat de subjunctivus (generalis of iterativus) dikwijls zonder κε na εἰ, ὅτε, ὡς, ὅς enz. Bijvoorbeeld:

οὔ τοι ἔτι δϝηρόν γε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης α 203
ἔσσεται, οὐδ' εἴ πέρ ϝε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσι
voorwaar hij zal niet lang meer van zijn vaderland verwijderd blijven, zelfs al weerhouden hem ijzeren boeien.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τόν γε λίπῃ ψυχή τε καὶ αἰών Π 453
doch wanneer de adem en het leven hem verlaten heeft.

ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται, ὅτ' ἄγγελος αἴσιμα ϝείδῃ Ο 207
ook dit is iets goeds, wanneer een bode gepast weet te spreken.

ὁππότε δαῖτα γέρουσιν ἐφοπλίζωμεν Ἀχαιοί Δ 344
wanneer wij, Achaeërs, den hoofdlieden een maaltijd bereiden.

ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήιον ἐλθών Β 147
gelijk wanneer Zephyrus opgestoken een dicht graanveld beweegt.

ὡς δὲ λέων ἐν βουσὶ θορὼν ἐξ αὐχένα ϝάξῃ Ε 161
gelijk een leeuw de runderen bespringt en hun den nek verbrijzelt.

βῆ ῥ' ἴμεν ὥς τε λέων ὀρεσίτροφος, ὅς τ' ἐπιδευὴς Μ 299
δϝηρὸν ἔῃ κρειῶν
hij trad vooruit als een leeuw uit het gebergte, die sinds lang vleesch heeft ontbeerd.

τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι, α 351
ἥ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται
de menschen roemen dàt lied het meest, wat voor de hoorders het nieuwst is.

ϝίδμεν δ', ὅσσα γένηται ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ μ 191
wij weten al wat er op de wijde wereld voorvalt.

§ 109. De optativus wordt weinig in de oratio indirecta gebezigd, het meest nog in indirecte vragen (vgl. § 327); zie Δ 191 sq. Ε 85 κ 101, ο 423 enz.

De opt. fut., die uitsluitend voor de oratio indirecta dient (zie Att. Vormleer[5] § 104 aanm. 4), is bij Hom. nog niet in gebruik.

III. Persoonsuitgangen.

A. Persoonsuitgangen van het activum.

In den indicativus plusquamperfecti zijn de uitgangen van den 1^en^ en 3^en^ persoon singularis *-εᾰ* en *-εε(ν)* of *-ει(ν)*; de 2^e^ komt slechts van *Ϝοῖδα* voor. Dus: **§ 110.**

ἐϜείδεα, ἐ(Ϝ)Ϝείδησθα, ἐϜείδεε en *ἐϜείδει.*

De oorspronkelijke uitgang *-σῐ* van den 2^en^ persoon singularis, die in het Attisch geheel is verdwenen, komt nog voor in *ἐσσί gij zijt* (§ 302). **§ 111.**

De uitgang *-σθᾰ* wordt, evenals later, gebezigd in *ἦσθα, Ϝοῖσθα, ἐ(Ϝ)Ϝείδησθα* en *ἔφησθα*, en bovendien in nog eenige vormen, meest subjunctivi. Bijvoorbeeld:

εἶσθα = *εἶ* (van *εἶμι*).	*ἐθέλησθα* = *ἐθέλῃς.*
βάλοισθα = *βάλοις.*	*Ϝείπησθα* = *Ϝείπῃς.*

De 1^e^ en 3^e^ persoon singularis van den subjunctivus praesentis, aoristi II en perfecti II worden somtijds op *-ωμῐ* en *-ησῐ(ν)* gevormd. Bijvoorbeeld: **§ 112.**

Praesens.	**Aor. II.**	**Perf. II.**
ἐθέλωμι = *ἐθέλω.*	*Ϝείπωμι* = *Ϝείπω.*	. . . . . .
ἐθέλησι = *ἐθέλῃ.*	*Ϝείπησι* = *Ϝείπῃ.*	*ἐρρίγησι* = *ἐρρίγῃ.*

De 2^e^ en 3^e^ persoon singularis van den optativus aoristi hebben op eenige plaatsen de uitgangen *-αις* en *-αι* in plaats van *-ειᾰς* en *-ειε(ν)*. Bijvoorbeeld: *ὀρίναις, γηθήσαι.* **§ 113.**

Aanmerking. In den 3. plur. vindt men evenzoo *-αιεν* (?) *Ω* 38†.

De optativus-vorming op *-ιην -ιης -ιη* komt in de conjugatie zonder bindvocaal geregeld voor, evenals later, doch niet bij de verba op *-άω -έω -όω.* **§ 114.**

Aanmerking. Men vindt echter *φιλοίη δ* 692† en *φοροίη ι* 320† (§ 311), alsmede *ἐπισχοίης Σ* 241†.

Opmerkelijk zijn de vormen *δυίη ι* 377 enz. en *-δυῖμεν Π* 99† (§ 167, vergelijk § 120), alsmede *ἐείη Τ* 209† (§ 308).

§ 115. De 2e persoon dualis van imperfectum en aoristus staat Θ 448 Κ 545 Λ 776, 782; de uitgang is *-τον* (att. *-την*) [1]).

Aanmerking. Op enkele plaatsen (Κ 364 Ν 346 Σ 583) zou volgens den overgeleverden text ook van den 3en persoon dualis imperfecti de uitgang niet *-την* zijn (gelijk elders) maar *-τον*.

§ 116. De 3e persoon pluralis van imperfecta of aoristi zonder bindvocaal heeft veelal den korteren vorm op *-ᾰν -εν -ῠν* [2]) in plaats van *-ησαν* (*-ᾰσαν -εσαν*) en *-ῡσαν*. Bijvoorbeeld:

ἔβᾰν = ἔβησαν. *ἴεν = ἴεσαν.*
ἔφᾰν = ἔφᾰσαν. *ἔδῠν = ἔδῡσαν.*

In den aoristus passivi is deze vorming regel, die op *-ησαν* uitzondering. Bijvoorbeeld *ἐϜέλιχθεν* Ζ 109, *ἐϜελίχθησαν* Ζ 106.

Aanmerking. Afwijkende uitgangen van den 3en persoon pluralis vindt men Δ 146 Θ 109 Ρ 733 (η 114 λ 304).

B. Persoonsuitgangen van het medium en passivum.

§ 117. De σ der uitgangen *-σαι* en *-σο* van den 2en persoon singularis wordt in de conjugatie zonder bindvocaal, waartoe ook het perfectum en plusquamperfectum behooren, doorgaans behouden [3]), maar overigens valt zij geregeld weg. Daarna vindt evenwel geen samentrekking plaats gelijk in het Attisch. Bijvoorbeeld:

Indicat. *βούλεαι ἐβούλεο ὄψεαι ἐλύσαο ἵκεο κεχολώσεαι.*
Subjunct. *νέμηαι Ϝερύσσεαι ἵκηαι.*
Imperat. *ἔρχεο βήσεο θέο φάο.*

De uitgangen *-αι* en *-ο* kunnen geëlideerd worden (zie § 13). Bijvoorbeeld:

Indicat. *μετατρέπε᾽(αι) πεφάσε᾽(αι) ηὔχε᾽(ο) γνώσε᾽(αι) ἀπήσε᾽(ο) μέμφεα᾽(αι) κεκλήσε᾽(αι).*
Subjunct. *ἐντύνη᾽(αι) μνήσε᾽(αι).*

---

[1]) In de uitgave van Zenodotus evenwel werd op deze plaatsen *-την* in plaats van *-τον* gelezen.

[2]) Evenzoo *-ν* voor *-σαν* en *-σσαν* in de hymnen en bij Hesiodus: *ἔδεν* h. Cer. 326, 436 Hes. Oper. 136, *ἔδον* Hes. Theog. 30, *ἔγνον* h. Cer. 111. Gelijk gevormd is ook *ἦν* = *ἦσαν* Hes. Theog. 321, 825 (en veel in het Dorisch).

[3]) Er komen echter enkele uitzonderingen voor, als *δίζηαι* λ 100, *θέο* Δ 76 enz. *ἔσσεαι* Π 385 ι 447, *φάο* π 168 σ 171, en andere.

Imperat. ἔρχε'(ο) ἑλέ'(ο) κεῖσ'(ο).

Aanmerking. In den overgeleverden text vindt men deze vormen meestal niet geëlideerd maar saamgetrokken (zie § 7 aanm. en § 16), dus *μετατρέπῃ πειρᾷ ἐκτήσω μέμνῃ ἐντύνῃ ἔρχευ* enz.

De 1e persoon pluralis heeft niet zelden -μεσθᾰ tot uitgang in plaats van -μεθᾰ (vergelijk § 31 aanm. 3). Bijvoorbeeld: § 118.

ἐσόμεσθα καθεζώμεσθα δεδμήμεσθα ἐπισταίμεσθα.

De ν (eigenlijk μ) in de uitgangen -νται en -ντο van den 3en persoon pluralis wordt na een medeklinker, tweeklank of langen klinker als een afzonderlijke lettergreep uitgesproken en gaat dan in ᾰ over, zoodat de uitgangen -ᾰται (zie § 13) en -ᾰτο luiden. Men vindt deze vorming: § 119.

1) in den optativus. Bijvoorbeeld:

πευθοίᾰτο ἐλασαίᾰτο ἑποίᾰτο.

2) in den indicativus van het perfectum en plusquamperfectum. Bijvoorbeeld:

βεβλήᾰται 'βεβλήᾰτο ἐρρᾰ́δᾰται ἐρρᾰ́δᾰτο.

Bij stammen op een K-klank of P-klank wordt deze geadspireerd. Bijvoorbeeld:

ὀρωρέχᾰται ὀρωρέχᾰτο van ὀρέγω *uitstrekken* (§ 234).

ἐπιτετρᾰ́φᾰται van ἐπιτρέπω *opdragen* (§ 251).

3) in den indicativus van het praesens en imperfectum der conjugatie zonder bindvocaal:

κειᾰται (κέᾰται) en 'κείᾰτο ('κέᾰτο) van κεῖμαι *liggen* (§ 169).

4) in den indicativus van den aoristus II:

(ἐρ)ρύᾰτο van ῥῦομαι *beschermen* (§ 164).

ξυμβλήᾰτο van ξυμβάλλω *samenbrengen* (§ 258).

Aanmerking. Intusschen vindt men enkele afwijkingen; namelijk:

1) -ντο na een langen klinker in:

ἧντο Γ 153 †, ξύμβληντο Ξ 27 Ω 709 κ 105, ἔπληντο Δ 449 Θ 63 Ξ 468 ϑ 16, 57, 'μέμνηντο Ρ 364.

2) -ᾰται -ᾰτο na een korten klinker in:

κεκλίαται Π 68 δ 608, ἠλήλᾰτο (?) η 86 †, ἐφθίατο Α 251 † (§ 166).

Van ι- en υ-stammen vindt men enkele optativusvormen op -ίμην enz., vergelijk § 114 aanm. — Namelijk: § 120.

Imperf. *δαινυῖτο δαινυίᾰτο* van *δαίνῡμι onthalen* (§ 205).
Aor. II. *-φθίμην φθῖτο* (uit *-φθιΐμην φθιῖτο*) van *φθίνω vergaan* (§ 166).
Plusqmpf. *λελυῖτο* van *λύω ontbinden.*

IV. Bindvocaal.

§ 121. In vele gevallen, waarin later mèt bindvocaal wordt geconjugeerd, vindt men bij Homerus vormen zonder deze.

Voor de praesensvorming zonder bindvocaal (*μι*-conjugatie) zie men § 145, voor den aoristus secundus § 150, en voor het perfectum § 160.

§ 122. In de tijden, die zonder bindvocaal worden gevormd, heeft de subjunctivus doorgaans niet *η* en *ω* maar *ε* en *ο* tot klinker vóór de persoonsuitgangen. Men vindt derhalve:

Activum.			**Medium.**		
-ετον	voor	*-ητον.*	*-ομαι*	voor	*-ωμαι.*
-ομεν	„	*-ωμεν.*	*-εαι*	„	*-ηαι.*
-ετε	„	*-ητε*	*-εται*	„	*-ηται.*
			-όμεσθα	„	*-ώμεσθα.*

Deze vorming komt voor in vier gevallen:

1) in het praesens der verba op *-μι* [1]). Bijvoorbeeld:

ἴομεν, ὄφρα κε θᾶσσον ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα B 440
laten wij gaan, opdat wij des te eer den fellen Ares mogen opwekken.

ὄφρα κεν Ἕκτωρ Ω 554
κεῖετ' ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής
zoolang Hektor in de legerplaats onverzorgd ternederligt.

2) in den aoristus II zonder bindvocaal. Bijvoorbeeld:

---

1) Slechts *δύνηαι* Z 229 en *ἐπίστηται* Π 243 wijken af, doch beide vormen berusten op onjuiste overlevering.

ϝίστορα δ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα θήομεν ἄμφω Ψ 486
doch laten wij beiden Atreus' zoon Agamemnon tot scheidsrechter nemen.

ὁππότ' ἀνὴρ περὶ ϝοῖσι μαχειόμενος κτεάτεσσι ρ 471
βλήεται
wanneer een man wordt getroffen strijdend voor zijn have.

αὐτὰρ ἐπεί κ' ἢ δουρὶ τυπεὶς ἢ βλήμενος ἰῷ Λ 191
εἰς ἵππους ἅλεται
doch wanneer hij door een lansstoot of een pijl getroffen naar zijn paarden snelt.

Derhalve ook in den aoristus passivi. Bijvoorbeeld:

εἰς ὅ κεν ἢ ὑμεῖς Τροίην εὔπυργον ἕλητε Η 71
ἢ αὐτοὶ παρὰ νηυσὶ δαμήετε ποντοπόροισι
tot gij òf het wèlversterkte Troje zult hebben genomen òf zelf bij de zeebouwende schepen zult zijn gesneuveld.

3) in het perfectum activi. Bijvoorbeeld:

ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα ϝείδομεν ἄμφω Α 363
spreek het uit, verberg het niet in uw hart, opdat wij het beiden weten.

4) in den aoristus I activi en medii [1]. Deze is dan (behalve bij liquida-stammen) aan den indicativus futuri gelijk. Bijvoorbeeld:

νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν, Α 141
ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἑκατόμβην
θήομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρῃον
βήσομεν, εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω ....
ὄφρ' ἧμιν ϝεκάϝεργον ἱλάσσεαι ἱερὰ ῥέξας
doch welaan, laat ons nu een donkerkleurig schip in de goddelijke zee trekken, en er roeiers met zorg in bijeenbrengen, en er een offerande in plaatsen, en de schoone Chryseïs zelve er op insche-

---

[1] De 1e persoon singularis van den aor. I activi heeft geen bindvocaal: *ἐπαίδευσα* eigenlijk *ἐπαίδευσμ*. De overige personen (ook die van het medium) zijn naar analogie van den eersten gevormd.

pen, en laat één uit den raad der vorsten de leiding op zich nemen,.... opdat gij door het brengen van een offer Apollo gunstig voor ons moogt stemmen.

μὴ νῦν μοι νεμεσήσετ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες O 115
weest nu niet op mij vertoornd, Olympische goden.

ὁππότε κ' ἡβήσῃ καὶ Ϝῆς ἱμείρεται αἴης α 41
wanneer hij volwassen is en naar zijn vaderland verlangt.

Aanmerking. In den subjunctivus aoristi II van vocaalstammen blijft de stamklinker lang, gelijk uit bovenstaande voorbeelden blijkt. Intusschen wordt hij soms volgens § 17 verkort; bijvoorbeeld στέωμεν θέωμεν μιγέωσι.

De singularis en de 3e persoon pluralis worden aldus gevormd:

ᾱ-stam: βήω στήῃς στήῃ -στήωσι.
η-stam: θήω θήῃς θήῃ.
ω-stam: γνώω γνώῃς γνώῃ γνώωσι.

Bijvoorbeeld:

αἴ κ' Ἀγαμέμνων Ω 687
γνώῃ σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί
als Atreus zoon Agamemnon en alle Grieken u bemerken.

En dus evenzoo in den aoristus passivi; bijvoorbeeld μιγήῃς van ἐμίγην.

HOOFDSTUK II.

NOMINAALVORMEN.

I. Infinitivus.

§ 123. De infinitivus dient vooral om een feitelijk of bedoeld gevolg aan te duiden: infinitivus consecutivus of finalis, te vertalen door *zoodat, opdat, om te*. Bijvoorbeeld:

πῶς τίς τοι πρόφρων Ϝέπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν A 150
ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ' ἀνδράσι Ϝῖφι μάχεσθαι;
hoe zal iemand onder de Achaeërs u bereidwillig gehoorzamen, hetzij om een tocht te ondernemen, hetzij om in het open veld te strijden?

Aanmerking. Men lette op de uitdrukkingen:

'βῆ ἴμεναι of *θέειν* / *ὦρτο ἴμεναι*	*hij maakte zich op om te gaan.*
'μάστιξεν δ' ἐλάειν	*hij zweepte (de paarden) om (ze) aan te zetten.*

§ 124. De infinitivus vervangt dikwijls den 2^en persoon van den imperativus. Bijvoorbeeld:

νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην εἰς πατρίδα γαῖαν α 290
σῆμά τέ Ϝοι χεῦαι καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξαι
richt dan, in uw vaderland teruggekeerd, een grafteeken voor hem op en breng daarbij grafgeschenken.

Aanmerking. Evenzoo wordt de derde persoon imperativi enkele malen door den accusativus cum infinitivo vervangen [1]). Bijvoorbeeld:

Τρῶας ἔπειθ' Ἑλένην καὶ κτήματα πάντ' ἀποδοῦναι, Γ 285
τιμὴν δ' Ἀργείοισ' ἀποτινέμεν' ἥν τε ϜέϜοικε
dan moeten de Trojanen Helena en alle schatten teruggeven, en een boete, zooals | betamelijk is, aan de Argeërs betalen.

Soms ook wordt een wensch in den accusativus cum infinitivo uitgedrukt. Bijvoorbeeld:

Ζεῦ Ϝάνα, Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον εἶναι ρ 354
vorst Zeus, moge het Telemachus in de wereld voorspoedig gaan.

§ 125. De infinitivus activi heeft in de conjugatie zónder bindvocaal tot uitgang *-μεναι* (evenzoo de inf. aor. pass.), en in de conjugatie mèt bindvocaal dikwijls *-έμεναι*. Bijvoorbeeld:

zónder bindvocaal:

praesens	*ἱστάμεναι τιθήμεναι ἴμεναι(ῐ) ζευγνῦμεναι.*
aor. II	*στήμεναι δόμεναι Ϝᾰλώμεναι.*
aor. pass.	*μῐγήμεναι ὁμοιωθήμεναι.*
perfectum	*Ϝίδμεναι δεδϜίμεναι.*

mèt bindvocaal:

praesens	*ἀμῡνέμεναι* en *ἀμύνειν.*
futurum	*ἀξέμεναι* en *ἄξειν.*
aor. II	*Ϝειπέμεναι* en *Ϝειπεῖν.*

Bij den aoristus I komt deze vorming niet voor.

---

1) Doch door den enkelen infinitivus: Z 92 H 79, 375.

Aanmerking. Men zij er op bedacht den infinitivus op *-μεναι* niet te verwarren met den nom. plur. fem. van participia.

De uitgang *-αι* kan geëlideerd worden, zie § 13. Bijvoorbeeld:

δόμεν᾽ Ϝίδμεν᾽ ἀμῡνέμεν᾽ ἀξέμεν᾽ Ϝειπέμεν᾽.

Na een tweeklank of langen klinker vindt men somtijds den uitgang *-ναι*, gelijk in het Attisch, doch nagenoeg alleen aan het einde van het vers.

— § 126. Vóór m e d e k l i n k e r s, dus niet geëlideerd maar afgekapt (zie § 10), vindt men *-έμεν* in infinitivi die anders voor het metrum onbruikbaar zouden zijn, meest aoristi II. Bijvoorbeeld:

praesens *ἀγέμεν φερέμεν.*
aor. II *βᾰλέμεν φᾰγέμεν.*

Aanmerking. De overgeleverde text geeft als infinitiefuitgang van dergelijke aoristi II doorgaans *-έειν*, bijvoorbeeld *βαλέειν.*

II. Participium en adjectivum verbale.

§ 127. Het participium aoristi dient nog niet geregeld tot aanwijzing van hetgeen aan de hoofdhandeling voorafgaat, maar kan ook van datgene worden gebezigd wat gelijktijdig met de hoofdhandeling plaats vindt. Bijvoorbeeld:

μ ε ι δ ή σ α σ α δὲ παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον *Α* 596
en g l i m l a c h e n d nam zij met de hand den beker van haren zoon aan.

§ 128. Het adjectivum verbale op *-τός* heeft veelal nog de oorspronkelijke beteekenis van participium perfecti passivi. Bijvoorbeeld: *κυνέη ῥινοῦ ποιητή een stormhoed van leder gemaakt.*

Het adjectivum verbale op *-τέος* bestaat nog niet.

Aanmerking. Men zie echter *ἰτεός* § 302.

III. Substantiva verbalia.

· § 129. Verscheiden uitgangen, die later nagenoeg of geheel in onbruik zijn geraakt, komen bij Homerus in tal van substantiva verbalia voor. Inzonderheid verdienen de aandacht:

I.	**Masc.**		-τωρ,	bijv.	ἀμύντωρ	*beschermer*	van	ἀμῡνω.
					Ϝίστωρ	*scheidsrechter*	„	Ϝοῖδα.
		of	-τήρ,	bijv.	ἀρητήρ	*priester*	„	ἀράομαι.
					βοτήρ	*herder*	„	βόσκω.
			fem. -τειρᾰ:		-βότειρα	*-voedster.*		
II.	„		-μος,	bijv.	πότμος	*val*	„	πίπτω.
					Ϝόλμος	*rolsteen*	„	Ϝέλλω.
		of	-θμός [1]),	bijv.	κλαυθμός	*klacht*	„	κλαίω.
					ὀρχηθμός	*dans*	„	ὀρχέομαι.
III.	**Fem.**		-τῡ́ς [2]),	bijv.	βοητῦς	*geroep*	„	βοάω.
					δαιτῦς	*maal*	„	δαίνῡμι.
IV.	„		-ωλή,	bijv.	τερπωλή	*genot*	„	τέρπω.
					φειδωλή	*besparing*	„	φείδομαι.
		of	-ωρή,	bijv.	Ϝελπωρή	*hoop*	„	Ϝέλπω.
					ἀλεωρή	*toevlucht*	„	ἀλέομαι.
V.	**Neutr.**		-τρον,	bijv.	ἄροτρον	*ploeg*	„	ἀρόω.
					δαιτρόν	*portie*	„	δαίνῡμι.
		of	-θρον,	bijv.	ῥέεθρον	*vloed*	„	ῥέω.

HOOFDSTUK III.

AUGMENT EN REDUPLICATIE.

I. Augment.

Zeer dikwijls ontbreekt het augment, zoowel het augmentum syllabicum als het augmentum temporale. Dit is niet een eigenaardigheid van het epische spraakgebruik, maar een gevolg deels van metrischen dwang, deels van dichterlijke vrijheid. **§ 130.**

Het weglaten van het augmentum syllabicum is te beschouwen als aphaeresis (zie § 11 en de noot op blz. 11).

---

[1]) Vergelijk § 142 aanm. 1.
[2]) Vergelijk § 75 aanm. 1.

Het vindt hoofdzakelijk plaats:

1) in woorden die anders voor het metrum onbruikbaar zouden zijn; bijv. ’φερόμην ’γένετο ’βᾰλετο ’πῐθόμην.

2) vóór aan het vers.

3) na de caesuur of de bucolische diaeresis (zie § 3).

4) na een klinker.

Het verwaarloozen van het augmentum temporale is te beschouwen als verkorting in de thesis (zie § 18 en de noot op blz. 11).

Bij vele werkwoorden geschiedt dit omdat zij anders niet in het metrum zouden passen; bijv. ὀνόμαζε ἀγόρευε ἀρᾰβησε (vergelijk § 28).

Bij vele andere wordt de aanvangsklinker door een tweeden gevolgd; bijv. ἄερθεν ἔασε. Alsdan valt de verkorting der eerste syllabe onder den regel van § 17. Vgl. § 133 aanm.

§ 131. Het spreekt van zelf dat verba, wier stam met ϝ begint (zie § 41), augmentum syllabicum hebben. Bijvoorbeeld:

ϝανδᾰνω *behagen* ἐϝάνδᾰνον.

Aanmerking I. De aoristus II ἕηκα van ἵημι (§ 196[7]), nevens ἧκα, heeft augmentum syllabicum, omdat de stam oorspronkelijk met een sibilans aanving. Van gelijke vorming schijnt ἐάφθη (Ν 543 Ξ 419) te zijn, waarvan de afleiding en beteekenis onzeker zijn.

Aanmerking II. Het verbum ὠθέω, dat bij Homerus geen ϝ heeft, heeft niettemin, evenals in het Attisch, op twee plaatsen augmentum syllabicum, nl. Π 410 en ι 81[1]). In verreweg de meeste gevallen echter niet.

§ 132. In sommige werkwoorden, wier stam met λ, μ, ν, ϝ of σ aanvangt, wordt deze letter na het augment verdubbeld, zie § 27. Bij verba, die met ρ beginnen, geschiedt dit geregeld, evenals in het Attisch.

Aanmerking. Niet verdubbeld wordt de ρ in ἐρράπτομεν γ 118 π 379, en soms in de praeterita van ῥέζω *doen* (§ 224[2]) en ῥύομαι *beschermen* (§ 164). Vergelijk § 27 aanm. 1.

---

[1]) Zoo ook h. Merc. 305.

Wanneer het augment dienst doet als reduplicatie, wordt het nimmer weggelaten. **§ 133.**

Aanmerking. In *ἱέρευτο Ω* 125 † (plusqmpf.) wordt de *ι*, hoewel door het tot reduplicatie dienende augment verlengd, toch (volgens § 17) kort gerekend.

II. Reduplicatie.

In eenige perfecta is de lettergreep van de reduplicatie lang door positie, en wel, behalve in de uit het Attisch bekende (*βέβλημαι, μέμνημαι, πέπτᾰμαι, πέπτωκα, ἕστηκα*), in: **§ 134.**

βέβλαμμαι (*Π* 660 †) van *βλάπτω benadeelen* (§ 244).

δέδϝεγμαι van *δεδϝίσκομαι verwelkomen* (zie § 139 aanm. 3).

δέδϝια en *δέδϝοικα vreezen* (§ 168).

δέδμημαι van *δάμνημι bedwingen* (§ 296).

δέδμημαι van *δέμω bouwen* (§ 262).

μέμβλωκα van *βλώσκω gaan* (§ 285[4]).

πεπτηώς gedoken (zie § 238[2]).

Ook de eerste lettergreep van *τέθνηκα, τέτληκα* enz., die in het Attisch kort is, geldt volgens § 25 als lang.

Opmerkelijk is voorts de reduplicatie van:

ῥερύπωμαι (*ζ* 59 †) van *ῥυπόω vuil maken.*

Reduplicatie van stammen die met een klinker aanvangen (attische reduplicatie) komt meer voor dan later. Men vindt: **§ 135.**

1.	*ἄρηρα*	*passen*	bij *ἀρᾰρίσκω*	*aanpassen*	(§ 285[1]).
2.	*ὄδωδα*	*rieken*	(attisch *ὄζω*).		
3.	*ὄπωπα*		bij *ὁράω*	*zien*	(§ 309).
4.	*ὄρωρα*	*rijzen*	bij *ὄρνῡμι*	*opwekken*	(§ 284[4]).
5.	*ἀγήγερμαι*		bij *ἀγείρω*	*verzamelen*	(§ 255).
6.	*ἀρήρομαι*		bij *ἀρόω*	*ploegen.*	
7.	*ἐρήρεισμαι*		bij *ἐρείδω*	*stutten, stuwen.*	
	3. plur. *ἐρηρέδᾰται* en *-δᾰτο.*				
8.	*ὀδώδυσμαι*	*haten,*	aor. *ὠδυ(σ)σάμην*	(§ 294).	
9.	*ὀρώρεγμαι*		bij *ὀρέγω*	*uitstrekken*	(§ 234).
10.	*ἀλᾰλημαι*		bij *ἀλάομαι*	*dolen.*	

11. ἐρέριμμαι bij ἐρείπω *storten* (§ 245).

Act. κατερήριπα Ξ 55 †.

12. ἀλάλυκτημαι *buiten zichzelf zijn* (*K* 94 †), bij ἀλύω of ἀλύσσω *verstoord zijn*.

13. ἀκάχημαι bij ἀκαχίζω *bedroeven* (§ 240).

Ook behooren tot deze vorming:

14. (ἐπ)ἀνήνοθε *te voorschijn komen, groeien* (ϑ 365 ρ 270).

ρ 270 las Aristarchus ten onrechte ἐνήνοθεν.

Voor *B* 219 *K* 134 *Λ* 266 vergelijke men § 149^{2}.

15. ἀκαχμένος *gepunt*. — Vergelijk ἄκων *speer*, *acuo* enz.

Bijbehoorend nomen ἀκωκή *punt*.

16. συνοχωκώς *saamgedrongen* (*B* 218 †), bij συνέχω.

Aanmerking. Voorts vindt men, gelijk in het Attisch:

ἐγρήγορα (§ 161).
ἐδήδοκα (§ 307), met subst. ἐδωδή.
ἐλήλαμαι (§ 287^{2}).
ε(ἰ)λήλ(ο)υθα (§ 38 aanm. 5 en § 160, att. ἐλήλυθα).
ὄλωλα (§ 284^{2}).

136. Ook de reduplicatie van den **aoristus secundus** komt veel meer voor dan later. Bijvoorbeeld:

φράζω *aantoonen* aor. II ἐπέφραδον (§ 220^{3}).
ἀραρίσκω *aanpassen* „ ἤραρον (§ 285^{1}).
ὄρνυμι *opwekken* „ ὤρορον (§ 284^{4}).

Men zie verder § 149.

Aanmerking. In ἠνίκαπον (§ 213^{3}) en ἠρύκακον (§ 228) is niet de eerste maar de **tweede** syllabe van den stam verdubbeld.

137. Van enkele gereduplicieerde aoristi wordt een **futurum** gevormd; namelijk:

1. κεκαδήσω bij ἐκέκαδον *krenken* (§ 213). Ook medium.
2. πεπιθήσω „ ἐπέπιθον *overtuigen* (§ 217).
3. πεφιδήσομαι „ ἐπεφιδόμην *sparen* (§ 219).
4. κεχαρήσω en -σομαι „ ἐκεχαρόμην *zich verheugen* (§ 282).

Over de **praesensreduplicatie** zie men § 138 en 139.

HOOFDSTUK IV.

PRAESENSVORMING.

I. Praesensstam.

Verdubbeling van den geheelen stam vindt plaats **§ 138.** in de volgende verba:

1. (βαν) βαμβαίνω *waggelen* bij βαίνω (§ 202).
2. (φαν) { παμφαίνω / παμφᾰνάω } *flikkeren* bij φαίνω (§ 280).
3. (ἀρ) ἀρᾰρίσκω *aanpassen* (§ 285).
4. (ἀφ) ἀπᾰφίσκω *misleiden* (§ 149).
5. (ἀχ) ἀκᾰχίζω *bedroeven* (§ 240).
6. (μερ) μερμηρίζω *overwegen* (§ 222).

Insgelijks in de op zichzelf staande praesentia:

7. καρκαίρω *krielen.*
8. μαρμαίρω *glinsteren.*
9. μορμύρω *bruisen.*
10. πορφύρω *troebel worden, ontroeren.*

Praesensreduplicatie met ι komt voor in: **§ 139.**

1. (ἀλ) ἰάλλω *zenden.*
2. (ἀπ) ἰάπτω *schaden.*
3. (αὐ) ἰαύω *den nacht doorbrengen* (§ 174).
4. (ϝαχ) ϝιϝᾰχω *schreeuwen* (§ 229).
5. (ζη) δίζημαι *zoeken* (§ 200).
6. (λασ) λῐλαίομαι *streven* (§ 286).
7. (μεν) μίμνω = μένω *blijven.*
8. (νεσ) νίσσομαι *terugkeeren* (§ 292).
9. (ταν) τῐταίνω (att. τείνω) *spannen* (§ 279).

en met inchoatiefuitgang verbonden:

10. κικλήσκω = καλέω *roepen.*
11. πῐφαύσκω = φαίνω *toonen* (§ 280).
12. τῐτύσκομαι *mikken* (§ 236).

Aanmerking I. Van ϝιϝᾰχω en πιφαύσκω staat de ι soms in de arsis. Over de quantiteit der ι van ἵημι zie men § 196[7].

Aanmerking II. De verba *ἰάλλω, ἰάπτω, ἰαύω, δίζημαι, τιταίνω* behouden de *ι* ook in fut. en aor.

Aanmerking III. In twee praesentia, die van perfectumstammen zijn afgeleid, is de reduplicatieklinker niet *ι* maar *ε*. Namelijk:

ϝεϝίσκω vergelyken (§ 242) van den stam *ϝεϝικ* (*ϝέϝοικα*).
δεδϝίσσομαι bang maken (§ 168) „ „ „ *δεδϝικ* (*δέδϝοικα*).

Opmerkelijk is ook de reduplicatie van:

δεδϝίσκομαι verwelkomen, perf. *δέδϝεγμαι* (§ 134).

§ 140. Onder de verba, die inchoatiefuitgang hebben zónder praesensreduplicatie, verdienen inzonderheid vermelding:

1. (θορ) *θρῴσκω springen*
2. (μολ) *βλῴσκω gaan*

} (§ 39 aanm. 1 en 2 en § 285).

Aanmerking. Over de iteratiefvormen zie men § 146.

§ 141. Praesensversterking met *ι* (*j*) vindt niet alleen, gelijk in het Attisch, bij muta- en liquidastammen plaats, maar ook bij de stammen op *υ* (*ϝ*) en *σ* (zie § 173 en 286). Bijvoorbeeld:

καίω (*καϝιω*) *verbranden* (§ 177).
πνείω (*πνεϝιω*) *blazen* (§ 186).
τελείω (*τελεσιω*) *voltooien* (§ 286).

§ 142. Praesensversterking met *θ* (vergelijk § 34) vindt men onder andere in:

ἀίω - ἀίσθω ademen.
ἔδω - ἔσθω (*ἔδθω*) *- ἐσθίω eten* (§ 307).
θάλλω (*θηλέω*) *- θαλέθω - τηλεθάω bloeien.*
-τέλλω - τελέθω zijn.
φλέγω - φλεγέθω vlammen.
βαρύνω - βαρύθω bezwaren.

Zoo ook *ἠγερέθομαι zich verzamelen* bij *ἀγείρω* (§ 255), en *ἠερέθομαι zweven* bij *ἀείρω* (§ 256).

Aanmerking I. Verder vindt men uitbreiding van den verbaalstam door middel van *θ* in *βιβάσθων* (§ 202), *φαέθων* (§ 280), *ἀγαθός-ἠγάθεος* (*ἄγαμαι*), *πλῆθος, μηνιθμός, σταθμός, ὄλεθρος* enz. — Vergelijk ook de vorming van den aor. pass. op *-θ-ην*.

Aanmerking II. Over de versterking met *θ* in den aoristus secundus activi zie men § 151.

Aanmerking III. Opmerkelijk is de versterking van den stam *φθι* (§ 166) tot *φθί-νω* en *φθι-νύ-θω*, met den iteratiefvorm *ἐφθι-νύ-θ-εσκε* (§ 146).

§ 143. Praesensversterking met *ᾰν* komt voor in:

1. *ἱκάνω(ῐ)* nevens *ἵκω(ῑ)* *bereiken* (§ 231).
2. *κῐχάνω* *treffen* (§ 208).

Evenals in deze beide, is ook in *φθάνω* *voorkómen* (§ 207) de *α* lang (zie § 38 aanm. 1 en 2). Overigens komt de praesensvorming op *-ᾰνω* voor, gelijk in het Attisch.

§ 144. Eénlettergrepige consonantstammen kunnen op verschillende wijzen tot vocaalstammen worden uitgebreid, veelal zonder merkbaar verschil van beteekenis. Bijvoorbeeld:

τρέμω - τρομέω	*sidderen.*
τρέπω - τροπάω	*wenden* (§ 251).
πέλομαι - πωλέομαι	*zich bevinden, verkeeren* (§ 275).
ἅπτω - ἁφάω	*aanraken.*
στείχω - στῐχάω	*schrijden* (§ 149[15]).
ἴσχω - ἰσχᾰνω - ἰσχᾰνάω	*weerhouden.*
ἄγω - ἀγίνω - ἀγῑνέω [1]	*brengen, drijven.*
εὔχομαι - εὐχετάομαι	*roemen.*
λάμπω - λαμπετάω	*blinken.*
ναίω - ναιετάω [2]	*vertoeven.*
κέλομαι - κελεύω - κελευτιάω [3]	*aansporen* (§ 266).

Zoo ook *ἀείδω - ἀοιδιάω* *zingen.*

Aanmerking I. Verscheiden stammen op *-ᾰδ* en *-ᾰν* hebben een bijstam op *-α*, en eenige op *-ῐδ* een bijstam op *-ε* (*-η*). Bijvoorbeeld:

βιάζω - βιάω *overweldigen* (§ 157 aanm. 2).
ὑφαίνω - ὑφάω *weven.*
αἰτίζω - αἰτέω *vragen.*

Aanmerking II. Opmerkelijk zijn de uitgangen:

-ώσσω in *ἀγρώσσω* *jagen* ε 53 † en *τιθαιβώσσω* *nestelen* ν 106 †;
-(σ)τάζω in *ἀγυρτάζω* *bijeengaren* τ 284 †, *βαστάζω* *optillen*, *ἑλκυστάζω* *sleepen*, *νευστάζω* *knikken*, *ῥυστάζω* *sleuren*;
-ᾰλίζω in *στροφαλίζω* *draaien, spinnen* en *-τροπαλίζομαι* *zich wenden.*

---

[1]) Zie onze aanteekening op Σ 493.

[2]) Evenzoo is *μητιέτα* (§ 54) van *μῆτις* afgeleid. — De vorming op *-(ε)τάω* is uit de latijnsche *frequentativa* (*dico — dictare* enz.) bekend.

[3]) Verba op *-ᾰν* of *-ιᾰν* die een *verlangen* of *gebrek* te kennen geven, zooals *προσδοκᾶν*, *φονᾶν*, *ναυτιᾶν*, *κλαυσιᾶν* enz. (vgl. Att. Vormleer § 145[5] aanm. 1), worden bij Homerus niet gevonden. Evenmin komen *desiderativa* voor, behalve *δψείοντες* (?) Ξ 37 (zie § 309); men vergelijke ook *κείω* § 147.

II. Praesensvorming zonder bindvocaal.

145. De conjugatie zonder bindvocaal in het praesens en imperfectum (μι-conjugatie) komt meer voor dan later.

Niet zelden vindt men vormen zonder bindvocaal bij verba die overigens mèt bindvocaal vervoegd worden. Bijvoorbeeld:

φέρτε, 2. plur. imperat. praes. van φέρω *dragen* (§ 311).
δέχᾰται, 3. plur. ind. praes. van δέχομαι *afwachten* (§ 227).
ἔδμεναι, infin. praes. van ἔδω *eten* (§ 307).

Men zie ook § 195.

In den aoristus II doet zich hetzelfde verschijnsel voor. Bijvoorbeeld:

κλῦθι κλῦτε, 2. sing. en plur. imperat. van ἔκλυον *hooren* (§ 149).

Omgekeerd vindt men een bindvocaal in sommige vormen, die in het Attisch tot de μι-conjugatie behooren. Bijvoorbeeld:

πίε	attisch πῖθι.	
τιθεῖ ἱεῖ	nevens τίθησι ἵησι	(§ 196).
διδοῖς διδοῖ	attisch δίδως δίδωσι	
ἐζεύγνῠον	nevens ἐζεύγνῠσαν.	
ὤρνῠε ὤρνῠον	i. p. v. ὤρνυ ὤρνῠσαν (§ 284).	

Opmerking verdient dat de 3e persoon pluralis van het praesens indicativi activi der μι-conjugatie niet op -ᾱσῐ(ν) maar op -σῐ(ν) eindigt, bijvoorbeeld:

τιθεῖσι ἱεῖσι διδοῦσι ῥηγνῦσι.

Uitgezonderd zijn ἔᾱσι (nevens εἰσί) van εἰμί, zie § 302, en ἴᾱσι van εἶμι (§ 308).

HOOFDSTUK V.

ITERATIEFVORMEN.

§ 146. De versterking met σκ, die bij vele werkwoorden tot vorming van den praesensstam dient (zie § 140), wordt bij sommige alleen gevonden in den indicativus imperfecti of aoristi.

Men noemt dit iteratiefvormen; veelal duiden deze een herhaalde handeling aan.

In den aoristus I dient daarbij α als bindvocaal; in het imperfectum en den aoristus II wordt, indien de stam dier tijden op een tweeklank of medeklinker eindigt, tot bindvocaal ε gebezigd.

Voorbeelden van iteratiefvorming zijn:

imperf. εἴα-σκον ἴστα-σκε ’πωλέ-σκετο ἐμυθέ-σκοντο ’ρήγνυ-σκε.
’ναί-ε-σκε ’παυ-έ-σκετο ἔχ-ε-σκες ἐφθινύθ-ε-σκε

aor. II ἔστα-σκε ἔδο-σκον ἔδυ-σκε.
ἐϝίδ-ε-σκε ’γεν-έ-σκετο.

aor. I ἐλάσ-α-σκε ἐκρύψ-α-σκε ὦρσ-α-σκε ἐδασ-ά-σκετο.

Aanmerking I. Van den aoristus passivi worden geen andere iteratiefvormen gevonden dan ἐφάνεσκε Δ 64 λ 587 μ 241, 242 (zie § 280).

Aanmerking II. Onregelmatig gevormd is ἦσκον (overgeleverde tekst ἔσκον) van εἰμί (stam ἐσ, zie § 302).

Aanmerking III. In enkele vocaalstammen wordt ε als bindvocaal gebezigd, bijv. ’ναιετά-ε-σκον, ’κί-ε-σκε.

HOOFDSTUK VI.

FUTURUMVORMING ZONDER Σ.

§ 147. Het futurum mist de σ in dezelfde gevallen als later, doch samentrekking vindt daarbij niet plaats.

Voorbeelden:

liquida-stam: σημανέω βαλέει ὀλέεσθαι.

ᾰ(σ)-stam: κρεμᾰ́ω δαμᾰ́ει ἐλᾰ́ειν ἀντιᾰ́ων.

ε(σ)-stam: τελέω τελέουσι τελέεσθαι κορέεις κορέει καλέων καλέουσα.

Aanmerking. Over de zoogenaamde diectăsis in het futurum van α(σ)-stammen vergelijke men § 191 aanm.

Opmerking verdienen drie futura op -ύω, namelijk:

1. ἀνύω bij ἀνύω *voltooien* (§ 257).
2. ϝερύω „ ϝερύω *trekken* (§ 293). Ook in het medium.
3. τᾰνύω „ τᾰνύω *strekken* (§ 279).

Als futura dienen verder:

1. *βίομαι ik zal leven* (§ 194).
2. *δήω ik zal vinden* (waarschijnlijk van den stam *δα* § 203).
3. *κείω* [1]) *ik ga mij ter ruste leggen* (§ 169).

En, gelijk in het Attisch, *ἔδομαι* (§ 307), *πίομαι, εἶμι* (§ 308). Zie ook § 292.

HOOFDSTUK VII.

AORISTUS SECUNDUS.

I. Aoristus II activi en medii.

§ 148. Van den aoristus zonder *σ* wordt een veel uitgebreider gebruik gemaakt dan later.

Vele aoristi II met bindvocaal hebben reduplicatie (zie § 136).

Aoristi II zonder bindvocaal worden niet slechts, gelijk in het latere Grieksch, van vocaalstammen gevormd, maar ook van consonantstammen; deze laatste echter alleen in het medium.

Niet zelden worden verschillende aoristusvormen dooréén gebruikt.

Aanmerking. Bij *τέρπω verheugen* (§ 250) vindt men bijvoorbeeld de aoristi *ἐτερψάμην, ἐτεταρπόμην, ἐταρπόμην, ἐτάρπην - ἐτράπην* (§ 39 aanm. 1), *ἐτέρφθην, ἐτάρφθην* (?), alle met de beteekenis *zich vermaken, genieten*.

Behalve de aoristi II, die elders in deze handleiding voorkomen en in § 149 aanm. 1—4 en § 150 aanm. 1, 2 worden opgegeven, zijn aan de taal van Homerus nog deze eigen:

I. Met bindvocaal.

A. Vocaalstammen.

§ 149. 1. *ἔκλυον hooren, het oor leenen*. Imperat. zonder bindvocaal *κλῦθι κλῦτε* of (met reduplicatie) *κέκλυθι κέκλυτε* (zie § 145).

Adj. verbale *κλυτός vermaard*. — Participium als eigennaam *Κλύμενος Κλυμένη*. — Verwant is *κλείω* § 183.

---

[1]) Zie noot 3 op blz. 91.

Aanmerking I. Voorts behooren hiertoe:

ἐδέδᾰον (§ 203).	*ἤνῠον* (§ 263).
ἔδϜῐον (§ 168).	Alsmede het uit het Attisch bekende *ἔπῐον* (§ 145).
ἔκῐον (§ 172).	
ἔχρᾰον (§ 179).	

Verdacht zijn *'γόον* Z 500 † *weeklagen*, *'λάε* en *λάων* τ 229 en 230 (*aankijken*?).

B. Consonantstammen.

1) Met reduplicatie.

2. (*ἐπ*)*ἀνήνοθε* *te voorschijn komen* (*B* 219 *K* 134 *Λ* 266).
   In den overgeleverden text staat *B* 219 *K* 134 *ἐπενήνοθε*.
   Voor *ϑ* 365 *ρ* 270 vergelijke men § 135[14].

3. *ἤπᾰφον* bij *ἀπᾰφίσκω* *misleiden* (§ 138).

4. *ἐτέτᾰγον* *grijpen*. Alleen partic. *τετᾰγών* (*Α* 591 *O* 23).
   Men vergelijke *tango tetigi*.

5. *ἔτετμον* *aantreffen*.

Aanmerking II. Met reduplicatie [1]) zijn verder gevormd:

ἤλαλκον (§ 288).	**ἐκέκῠϑον* (§ 214).	*ἐπέπληγον* (§ 238).
ἤρᾰρον (§ 285).	**ἐλελᾰβόμην* (§ 243).	**ἐπεπῠϑόμην* (§ 221).
ἤκᾰχον (§ 240).	**ἐλέλᾰϑον* (§ 221).	**ἐτεταρπόμην* (§ 250).
ἐγέγωνον (§ 260).	**ἐλέλᾰχον* (§ 241).	*ἐτέτῠκον* (§ 236).
ἐνένῑπον } (§ 243).	*ἐμέμβλετο* (§ 270).	*ἔπεφνον* (§ 281).
ἠνίπᾰπον }	**ἐμέμηκον* (§ 233).	*ἐπεφῐδόμην* (§ 219).
ἠρῠκᾰκον (§ 228).	*ὤρορον* (§ 284).	*ἐπέφρᾰδον* (§ 220).
ἐκέκᾰδον (§ 213).	*ἐπέπᾰλον* (§ 274).	*ἐκεχᾰρόμην* (§ 282).
ἐκεκλόμην (§ 266).	**ἐπέπῐϑον* (§ 217).	

Alsmede de uit het Attisch bekende: *ἤγαγον*, *ἔϜειπον* (§ 306), *ἤνεικα* (§ 311), *ἑζόμην* (§ 220), *ἑσπόμην* (§ 247).

Aanmerking III. De aoristi *ἔϜειπον*, *ἑζόμην*, *ἐκεκλόμην*, *ἐμέμβλετο*, *ἔπεφνον*, *ἑσπόμην*, *ἔτετμον*, *ἤνεικα* (att. *ἤνεγκον*), zijn met synco͞pe gevormd.

2) Zonder reduplicatie.

6. *ἤλῐτον* (*I* 375 †) of *ἠλῐτόμην* *misdoen*.
   Bijbehoorend participium praes. *ἀλῐτήμενος* δ 807 † (zie § 195).
   ἀλιτρός en *ἀλῐτήμων* *kwaadwillig*, *ἀλείτης* *Γ* 28 † *booswicht*. Ook nom. plur. fem. *νηλείτιδες* (?) π 317 (= τ 498 χ 418).

---

[1]) De met * geteekende komen ook zonder reduplicatie voor.

7. *ἤλφον opbrengen* (als koopprijs).

(παρθένοι) ἀλφεσίβοιαι (Σ 593 †) *runderen opbrengend.*

8. *ἤμβροτον* (zie § 39 aanm. 1) nevens ἥμαρτον bij ἁμαρτάνω *falen.*

Het futurum ἀβροτάξομεν *K* 65 † is op soortgelijke wijze gevormd; vgl. § 28,2.

9. *ἔβραχον dreunen, kletteren, schreeuwen.*

10. *ἔδραθον slapen* (zie § 39).

Het praesens δαρθάνω komt bij Homerus niet voor.

11. *ἤρικον scheuren* intrans. (*P* 295 †) bij ἐρείκω trans. (*N* 441 †).

12. *ἤρυγον* (*Υ* 403, 404, 406) bij ἐρεύγομαι *loeien.*

13. *ἔκρικον kraken* (*Π* 470 †).

14. *ἔκτυπον* bij κτυπέω *donderen.*

κτύπος *gedreun.*

15. *ἔστιχον* (*Π* 258 *υ* 73) bij στείχω *schrijden.* Daarnevens ἔστειξα *δ* 277 †.

οἱ στίχες *rijen*, met het daarvan afgeleide verbum στιχάω (*Ο* 685 †) en στιχάομαι *in het gelid oprukken*, zie § 144.

16. *ἔτορον* (*Λ* 236 †) bij -τορέω *boren* (att. τετραίνω).

τέρετρον *boor.* — De samenstelling ἀντιτορέω heeft tot aoristus ἀντετόρησα.

Aanmerking IV. De overige aoristi, die tot afdeeling I B 2 behooren, zijn:

ἠγρόμην (§ 255).	ἔκτανον (§ 269).	ἐνί-σπον (§ 246).
ἠρόμην (§ 264).	ἔλακον (§ 289).	ἔστυγον (§ 239).
ἐπηῦρον (§ 265).	ἔμακον (§ 288).	ἔκαμον (§ 278).
ἔδρακον (§ 226).	ἔμολον (§ 285).	ἔταφον (§ 249).
ἤλ(υ)θον (§ 306).	ἔμυκον (§ 289).	-έτμαγον (§ 235).
ἤριπον (§ 245).	ὠρόμην (§ 284).	ἔτραπον (§ 251).
ἔϜϜαδον (§ 221).	ἐπλόμην (§ 275).	ἔτραφον (§ 252).
εἶ(Ϝ)Ϝιδον (§ 309).	ἔπορον (§ 276).	ἔχαδον (§ 221).
ἔθορον (§ 255).	ἔπραθον (§ 211).	ἐχραισμον (§ 283).
[ἔσχον (§ 208)].	-ίσπον (§ 247).	

Alsmede de uit het Attisch bekende:

ἔβαλον.	ἠρόμην.	ἀνέκραγον.	ὤφελον.	ἔτεκον.
ἐγενόμην.	ηὗρον.	ἔλαβον.	ἔπαθον.	ἔτυχον.
ἔδακον.	ἀπηχθόμην.	ἔλιπον.	ἔπεσον.	ἔφαγον.
ἔδραμον.	ἔθανον.	ἔμαθον.	ἔπταρον.	ἔφυγον.
ἠγρόμην.	ἱκόμην.	ὠλόμην.	ἐπυθόμην.	ἔχανον.
εἶλον	ἔκαμον.	ὤλισθον.	ἔσχον.	

II. Zonder bindvocaal.

A. Vocaalstammen.

1. *ἐγήρα*, part. *γηρᾱ́ς* (*P* 197 †), bij *γηράσκω verouderen.* **§ 150.**
2. *ἀπέϝρᾱν -ᾱς -ᾱ afnemen*, part. *ἀποϝρᾱ́ς*. Fut. *ἀποϝρήσω*.

3. plur. *ἀπέϝρᾰον* (*ἀπέϝρᾰσαν*?) *Δ* 430 †.

In plaats van de bovenstaande vormen biedt de overgeleverde text *ἀπηύρων ἀπηύρας ἀπηύρα ἀπούρας ἀπουρήσουσιν* of *-ρί(σ)σουσιν*; zie § 40 aanm. 2. Men verwarre dit verbum niet met *ἐπαυρίσκομαι* § 285.

Verwant is *ϝέρρω* § 254.

3. *κτί̆μενος gevestigd, gebouwd*, bij *κτίζω stichten.*
4. *ἐλῠ́μην* bij *λῡ́ω ontbinden*, nevens *ἐλῠ́θην*.
5. *ὑπερκῡ́δᾱς oppermachtig* (*Δ* 66 en 71).

τὸ κῦδος macht, κυδρός machtig, κῡδιάω pralen, κῡδαίνω en *κῡδᾰ́νω eeren.*

6. *οὖτα* met iteratiefvorm *οὔτασκε*, inf. *οὐτᾰ́μεναι*, bij *οὐτάζω stooten*; daarnevens *οὔτα(σ)σα*. — Ook partic. *οὐτᾰ́μενος door een speerstoot gewond.*

Dus *βεβλημένοι οὐτάμενοί τε door worp en stoot getroffen*. Vgl. § 253.

νεούτᾰτος zooeven gewond, ἀνούτᾰτος niet gewond, met adverb. *ἀνουτητί zonder te wonden*; *ὠτειλή wond.*

Aanmerking I. Ook de uit het Attisch bekende (*ἔβην, ἑάλων, ἐπλήμην* enz.) komen alle bij Homerus voor.

Voorts zijn aldus gevormd:

ἐβλήμην (§ 258).	*ἔπλων* (§ 185).	*ἐρρῡ́μην* (§ 164).
ἐδᾱ́ην (§ 203).	*ἐπνῡ́μην* (§ 186).	*ἐσσῠ́μην* (§ 188).
ἔκταν (§ 269).	*ἔπτην* (§ 238).	*ἐφθί̆μην* (§ 166).
ἐκί̆χην (§ 208).	*ἐπτᾰ́μην* (§ 216).	*ἐχῠ́μην* (§ 189).
ἐπλήμην (§ 298).		

B. Consonantstammen.

7. *ἅλμην* bij *ἅλλομαι springen*, subj. *ἅλεται* en *ἅληται* (ᾰ), part. *-άλμενος*.

Aoristus I (*ἐσ-*)*ηλάμην* *M* 438 *Π* 558.

8. *'γέντο hij greep.* Van onbekende afleiding.

Aanmerking II. Op deze (aan het Attisch vreemde) wijze zijn verder gevormd:

ἄρμενος (§ 285).	*ἐλέγμην* (§ 306).	*ἐπάλμην* (§ 274).
ἐδέγμην (§ 227).	*ἐλέγμην* (§ 232).	*ὦρμην* (§ 284).
ϝάσμενος (§ 221).	*ἐμίγμην* (§ 242).	*ἐπήγμην* (§ 241).

Men vergelijke § 145.

§ 151. Enkele aoristi II worden met θ versterkt (vergelijk § 142). Namelijk:

-κιάθον nevens ἔκιον bij κίνυμαι *in beweging komen* (§ 172).

ἐσχέθον *(weer-)houden* nevens ἔσχον bij ἴσχω *weerhouden* (§ 144).

Evenzoo gevormd is ἐϝέργαθον van ϝέργω *weren* (§ 230).

Men zie ook § 280.

II. Gemengde aoristus.

§ 152. In eenige vormen zijn de uitgangen van den aoristus II aan den stam van den aoristus I gehecht; men noemt dit a o r i s t u s m i x t u s. Het zijn:

1. ἄγω *voeren*: imperat. ἄξετε, infin. ἀξέμεναι; med. indic. ἤξοντο, imperat. ἄξεσθε.
2. βαίνω *gaan* (§ 202): med. indic. ἐβήσετο (nevens ἔβη), imperat. -βήσεο.

   Of -βησόμενος Ε 46 participium futuri is dan wel aoristi mixti, is twijfelachtig. De bijbehoorende subjunctivus (κατα-)βήσεαι (Ο 382 †) heeft de vorming van den aor. I (zie § 122).

3. δύομαι *binnengaan* (§ 167): indic. ἐδύσετο (nevens ἔδυ), ἐδύσοντο, opt. δυσοίατο (Σ 376?), imperat. δύσεο, partic. δυσόμενος (α 24 †).
4. ἵκω *bereiken* (§ 231): indic. ἷξε ἷξον.
5. λεχ- *leggen* (§ 232): med. imperat. λέξεο (nevens λέξο).
6. ὀπ- *zien* (§ 309): med. imperat. ὄψεσθε.

   De bijbehoorende subjunctivus -όψομαι (Ε 212 ρ 7) heeft de vorming van den aor. I (zie § 122).

7. ὄρνυμι *opwekken* (§ 284): med. imperat. ὄρσεο (nevens ὄρσο).
8. σαόω *redden*: imperat. σαώσετε (Ν 47 †).
9. φέρω *dragen* (§ 311): subjunct. οἴσῃ οἴσωσι, imperat. οἶσε οἰσέτω οἴσετε, infin. οἰσέμεναι.

§ 153. Omgekeerd vindt men eenige aoristi zonder σ met de uitgangen van den aoristus I; ten deele zijn dit ook attische vormen:

1. ἀλέομαι *ontwijken* (§ 180), ἠλευάμην en ἠλεάμην.
2. καίω *in brand steken* (§ 177), ἔκηα.

3. σεύω *aandrijven* (§ 188), ἔσσευα.
4. χέω *uitstorten* (§ 189), ἔχευα en ἔχεα.
5. φέρω *dragen* (§ 311), ἤνεικα, med. ἠνεικάμην.

Ook ἔθηκα, ἧκα, ἔδωκα (§ 196⁶⁻⁸) behooren hierbij.

III. Aoristus II passivi.

De aoristus op -θην is bij Homerus, evenals later, veel meer in gebruik dan die op -ην. **§ 154.**

Van de op -ην gevormde aoristi vereischen vermelding:

1. ἐϝάλην (§ 265).
2. ἐθέρην (§ 254).
3. ἐκάην (§ 177).
4. ἐτέρσην (§ 288).
5. ἐτμάγην (§ 235).
6. ἐτύπην (§ 253).

En voorts de beide participia:

7. (ἀνα-)βροχέν (λ 586 †) *verzwolgen*. Aor. en perf. act. -έβροξα (δ 222 μ 240).

Misschien behoort hierbij (ἀνα-)βέβροχεν (?) Ρ 54 †.

8. διατρυφέν (Γ 363 †) van διαθρύπτω *verbrijzelen*.

τὸ τρύφος *stuk* (δ 508 †).

Van eenige verba wordt de aoristus passivi zoowel op -θην als op -ην gevormd. Men vindt: **§ 155.**

1. ἐβλάβην nevens ἐβλάφθην (§ 244).
2. ἐδάμην „ ἐδμήθην, ἐδαμάσθην (§ 296).
3. ἐμίγην „ ἐμίχθην (§ 242).
4. ἐπάγην „ ἐπήχθην (§ 241).
5. ἐτάρπην „ ἐτέρφθην (ἐτάρφθην? § 250).
6. ἐφάνην *zich vertoonen, blijken* nevens ἐφάένθην *blinken* (§ 280).

Aanmerking. Behalve de in § 154 en 155 genoemde aoristi op -ην vindt men alleen nog de volgende, die uit het Attisch bekend zijn:

ἐϝάγην (§ 41[1]). | -ερράγην (§ 241).
ἐπλήγην (§ 238). | ἐσάπην.

De α van ἐϝάγην is bij Homerus kort[1]).

---

[1]) Zie onze aanteekening op Λ 559.

§ [illegible]. Van [illegible] verba, wier aoristus passivi in het Attisch op -[illegible] wordt gevormd, komt bij Homerus uitsluitend de vorming op [illegible] voor. Namelijk:

1. [illegible] / [illegible] van [illegible] doen loenen, att. [illegible].
2. [illegible] „ [illegible] draaien (§ 248), „ [illegible].
3. [illegible] „ [illegible] wenden (§ 251), „ [illegible].
4. [illegible] „ [illegible] afkoelen, „ [illegible].

Aanmerking. [illegible]

[illegible] VIII.

[illegible]

§ [illegible]. [illegible]

[illegible]

Behalve de perfecta II die ook in het Attisch gebruikelijk zijn, en die welke elders in deze handleiding worden opgegeven (zie de aanmerking), vindt men bij Homerus nog de volgende: **§ 158.**

1. *βέβρῑθα* bij *βρίθω zwoegen.*
2. *βέβρῡχα* bij het niet homerische *βρῡχάομαι brullen* [1]) (zie § 157 aanm. 1).
3. *δέδουπα* (Ψ 679 †) bij *δουπέω dreunen* (zie § 157 aanm. 1).
4. *ἔρρῑγα* bij *ῥιγέω huiveren* (zie § 157 aanm. 1).
5. *κέκοπα* (*N* 60 σ 335) bij *κόπτω slaan.*
6. *μέμονα streven,* zie § 160[8].
7. *τέτρηχα woelen* (*B* 95 *H* 346) bij *ταράσσω verwarren.*
   τρηχύς ruw.
8. *τέτρῑγα* bij *τρίζω piepen.*

Aanmerking. Over de perfecta met zoogenaamde **a t t i s c h e r e d u p l i c a t i e** zie men § 135. De overige bij Homerus voorkomende perfecta II zijn [2]):

a) van **c o n s o n a n t - s t a m m e n**:

ἄνωγα (§ 225).	-*ϝεϝᾰχυῖα* (§ 229).	*μέμῡκα* (§ 239).
-*βέβουλα* (§ 259).	**ϝέϝοικα* (§ 242).	**πέπηγα* (§ 241).
-*βέβροχα?* (§ 154).	*ϝέϝολπα* (§ 211).	**πέπληγα* (§ 238).
βέβρωθα (§ 307).	*ϝέϝοργα* (§ 224).	**πέποιθα* (§ 217).
**γέγηθα* (§ 175).	**ϝοῖδα* (§ 212).	**πέπονθα* (§ 160).
**γέγονα* (§ 261).	*κέκευθα* (§ 214).	**πέφευγα* (§ 237).
γεγωνώς (§ 260).	*κέκληγα* (§ 223).	**πέφρῑκα.*
δέδορκα (§ 226).	**κέχηνα.*	*πεφυζότες* (§ 237).
-*δέδρομα* (§ 310).	*κέχονδα* (§ 221).	**σέσηπα.*
**διέφθορα.*	*λέληκα* (§ 239).	**τέθηλα* (§ 160).
**εἴωθα* (§ 218).	*λέλογχα* (§ 241).	*τέθηπα* (§ 249).
ἔμμορα (§ 271).	*-*λέλοιπα.*	*τέτευχα* (§ 236).
*-*ϝέϝᾱγα.*	*μέμηκα* (§ 233).	**τέτηκα.*
ϝέϝᾱδα (§ 221).	*μέμηλα* (§ 270).	**τέτροφα* (§ 252).

b) van **v o c a a l - s t a m m e n**:

δεδαώς (§ 203).	*δέδηα* (§ 176).
δέδϝια, **δέδϝοικα* (§ 168).	*ἵληθι* (§ 295).

Ook van *βέβηκα, ἕστηκα, πέφῡκα, τέθνηκα* en *τέτληκα* komen vormen zonder *κ* voor, zie § 160[1, 5, 11, 12, 13]. Vergelijk verder bl. 104 volg.

---

[1]) Verdacht is *ἀναβέβρῡχεν* *P* 54 (lees -*βέβροχεν?*, § 154[7]).
[2]) De met * geteekende komen ook in het Attisch voor.

§ 159. Van verscheiden perfecta activi wordt de s u b j u n c t i v u s zonder omschrijving gevormd. Bijvoorbeeld :

1. sing. *πεποίθω* van *πέποιθα vertrouwen* (§ 217).
2. sing. *ϝείδῃς* „ *ϝοῖδα weten* (§ 212).
3. sing. *ἀρήρῃ* „ *ἄρηρα passen* (§ 285).
βεβήκῃ „ *βέβηκα gegaan zijn* (§ 160[1]).
ἑστήκῃ „ *ἕστηκα staan* (§ 160[5]).
πεφύκῃ „ *πέφῡκα zijn* (§ 160[11]).
ἐρρίγῃσι „ *ἔρρῑγα rillen* (§ 158).

De o p t a t i v u s plusquamperfecti op *-οιμι* enz. wordt slechts gevonden in *βεβρώθοις Δ* 35 † (§ 307) en *βεβλήκοι Θ* 270 † (§ 258).

Over den optativus op *-ίην* (*ϝειδείην τεθναίην τετλαίην*) vergelijke men § 114.

Het p a r t i c i p i u m perfecti heeft niet zelden in den genitivus en de verdere casus *-ῶτος* enz. in plaats van *-ότος*. Bijvoorbeeld:

τετρῑγῶτας van *τέτρῑγα piepen.*
κεκμηῶτα „ *κέκμηκα afgemat zijn* (§ 160).

§ 160. Oorspronkelijk dient in het perfectum voor den singularis indicativi de langere vorm van den stam, doch overigens de kortere, evenals in het praesens en imperfectum der *μι*-conjugatie. Deze wijze van conjugeeren is later alleen overgebleven in *ἕστηκα, τέθνηκα, δέδοικα, οἶδα* en eenige vormen van *ἔοικα*. Bij Homerus vindt men haar in de volgende vormen:

1. van *βέβηκα gegaan zijn* of *schrap staan* (§ 202):
pf. ind. 3. pl. *βεβᾰ́ᾱσι*; plqpf. ind. 3. pl. *'βέβᾰσαν*; infin. *βεβᾰ́μεν* (zie § 126); partic. *βεβᾰώς -βεβᾰυῖα.*
2. van *γέγονα geboren zijn* (§ 261):
pf. ind. 3. pl. *γεγᾰ́ᾱσι*; plqpf. ind. 3. dual. *-γεγᾰ́την*; infin. *-γεγᾰ́μεν* (zie § 126); partic. *γεγᾰώς* (gen. *-ῶτος*, zie § 159) *-γεγᾰυῖα.*
3. van *δέδϝοικα vreezen* (§ 168):
nevens de uit het Attisch bekende vormen ook pf. ind. sing. *δέδϝῐα δέδϝῐας δέδϝῐε*; de infinitivus is *δεδϝίμεναι.*
4. van *εἰλήλουθα gekomen zijn* (§ 308):
pf. ind. 1. pl. *εἰλήλυθμεν.*

5. van ἕστηκα *staan* (§ 196):
infin. ἑστᾰ́μεναι; partic. ἑστᾰώς.

Overigens als in het Attisch, maar naast ἑστᾶσι ook ἑστήκᾱσι en als subj. 3 sing. ἑστήκῃ (§ 159).

6. van ϝέϝοικα *lijken* (§ 242):
pf. ind. 3. sing. ϝέϝοικε, 3. dual. ϝέϝικτον; plqpf. 3. sing. ἐϝεϝοίκει, 3. dual. ἐϝεϝίκτην, 3. plur. ἐϝεϝοίκεσαν; partic. ϝεϝοικώς [1]) ϝεϝῑκυῖα.

Bovendien plqpf. med. ind. 3. sing. ἐϝέϝικτο.

NB. ϝέϝοικε als impersonale beteekent *het is betamelijk, natuurlijk*. In het Attisch zegt men daarvoor εἰκός ἐστιν.

7. van ϝοῖδα *weten* (§ 212):
pf. ind. 1. pl. ϝίδμεν, 3. pl. ϝί(σ)σᾱσι (zie § 35);
plqpf. ind. sing. ἐϝείδεα ἐ(ϝ)ϝείδησθα ἐ(ϝ)ϝείδεε(-ει), 3. pl. ἔϝῐσαν; subj. ϝείδω -ῃς -ῃ ϝείδομεν -ετε -ωσι; infin. ϝίδμεναι; partic. ϝειδώς ϝῑδυῖα [2]).

Overigens als in het Attisch.

Uit samentrekking van ἐϝείδεα enz. is het attische ᾔδη enz. ontstaan.
Over ἐϝϝείδησθα (X 280 †) en ἐϝϝείδει (ι 206 †) zie men § 27 aanm. 2.

8. van μέμονα *streven, van plan zijn*:
pf. ind. 2. dual. μέμᾰτον, plur. μέμᾰμεν μέμᾰτε μεμᾰ́ᾱσι; plqpf. ind. 3. plur. ’μέμᾰσαν; imperat. 3. sing. μεμᾰ́τω; partic. μεμᾰώς (gen. -ῶτος, zie § 159) μεμᾰυῖα.

μεμᾱώς Π 754 †, μεμᾱότε(ς) Β 818 Ν 197.
Bijbehoorend subst. τὸ μένος *aandrift, veerkracht*.
Verwant zijn μαίομαι *(onder-)zoeken* (§ 286), μαιμάω (§ 190), μενεαίνω en μενοινάω (§ 190) *hunkeren*, μαίνομαι *razen*.

9. van πέποιθα *vertrouwen* (§ 217):
plqpf. ind. 1. plur. ἐπέπιθμεν.

10. van πέπονθα *ondervonden hebben* (bij πάσχω *ondergaan*):
pf. ind. 2. plur. πέπασθε (= πέπαθτε); partic. πεπᾰθυῖα.

11. van πέφῡκα *zijn* (bij φύω *voortbrengen*):
pf. ind. 3. plur. πεφῠ́ᾱσι; partic. πεφῠώς (gen. -ῶτος, zie § 159) πεφῠυῖα.

---

[1]) Φ 254 staat de verdachte vorm ϝεϝῑκώς.
[2]) Ρ 5 staat de verdachte vorm ϝειδυῖα.

12. van *τέθνηκα dood zijn* (bij *θνήσκω sterven*):
inf. *τεθνάμεναι*; partic. *τεθνηώς* (gen. *-ῶτος*, zie § 159, zelden *-ότος*) *τεθνηυῖα*.

Overigens evenals in het Attisch, maar naast *τεθνᾶσι* *κατατεθνήκασι* (Ο 664).

13. van *τέτληκα dragen*:
pf. ind. 1. plur. *τέτλαμεν*; optat. 3. sing. *τετλαίη*; imperat. *τέτλαθι τετλάτω*; infin. *τετλάμεναι*; partic. *τετληώς τετληυῖα*.

De bijbehoorende aoristus *ἔτλην* heeft tot bijvorm *ἐτάλασσα*.

τελαμών draagband, *τλήμων*. *πολυτλᾱς*. *τᾰλᾰσίφρων volhardend*, *τᾰλαπείριος beproefd*. *ταλαύρινος* (§ 40 aanm. 2) *schilddragend*.

Van het perfectum wordt bij Homerus het participium verreweg het meest gebruikt.

Van den korten stam gevormd zijn *βεβαώς*, *γεγαώς*, *δεδϜιώς*, *ἑσταώς*, *μεμαώς*, *πεφυώς* (zie hierboven), alsmede:

δεδαώς bij *δεδάηκα* (zie § 157 aanm. 2).
πεπτεώς (Κ 200 Φ 503 Χ 384) bij *πίπτω vallen*.

Bij de volgende verba is deze vorming tot het participium femininum beperkt:

ἄραρα passen (§ 285), *ἀρηρώς ἀρᾱρυῖα*.
[*ϜέϜηχα*] bij *ϜιϜάχω schreeuwen* (§ 229), *-ϜεϜᾱχυῖα* (Β 316 †).
τέθηλα bloeien bij *θάλλω ontluiken*, *τεθηλώς τεθᾱλυῖα*.
λέληκα krijschen (§ 289), *λεληκώς λελᾰκυῖα*.
μέμηκα blaten (§ 288), *μεμηκώς μεμᾰκυῖα*.

Evenzoo *ϜεϜοικώς-ϜεϜικυῖα* (§ 160[6]) en *Ϝειδώς-Ϝιδυῖα* (§ 160[7]).

Lang is de stamklinker in de volgende participia op *-ηώς*, gevormd van stammen die (hetzij in sommige, hetzij in alle tijden) op een vocaal uitgaan:

βεβᾰρηώς bezwaard, vgl. *βᾰρύς zwaar*, *βᾰρύνω bezwaren*, *Ϝοινοβᾰρείων* § 286.
κεκᾰφηώς zieltogend, vgl. *ἐκάπυσσα uitblazen* (Χ 467 †).
κεκμηώς afgemat bij *κέκμηκα*, van *κάμνω*.
κεκορηώς verzadigd bij *κορέννῡμι* (§ 304).

κεκοτηώς *wrokkend* bij *κοτέω* (§ 290).
κεχᾰρηώς *verheugd* bij *χαίρω* (§ 282).
πεπτηώς *gedoken* bij *πτήσσω* (§ 238).
τετίηώς *ontevreden* bij *τετίημαι* *ontevreden zijn* (zie § 165).
τεθνηώς } zie hierboven.
τετληώς }

Alsmede in de op *-κώς* gevormde:

τετυχηκώς (*P* 748 †). *ϝεϝαδηκώς* (§ 157 aanm. 2).
δεδαηκώς (*β* 61 †). *βεβρωκώς* (§ 307).

Onregelmatige vorming heeft: **§ 161.**
ἐγρήγορα *waken* bij *ἐγείρω* *wekken*, 3. plur. *ἐγρηγόρθᾱσι* (*K* 419 †). Imperat. 2. plur. *ἐγρήγορθε* (*H* 371 *Σ* 299). Infin. *ἐγρηγόρθαι* (*K* 67 †). Partic. *ἐγρηγορέων* (*υ* 6 †). — Vgl. § 142 en 151.

Hierbij het adverbium *ἐγρηγορτί* **(*K* 182 †)** ***wakker.***

Gelijke beteekenis als *ἐγρήγορα* **heeft het praesens** *ἐγρήσσω.*

Men verwarre den bij *ἐγείρω* **behoorenden aor.** *ἠγρόμην* **niet met dien van** *ἀγείρω* **(§ 255).**

HOOFDSTUK IX.

BIJZONDERHEDEN IN DE TIJDVORMING.

I. Stammen op *ι*, *υ* of een tweeklank.

De *ῑ* of *ῡ* van den stam wordt in de thesis vóór een klinker **§ 162.**
veelal (volgens § 17) verkort. Bijvoorbeeld:

ἐμήνῐε van *μηνίω.*
ὀΐζῠε „ *ὀιζύω.*

Doch soms blijft zij lang, bijv. *ἐρητῡειν* *B* 75.

(*ἀυ*) *αὔω* *schreeuwen*, aor. *ἤῡσα.* **§ 163.**

ἀϋτή ***krijgsgeschreeuw.***

(*ρυ*) *ῥύομαι* *beschermen*, fut. *ῥύσομαι*, aor. *ἐ(ρ)ρῡσάμην* en aor. II **§ 164.**
zonder bindvocaal *ἐ(ρ)ρῡμην*, perf. *εἴρῡμαι*, fut. exact. *εἰρύσομαι.*

Men verwarre dit verbum niet met *ϝερύω* **§ 298; in den overgeleverden text is dit herhaaldelijk geschied.**

ῥῡτήρ ***beschermer,*** ***ῥυσίπτολις*** ***stadbescherm(st)er.***

§ 165. (τι) *τίω eeren, τίσω, ἔτισα, τέτιμαι.* — Daarnevens *τιμήσω, ἐτίμησα, τετίμημαι* [1]).

— *τίνω* (att. *τίνω*) *boeten, τίσω, ἔτισα.* — Medium *straffen*, met den bijvorm *τίνυμαι.* — Adj. verbale *τιτός.*

τίσις boete.

Over de ι van *τίνω* zie men § 38 aanm. 1.

Hiermede verwarre men niet *τετίημαι* en *τετιηώς* (§ 160).

§ 166. (φθι) *φθίνω* en *φθινύθω* (§ 142 aanm. 3) *vergaan*, fut. *φθίσομαι*, aor. II *ἐφθίμην*, subj. *φθίεται, φθιόμεσθα* (zie § 122), opt. *-φθίμην, φθῖτο* (zie § 120).

Transitief *verdelgen* fut. *φθίσω*, aor. *ἔφθισα*, soms ook het praesens *φθινύθω*. Perfectum pass. *ἔφθιμαι* (υ 340 †), aor. pass. *ἐφθίθην* [2]).

ἄφθιτος onvergankelijk, φθισήνωρ en *φθισίμβροτος mannen, stervelingen verdelgend.*

§ 167. (δυ) *δύομαι* (att. *δύομαι*) en *δύνω binnengaan, óndergaan, zich aandoen*, fut. *δύσομαι*, aor. II *ἔδυν*, 3. plur. *ἔδυσαν* en *ἔδυν* (§ 116), optat. *δυίη, -δυῖμεν* (§ 114 aanm.), en gemengde aoristus *ἐδυσόμην* (§ 152), perf. *δέδυκα.*

De active vorm *δύω* wordt alleen gevonden in het participium *δύων* (Φ 232 ε 272).

Met causatieve beteekenis fut. en aor. I *(ἀπο-)δύσω* en *-έδυσα (uit-)trekken.*

§ 168. (δϜ(ε)ι-κ) *δέδϜια* en *δέδϜοικα vreezen* (§ 160[3]), fut. *δϜείσομαι*, aor. *ἔδϜεισα* nevens aor. II *ἔδϜιον.*

— *δειδϜίσσομαι bang maken* (§ 139 aanm. 3), *δειδϜίξομαι, ἐδειδϜιξάμην.*

Intransitief: *bang worden* (?) *B* 190 †.

Over de bijbehoorende nomina zie men § 42[1].

§ 169. (κει) *κεῖμαι liggen*, 3. plur. *κείαται* (*κέαται*) en *κέονται*, subjunct.

---

[1]) Het praesens *τιμάω* is waarschijnlijk aan het episch taaleigen vreemd.
[2]) Zie onze aanteekening op ε 110.

3. sing. *κείεται* (*κέεται*). Imperf. 3. plur. *'κείᾰτο* (*'κέᾰτο*), iteratiefvorm 3. sing. *ἐκέσκετο*. Fut. *κείσομαι*.

Hierbij *κείω* (zie § 147) *gaan liggen*, part. *κείων* (*κέων*).

Over de verkorting van ει tot ε zie men § 17.

***κειμήλιον kleinood, κῶμα slaap, κοίτη legerstede, ὁ κοῖτος nachtrust, ὀρεσκοῖος bergbewonend, ὁ ἀκοίτης* of *παρακοίτης echtgenoot*, fem. *ἡ ἄκοιτις* of *παράκοιτις*.**

Van denzelfden stam komt *κοιμάω tot rust brengen*, medium *inslapen*.

(*στευ*) *στεῦται* (*door zijn uiterlijk*) *te kennen geven*, imperf. *'στεῦτο*. **§ 170.**

(*Fαι*) *αἴνῠμαι wegnemen*, alleen praesens en imperfectum. **§ 171.**

***ἔξαιτος uitgelezen*.**

In de samenstelling *ἀποαίνυμαι* wordt de *ο* der praepositie veelal niet geëlideerd.

(*κι*) *κίνῠμαι in beweging komen*, aor. II *ἔκιον* en *-εκίᾰθον* (§ 151). **§ 172.**
— Hierbij *κινέω in beweging brengen*.

De volgende stammen op *αυ* en *ευ* vereischen afzonderlijke vermelding. Verscheiden daarvan hebben praesensversterking met *ι* (*j*), zie § 141, het praesens eindigt dan na uitstooting van de *υ* (*F*) op *-αίω* en *-είω*. **§ 173.**

(*αὐ*) *ἰαύω den nacht doorbrengen* (§ 139 aanm. 2), aor. *ἴαυσα* en *ἄεσα*. **§ 174.**

1. plur. *ἄσαμεν* (?) π 367 †.

(*γαυ*) *γαίω pralen*, alleen partic. *κύδεϊ γαίων fier op zijn kracht*. **§ 175.**

Vergelijk het niet homerische adjectivum *γαῦρος fier*.

Verwant zijn:

γάνῠμαι pralen, partic. *γᾰνάων -ουσα*, fut. *γᾰνύσσομαι* (Ξ 504 †).

γηθέω juichen (*gaudere*), perf. *γέγηθα* (§ 157 aanm. 1).

***γηθόσυνος blijde, γηθοσύνη blijdschap*.**

(*δαυ*) *δαίω doen gloeien*. — Medium *gloeien*, perf. *δέδηα in gloed staan*. **§ 176.**

***τὸ δάος* en *ἡ δαΐς fakkel, ὁ δᾱλός brandhout, δᾱνός dor, ἡμιδαής halfverzengd, θεσπιδαής* (*πῦρ*) *heftig brandend, δήιος vijandig*.**

Men verwarre dit verbum niet met § 205.

§ 177. (καυ) καίω *ontsteken, verbranden,* aor. ἔκηα (§ 158), aor. II pass. ἐκάην.

Adj. verbale καυστός; κήλειος - κήλεος *vlammend,* περίκηλος *uitgedroogd,* καύστειρα (μάχη) *heet,* καῦμα *brand,* πυρκαϊή *brandstapel,* κάγκανος *dor,* πολυκαγκής *schroeiend.*

§ 178. (κλαυ) κλαίω *weenen,* κλαύσομαι, ἔκλαυσα.

κλαυθμός *geween.*

§ 179. (χραυ) aor. ἔχραυσα (*E* 138 †) *raken,* nevens aor. II ἔχραον.

§ 180. (ἀλευ) ἀλέομαι *ontwijken,* aor. ἠλευάμην en ἠλεάμην (§ 153).

Het praesens en imperfectum wordt slechts *E* 84 *Z* 226 *Σ* 586 *δ* 396 gevonden; op alle andere plaatsen wordt het ontleend aan den bijvorm ἀλεείνω. Zie ook § 242.

ἀλέη of ἀλεωρή *toevlucht.*

§ 181. (δευ) δεύομαι *achterstaan bij* [1]), *te kort komen, behoeven,* δευήσομαι. — Att. δέομαι, δεήσομαι.

Activum: τυτθὸν ἐδεύησεν cum infin. = *er scheelde weinig aan of hij* ... *ι* [483 en] 540.

Impersonale δεῖ (?) *I* 337 †. Corrupt is ἔδησεν *Σ* 100.

ἐπιδευής *behoeftig* (att. ἐνδεής).

§ 182. (θευ) θείω en θέω *loopen,* θεύσομαι.

§ 183. (κλευ) κλείω *verheerlijken,* pass. κλέομαι *ν* 299 [2]).

Adj. verbale κλειτός *beroemd;* τὸ κλέος *roem.*

Verwant is de aoristus II ἔκλυον § 149[1].

§ 184. (νευ) νέω *zwemmen,* alleen praesens en imperfectum.

Bijvorm νήχω en νήχομαι, fut. νήξομαι.

§ 185. (πλευ) πλείω en πλέω *varen,* πλεύσομαι.

Verlengde vorm πλώω *dobberen* (§ 190), aor. II ἔπλων, partic. (ἐπι)πλούς nevens (ἐπι)πλώσας. — Adj. verbale πλωτός.

---

[1]) Dit verbum is, evenals δεύτερος, van den stam δυ- *twee* afgeleid (vgl. *secundus* van *sequor*). Men verwarre het niet met δεύω *bevochtigen.*

[2]) κλείομαι *Ω* 202?

(πνευ) *πνείω* en *πνέω blazen*, aor. *-ἔπνευσα*. — Hierbij aor. II *ἀμπνύμην* nevens aor. pass. *ἀμπνύνθην*, *herademen*. § 186.

πνοιή adem, πνεύμων long, ποιπνύω zich reppen.

Slechts schijnbaar hangt met dit werkwoord samen de stam *π(ι)νυ*, waarvan is afgeleid het perf. pass. *πέπνυμαι bezield zijn.*

Vergelijk *πινυτός schrander, πινυτή schranderheid, ἐπίνυσσε* **(?) Ξ 249** *voorzichtig maken, ἀπινύσσειν onverstandig zijn.*

(ρευ) *ῥέω stroomen*, aor. II *ἐρρύην*. § 187.
Verlengde vorm *ῥώομαι golven* (§ 190), aor. *ἐρρωσάμην*.

Ook *ἐρωέω stroomen* **Α 303 π 441 en** *ἐρωή vaart, kracht* **Γ 62 enz. zijn verwant, niet te verwarren met de gelijkluidende woorden** *ἐρωέω wijken* **Β 179 etc. (trans.** *weerhouden* **Ν 57 †) en** *ἐρωή staking* **Π 302 Ρ 761.**

(σϝευ) *σεύω aandrijven*, aor. *ἔσσευα* (§ 153). § 188.
Medium *snellen*, aor. II *ἐσσύμην* nevens *ἐσσευάμην*, perf. *ἔσσυμαι*.

In de geaugmenteerde vormen steeds *ἐσσ-*, **zie § 27.**
λαοσσόος de troepen aandrijvende.

(σϝει) *σείω zwaaien*, impf. *ἔσσειον* (§ 27), aor. *ἔσεισα*.

(χευ) *χείω* en *χέω uitstorten*, aor. *ἔχευα* en *ἔχεα* (§ 153). § 189.
Medium aor. II *ἐχύμην* nevens *ἐχευάμην*, perf. *κέχυμαι*, aor. pass. *ἐχύθην*. — Adj. verbale *χυτός*.
Verlengde vorm *χώομαι zich verontwaardigen* (§ 190), aor. *ἐχωσάμην*.

II. Stammen op ᾱ, η, ω.

A. Praesens en imperfectum met bindvocaal.

In het praesens en imperfectum der conjugatie met bindvocaal wordt de stamklinker geregeld, evenals in het Attisch, verkort (zie § 17); bij verscheiden verba evenwel blijft hij lang, namelijk: § 190.

ᾱ-stammen:

διψάω	*dorsten.*
δράω	*doen.*
ἡβάω	*volwassen zijn.*
μαιμάω	*hunkeren* (§ 160[3]).

μενοινάω	*wenschen* (§ 160[8])	α dikwijls verkort.
μνάομαι	*tot vrouw begeeren* (§ 204)	

μνάομαι *zich herinneren* (§ 204).

πεινάω *hongeren.*

χρήω *godspraak geven* (ϑ 79 †).

χρήομαι *gebruiken* (Ψ 834 †), perf. *κέχρημαι behoeven* [1]), partic. *κεχρημένος*. — Bijvorm *χρηίζω behoeven.*

τὸ χρῆος of *χρέος* (zie § 17) *verplichting*, *ἡ χρηώ noodzakelijkheid* (ook *χρή* gelijk in het Attisch), *τὰ χρήματα zaken*, *ἔχραισμον baten* (§ 283).

ω-stammen:

Ϝιδρώω *zweeten* (att. *ἱδροῦν*).

ζώω *leven* (§ 194, att. *ζῆν*).

πλώω *dobberen* (§ 185).

ῥώομαι *golven* (§ 187).

τρώω *wonden* (att. *τιτρώσκειν*).

ὑπνώω *slapen.*

χώομαι *zich verontwaardigen* (§ 189).

Voorts zie men § 195.

§ 191. Volgens § 7 vindt in het praesens en imperfectum geen samentrekking plaats.

Uitzonderingen hierop zijn, althans bij α-stammen, vrij talrijk, inzonderheid aan het eind van het vers; zie echter § 195 aanm. 3.

Aanmerking. Volgens den overgeleverden text zouden de α-stammen bijkans altijd zijn saamgetrokken, maar zou daarna veelal *diectăsis* (*uitrekking*) van de door samentrekking ontstane ᾱ en ω tot ᾰᾱ en οω (soms ᾱᾱ ωω enz.) hebben plaats gegrepen. Men vindt dus in de handschriften bijvoorbeeld de volgende vormen:

ὁρόω ὁρᾱ́ᾳς ὁρᾱ́ᾳ ὁρόῳτε ὁρᾰ́ᾱν ὁρόων ὁρόωσα,

en met langen stamklinker:

ὑπεμνᾱ́ασθε, μαιμώωσα, δρώοιμι, μενοινήῃσι.

§ 192. In het futurum en de verdere tijden gaat de ᾱ in η over (zie § 5). Bijvoorbeeld:

πειράομαι beproeven πειρήσομαι ἐπειρησάμην πεπείρημαι ἐπειρήθην.

---

[1]) Met den genitivus; doch in de beteekenis van *bezitten* met den dativus

Aanmerking I. Hierop zijn echter uitgezonderd:

1. *ἄω verzadigen* (zie § 195), fut. ἄσω, aor. ἆσα.
2. *ἐάω toelaten*, fut. ἐάσω, aor. εἴᾱσα.

Aanmerking II. Samentrekking van *οη* tot *ω* komt voor in:

1. *ἠγνώσασκε* (?) *ψ* 95 †, aor. van *ἀγνοέω* (bijvorm *ἀγνοιέω*) *niet weten*.
2. (*ἐπι*)*βώσομαι* en *-σόμεθ'* *K* 463 *X* 254 *α* 378 *β* 143, fut. en *βώσαντι* *M* 337 †, participium aoristi } van *βοάω roepen*; vgl. *βωστρεῖν roepen* *μ* 124 †.

Vergelijk *ζωγρέω levend vangen* (uit *ζω-* § 194 en *ἀγρέω*) en *ὀγδώκοντα tachtig* (uit *ὀγδοήκοντα*).

Opmerking verdient de aoristusvorming van: **§ 193.**

1. *δηριάομαι strijden*, *ἐδηρῑσάμην*.

   ἀδήριτος onbeslist, *ἡ δῆρις twist*.

2. *δοκέω dunken*, *ἐδόκησα* (att. *ἔδοξα*).

   Eigenlijk: *aannemelijk zijn*; zie § 227.

   δόξα verwachting.

3. *φῐλέω liefhebben, gastvrij ontvangen* (§ 195), *ἐφῑλάμην* nevens *ἐφῐλησα*.

   Over *φιλοίη* *δ*. 692 † zie men § 114 aanm.

ζώω leven (§ 190), imperf. *ἔζωον*, heeft tot futurum *βίομαι* [1]) (§ 147) en tot aor. II *ἐβῐων*. **§ 194.**

Aor. med. *ἐβιωσάμην ik deed leven* *ϑ* 468 †.

ἡ ζωή en *βῐοτή*, *ὁ βίος* en *βῐοτος leven*, adject. *ζῳός levend*.

Afgeleid verbum *ζωγρέω* (§ 192 aanm. 2) *levend vangen* met *τὰ ζωάγρια loon voor het sparen van iemands leven*.

B. Praesens en imperfectum zonder bindvocaal.

De stamvocaal blijft lang in sommige vormen, waar zij in het Attisch verkort wordt. Bijvoorbeeld: **§ 195.**

inf. *ἀήμεναι* en *ἀῆναι*, part. pass. *ἀήμενος* van *ἄημι waaien* (§ 197).

„ *τιθήμεναι*, „ „ *τιθήμενος* „ *τίθημι leggen* (§ 196).

Aanmerking I. Lang is ook de *υ* in *ζευγνύμεναι* *Π* 145, infin. van *ζεύγνῡμι verbinden*, doch kort *Γ* 260 *Ο* 120.

Ook van enkele verba op *-άω* en *-έω* vindt men vormen zonder bindvocaal (zie § 145) met langen stamklinker; namelijk:

1) Infinitivi praes. act. op *-ήμεναι*:

---

[1]) In de handschriften *βείομαι* en *βίομαι* geschreven, behalve hymn. Apoll. 528.

A-stammen:

	γοήμεναι	*beweenen.*
	πεινήμεναι	*hongeren.*
	περήμεναι	*overschrijden.*
doch met ᾱ:	*ἄμεναι* [1])	*verzadigen* (§ 192 aanm. 1).

E-stammen:

καλήμεναι	*roepen.*
πενθήμεναι	*treuren* (§ 295).
ποιήμεναι	*maken* (?) φ 399.
ποθήμεναι	*missen* (§ 295).
φιλήμεναι	*liefhebben* (§ 193).
φορήμεναι	*dragen*, ook *φορῆναι*.

Aanmerking II. Ook *ἀρήμεναι bidden* (χ 322 †) bij *ἀράομαι* behoort, indien niet corrupt, tot deze vorming.

2) Dualisvormen imperfecti op *-ήτην*:

συνητήτην	van	*συναντάω*	*ontmoeten* (§ 211).
προσηυδήτην	„	*προσαυδάω*	*toespreken.*
ἐσυλήτην	„	*συλάω*	*afnemen, berooven.*
ἐφοιτήτην	„	*φοιτάω*	*gaan.*

Aanmerking III. Waarschijnlijk behooren hiertoe ook vele schijnbaar saamgetrokken vormen (zie § 191), bijvoorbeeld de 3. sing. imperf. *προσηύδα*.

Met ᾱ vindt men ook eenige vormen van verba op *-μι* met *α*-stam; bijvoorbeeld *ἐδάμνᾱ* van *δάμνημι* (§ 296).

3) Op zichzelf staande vormen:

ὅρηαι (§ 348 †), 2. sing. ind. praes. med. van *ὁράω zien* (§ 309).

θῆσθαι melken (δ 89 †). Hierbij als aoristus *ἐθησάμην zuigen.*

θῆλυς vrouwelijk, zacht, τιθήνη voedster.

ἀλιτήμενος misdadig (δ 807 †), zie aor. II *ἤλιτον* (§ 149[5]).

---

§ 196. Van de in het Attisch gebruikelijke verba op *-ημι* (*-αμαι*) en *-ωμι* vindt men bij Homerus de volgende:

1. *ἵστημι stellen*, imperf. iterat. 3. sing. *ἵστασκε*; fut. *στήσω*; aor. *ἔστησα*, ook med. *ἐστησάμην*.

---

[1]) Waarschijnlijk behoort hierbij de subjunctivus praesentis 1. plur. *ἕωμεν* Τ 402 †.

Intrans. praes. ἵστᾰμαι. Fut. στήσομαι. Aor. II ἔστην, 3. plur. ἔστησαν en ἔστᾰν (zie § 116), iterat. 3. sing. 'στάσκε, subj. στήῃς στήῃ -στήετον στήομεν (στᾰ́ομεν) -στήωσι (zie § 122 aanm.), infin. στήμεναι en στῆναι; in gelijke beteekenis aor. pass. ἐστᾰ́θην. Perf. ἕστηκα (zie § 160[5]).

Praes. imperat. 2. sing. καθίστᾱ *I* 202 † (zie § 195 aanm. 3).

Aor. II optat. 3. plur. σταίησαν *P* 733 †.

Adj. verbale στᾰτός; σταθμός *deurpost, hut,* στάθμη *richtsnoer,* σταυρός *paal,* σταμῖνες *standhouten,* στάδιος *staande,* adverb. -στᾰδόν(-ά), ἱστός *mast, weversboom,* ἱστίον *zeil.*

2. fut. ὀνήσω *bevoordeelen,* aor. ὤνησα.

Med. *voordeel trekken,* fut. ὀνήσομαι, aor. II ὠνήμην, subj. ὀνήεαι (Z 260 †), optat. -οναίμην, imperat. ὄνησο (τ 68 †), partic. ὀνήμενος (zie § 195).

Praes. indic. ὀνίνησι *Ω* 45 † (onecht vers).

ὄνειαρ (§ 70) *verkwikking,* ὄνησις *voordeel,* ὀνήσιμος *voordeelig.*

3. πίμπλημι *vullen,* imperat. 2. sing. -πίμπληθι (*Φ* 311 †); fut. πλήσω; aor. ἔπλησα, ook med. ἐπλησάμην.

Passivum praes. πίμπλᾰμαι, bijvorm πιμπλᾰ́νομαι (? — *I* 679 †); aor. ἐπλήσθην en ἐπλήμην.

Afgeleid werkwoord πλήθω *vol zijn.*

πλεῖος *vol,* τὸ πλῆθος en ἡ πληθύς *menigte.*

4. -πρήθω (*I* 589 †) *blazen, doen ontbranden* (att. πίμπρημι), fut. -πρήσω, aor. ἔπρησα. — Adj. verbale (ἐὺ) πρηστός.

5. ἐπίστᾰμαι *verstand hebben,* fut. ἐπιστήσομαι.

Partic. praes. ἐπιστάμενος met genit. = ἐπιστήμων *kundig*; adv. ἐπισταμένως.

6. τίθημι *leggen, maken,* 2. sing. τίθησθα, 3. sing. τιθεῖ en τίθησι, 3. plur. τιθεῖσι (zie § 145), infin. τιθήμεναι (zie § 195). Fut. θήσω. Aor. ἔθηκα, 3. plur. ἔθηκαν en ἔθεσαν; subj. θήω θήῃς θήῃ θήομεν (θέομεν), zie § 122 aanm.; infin. θέμεναι en θεῖναι.

Med. τίθεμαι, partic. τιθήμενος (zie § 195). Fut. θήσομαι. Aor. ἐθέμην, 3. sing. ἐθήκατο en ἔθετο, subj. -θήομαι, optat. θείμην (ook in de composita).

Pass. aor. -ετέθην.

Corrupt is προθέουσιν *A* 291 †.

Adj. verbale -θετος; θέμις (§ 84[8]) *gebruik, gewoonterecht,* θεσμός *stelling,* θέμεθλα of θεμείλια *grondslagen,* θημών *stapel,* samenstellingen op -θημα en -θεσίη.

7. *ἵημι zenden, -werpen*, 3. sing. *ἱεῖ* en *ἵησι*, 3. plur. *ἱεῖσι* (zie § 145), infin. *ἱέμεναι*. Imperf. 3. plur. *ἵεν* (zie § 116). Fut. *ἥσω*. Aor. *ἕηκα* en *ἧκα*, *ἧκας*, *ἕηκε* en *ἧκε*, *-ἕτην*, *-ἥκαμεν* en *-ἕμεν*, *ἧκαν* en *ἕσαν*; subj. *-ἥω -ἥῃ* (*-ἕῃ*), zie § 122 aanm.; infin. *-ἕμεν* (zie § 126).

Med. *ἵεμαι*, aor. *εἵμην*.

Pass. aor. *-εἵθην* (Ψ 868 †).

De ι is lang in de arsis (*Α* 51 *Ξ* 364 *μ* 192 enz.), kort in de thesis (*Α* 479 *Ζ* 523 *δ* 568 enz.); vergelijk § 17 en § 139 aanm. 1.

Over het augment van *ἕηκα -κε* zie men § 131 aanm. 1.

Men verwarre het medium niet met *Ϝίεμαι* § 201.

Verdacht zijn de saamgetrokken vormen van den aor. subj.:

ἧσι (*Ο* 359 †) en *συνώμεθα* (*Ν* 381 †), zie § 122.

ἧμα worp, *ἥμων (speer-)werper*, adj. op *-ἥμων*, *ἀφήτωρ schutter*, *ἐξεσίη zending*, *ἐφετμή opdracht*.

8. *δίδωμι geven*, 2. sing. *διδοῖσθα* (*Τ* 270 †) en *διδοῖς* (*Ι* 164 †), 3. sing. *διδοῖ* en *δίδωσι*, 3. plur. *διδοῦσι* (zie § 145); imperat. *δίδωθι* (*γ* 380 †) en *δίδου* (*γ* 58 †); infin. *διδοῦναι* (*Ω* 425 †). Fut. *διδώσω* (? — *ν* 358 *ω* 314) en *δώσω*. Aor. *ἔδωκα*, 3. plur. *ἔδωκαν* en *ἔδοσαν*; iterat. *ἔδοσκον -ε*; subj. *δώῃ* (*δώῃσι*) *δώομεν δώωσι*, zie § 122 aanm.; infin. *δόμεναι* en *δοῦναι*.

Med. fut. *-δώσομαι* (*ψ* 78 †), aor. subj. 1. plur. *-δωόμεθα* Ψ 485 †.

Pass. aor. *ἐδόθην* (*β* 78 †), perf. *δέδομαι* (*Ε* 428 †).

Verdacht zijn de saamgetrokken vormen van den aor. subj.:

δῶ δῷς δῷσι δῶμεν δῶσι, zie § 122.

ἄδοτος onbegiftigd, *δόσις*, *δωτίνη*, *δῶρον gift*, *δωτήρ* - *δοτήρ*, *δώτωρ gever*.

9. Zie verder § 305, en voor *φημί* en *ἠμί* § 306.

---

§ 197. *ἄημι* (ᾰ) *waaien*, dual. *ἄητον*, infin. *ἀήμεναι* en *ἀῆναι*, partic. *ἀείς*, imperf. 3. sing. *ἄει*. — Partic. praes. pass. *ἀήμενος*.

Over het niet verkorten van de η zie men § 195.

ὁ ἀήτης geblaas, *ἀήρ lucht, nevel*, zie § 256; *ἀκραής*, *ἀλιαής*, *δυσαής*, *ζαής*, *ὑπεραής heftig* enz. *blazend*.

Van onzekere afleiding en verdacht is *ἄητο* (*streefde?*) Φ 386 †.

Van *δέω binden* worden, nevens de vormen met bindvocaal, ook de volgende gebezigd: imperat. 3. plur. *διδέντων*, imperf. 3. sing. *ἐδίδει*, 3. plur. *ἔδιδεν*, pass. *ἐδίδεντο*. § 198.

δίενται voortsnellen (Ψ 475 †). — Daarnevens met bindvocaal inf. *δίεσθαι* enz. (praes. subj. en imperf. optat.) *voortdrijven*. § 199.

De intransitieve beteekenis *voortsnellen* heeft ook de infinitivus *δίεσθαι* M 304. Wellicht hangt *ἐνδίεσαν* Σ 584 † *aandrijven* met dezen stam samen; voor het overgeleverde *'δίον* (zie § 168) of *'δίες* X 251 moet vermoedelijk *'δίε'* (*ἐδίεο*) worden gelezen.

δίζημαι zoeken, partic. *διζήμενος*. Fut. *διζήσομαι*. § 200.

Over de *η* zie men § 195.

De stam is met praesensreduplicatie gevormd (§ 139); attisch *ζητέω* (ook Ξ 258 †).

Met dit verbum verwarre men niet *'δϝίζε hij weifelde* Π 713 † (zie § 42[4]).

ϝίεμαι streven, fut. *ϝίσομαι*, aor. *ἐϝισάμην*. § 201.

In plaats van *ϝίσομαι* en *ἐϝισάμην* vindt men in den overgeleverden text *εἴσομαι* (bijv. Δ 367) en (*ἐ*)*εισάμην* (bijv. Δ 138).

Men verwarre dit verbum niet met het medium van *ἵημι* (§ 196[7]).

C. Verba met verlengden praesensstam.

(*βα*) *βαίνω stappen, gaan*. Fut. *βήσομαι*. Aor. II *ἔβην*, dual. *ἐβάτην* nevens *ἐβήτην*, 3. plur. *-βάσαν* nevens *ἔβησαν* en *ἔβαν* (§ 116); subj. *βήω*, *-βήῃ*, *-βήομεν*, *βήωσι* (§ 122 aanm.); inf. *βήμεναι* en *βῆναι*. Ook gemengde aoristus *ἐβησόμην* (§ 152[2]). Perf. *βέβηκα* (§ 160[1]). § 202.

Corrupt is de vorm *ἀναβῇ* β 358 †; zie voorts ξ 86 en ψ 52.

Met inchoatiefuitgang:

Imperat. *βάσκε* in de verbinding *βάσκ' ἴθι maak u op en ga*. Imperf. *-ἐβασκε* (Δ 104 †).

Van het participium praesentis komen nevens *βαίνων* verschillende vormen met reduplicatie voor; namelijk:

βαμβαίνων waggelend (§ 138).

βιβάς (*-άντος*), fem. *-ᾶσα* } *stappend* (att. *βαδίζων*).
βιβάσθων }

Voorts is van den stam *βα* afgeleid *βαστάζω optillen*. Over den uitgang *-στάζω* zie men § 144 aanm. 2.

Met causatieve beteekenis *doen gaan* (att. *βιβάζω*): infinitivus *-βασκέμεναι* (*B* 234 †), fut. *-βήσω* (*Θ* 197 †), aor. *ἔβησα*.

Adj. verbale *-βᾰτος*; adverb. *βάδην stapvoets*.

§ 203. (*δα*) *διδάσκω onderrichten*, aor. II *ἐδέδᾰον* nevens *ἐδίδαξα*.

Aor. II med. infin. *δεδάεσθαι* *Λ* 831 (?) *κ* 316 *te weten komen*.

Aor. II zonder bindvocaal *ἐδάην vernemen*, fut. *δᾰήσομαι* (zie § 104 aanm.), perf. *δεδάηκα weten* (part. *δεδᾰηκώς* en *δεδᾰώς*, zie § 160).

Waarschijnlijk behoort ook het fut. *δήω ik zal vinden* (§ 147) tot dezen stam.

δαήμων kundig, *αὐτοδίδακτος oorspronkelijk*, *δαΐφρων wakker, beproefd*.

§ 204. (*μνα*) *μιμνήσκω tebinnenbrengen*, *μνήσω*, *ἔμνησα*.

Med. en pass. *μιμνήσκομαι*, met bijvorm *μνάομαι* (§ 190), *zich herinneren*, *μνήσομαι*, *ἐμνησάμην* en *ἐμνήσθην*, *μέμνημαι*, *μεμνήσομαι*.

μνῆμα herinnering, *μνήμων gedachtig*, *μνῆστις melding*.

Men verwarre dit *μνάομαι* niet met het gelijkluidende *μνάομαι tot vrouw begeeren* (zie § 190; verbalia *μνηστή*, *μνηστύς*, *μνηστήρ*).

§ 205. (*δα-ι*, *δα-τ*) *δαίομαι* en *δᾰτέομαι deelen*, fut. *δά(σ)σομαι*, aor. *ἐδα(σ)σάμην*, perf. pass. *δέδασμαι* (3. plur. *δεδαίᾰται* *α* 23 †).

Waarschijnlijk is *Π* 86 de actieve vorm *ἀποδάσσωσιν* gebezigd.

Men verwarre dit *δαίομαι* (*ο* 140 *ρ* 332, pass. *α* 48, vgl. *Ξ* 20) niet met § 176.

Verwant is *δαΐζω klieven* (§ 222[7]).

— *δαίνῡμι onthalen*, fut. *δαίσω*. Medium *δαίνῠμαι maaltijd houden*, fut. *-δαίσομαι*, aor. *ἐδαισάμην*.

Optat. imperf. 3. sing. *δαινῦτο*, 3. plur. *δαινύᾰτο* (zie § 120).

δασμός deeling, *ἡ δαίς(τ)*, *δαίτη*, *δαιτύς maal*, *δαιτῠμών gast*, *δαιτρός voorsnijder*, *δαῖτρον portie*.

§ 206. (*πα-τ*) aor. *ἐπα(σ)σάμην proeven*, perf. *πέπασμαι*.

Het praesens luidt bij lateren (Herodotus enz.) *πᾰτέομαι*.

ἄπαστος nuchter.

§ 207. (*φθα*) *φθᾱ́νω voorkómen* (att. *φθᾰ́νω*), fut. *φθήσομαι*. Aor. II

ἔφθην, subj. 3. sing. φθήῃ en φθήῃσι (zie § 122 aanm.), partic. -φθάς en φθάμενος.

Over de ᾱ van het praesens zie men § 143.

Afwijkende vormen van den subj. aor.: φθίωμεν (π 383 †), φθίωσι (ω 437 †).

(κιχ-η) κιχάνω en -νομαι *aantreffen* (§ 38 aanm. 2 en § 143), fut. κιχήσομαι. Aor. II ἐκίχην, subj. κιχήω, optat. κιχείην, infin. κιχήμεναι en κιχῆναι, partic. κιχείς en κιχήμενος (§ 195). In gelijke beteekenis aor. med. ἐκιχησάμην. § 208.

ἀκίχητος *onbereikbaar*.

De overgeleverde text geeft op enkele plaatsen (bijv. Σ 153) vormen van den bij latere dichters gebruikelijken aor. ἔκιχον.

III. Stammen op een T-klank.

Tot deze klasse behooren verscheiden werkwoorden op -σσω, die in attisch proza niet voorkomen. Bijvoorbeeld: § 209.

(λῐτ) λίσσομαι *verzoeken* (§ 220[1]).

(πῐνῠτ) πινύσσω *voorzichtig maken* (zie § 186).

(κορῠθ) κορύσσω *wapenen*, part. perf. pass. κεκορυθμένος.

Zie ook ἀφύσσω bladz. 122, noot.

Volgens § 35 wordt van stammen op een T-klank het futurum op -σσω gevormd en de aoristus op -σσα. Daarnevens komen echter jongere vormen met één σ voor. Bijvoorbeeld: § 210.

(φρᾰδ) φράζω *toonen* (§ 220[3]), aor. ἔφρᾰσα.

Medium fut. φρά(σ)σομαι, aor. ἐφρα(σ)σάμην.

Aanmerking. Ook van verba op -ίζω wordt het futurum aldus gevormd; bijvoorbeeld ὁπλίσσω, κτερίσσω.

In de volgende verba gaat aan den T-klank een liquida vooraf: § 211.

1. (ἀλδ) ἀλδάνω *doen toenemen*. Intransitief ἀλδήσκω *groeien* (Ψ 599 †).

ἄναλτος *onverzadelijk*.

2. (ἀμερδ) ἀμέρδω *berooven*, aor. ἤμερσα, aor. pass. ἠμέρθην.

3. (ἀμερδ) ἀμέρδω *verblinden* (Ν 340 τ 18), aor. ἤμερσα θ 64 (?).

4. (ἀντ) ἄντομαι *ontmoeten*. Bijvorm ἀντιάω, fut. att. ἀντιάω, aor. ἠντίᾰσα.

Van den stam ἀντα (att. ἀπαντᾶν) vindt men: impf. dual. -ηντήτην (§ 195), 3. plur. ἤντᾰον (*H* 423 †), fut. ἀντήσω, aor. ἤντησα.

5. (ϝελδ) ϝέλδομαι *wenschen*, doorgaans ἐϝέλδομαι.

ἐϝέλδωρ *wensch* (§ 70).

Naverwant is ϝέλπω *doen hopen*, med. ϝέλπομαι en ἐϝέλπομαι *verwachten, meenen*, perf. ϝέϝολπα.

Voor de afgeleide woorden zie men § 41[23].

6. (ἱμαντ) aor. ἱμᾰ(σ)σα(ι) *zweepen*.

ἱμάς(ῐ) *riem*, ἱμάσθλη *zweep*.

7. (κεντ) aor. ἔκενσα *prikkelen* (Ψ 337 †). — Adj. verbale κεστός *bestikt*.

Het praesens ontbreekt; att. κεντεῖν.

κέντωρ *aandrijver*, κέντρον *prikkel*, κοντός *schippersboom*.

8. (περθ) πέρθω *verwoesten*, bijvorm πορθέω; fut. πέρσω; aor. II ἔπρᾰθον (§ 39 aanm. 1), ook medium, nevens ἔπερσα.

9. (σπενδ) σπένδω *plengen*, aor. ἔσπεισα.

---

§ 212. Van den stam ϝιδ worden de volgende vormen afgeleid:

a) aor. II ἔϝιδον *zien*, ook medium ἐϝιδόμην, bij ὁράω (§ 309).

b) perfectum ϝοῖδα (§ 160[7]) *weten*, fut. ϝείσομαι en ϝειδήσω.

c) medium praes. ϝείδομαι *lijken, schijnen*, bijvorm ϝινδάλλομαι, aor. ἐϝεισάμην.

Voor de afgeleide woorden zie men § 41[45].

§ 213. (καδ) κήδω *krenken, bekommeren*, fut. κηδήσω, aor. II ἐκέκᾰδον (*Λ* 334 †) met bijbehoorend fut. κεκᾰδήσω (φ 153 en 170, zie § 137[1]).

τὸ κῆδος *kommer*.

Medium *zich bekommeren*, fut. κεκᾰδήσομαι (Θ 353 †, zie § 137[1]).

Men verwarre den aor. II niet met dien van χάζομαι § 220[4].

§ 214. (κυθ) κεύθω *verbergen*, fut. κεύσω, aor. ἔκευσα, aor. II ἐκέκῠθον en ἔκῠθον, perf. κέκευθα.

τὸ κεῦθος, ὁ κευθμός en ὁ κευθμών *schuilplaats*.

(μηδ) μήδομαι *beramen*, μήσομαι, ἐμησάμην. § 215.

μήστωρ (gen. -ωρος) *bewerker*, τὰ μήδεα *plannen*.

Kortere vorm μέδομαι (cum genitivo) *bedacht zijn op*, fut. μεδήσομαι. — Hierbij partic. praes. act. μέδων [1]) en μεδέων *heerschend*.

Over den dubbelen vorm μηδ - μεδ zie men § 18 aanm.

(πετ) πέτομαι *vliegen*; aor. II zonder bindvocaal ἐπτάμην, doch subj. 3. sing. πτῆται (*O* 170 †) en infin. -πτέσθαι (*Δ* 126 †). § 216.

Bijvorm ποτάομαι, perf. πεπότημαι.

πετεηνός *gevleugeld*, ὠκυπέτης *snelvliegend*.

(πιθ) πείθω *overtuigen, overreden*, fut. πείσω en πεπῑθήσω (*X* 223 †, zie § 137[2]), aor. II ἐπέπῑθον nevens ἔπεισα. § 217.

Medium πείθομαι, fut. πείσομαι, aor. II ἐπεπῑθόμην en ἐπῑθόμην. Perf. πέποιθα (§ 160[9]).

Afwijkend partic. aor. πῑθήσας (cum dativo) *gehoorzaam aan, steunende op*.

Eveneens gevormd is πῑθήσεις (*φ* 369 †) *gij zult gehoorzamen*.

(σϝεθ) εἴωθα *plegen*, partic. εἰωθώς. — Partic. praes. ϝέθων *zich ophoudende* (*I* 540 *Π* 260). § 218.

Op zichzelf staat de iteratiefvorm ἀϝήθεσκον *niet gewend zijn* (*K* 493 †).

(φιδ) φείδομαι *sparen*, fut. πεφῑδήσομαι (§ 137[3]), aor. II ἐπεφῑδόμην nevens ἐφεισάμην (*Ω* 236 †). § 219.

φειδώ, φειδωλή *spaarzaamheid*.

Praesensversterking met ι (j). § 220.

1. (λιτ) λίσσομαι *verzoeken, smeeken* (niet *bidden*); fut. λί(σ)σομαι, aor. ἐλλῑσάμην.

Adj. verbale -λιστος; αἱ λῖται *verzoek*.

Bijvorm λῑτᾰνεύω, λῑτᾰνεύσω, ἐλλῑτάνευσα.

Over de verdubbeling van de λ achter het augment en bij het adj. verbale zie men § 27 aanm. 2.

---

[1]) Als substantivum (*heerscher*) gebezigd.

2. (σεδ) ἵζω en ἱζάνω *neerzetten*, fut. -ἕσσομαι. Aor. εἷσα en -εἱσάμην, optat. -ἕσαιμι, imperat. ἕσσον en -ἕσσαι, infin. -ἕσσαι, partic. ἕσας en -ἑσσάμενος.

Het praesens en imperf. hebben meestal intransitieve beteekenis (*gaan zitten*).

Op sommige plaatsen (*Γ* 68 *Ι* 488 ens.) vindt men vormen van den aoristusstam καθισσ-, waarvoor waarschijnlijk καθι(σ)σ- moet worden gelezen. τὸ ἕδος en ἡ ἕδρη *zetel*, met ἑδριάομαι *zich neerzetten*.

Medium ἕζομαι *zich neerzetten*, aor. II ἑζόμην.

Als perfectum dient het van den stam ἡ-σ gevormde ἧμαι *in rust zijn, zitten*, 3. sing. ἧσται, 3. plur. ἥαται (ἕαται); plusqmpf. 3. plur. ἥατο (ἕατο).

Afwijkende vorm ἧντο *Γ* 153 † (§ 119 aanm.).
Over de verkorting van de η in ἕαται en ἕατο zie men § 17.
Voor ἥαται en -το geeft de overgeleverde text ten onrechte εἵαται en -το.

3. (φραδ) φράζω *toonen*, aor. II ἐπέφραδον nevens ἔφρασα (λ 22 †). Medium *gewaar worden, overleggen*, fut. φρά(σ)σομαι, aor. ἐφρα(σ)σάμην, daarnevens ἐφράσθην.

φράδμων *bedachtzaam*, πρόφρασσα *bereidwillig*, ἀριφραδής *duidelijk*, ἐυφραδής *welberaden*, κακοφραδής *kwalijk beraden*, ἀφραδής *onberaden* (met ἀφραδέω en ἀφραδίη).

4. (χαδ) χάζομαι *plaats maken*, fut. χάσσομαι, aor. II ἐκεκάδόμην (*Δ* 497 *Ο* 574) nevens ἐχασσάμην.

Naverwant is χανδάνω § 221[5].

Praesensversterking met ν.

§ 221. 1. (ραδ) ῥαίνω *besproeien*, aor. ἔρρασσα. Pass. perf. en plusqmpf. 3. plur. ἐρράδαται en ἐρράδατο.

ῥαθάμιγγες *druppels*, ἀρδμός *wed* (§ 39 aanm. 1), νεοαρδής *versch besproeid*.

2. (καδ) καίνυμαι *uitmunten*, perf. κέκασμαι.

Adject. verbale in daarmede saamgestelde eigennamen: Ἄκαστος, Ἀκάστη, Ἐπικάστη, Μηδεσικάστη, Πολυκάστη. Ook de eigennaam Ναυσικάα hangt met dezen stam samen.

3. (ἐριδ) ἐρίδαίνω *strijden*, alleen praesens. Bijvorm ἐριδμαίνω *sarren* (*Π* 260 †).

Corrupt is ἐρίδήσασθαι *Ψ* 792 †.

4. (σϝαδ) ϝανδάνω *behagen*, aor. II ἔϝϝἄδον (zie § 27 aanm. 2 en § 40 aanm. 2), perf. ϝέϝᾶδα. — Partic. aor. II med. ϝάσμενος *bereidwillig, volgaarne.*

Van het uit het Attisch bekende ἥδομαι komt slechts 'ϝήσατο (ι 353 †) voor, in den zin van *aangenaam* (*lekker*) *vinden.*

Voor de bijbehoorende nomina zie men § 41[3].

5. (χαδ-χενδ) χανδάνω *bevatten*, fut. χείσομαι σ 17 †, aor. II ἔχἄδον, perf. κέχονδα.

Naverwant is χάζομαι § 220[4].

Met den stam χαδ-χενδ vergelijke men παθ-πενθ, stam van πάσχω *ondergaan* (§ 160[10]).

6. (λαθ) λανθάνω, meestal λήθω *verborgen zijn*, fut. λήσω, aor. II ἔλἄθον.

Transitief *doen vergeten*: praes. ἐκληθάνω (η 221 †), aor. II ἐλέλἄθον (Β 600 Ο 60 χ 444), daarnevens ἐπέλησα (υ 85 †).

Medium λανθάνομαι (μ 227 †) en λήθομαι *vergeten*, fut. λήσομαι, aor. II ἐλελἄθόμην en ἐλἄθόμην, perf. λέλασμαι.

ἄλαστος *onvergetelijk*, λἄθικηδής *lenigend*, λήθη *vergetelheid.*

7. (πυθ) πυνθάνομαι en πεύθομαι *uitvorschen*, fut. πεύσομαι, aor. II ἐπεπῠθόμην en ἐπῠθόμην, perf. πέπυσμαι.

ἄπυστος *onnaspeurlijk*, ἀπευθής *onbekend.*

IV. Stammen op een K-klank.

Tot de verba op -ζω met K-stam behooren: **§ 222.**

1. ἅζομαι *eerbiedigen.*

   ἁγνός *eerbiedwaardig.*

2. ἀλἄπάζω *ten onder brengen.*

   ἀλἄπαδνός *zwak* (vergelijk § 224).

3. βάζω *spreken.*

4. ῥυστάζω *sleuren* (zie § 293).

   ῥυστακτύς *mishandeling.*

[5. στάζω *druppelen*, alleen aor. act. en perf. pass.]

6. σφάζω *slachten* (att. σφάττω).

— τεύχω *maken, bereiden, vervaardigen*, fut. τεύξω, aor. II ἐτέτῠκον nevens ἔτευξα. Passivum aor. ἐτύχθην, perf. τέτυγμαι (3. plur. τετεύχᾰται, plusqmpf. ἐτετεύχᾰτο), fut. exact. τετεύξομαι.

Het perf. en plusqmpf. pass. staat in beteekenis gelijk met het praesens en imperfectum van εἰμί.

Part. perf. τετευχώς (μ 423 †) *gemaakt (van)*.

Adj. verbale τυκτός *gemaakt*, νεοτευχής en νεότευκτος *nieuw gemaakt*; τὰ τεύχεα *tuig, wapenen*.

— τῐτύσκομαι (§ 139[12]) *in orde brengen, richten, mikken*.

τόξον *boog* met τοξότης *schutter*, τοξοσύνη *bedrevenheid in het schieten*, τοξοφόρος *boogdragend*, τοξεύω en τοξάζομαι *schieten*.

— τυγχᾰ́νω *treffen*, fut. τεύξομαι, aor. II ἔτῠχον nevens ἐτύχησα, perf. τετύχηκα.

(φυγ) φεύγω *vluchten*, fut. φεύξομαι, aor. II ἔφῠγον, perf. πέφευγα met het partic. πεφυγμένος nevens πεφευγώς (zie α 12 en 18). § 237.

Adj. verbale φυκτός; ἡ φύξις en φῠγή *vlucht*, φῠγᾰδε *ter vlucht* (§ 49 aanm. 1).

Met ι- (ȷ-)versterking zijn gevormd het partic. perf. πεφυζότες *gejaagd* en het substantivum φύζᾰ *angst* (met φυζᾰκῐνός *angstig*).

Praesensversterking met ι (ȷ).

1. (πλαγ) πλήσσω *slaan*, (*van nabij*) *treffen* (zie § 253), fut. -πλήξω, aor. II ἐπέπληγον nevens ἔπληξα, perf. πέπληγα, aor. II pass. ἐπλήγην (ook ἐξ- en κατεπλήγην). § 238.

πληγή *slag*, πλήξιππος *de paarden aandrijvend*.

2. (πτακ) aor. ἔπτηξα (*doen*) *bukken*, aor. II 3. dual. (κατ)επτήτην (Θ 136 †), partic. perf. πεπτηώς (§ 160).

Van den bijstam πτωκ: praesens πτώσσω *wegkruipen*, verlengde vorm πτωσκάζω.

πτώξ *bevreesd*.

3. Over Ϝελίσσω, verwant aan Ϝέλλω (§ 265), zie men § 41[24].

Praesensversterking met α of ε.

1. (μυκ) μῡκάομαι *loeien*, aor. II ἔμῠκον, perf. μέμῡκα (§ 157 aanm. 1). § 239.

μῡκηθμός *geloei*, ἐρίμῡκος *luid loeiend*.

7. δαΐζω *klieven* (verwant aan § 205).
8. ὀνοπάλίζω *aanpakken* (?).
9. ἐνἄρίζω *ontwapenen, dooden.*
Van denzelfden stam komen ἐναίρω *dooden*, aor. med. ἐνηράμην, en τὰ ἔνἄρα *wapenbuit* (*spolia*).
10. κτερεΐζω *lijkoffers brengen.*
Bijvormen κτερΐσω ἐκτέρἴσα, vgl. § 224.
κτέρεα *lijkoffers* (zie § 72).
11. μερμηρίζω *overwegen* (zie § 138[6]).
μέρμερα (Ϝέργα) *opmerklijke daden.*
12. πελεμίζω *schokken.*
13. πολεμίζω - πτολεμίζω (zie § 34) *krijg voeren.*
14. (ἐν)στηρίζω *hechten.*
15. στὔφελίζω *stompen.*
16. ἀτύζομαι *verbijsterd worden.*

§ 223. Een stam op -γγ hebben:
1. κλάζω *klinken*, aor. ἔκλαγξα, perf. partic. κεκληγώς (κεκληγγώς ?).
2. πλάζω *doen afdwalen*, aor. ἔπλαγξα, fut. med. πλάγξομαι, aor. pass. ἐπλάγχθην. — Adj. verbale πλαγκτός.
πλαγκτοσύνη *het ronddoolen.*
3. 'λΐγξε *klinken* (Δ 125 †). — Het praesens komt niet voor.
4. ἰσάλπιγξε *galmen* (Φ 388 †).
ἡ σάλπιγξ *bazuin* (Σ 219 †).
5. φορμίζω *de lier bespelen.*
ἡ φόρμιγξ *lier.*

§ 224. De beide volgende verba vormen hun tijden deels van een γ-stam, deels van een δ-stam [1]):
1. ἁρπάζω *rooven*, fut. ἁρπάξω, aor. ἥρπαξα en ἥρπᾰσα.
2. Ϝέρδω *verrichten*, futurum Ϝέρξω, aor. ἔϜερξα (niet te verwarren met § 230), perf. ϜέϜοργα, plusqmpf. ἐϜεϜόργεα.
Ϝέργον *werk* met Ϝεργάζομαι *werken.*

---

[1]) Hieronder behoort het futurum ἀφύξω Α 171 †, indien van ἀφύσσω (bijvorm -αφύω ξ 95 †) *gieten*, aor. ἤφὔ(σ)σα afgeleid; dit is echter twijfelachtig. — Zie ook κτερεΐζω § 222[10].

Bijvorm ῥέζω (§ 39 aanm. 1), fut. ῥέξω, aor. ἔ(ρ)ρεξα, partic. aor. pass. ῥεχθείς.

Over het niet verdubbelen der ρ achter het augment zie men § 132 aanm. ἄρεκτος *ongedaan*.

(ἀνωγ) ἀνώγω *nopen*, fut. ἀνώξω, aor. ἤνωξα (gewoonlijk vervangen door het imperfectum ἤνωγον). § 225.

De praesensvormen ἀνώγω, ἀνώγεις en ἄνωγε (imperat.) zijn niet in gebruik, maar worden vervangen door de perfectumvormen ἄνωγα ἄνωγας ἄνωχθι.

Zoo ook ἀνώχθω (Δ 189 †) ἄνωχθε (χ 437 †), nevens ἀνωγέτω (β 195 †) ἀνώγετε (ψ 132 †).

(δερκ) δέρκομαι *kijken* (att. βλέπω), aor. II ἔδρᾰκον (§ 39 aanm. 1), perf. δέδορκα. § 226.

ὁ δρᾰ́κων *slang*. Adverbium ὑπόδρᾰ *smalend*.

De stam βλεπ komt slechts voor in παραβλῶπες *scheel* (Ι 503 †) en βλέφᾰρα *oogleden*.

(δεχ) δέχομαι *in ontvangst nemen, afwachten*, fut. δέξομαι, aor. ἐδεξάμην, doch daarnevens aor. II zonder bindvocaal ἐδέγμην, perf. δέδεγμαι, fut. exact. δεδέξομαι. § 227.

Ind. praes. 3. plur. zonder bindvocaal δέχᾰται Μ 147 † (§ 145).

δέκτης *bedelaar*, ὑποδεξίη *ontvangst*, δοκός *balk*, ξεινοδόκος *gastheer*, ἰοδόκος *pijlen bevattend*, δουροδόκη *speerrek*, ἱστοδόκη *mastgaffel*, προδοκή *schuilhoek*.

Van den verlengden stam δοκα perf. δεδόκημαι *beloeren*. In gelijke beteekenis δοκεύω, aor. ἐδόκευσα.

Verwant is δοκέω § 193².

(ἐρυκ) ἐρύκω *weerhouden*, bijvormen ἐρῡκάνω en ἐρῡκᾰνάω; fut. ἐρύξω; aor. II ἠρῡκᾰκον (zie § 136 aanm.) nevens ἤρυξα. § 228.

Gelijke beteekenis heeft ἐρητύω, aor. ἠρήτῡσα, aor. pass. ἠρητῡ́θην.

(Ϝαχ) ϜιϜᾱ́χω (§ 139⁴) *schreeuwen*, part. perf. ἀϜϜεϜᾰχυῖα Β 316 † (uit ἀνϜεϜᾰχυῖα, § 10 en 160). § 229.

Over de quantiteit der ι van ϜιϜᾱ́χω zie men § 139 aanm. 1.

Voor de afgeleide woorden vergelijke men § 41¹⁰.

(Ϝεργ) Ϝέργω *weren, afscheiden, afsluiten*, bijvorm ἐϜέργω (§ 43), imperf. (aor. II) ἐϜέργᾰθον (§ 151), aor. ἔϜερξα (niet te verwarren § 230.

met § 224[2]). Pass. perf. en plusqmpf. 3. plur. *εἰρχᾰται* en *εἰρχᾰτο*, aor. *ἐϝέρχθην*.

Praesensversterking met *νυ*, als in het Attisch: *ἐϝέργνῦ* $\varkappa$ 238 †.

§ 231. (*ἱκ*) *ἵκω* *bereiken*, meestal verlengd tot *ἱκᾰνω* of *ἱκᾰνομαι* (*ῐ*), zie § 38 aanm. 2 en § 143. Fut. *ἵξομαι*. Aor. II *ἱκόμην*, gemengde aor. *ἷξον* (§ 152[4]). Perf. *ἀφῖγμαι*.

Het praesens *ἱκνέομαι* komt *ι* 128 *ω* 339 voor.

§ 232. (*λεχ*) fut. *λέξομαι* *zich leggen*. Aor. *ἐλεξάμην*, en aor. II zonder bindvocaal *ἐλέγμην* (imperat. *λέξο*), gemengde aor. imperat. *λέξεο* (§ 152[5]).

Aor. act. *ἔλεξα* *te bed leggen* (*Ξ* 252? en *Ω* 635).

τὸ λέχος en *λέκτρον* *bed*, *ὁ λόχος* *kinderlaag*, *λόχμη* *leger* (van dieren), *ἡ ἄλοχος* *echtgenoote*.

Men verwarre dit verbum niet met de gelijkluidende vormen van den stam *λεγ* *opsommen*, *samelen* (§ 306). Beide nevens elkander vindt men *δ* 451-453.

§ 233. (*μακ*) aor. II *ἐμέμηκον* *blaten*, *angstig roepen*, partic. *μᾰκών*. Partic. perf. *μεμηκώς* *μεμᾰκυῖα* (§ 160).

μηκάδες (*αἶγες*) *blatend*.

§ 234. (*ὀρεγ*) *ὀρέγω* *uitstrekken*, partic. *ὀρεγνῦς* nevens *ὀρέγων*, fut. *ὀρέξω*, aor. *ὤρεξα* en *ὠρεξάμην*. Medium perf. en plusqmpf. 3. plur. *ὀρωρέχᾰται* en *-το* (zie § 119 en 135[3]).

Adj. verbale *ὀρεκτός* *uitgestrekt*, *ὄργυια* *vadem*.

§ 235. (*τμαγ*) *τμήγω* *scheiden*, aor. *-έτμηξα*, ook aor. II *-έτμᾰγον* (*η* 276 †). Aor. II pass. *ἐτμᾰγην*.

Verwant aan *τάμνω* § 278.

§ 236. (*τεκ*, *τυκ*, *τυχ*, *τευχ*) *τίκτω* of *τίκτομαι* *het aanzijn geven*, fut. *τέξομαι*, aor. II *ἔτεκον* of *ἐτεκόμην*.

Zoowel het activum als het medium wordt van beide ouders gebezigd.

τὸ τέκος en *τέκνον* *kind*, *οἱ τοκῆες* (§ 76) *ouders*, *ὁ τόκος* *geboorte*.

τέκτων *werkman* (met *τεκταίνομαι* *bewerken*), *τέχνη* *kunst* (met *τεχνήεις* *kunstvaardig*, *τεχνάομαι* *in het werk stellen*), *τέκμωρ* (§ 70) *doel* (met *τεκμαίρομαι* *bestemmen*).

— τεύχω *maken, bereiden, vervaardigen*, fut. τεύξω, aor. II ἐτέτῠκον nevens ἔτευξα. Passivum aor. ἐτύχθην, perf. τέτυγμαι (3. plur. τετεύχᾰται, plusqmpf. ἐτετεύχᾰτο), fut. exact. τετεύξομαι.

Het perf. en plusqmpf. pass. staat in beteekenis gelijk met het praesens en imperfectum van εἰμί.

Part. perf. τετευχώς (μ 423 †) *gemaakt* (*van*).

Adj. verbale τυκτός *gemaakt*, νεοτευχής en νεότευκτος *nieuw gemaakt*; τὰ τεύχεα *tuig, wapenen*.

— τῐτύσκομαι (§ 139[12]) *in orde brengen, richten, mikken.*

τόξον *boog* met τοξότης *schutter*, τοξοσύνη *bedrevenheid in het schieten*, τοξοφόρος *boogdragend*, τοξεύω en τοξάζομαι *schieten*.

— τυγχᾰ́νω *treffen*, fut. τεύξομαι, aor. II ἔτῠχον nevens ἐτύχησα, perf. τετύχηκα.

(φυγ) φεύγω *vluchten*, fut. φεύξομαι, aor. II ἔφῠγον, perf. πέφευγα met het partic. πεφυγμένος nevens πεφευγώς (zie α 12 en 18). **§ 237.**

Adj. verbale φυκτός; ἡ φύξις en φῠγή *vlucht*, φύγᾰδε *ter vlucht* (§ 49 aanm. 1).

Met ι- (ȷ-)versterking zijn gevormd het partic. perf. πεφυζότες *gejaagd* en het substantivum φύζᾰ *angst* (met φυζᾰκῐνός *angstig*).

Praesensversterking met ι (ȷ).

1. (πλαγ) πλήσσω *slaan*, (*van nabij*) *treffen* (zie § 253), fut. -πλήξω, aor. II ἐπέπληγον nevens ἔπληξα, perf. πέπληγα, aor. II pass. ἐπλήγην (ook ἐξ- en κατεπλήγην). **§ 238.**

πληγή *slag*, πλήξιππος *de paarden aandrijvend*.

2. (πτακ) aor. ἔπτηξα (*doen*) *bukken*, aor. II 3. dual. (κατ)επτήτην (Θ 136 †), partic. perf. πεπτηώς (§ 160).

Van den bijstam πτωκ: praesens πτώσσω *wegkruipen*, verlengde vorm πτωσκάζω.

πτώξ *bevreesd*.

3. Over ϝελίσσω, verwant aan ϝέλλω (§ 265), zie men § 41[24].

Praesensversterking met α of ε.

1. (μυκ) μῡκάομαι *loeien*, aor. II ἔμῠκον, perf. μέμῡκα (§ 157 aanm. 1). **§ 239.**

μῡκηθμός *geloei*, ἐρίμῡκος *luid loeiend*.

2. (λακ) -ληκέω [krijschen, knarsen, aor. II ἔλακον, partic. perf. λεληκώς (§ 157 aanm. 1) λελάκυῖα (§ 160).

3. (στυγ) στῠγέω schuwen, aor. II ἔστῠγον. Transitief ἔστυξα gehaat maken (λ 502 †).

Adj. verbale στυκτός (Ε 881 †); στῠγερός afschuwelijk.

Praesensversterking met ιζ.

§ 240. (ἀχ) ἀκάχίζω (§ 138[5]) bedroeven, aor. II ἤκᾰχον nevens ἠκάχησα (Ψ 223 †). Medium zich bedroeven, aor. II ἠκᾰχόμην, perf. ἀκάχημαι (§ 135[13]).

Verdacht is het partic. perf. ἀκηχεμένος Ε 364 Σ 29 (elders ἀκᾰχημένος), zeker onjuist de 3. plur. ind. perf. ἀκηχέδαται Ρ 637.

Als praesens en imperf. passivi vindt men meestal vormen zonder reduplicatie, nl. ἄχομαι en ἄχνῠμαι, partic. ἀχνύμενος, en in gelijke beteekenis ἀχέων en ἀχεύων.

τὸ ἄχος leed.

Naverwant is τὸ ἄχθος last en ἄχθομαι bezwaard zijn, treuren (vgl. § 142).

Praesensversterking met ν.

§ 241. 1. (οιγ) οἴγνῡμι openen, alleen imperf. pass. ὠΐγνυντο (Β 809 Θ 58). Aor. act. ὤιξα.

Op eenige plaatsen vindt men den stam in imperf. en aor. tot οἰγ saamgetrokken, nl. Ζ 89 Ω 457 en in de samenstelling met ἀνα- Ξ 168 Π 221 Ω (228) 455 κ 389. Deze vormen zijn echter verdacht.

2. (παγ) πήγνῡμι hechten, doen verstijven, fut. πήξω, aor. ἔπηξα, perf. πέπηγα, aor. II pass. ἐπάγην, maar daarnevens 3. plur. ἔπηχθεν Θ 298 † (zie § 155[4]), en 3. sing. κατέπηκτο (?) Λ 378 †.

Adj. verbale πηκτός.

3. (ῥαγ) ῥήγνῡμι breken, rijten, fut. ῥήξω, aor. ἔρρηξα, aor. II pass. (ὑπ)ερράγην, perf. pass. (συν)έρρηκται (θ 137 †).

Adj. verbale ῥηκτός; ῥηγμίν branding, ῥηξήνωρ mannen (gelederen) doorbrekend, ῥῶγες openingen, ῥωγάλιος gescheurd, ῥωχμός spleet.

4. (λαχ) λαγχάνω erlangen, aor. II ἔλᾰχον, perf. λέλογχα (λ 304 †). Transitief aor. II λέλᾰχον doen erlangen.

5. Over τυγχάνω zie men § 236.

Met inchoatiefuitgang [1].

1. (ἀλυκ) ἀλύσκω *mijden*, bijvormen ἀλυσκάζω en ἀλυσκάνω, fut. ἀλύξω, aor. ἤλυξα. — Vergelijk § 180. § 242.

2. (ϝικ) ϝεϝίσκω *vergelijken*, partic. ϝίσκων [2]. Perf. ϝέϝοικα *lijken* (§ 160⁶).

Over de praesensreduplicatie zie men § 139 aanm. 3.
Voor de afgeleide woorden vergelijke men § 41⁴⁷.

3. (μιγ) μίσγω *mengen* (att. μείγνυμι), aor. ἔμιξα. Medium fut. μίξομαι, aor. II zonder bindvocaal ἐμίγμην, aor. pass. ἐμίχθην nevens ἐμίγην (zie § 155³), perf. μέμιγμαι.

Fut. pass. μιγήσομαι *K* 365 † (zie § 104 aanm.).
Bijvorm van het praesens med. μιγάζομαι.

4. Over τιτύσκομαι *mikken* zie men § 236.

V. Stammen op een P-klank.

Met ι (ȷ) is de praesensstam gevormd van: § 243.

1. (λαβ) λάζομαι *grijpen, vatten* (att. λαμβάνω), aor. II ἔ(λ)λαβον.
Bovendien aor. med. λελαβέσθαι (δ 388 †) en ἐλλάβετο (ε 325 †).

2. (νιβ) νίζω *afwisschen*, fut. νίψω, aor. ἔνιψα. Pass. perf. νένιμμαι.
ἄνιπτος *ongewasschen*, ἀνιπτόποδες *met ongewasschen voeten* (*Π* 235 †).
χέρνιψ(β) *water voor de handen* (met χερνίζομαι), ποδάνιπτρον *voetbekken*.

3. (ἐνιπ) ἐνίσσω *berispen*, aor. II ἐνένιπον en ἠνίπαπον (§ 136 aanm.).
ἐνιπή *berisping*.
Wellicht hangt hiermede samen fut. ἴψομαι *B* 193 †, aor. ἰψάμην *Α* 454 *Π* 237 *kwellen*.

4. (ὀπ) ὄσσομαι *uitzien* (*naar* of *als*), zie § 309.

5. (πεπ) πέσσω *koesteren*, aor. -έπεψα.

---

[1] De eindletter van den stam dezer verba smelt met den inchoatiefuitgang samen, evenals bij πάσχω.

[2] Niet tot dezen stam maar tot ϝείκω *wijken* behoort ἔϝεικε *Σ* 520 (vgl. *Χ* 321) *er was gelegenheid* (att. ἐνεχώρει).
Over ἴσκεν τ 203 χ 31 zie men § 306.

§ 244. Zonder (in het Attisch mèt) praesensversterking zijn gevormd:

1. (βλαβ) βλᾰβομαι, passivum bij βλάπτω *belemmeren, krenken* (aor. ἔβλαψα); perf. βέβλαμμαι (*Π* 660 †, zie § 134), aor. ἐβλάφθην nevens ἐβλᾰβην (zie § 155[1]).

2. (φεβ) φέβομαι *vluchten*, alleen praesens en imperfectum [1]).

ὁ φόβος *vlucht* (att. *vrees*).

Verlengde vorm φοβέω *op de vlucht drijven*, aor. ἐφόβησα. Pass. *vluchten*, fut. φοβήσομαι, aor. ἐφοβήθην, perf. πεφόβημαι.

---

§ 245. (ἐριπ) ἐρείπω *storten* [2]). Passivum plusqmpf. 3. sing. ἐρέριπτο (*Ξ* 15 †, zie § 135[11]).

Met intransitieve beteekenis aor. II ἤριπον en perf. κατερήριπε (*Ξ* 55 †, zie § 135[11]).

§ 246. (σεπ) ἐννέπω en ἐνέπω (uit ἐν-σέπω, zie § 38 aanm. 4) *zeggen*. Fut. ἐνισπήσω (ε 98 †). Aor. II ἐνί-σπον, subj. ἐνί-σπω en ἔσπω (uit ἔν-σπω), optat. ἐνί-σποιμι, imperat. ἐνί-σπε en ἔσπε (uit ἔν-σπε), plur. ἔσπετε (uit ἔν-σπετε), infin. ἐνι-σπεῖν.

Adj. verbale ἄσπετος *onuitsprekelijk, ontzaglijk* (*groot* of *veel*); ἐνοπή *geroep*.

§ 247. (σεπ) -ἕπω *hanteeren, in de weer zijn*, imperf. -εἷπον, fut. -ἕψω, aor. II -ἕσπον.

ὅπλον *gereedschap* met ὁπλίζω *gereed maken*. Verwant is ὀπάζω *tot geleide geven* (ὀπάων *gezel*, ὀπηδέω *begeleiden*), waarschijnlijk ook ἀοσσητήρ *beschermer*.

Medium ἕπομαι *medegaan*, imperf. εἱπόμην, fut. ἕψομαι, aor. II ἑσπόμην.

De aor. med., ontstaan uit 'σε-σεπόμην, behoudt de reduplicatie in alle vormen, dus subj. ἕσπωμαι, imperat. ἑσπέο, infin. ἑσπέσθαι, partic. ἑσπόμενος.

§ 248. (στρεφ) στρέφω *draaien*, bijvorm στροφάω, fut. -στρέψω, aor. ἔστρεψα. Passivum fut. στρέψομαι, aor. ἐστρέφθην (zie § 156[2]).

---

[1]) Het activum φέβει staat wellicht *Π* 689 = *P* 177.

[2]) Met dit verbum verwarre men niet ἀνηρείψαντο (van -ρείπτω *rukken*) *Υ* 234 enz.

(ταφ) perfectum *τέθηπα verbaasd staan*, met het partic. aor. II *τăφών verbaasd*. § 249.

τὸ τάφος verbazing.

Verwant zijn:

θηέομαι, att. *θεάομαι*, (*met bewondering*) *beschouwen*, met *θαῦμα wonder*, waarvan *θαυμάζω* en *θαυμαίνω bewonderen*.

θηητήρ bekijker.

θαμβέω zich verbazen, met *τὸ θάμβος verbazing*.

(τερπ) *τέρπω streelen*. Medium en pass. *genieten*, fut. *τέρψομαι*, aor. II *ἐτεταρπόμην*, *ἐταρπόμην* en *ἐτάρπην* (subj. 1. plur. *τρăπήομεν*, zie § 39 aanm. 1), nevens *ἐτερψάμην* en *ἐτέρφθην* (zie § 155[5]). § 250.

Ten onrechte komt in den overgeleverden text als aoristus passivi ook *ἐτάρφθην* voor.

τερπωλή genoegen, ἀτερπής onaangenaam, τερψίμβροτος de stervelingen streelend·

(τρεπ) *τρέπω wenden*, bijvorm *τροπάω* (§ 144), fut. *τρέψω*, aor. II *ἔτρăπον* nevens *ἔτρεψα*. Passivum perf. *τέτραμμαι* (zie § 119), aor. *ἐτράφθην* (zie § 156[3]). § 251.

τροπή omkeer, τρόπις kiel, τροπό; strop, ἀπότροπος afgezonderd, πολύτροπος listig, ὑπότροπος terugkeerend, τερπικέραυνος **(§ 39 aanm. 1)** *bliksemslingeraar.*

Afgeleid verbum *-τροπαλίζομαι zich omwenden* **(§ 144 aanm. 2).**

(τρεφ) *τρέφω voeden*, aor. *ἔθρεψα*. § 252.

Met intransitieve beteekenis aor. II *ἔτρăφον opgroeien*, perf. *τέτροφα* (ψ 237 †) *zich vasthechten*.

Adj. verbale *-θρεπτο;* **; adjectiva op** *-τρεφής -gevoed*; *τὰ θρέπτρα opvoedingsloon, κουροτρόφο; jongelingen voedend, ὀρεσίτροφος op de bergen grootgebracht, τροφός voedster, τρόφι; dik, τροφόεις gezwollen, τραφερή vasteland, ταρφύ;* **(§ 39 aanm. 1)** *dicht (menigvuldig), τὸ τάρφο; dichtbegroeide plek.*

(τυπ) *τύπτω slaan*, aor. *ἔτυψα*. Passivum perf. *τέτυμμαι*, aor. II *ἐτΰπην*. § 253.

Evenals *ἐλαύνω* **(§ 287[2]),** *θείνω, νύσσω, οὐτάζω* **(§ 150[6]),** *πλήσσω* **(§ 238[1]) en** *ὠθέω* **(§ 131 aanm. 2) beteekent dit verbum** *een slag of stoot toebrengen* **(dus van nabij), terwijl** *βάλλω* **(§ 258) beteekent** *door een worp treffen* **(dus uit de verte). Bijvoorbeeld:**

τὸν μὲν δουρὶ βαλών, τὸν δὲ σχεδὸν ἄορι τύψας. **Υ 462**

§ 261. (γεν) *γίγνομαι* (*geboren*) *worden*, *geschieden*, aor. II *ἐγενόμην*, perf. *γέγονα* (§ 160[2]).

Aor. I met transitieve beteekenis *ἐγεινάμην* *voortbrengen*.

§ 262. (δεμ) *δέμω* *bouwen*, aor. *ἔδειμα*. Passivum perf. *δέδμημαι* (§ 134).

Men verwarre het perf. pass. niet met den gelijkluidenden vorm van *δάμνημι* (§ 296).

Adj. verbale *δμητός*; *τὸ δέμας* (*lichaams-*)*bouw* (§ 72 aanm. en § 318[16]), *τὰ δέμνια* *bed*, *ὁ δόμος* en *τὸ δῶμα* (*δῶ*, zie § 84[2]) *huis*.

§ 263. (ἐντυν) *ἐντύνω* *gereed maken*, aor. *ἤντῡνα*. Hierbij imperf. of aor. II *ἤντυον*.

Met den dubbelen vorm *ἐντῡν-ἐντῠ* vergelijke men *ἀρτύνω-ἀρτύω* § 285[1].

τὰ ἔντεα *gereedschappen*, *wapenen*.

§ 264. (ἐρ) *εἴρομαι* *vragen*, fut. *εἰρήσομαι*, aor. II *ἠρόμην*.

Bijvormen van het praesens (en impf.) *ἐρέω* en *ἐρέομαι*, *ἐρεείνω*, *εἰρωτάω*. Verwant is ook *ἐρευνάω* *nasporen*.

Over *εἰρωτάω* vergelijke men § 38 aanm. 1.

Afwijkende vormen: imperat. *ἔρειο* (?) Λ 611 †, subj. *ἐρείομεν* (?) Α 62 †.

Men verwarre de vormen *εἴρομαι* en *ἐρέω* niet met het praesens en futurum van *Ϝείρω* § 306[2], en den aoristus niet met dien van *ἄρνυμαι* § 284[1].

§ 265. (Ϝελ) *Ϝέλλω* *samendringen*, *wikkelen*, *rollen*, fut. *Ϝέλσω* (ι 476 ?, zie § 254[9]), aor. *ἔϜελσα* (§ 254[2]). Passivum perf. *ϜέϜελμαι*, aor. II *ἐϜάλην*.

Afwijkende vorm: infin. aor. *ἐϜέλσαι* Φ 295 † (§ 43).

In gelijke beteekenis -*Ϝειλύω* (Ψ 135 †), fut. *Ϝειλύσω* (Φ 319 †), perf. pass. *ϜέϜλῡμαι*.

Verwant is ook *Ϝελίσσω* *wringen* (§ 41[24]).

Bijvormen van het praesens *Ϝειλίω* (Σ 447 †), (*Ϝ*)*ειλυφάω* (Λ 156 †), *Ϝειλυφάζω* (Υ 492 †).

Waarschijnlijk hangt ook de aor. pass. *ἐλύσθην* *zich krommen* (Ψ 393 Ω 510 ι 433) met dezen stam samen.

Over de afgeleide nomina zie men § 41[24].

§ 266. (κελ) *κέλομαι* *aansporen*, fut. *κελήσομαι* (κ 296 †), aor. II *ἐκεκλόμην*. Hiernevens *κελεύω*, *κελεύσω*, *ἐκέλευσα*.

Frequentativum *κελευτιάω* (zie § 144).

(κρᾱαν) κρᾱαίνω *vervullen*, aor. ἐκρήηνα. Passivum perf. en plusqmpf. 3. plur. κεκρᾱ́ανται en ἐκεκρᾱ́αντο. **§ 267.**

ἀκράαντος *onvervuld.*

Dit verbum hangt met κάρη (§ 82[1]) samen.

Op enkele plaatsen vindt men vormen van den éénsylbigen stam κρᾰν, bijv. κραίνουσι θ 391, κρῆναι ε 170, κρᾰνέεσθαι Ι 626; zie verder Ο 599 τ 567 υ 115 (?).

(κριν) κρίνω *schiften, ordenen*, fut. κρῐνέω, aor. ἔκρῑνα. Passivum perf. κέκρῐμαι, aor. ἐκρίνθην (§ 156 aanm.). **§ 268.**

Afwijkende vorm: 3. plur. aor. pass. διέκρῐθεν Β 815 †.

Adj. verbale κρῐτός; ἄκρῐτος *verward*; adverbium διακρῐδόν *bij uitstek.*

(κτεν) κτείνω *dooden*, fut. κτενέω, aor. II ἔκτᾰνον nevens ἔκτεινα, aor. pass. ἐκτᾰ́θην. Aoristus zonder bindvocaal: act. ἔκτᾰν ἔκτᾰ ἔκτᾰμεν ἔκτᾰν, subj. κτᾰ́ομεν (χ 216 †), infin. κτᾰ́μεναι, partic. κτᾱ́ς; med. met passieve beteekenis ἐκτᾰ́μην. **§ 269.**

ἀνδροκτᾰσίη *mannenmoord.*

(μελ) μέλει *ter harte gaan*, fut. μελήσει, aor. II ἐμέμβλετο (uit ἐμεμέλετο), perf. μέμηλε. **§ 270.**

Van het medium vindt men behalve den aor. II nog: μελέσθω (κ 505 †) en μελήσεται (Α 523 †).

Dit verbum wordt ook persoonlijk gebezigd, doch steeds in den 3en persoon. Uitzondering: μέλω ι 20 †.

μελεδών en μελέδημα *zorg*, ἀμελέω *onbezorgd zijn.*

(μερ) perf. 3. sing. ἔμμορε *deel hebben*. Passivum plusqmpf. 3. sing. εἵμαρτο *er was door het lot beschikt*. **§ 271.**

Imperat. praes. 2. sing. μείρεο Ι 616 † (onecht).

Adj. verbale βροτός *sterveling* (zie § 39 aanm. 1); ὁ μόρος *dood, noodlot*, ἄμμορος *verstoken* en andere adjectiva op -μορος, μόρσιμος en μόριμος *noodlottig*, μοῖρα *deel, lot* (att. τὸ μέρος), διεμμοιρᾶτο *hij verdeelde* ξ 434 †; waarschijnlijk ook μέροπες (ἄνθρωποι) *sterfelijk.*

Over de verdubbeling der μ in ἔμμορε enz. zie men § 27 aanm. 2.

(ὀφελ) ὀφέλλω *vermeerderen, baten*, alleen praesens en imperf. **§ 272.**

Aor. optat. 3. sing. ὀφέλλειεν Π 651 β 334.

(ὀφελ) ὀφείλω *schuldig zijn, behooren*. Aor. II ὤφελον *mocht ik*, gelijk in het Attisch. **§ 273.**

VI. Stammen op een liquida.

254. Van de volgende stammen op λ en ϱ heeft de aoristus activi den oorspronkelijken vorm op -λσα en -ϱσα (zie § 38 aanm. 4):

1. ἦϱσα bij ἀϱᾰϱίσκω *aanpassen* (§ 285[1]).
2. ἔϝελσα bij ϝέλλω *samendringen* (§ 265).
3. (ἀπ)έϝεϱσα *wegrukken* bij ϝέϱϱω *weggaan*. — Verwant is ἀπέϝϱᾱν § 150[2].
4. ἔκελσα *(het schip) op strand zetten* (att. ὀκέλλω).
5. ἔκεϱσα bij κείϱω *afscheren*. — Subst. verb. κοϱμός *tronk*.
   Ook ἔκειϱα komt voor.
6. ἔκυϱσα bij κῦϱω *aantreffen*.
7. ὦϱσα bij ὄϱνῡμι *opwekken* (§ 284[4]).
8. ἔφυϱσα (σ 21 †) bij φῦϱω *bevochtigen*.

Men vindt deze vorming ook in enkele futura, namelijk:

9. ϝέλσω (ι 476 ?) bij ϝέλλω *samendringen* (§ 265).
10. θέϱσομαι (τ 507 †) bij θέϱομαι *warm worden*, aor. II ἐθέϱην (ϱ 23 †).
11. ὄϱσω (Φ 335 †) bij ὄϱνῡμι *opwekken* (§ 284[4]).
12. (δια)φθέϱσω (Ν 625 †) bij φθείϱω *verderven*.
    Perf. διέφθοϱα *verloren zijn* (?) Ο 128 †.

§ 255. (ἀγεϱ) ἀγείϱω *verzamelen*, aor. ἤγειϱα.

Medium aor. II ἠγϱόμην [1]) nevens ἠγέϱθην *zich verzamelen*; doch aor. I med. -ηγειϱάμην *voor zich verzamelen*. Pass. perf. ἀγήγεϱμαι (§ 135[5]).

Bijvorm van het praesens (en impf.) medii ἠγεϱέθομαι (§ 6 en 142).

ἡ ἄγῡϱις en ἀγοϱή *verzameling, vergadering*, met ἀγοϱεύω en ἀγοϱάομαι (§ 306[1]), θυμηγεϱέων *tot zichzelf komend* [2]).

Men verwarre den aor. ἠγϱόμην niet met dien van ἐγείϱω *wekken*.

---

[1]) Voor ἀγέϱοντο (Β 94 enz.) en ἀγεϱέσθαι (β 385 †) moet ἤγϱοντο en ἀγϱέσθαι gelezen worden.

[2]) Het adj. verb. ἀγϱετός *te nemen* met de samenstelling αὐτάγϱετος komt niet van dit werkwoord maar van ἀγϱέω *vatten*.

(ἀερ) *ἀείρω heffen*, aor. *ἤειρα*. Passivum aor. *ἠέρθην*, plusqmpf. § 256.—
3. sing. *ἄορτο*.

Bijvorm van het praesens (en impf.) medii *ἠερέθομαι zweven* (§ 6 en 142).

Dit werkwoord hangt samen met ὁ, ἡ ἀήρ [1]), gen. ἠέρος, *nevel* (att. ὁ ἀήρ *lucht*), zie § 197.

***τὸ ἄορ zwaard* (§ 70), *ἀορτήρ bandelier*, *ἀερσίποδες* (ἵπποι) *de pooten opheffend*, *ἄωρος* μ 89 (?) en *μετήορος zwevend* (att. *μετέωρος*) [2]).**

Corrupt zijn de attische vormen *αἴροντας* P 724 † en *ἀρθείς* N 63 ι 393 [3]).

(ἀν) *ἄνω voltooien*, alleen praesens en imperfectum. § 257.

De vorm *ἄνω* is ontstaan uit *ἄνϝω* voor *ἀνύω*. Van den langeren stam *ἀνῠσ* komt fut. *ἀνῠ́ω* (§ 147), aor. *ἤνῠσα*, fut. pass. *ἀνῠ́σσομαι* (π 373 †).

Of Δ 56 ἀνύω futurum dan wel praesens is blijkt niet met zekerheid. Att. *ἀνύτω*.

Corrupt schijnt *ἄνοιτο* Σ 478.

***ἄνῠσις voltooiing*, *ἀνήνυστος eindeloos*.**

(βαλ) *βάλλω schieten, van verre treffen* (vgl. § 253), fut. *βᾰλέω*, § 258.—
aor. II *ἔβᾰλον*, perf. *βέβληκα*. Aoristus zonder bindvocaal met passieve beteekenis *ἐβλήμην*; perf. pass. *βέβλημαι* en in overdrachtelijken zin *βεβόλημαι*.

Van *συμβάλλω samenbrengen, slaags raken* [4]), vindt men den infin. aor. *ξυμβλήμεναι* Φ 578 †.

***ἄβλητος niet getroffen*, *ἀπόβλητος verwerpelijk*, *ἀνάβλησις uitstel*, *βλῆτρον bout*, *τὸ βέλος* en *βέλεμνον schicht*, *βολή worp*, *ἀβλής niet geworpen*, *προβλής uitstekend*, *ἐπιβλής sluitboom*; substantiva op *-βολος*; adverbia op *-βλήδην* en *-βολάδην*.**

(βουλ) *βούλομαι de voorkeur geven*, perf. (προ-)*βέβουλα* (Α 113 †). § 259.

Kortere praesensvorm *βόλομαι* (?) Α 319 α 234 π 387.

(γεγων) aor. II *ἐγέγωνον beschreeuwen*, partic. perf. *γεγωνώς*. § 260.

---

1) Alleen Ε 776 Θ 50 η 143 wordt *ἀήρ* mannelijk gebezigd.

2) Een verschillend werkwoord schijnt te zijn *ἀείρω aanspannen* Κ 499 Ο 680 (vergelijk *εἴρω*), met *παρήορος bijspan* en *παρηορίη streng*, *συνήορος makker*, *τετράοροι vierspan*.

3) Voor *ἐναίρω dooden*, wat met dezen stam niet samenhangt, zie men § 222[9].

Evenmin staat met dezen stam in verband het partic. *ἀρημένος bezwaard*, van onbekende afleiding.

4) Zie onze aanteekening op Π 565.

§ 261. (γεν) γίγνομαι (*geboren*) *worden, geschieden*, aor. II ἐγενόμην, perf. γέγονα (§ 160[2]).

Aor. I met transitieve beteekenis ἐγεινάμην *voortbrengen*.

§ 262. (δεμ) δέμω *bouwen*, aor. ἔδειμα. Passivum perf. δέδμημαι (§ 134).

Men verwarre het perf. pass. niet met den gelijkluidenden vorm van δάμνημι (§ 296).

Adj. verbale δμητός; τὸ δέμας (*lichaams-*)*bouw* (§ 72 aanm. en § 318[16]), τὰ δέμνια *bed*, ὁ δόμος en τὸ δῶμα (δῶ, zie § 84[2]) *huis*.

§ 263. (ἐντυν) ἐντύνω *gereed maken*, aor. ἤντῦνα. Hierbij imperf. of aor. II ἤντὔον.

Met den dubbelen vorm ἐντῦν-ἐντῠ vergelijke men ἀρτύνω-ἀρτύω § 285[1].

τὰ ἔντεα *gereedschappen, wapenen*.

§ 264. (ἐρ) εἴρομαι *vragen*, fut. εἰρήσομαι, aor. II ἠρόμην.

Bijvormen van het praesens (en impf.) ἐρέω en ἐρέομαι, ἐρεείνω, εἰρωτάω. Verwant is ook ἐρευνάω *nasporen*.

Over εἰρωτάω vergelijke men § 38 aanm. 1.

Afwijkende vormen: imperat. ἔρειο (?) Λ 611 †, subj. ἐρήομεν (?) Α 62 †.

Men verwarre de vormen εἴρομαι en ἐρέω niet met het praesens en futurum van Ϝείρω § 306[2], en den aoristus niet met dien van ἄρνυμαι § 284[1].

§ 265. (Ϝελ) Ϝέλλω *samendringen, wikkelen, rollen*, fut. Ϝέλσω (ι 476 ?, zie § 254[8]), aor. ἔϜελσα (§ 254[2]). Passivum perf. ϜέϜελμαι, aor. II ἐϜάλην.

Afwijkende vorm: infin. aor. ἐϜέλσαι Φ 295 † (§ 48).

In gelijke beteekenis -Ϝειλύω (Ψ 135 †), fut. Ϝειλύσω (Φ 319 †), perf. pass. ϜέϜλῡμαι.

Verwant is ook Ϝελίσσω *wringen* (§ 41[24]).

Bijvormen van het praesens Ϝειλέω (Σ 447 †), (Ϝ)ειλῡφάω (Λ 156 †), Ϝειλῡφάζω (Υ 492 †).

Waarschijnlijk hangt ook de aor. pass. ἐλύσθην *zich krommen* (Ψ 393 Ω 510 ι 433) met dezen stam samen.

Over de afgeleide nomina zie men § 41[24].

§ 266. (κελ) κέλομαι *aansporen*, fut. κελήσομαι (κ 296 †), aor. II ἐκεκλόμην. Hiernevens κελεύω, κελεύσω, ἐκέλευσα.

Frequentativum κελευτιάω (zie § 144).

(κρᾱαν) κρᾱαίνω *vervullen*, aor. ἐκρήηνα. Passivum perf. en plusqmpf. 3. plur. κεκρᾱ́ανται en ἐκεκρᾱ́αντο. § 267.

ἀκρᾱ́αντος *onvervuld*.

Dit verbum hangt met κάρη (§ 82[1]) samen.

Op enkele plaatsen vindt men vormen van den éénsylbigen stam κρᾱν, bijv. κραίνουσι ϑ 391, κρῆναι ι 170, κρᾰνέεσϑαι I 626; zie verder O 599 τ 567 υ 115 (?).

(κριν) κρίνω *schiften*, *ordenen*, fut. κρῐνέω, aor. ἔκρῑνα. Passivum perf. κέκρῐμαι, aor. ἐκρίνϑην (§ 156 aanm.). § 268.

Afwijkende vorm: 3. plur. aor. pass. διέκρῐϑεν B 815 †.

Adj. verbale κρῐτός; ἄκρῐτος *verward*; adverbium διακρῐδόν *bij uitstek*.

(κτεν) κτείνω *dooden*, fut. κτενέω, aor. II ἔκτᾰνον nevens ἔκτεινα, aor. pass. ἐκτάϑην. Aoristus zonder bindvocaal: act. ἔκτᾰν ἔκτᾰ ἔκτᾰμεν ἔκτᾰν, subj. κτάομεν (χ 216 †), infin. κτάμεναι, partic. κτάς; med. met passieve beteekenis ἐκτάμην. § 269.

ἀνδροκτᾰσίη *mannenmoord*.

(μελ) μέλει *ter harte gaan*, fut. μελήσει, aor. II ἐμέμβλετο (uit ἐμεμέλετο), perf. μέμηλε. § 270.

Van het medium vindt men behalve den aor. II nog: μελέσϑω (κ 505 †) en μελήσεται (A 523 †).

Dit verbum wordt ook persoonlijk gebezigd, doch steeds in den 3en persoon. Uitzondering: μέλω ι 20 †.

μελεδών en μελέδημα *zorg*, ἀμελέω *onbezorgd zijn*.

(μερ) perf. 3. sing. ἔμμορε *deel hebben*. Passivum plusqmpf. 3. sing. εἵμαρτο *er was door het lot beschikt*. § 271.

Imperat. praes. 2. sing. μείρεο I 616 † (onecht).

Adj. verbale βροτός *sterveling* (zie § 39 aanm. 1); ὁ μόρος *dood, noodlot*, ἄμμορος *verstoken* en andere adjectiva op -μορος, μόρσιμος en μόριμος *noodlottig*, μοῖρα *deel*, *lot* (att. τὸ μέρος), διεμμοιρᾶτο *hij verdeelde* ξ 434 †; waarschijnlijk ook μέροπες (ἄνϑρωποι) *sterfelijk*.

Over de verdubbeling der μ in ἔμμορε enz. zie men § 27 aanm. 2.

(ὀφελ) ὀφέλλω *vermeerderen*, *baten*, alleen praesens en imperf. § 272.

Aor. optat. 3. sing. ὀφέλλειεν Π 651 β 334.

(ὀφελ) ὀφείλω *schuldig zijn*, *behooren*. Aor. II ὤφελον *mocht ik*, gelijk in het Attisch. § 273.

—§ 274. (παλ) πάλλω *zwaaien, schudden*, aor. II ἐπέπαλον (ook medium) nevens ἔπηλα. Aor. II zonder bindvocaal ἐπάλμην (*O* 645 *Γ* 483) [1].

πάλη *worsteling*, ἐγχεσπάλος *speerzwaaiend*, σακεσπάλος *schildzwaaiend*.

Verwant zijn πάλάσσω *bespatten* en πάλύνω *(be-)strooien*.

—§ 275. (πελ) πέλομαι, verlengde vorm πωλέομαι (§ 144), *verkeeren, zijn* (= εἰμί); aor. II ἐπλόμην (= ἐγενόμην).

Den langen klinker in πωλέομαι vergelijke men met νέμω - νωμάω.

Als bijvorm van het praesens komt voor πολεύειν χ 223 †.

πέλωρ (§ 70) *wonderverschijning* (met πελώριος), ἀμφίπολος *dienares*, ἀμφιπολεύω *verzorgen*, αἰπόλος *geitenhoeder*, ἱπποπόλος *met paarden omgaand*, οἰωνοπόλος *vogelwichelaar*, ὀνειροπόλος *droomuitlegger*, δικασπόλος *rechter*, θαλαμηπόλος *kamerdienares*, πυρπολέων *vuur onderhoudend*.

§ 276. (πορ) aor. II ἔπορον *geven, verschaffen*, perf. pass. πέπρωται *er is beschoren*.

Van denzelfden stam komt πορσύνω *verschaffen*, fut. πορσυνέω.

Vergelijk het attische πορίζω.

§ 277. (σερ) ἔερμαι *aanééngeregen zijn*.

ἕρματα *oorringen* (zie § 44[5]), σειρή *koord*, ὁ ὅρμος *halssnoer*, ὁ ὁρμαθός *rist* (*series*), ὁ εἴρερος *dienstbaarheid* (*servitus*) θ 529 †.

—§ 278. (ταμ) τάμνω *snijden*, aor. II ἔτάμον, perf. pass. τέτμημαι.

Verwant zijn τμήγω § 285 en de aor. II ἔτετμον § 149[5].

Adj. verbale τμητός; πρότμησις *navel*, τμήδην (adverb.) *rakelings*, τομή *snede*, substantiva op -τομος -*snijder*, verba op -τομέω -*snijden*, τἄμεσίχρως *vlijmend*, τἄμίης, τἄμίη *uitdeeler*, -*ster*, τὸ τέμενος *domein*.

§ 279. (ταν) τιταίνω (§ 139[9]), att. τείνω, *spannen, strekken*, aor. ἐτίτηνα (*N* 534 †) en ἔτεινα. Passivum perf. τέτἄμαι, aor. ἐτάθην.

ὁ τένων *pees*.

Gelijke beteekenis heeft:

— τἄνύω, fut. τἄνύω (§ 147), aor. ἐτάνυ(σ)σα. Passivum perf. τετάνυσμαι, aor. ἐτἄνύσθην.

3. sing. praes. pass. τάνυται *P* 393 †.

τάνυστύς *het spannen*, τἄναός *slank*, τανύποδα (μῆλα) *met gestrekte pooten*, τἄνύφλοιος *met gladde schors*, τἄνύπεπλος *met strak gewaad*, τἄνύ(σί)πτερος *met breede vlucht* enz.

[1]) Zie verder onze aanteekening op Θ 85.

(φαν) *φαίνω zichtbaar maken*, soms *licht geven*, fut. (ἐκ)φᾰνέω (*T* 104 †), aor. ἔφηνα. Passivum fut. προφᾰνέομαι (μ 230 †), perf. πέφασμαι, aor. II ἐφάνην (zie § 146 aanm. 1). **§ 280.**

Op zichzelf staande vormen (vergelijk § 144 aanm. 1):

'φάε *verscheen* (ξ 502 †).

πεφήσεται *zal verschijnen* (*P* 155 †), niet te verwarren met § 281.

φᾰέθων *blinkend* (ook eigennaam, fem. -ουσα); zie § 142 aanm. 1.

Van den langeren stam φαεν: φᾰείνω *licht geven*, aor. pass. ἐφᾰένθην *blinken* (zie § 155[6]).

Geredupliceerde praesensvormen (vergelijk § 138[2] en 139[11]):

1. παμφαίνω of παμφᾰνάω (alleen participium) *flikkeren*.
2. πιφαύσκω of πιφαύσκομαι *toonen, mededeelen*.

   Over de quantiteit der ι zie men § 139 aanm. 1.

3. παιφάσσω *blinken*.

ἄφαντος *onzichtbaar*, ἀναφανδόν en -νδά (adverb.) *openlijk*, τὸ φάος (§ 71 aanm. 3) *licht*, φαεινός (met sup. φαέντατος § 88 aanm. 1) en φαίδιμος *schitterend*, φᾰεσίμβροτος *de stervelingen beschijnend*, eigennamen op -φάων.

(φεν) aor. II ἔπεφνον *moorden*. Passivum perf. πέφᾰμαι, fut. exact. πεφήσομαι, niet te verwarren met § 280. **§ 281.**

Adj. verbale φᾰτός; ὁ φόνος en ἡ φονή *moord*, adjectiva op -φόνος *moordend*, φονεύς *moordenaar*, ἀνδροφόντης (§ 28) *mannenmoordenaar* en andere subst. op -φόντης.

(χαρ) *χαίρω zich verheugen*, fut. χαιρήσω en κεχᾰρήσω (*O* 98 †) of κεχαρήσομαι (ψ 266 †, zie § 137[4]), aor. II ἐχάρην en ἐκεχᾰρόμην, perf. partic. κεχᾰρηώς (*H* 312 †, zie § 160). **§ 282.**

Verdacht is ἐχήρατο *Ξ* 270 †.

χάρις *bevalligheid*, χάρμα *vreugd*.

(χραισμ) aor. II ἔχραισμον *baten* nevens ἐχραίσμησα, fut. χραισμήσω. **§ 283.**

Praesensversterking met ν.

1. (ἀρ) ἄρνῠμαι *verwerven*, aor. II ἠρόμην. **§ 284.**

   Men verwarre den aoristus niet met dien van εἴρομαι § 264. Zie ook § 256.

2. (ὀλ-εσ) ὄλλῡμι *verderven*, bijvorm ὀλέκω, fut. ὀλέσσω en ὀλέω

zie § 147). aor. ὤλεσα. Perf. ὄλωλα verloren zijn. Aor. II med. ὀλόμην omkomen.

Het part. aor. med. οὐλόμενος (§ 31) wordt als adjectivum gebruikt: verderfelijk.

(ὄλεθρος verderf. ὀλετήρ verderver. ἄιστος - ἀιστόω. αἰνός. αἰνῶς verderfelijk. ἀπόλλυμι of verderf zaaiend. ἀπολλύμενος (§ 31) vreeselijk verderven.)

3. (ὀμ-ο) ὄμνυμι zweren, imperat. ὄμνυθι (Ψ 585), ὀμνύντων (Γ 279): imperfectum ὤμνυε, fut. ὀμοῦμαι, aor. ὤμοσσα.

Imperf. 3. sing. -υεν ξ 277.

Over de vormen met bindvocaal in den imperativus en in het imperfectum (Ξ 278 Τ 175 enz.) zie men § 145.

4. (ὀρ) ὄρνυμι opwekken, imperat. ὄρνυθι; fut. ὄρσω (Φ 335), aor. ὦρσα en aor. II ὤρορον (ook intransitief. Ν 78 Θ 539 ρ 62).

Over de imperfectumvormen ὤρνυε (Θ 613 ρ 200) ὀρνύμεν (Μ 142) zie men § 145, en over de σ in het futurum en den aor. I § 254.

Medium ὄρνυμαι oprijzen. Fut. ὀρεῖται (Υ 140). Aor. II ὠρόμην en zonder bindvocaal ὦρτο (imperat. ὄρσο); bovendien imperativus ὄρσεο (§ 152). Perf. ὄρωρα (§ 135)[1].

Bijvormen:

ὀρίνω, aor. ὄρινα, aor. pass. ὀρίνθην.

ὀροθύνω.

aor. ὤρουσα met de beteekenis van het medium.

5. (μαρ) μάρναμαι kampen, alleen praesens en imperfectum.

Met inchoatiefuitgang.

285. 1. (ἀρ) ἀραρίσκω aanpassen, samenvoegen (§ 138), aor. ἦρσα (§ 254), aor. II ἤραρον (soms intransitief), aor. pass. ἤρθην (Π 211). Perf. ἄρηρα (§ 135) intransitief: passen, sluiten, partic. fem. ἀραρυῖα (§ 160).

Partic. zonder bindvocaal ἄρμενος passend.

Verwant zijn ἁρμόζω (att. ἁρμόττω) en ἀρτύνω - ἀρτύω (vgl. § 263) aanpassen. Zie ook § 287.

Men verwarre den aoristus pass. niet met § 256.

ἄρτιος geschikt, ἀνάρσιος vervreemd, ἅρμα wagen.

---

[1]) Voor de niet tot dezen stam behoorende vormen ἐπί ... ὄρονται, ὄροντο, ὀρώρει zie men § 309.

2. (αὐρ) ἐπαυρίσκομαι *genieten* (*N* 733 †), fut. ἐπαυρήσομαι (Z 353 †), aor. II ἐπηῦρον of ἐπηυρόμην.

Vaak ironisch gebezigd in den zin van *zijn bekomst krijgen, er van lusten.* Men verwarre den aor. II act., die gewoonlijk *aanraken* beteekent, niet met § 150[2].

+3. (θορ) θρῴσκω *springen* (§ 39 en 140[1]), fut. (ὑπερ)θορέομαι (Θ 179 †), aor. II ἔθορον.

θρωσμός *voorsprong*, θοῦρος fem. θοῦρις (ὁ) *onstuimig.*

4. (μολ) βλώσκω *gaan* (§ 39 en 140[2]), aor. II ἔμολον, perf. μέμβλωκα (§ 134).

Adverbium ἀγχίμολον *nabij.*

VII. Stammen op σ.

§ 286. De stammen op ἄσ en εσ hebben volgens § 141 een met ι (*j*) versterkten praesensstam, zoodat het praesens, na uitstooting van de σ, op -αίω -είω uitgaat. Niet zelden intusschen worden deze uitgangen volgens § 17 tot -ᾰ́ω en -έω verkort.

De verba, die deze praesensversterking hebben zonder overigens iets opmerkelijks aan te bieden, zijn:

ᾰσ-stam:

1. γελαίω (σ 111 υ 390) - γελάω *lachen.*

Verlengde vorm γελοιάω υ 347 †.

Adj. verb. γελαστός. — Men vergelijke ὁ γέλος *gelach* (§ 63).

2. λῐλαίομαι *streven* (§ 139[6]).

Partic. perf. λελιημένος *hunkerend* (uit λελιλημένος, met behoud van de praesensreduplicatie).

3. μαίομαι (*onder*)*zoeken* (§ 160[8]).

ἐπίμαστος *doortrapt*, ἀπροτίμαστος *ongerept, gaaf*, ματεύω *zoeken.*

4. ναίω *wonen* [1]).

Verlengde vorm ναιετάω (§ 144).

μετανάστης *bijwoner, vreemdeling* (Att. μέτοικος), περιναιέται *omwoners* (att. περίοικοι).

---

[1]) Niet te verwarren met νάω *stroomen*, dat verwant is aan νέω *zwemmen* (§ 184).

εσ-stam:

5. *ἀκείομαι - ἀκέομαι heelen.*

Adj. verb. *ἀκεστός; ἀνήκεστος ongeneeslijk; ἄκεσμα geneesmiddel.*

6. *νεικείω - νεικέω twisten.*

7. *ὀκνείω - ὀκνέω weifelen.*

8. *τελείω - τελέω voltooien.*

9. *Ϝοινοβαρείων* (part.) *door wijn bezwaard.*

In gelijken zin *Ϝοινοβαρής* **Α 225.**

Men vergelijke ook *βεβαρηώς* **(§ 160).**

Ook het praesens van *ὀίω* of *ὀίομαι* (§ 292*) is aldus gevormd: *ὀϊσ - ὀίσjω - ὀίω*; vgl. *οἰκτίρω*.

§ 287. Volgens § 35 valt *σ* voor *σ* niet weg, en vormen dus de *σ*-stammen het futurum op *-σσω*, den aoristus op *-σσα*. Daarnevens komen echter ook jongere vormen op *-σω* en *-σα* voor, terwijl het futurum atticum (§ 147) in dezelfde gevallen als later wordt gebruikt. Bijvoorbeeld:

μαίομαι, fut. *μάσσομαι*, aor. *-εμασσάμην* en *-εμᾰσάμην*.

ναίω, aor. *ἔνασσα*, aor. pass. *ἐνάσθην*.

τελείω en *τελέω*, fut. att. *τελέω*, aor. *ἐτέλεσσα* en *ἐτέλεσα*, perf. pass. *τετέλεσμαι*, aor. pass. *ἐτελέσθην*.

Vermelding verdienen:

1. aor. *ἄα(σ)σα verblinden*, med. *ἀα(σ)σάμην dwalen*, pass. *ἀάσθην*.

ἀνάαστος **en** *ἀνάᾰτος onfeilbaar, ἄᾰτη verblinding.*

2. *ἐλαύνω* of *ἐλᾰ́ω drijven, (van nabij) treffen* (zie § 253), fut. *-ελάσσω* en *ἐλᾰ́ω*, aor. *ἤλα(σ)σα*, perf. pass. *ἐλήλᾰμαι* (§ 119 aanm.).

Adj. verbale *-ήλᾰτος; ἐλᾰτήρ* **en** *ἱππηλᾰ́τα* **(§ 54)** *paardenmenner, ἱππηλᾰ́σιος; berijdbaar, βοηλᾰσίη runderroof.*

Afgeleid verbum *ἐλαστρέω voortdrijven* **(Σ 543 †).**

3. fut. *ἀρέσσομαι tevreden stellen, weer goed maken*, aor. *ἤρεσα* en *ἠρε(σ)σάμην*.

Het praesens (att. *ἀρέσκω*) **komt niet voor.**

Dit werkwoord is verwant aan *ἀραρίσκω* **§ 285[1].**

Afzonderlijke bespreking vereischen de volgende σ-stammen:

A. ω-conjugatie.

Een medeklinker vóór de σ hebben: § 288.

1. (ἀεξ) *ἀέξω vermeerderen*. Att. *αὔξω* en *αὐξᾰ́νω*.
2. (ἀλεξ) *ἀλέξω weren*, fut. *ἀλεξήσω*, aor. II *ἤλαλκον* nevens *ἠλέξησα*.

De inf. aor. med. *ἀλέξασθαι* *N* 475 *O* 565 *Π* 562 *σ* 62 is verdacht.

Voor den korteren stamvorm *ἀλκ*, waarvan de aor. II gevormd is, vergelijke men § 83[2].

ἀλεξᾰ́νεμος wind-werend, *ἀλεξίκᾰκος kwaad-werend*, *Ἀλέξανδρος* mannennaam *ἀλεξητήρ* en *ἀλκτήρ afweerder*; *Ἀλαλκομενηίς* epitheton van Minerva; *ἔπαλξις borstwering* (zie § 74 aanm. 1).

3. (τερσ) *τέρσομαι droog worden*, aor. II *ἐτέρσην*.

Verwant is *ἐτέρσηνα stelpen*; *ὁ τάρσος droogrek, horde*.

(αἰδ-εσ) *αἴδομαι* en *αἰδέομαι ontzien, schromen*, fut. *αἰδέ(σ)σομαι*, aor. *ἠδε(σ)σάμην* nevens *ἠδέσθην*. § 289.

Corrupt is *αἰδεῖο* imperat. praes. *Ω* 508 *ι* 269 (elders *αἴδεο*).

αἰδώς (§ 77) *schroom*, *αἰδοῖος eerbiedwaardig*, *ἀναιδής roekeloos, onvermurwbaar* met *ἀναιδείη roekeloosheid*, *αἰδήμων* (*Γ* 56?) *inschikkelijk*.

(κοτεσ) *κοτέω* en *κοτέομαι wrokken*, aor. *ἐκοτεσσάμην*, partic. perf. *κεκοτηώς* (§ 160). § 290.

ὁ κότος wrok, *ζᾰ́κοτος* en *κοτήεις toornig*.

(μαχ-εσ) *μάχομαι* en *μαχείομαι strijden*, fut. *μαχέσσομαι* en *μαχέομαι*, aor. *ἐμαχε(σ)σάμην*. § 291.

Corrupt overgeleverd zijn de vormen *μαχέοιτο* *Α* 272, *μαχέοιντο* *Α* 344, *μαχεούμενον* -*νοι* *λ* 403 *ω* 113. Zie ook *Υ* 26.

Adj. verb. *μαχητός*; *μᾰ́χη strijd*, *μᾰχήμων strijdbaar*, *μᾰχητής strijder*, *μᾰ́χαιρα* (*offer-*)*mes*; substantiva en adjectiva op -*μαχος* -*strijder*, -*strijdend*.

(νεσ) *νίσσομαι* [1]) en *νέομαι terugkeeren*, alleen praesens en imperfectum. § 292.

---

[1]) Ontstaan uit het met praesensreduplicatie gevormde *νι-νσ-ϳομαι*.

Het praesens heeft niet zelden futurumbeteekenis, bijv. Σ 136 Ψ 76 λ 176.

Op eenige jonge plaatsen beteekent *νέομαι gaan.*
ὁ *νόστος terugkeer*; daarvan *νοστέω terugkeeren* (alleen fut. en aor.), *νόστιμος terugkeerende* (*νόστιμον ἦμαρ de dag van terugkeer*).

§ 292*. (ὀϊσ) ὀΐω [1]) en ὀΐομαι *meenen*, aor. ὠισσάμην en ὠΐσθην.

ἀνώιστος *onverwacht*, ἀνωιστί *onverwachts*.

§ 293. (ϝερῦσ) ϝερύω *trekken*, fut. ϝερύω (§ 147), aor. ἐϝέρυ(σ)σα (§ 40 aanm. 2).

Med. *tot zich trekken, onttrekken, zich aantrekken*, fut. ϝερύομαι, aor. ἐϝερυ(σ)σάμην, perf. ϝέϝρυμαι.

ϝερυσάρματες (ἵπποι) *wagentrekkend.*
De aoristusvormen εἴρυ(σ)σε, εἴρυσαν, εἰρυσάμην (Γ 373 Π 863 Δ 9 κ 165 enz.) zijn van den korteren stam ϝρυσ afgeleid (ἐϝρυσσε enz., zie § 43 aanm.); evenzoo ῥυστάζω (ϝρυστάζω) *sleuren* (§ 222[4], vergelijk νεύω - νευστάζω *knikken*) met ῥυστακτύς *het sleuren*, ῥυμός (ϝρυμός) *dissel*, ῥυτήρ (ϝρυτήρ) *trekker, streng.*
Men verwarre dit verbum niet met ῥύομαι § 164; in den overgeleverden text is dit herhaaldelijk geschied.

§ 294. (ὀδυσ) aor. ὠδυ(σ)σάμην *vertoornd zijn*, perf. ὀδώδυσμαι (ε 423 †, zie § 135[8]).

Met dit verbum hangt de eigennaam Ὀδυ(σ)σεύς (§ 27 aanm. 3) samen, zie τ 407-409.

---

§ 295. Een overgang van de σ-stammen op de vocaalstammen vormen:

1. αἰνέω *loven*, bijvorm αἰνίζομαι (Ν 374 †, zie § 144 aanm. 1), fut. αἰνέσσω, aor. ᾔνεσσα.

αἶνος *vertelling, lofspraak*, πολύαινος *veel besproken.*

2. ἱλάσκομαι *genadig stemmen*, aor. ἱλα(σ)σάμην.

---

[1]) De ι (uit -ιοj- ontstaan, zie § 286) wordt in de thesis vóór een klinker vaak verkort, zie § 17 en 162; bijvoorbeeld Σ 454-456 οὐ μὰν αὐτ' ὀΐω.....καί μιν ὀΐω.

Perf. act. *genadig zijn*, subj. 3. sing. ἱλήκῃσι (φ 365 †), imperat. 2. sing. ἵληθι.

De ι is steeds lang, behalve *A* 100 en 147, zie § 18.
Praesens ἱλάομαι (ῐ) *B* 550 †.
ἵλαος *genadig* (zie § 17).

3. λοέω (δ 252 †) *een bad geven*, aor. ἔλουσα en ἐλόεσσα.
Medium λούομαι *zich baden*, aor. ἐλουσάμην en ἐλοεσσάμην [1]), perf. λέλουμαι (*E* 6 †).

Afwijkende vormen: λόε κ 361 †, λοῦσθαι ζ 216 †.
Bijbehoorend subst. (τὰ) λοετρά *bad*.

4. πενθείω (Ψ 283 †) *treuren*, infin. πενθήμεναι (zie § 195), aor. infin. πενθῆσαι (*T* 225 †).

τὸ πένθος *rouw*.
Van den korteren stam πενθ-παθ (zie § 86 aanm.) is afgeleid πάσχω, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα (§ 160[10]).

5. ποθέω *missen*, infin. ποθήμεναι (μ 110 †, zie § 195), aor. ἐπόθεσα.

ἡ ποθή en ὁ πόθος *gemis, verlangen*, ἀ-πόθεστος (?) *verwaarloosd* ρ 296 †.

6. ῥαίω *verpletteren*, fut. ῥαίσω, aor. ἔρραισα, aor. pass. ἐρραίσθην.

-ραίστης *kweller*, ῥαιστήρ *hamer*.

7. aor. infin. στερέσαι (ν 262 †) *berooven*, op zichzelf staande.

B. μι-conjugatie [2]).

(δᾰμ-ᾰσ) δάμνημι [3]) *bedwingen*, fut. δᾰμάω, aor. ἐδάμα(σ)σα. **§ 296**
Med. δάμνᾰμαι, aor. ἐδαμα(σ)σάμην. Pass. aor. ἐδάμην, ἐδᾰμάσθην, ἐδμήθην (§ 155[2]), perf. δέδμημαι (§ 134).

Men verwarre het perf. pass. niet met § 262.
Voor ἐδάμνᾱ *E* 391 enz. zie men § 195 aanm. 3.
ἀδάμαστος, ἄδμητος, ἀδμής (τ) *onbedwongen*, δμῆσις *temming*, δμώς *slaaf* (fem. δμῳή), πανδᾰμάτωρ *albedwinger*, δμήτειρα *bedwingster*, δάμᾰρ *gemalin* (gen. δάμαρτος), ἱπποδάμος *rossenbedwingend*.

---

[1]) In de vormen met λο- is de υ van den stam λου-ε(σ) tot ϝ geworden en daarna uitgestooten.

[2]) Onder de hier volgende werkwoorden hebben de ᾰσ-stammen een van het Attisch verschillende praesensvorming. Het praesens en imperfectum der verba, die in het Attisch op -ννυμι uitgaan, komt niet voor, behalve van ϝέννυμι (§ 303).

[3]) Bij later dichters is het praesens δαμάζω, vgl. πελάζω § 298.

§ 297. (κερ-ᾰσ) *κίρνημι mengen* (att. *κεράννῡμι*), bijvorm *κερᾰ́ω*, aor. *ἐκέρα(σ)σα*.

Afwijkende vormen: imperat. praes. 2. sing. *κέραιε* *I* 203 † (zie § 286); infin. aor. *ἐπικρῆσαι* (ῑ) *η* 164 †. — Voor *ἐκίρνᾱ* (*η* 182 enz.) zie men § 195 aanm. 8.

Adj. verbale *-κρητος*; *κρητήρ mengvat.*

§ 298. (πελ-ᾰσ) *πίλνᾰμαι naderen*, aor. II *ἐπλήμην* nevens *ἐπελάσθην*, partic. perf. *πεπλημένος* (*μ* 108 †).

Transitief *πελάζω* [1]) *doen naderen* (*E* 766 †), aor. *ἐπέλα(σ)σα*. Med. *ἐπελασσάμην* (*P* 341 †).

De aor. *ἐπέλᾰσα* heeft *M* 112 *μ* 41 intransitieve beteekenis.

Men verwarre den aor. *ἐπλήμην* (*Δ* 449 *Θ* 63 *Ξ* 438, 468) niet met den gelijkluidenden vorm van *πίμπλημι* (§ 196[3]).

πέλας nabij, ἔμπλην in de nabijheid, πλησίος nabijzijnd, τειχεσιπλήτης murenbestormer.

§ 299. (περ-ᾰσ) *πέρνημι verkoopen*, fut. *περᾰ́ω* (*Φ* 454 †), aor. *ἐπέρα(σ)σα*, perf. pass. *πέπρημαι* (*Φ* 58 †).

Men verwarre dit verbum niet met *περάω doorgaan*, fut. *περήσω*, aor. *ἐπέρησα*.

§ 300. (πετ-ᾰσ) *πίτνημι uitspreiden* (att. *-πετάννῡμι*), aor. *ἐπέτα(σ)σα*. Passivum perf. *πέπτᾰμαι*, aor. *ἐπετάσθην*.

Voor *'πίτνᾱ* *Φ* 7 † zie men § 195 aanm. 3.

§ 301. (σκεδ-ᾰσ) *-σκίδνημι* (E 526 †) *verstrooien*, aor. *ἐσκέδᾰσα* en *ἐκέδασσα*. Passivum praes. *σκίδνᾰμαι* en *κίδνᾰμαι* (att. *-σκεδάννῠμαι*), aor. *ἐκεδάσθην*.

Over het afwerpen der eerste letter van den stam zie men § 45[1].

σκέδᾰσις verstrooiing.

§ 302. (ἐσ) *εἰμί zijn*:

Ind. praes. *εἰμί*, *ἐσσί* (§ 111), *ἐστί(ν)*.
ἐστόν.
εἰμέν, *ἐστέ*, *ἔᾱσι(ν)* en *εἰσί(ν)*.

---

[1]) Vgl. bl. 141 noot 8.

Imperf. ἦα en ἔα, ἔησθα en ἦσθα, ἦεν ἔην en ἦν.
ἤστην (*E* 10 †).
ἦμεν, ἦτε, ἦσαν en ἔσαν.
In gelijke beteekenis iterat. ἔσκον enz. (zie § 146 aanm. 2).

Subjunct. ἔω enz.; ook -είω, εἴῃ.

Optat. εἴην, εἴης, εἴη en ἔοι (*Ξ* 333 *ρ* 421 *τ* 77), εἶτε, εἶεν.

Imperat. ἔσσο (*α* 302 *γ* 200), ἔστω enz.

Infin. ἔ(μ)μεναι en εἶναι (§ 125).

Partic. ἐών enz.

Futurum ἔ(σ)σομαι, ἔ(σ)σεαι, ἔ(σ)σεται ἔσται en ἐσσεῖται (*B* 393 *N* 317 *τ* 302), enz.

Adj. verbale ἐτεός *werkelijk* (vergelijk § 128); in gelijke beteekenis ἐτυμος en met reduplicatie ἐτήτυμος *juist, waar.* — Als adverbium beteekent ἐτεόν *in der daad, naar waarheid.*

De 2. sing. ind. praes. kan worden geëlideerd tot ἐσσ' (zie § 13).

Voor de vormen van het imperf. ἔησθα, ἔην, ἦν behoort waarschijnlijk, voor zoover mogelijk, ἔεσθα, ἔεν te worden geschreven (zie bijv. *Δ* 739 *ρ* 208).

De 2. sing. imperat. is naar het medium gevormd.

Over de vervorming van ἐσμ- tot ἐμμ- εἰμ- ἐμ- zie men § 38 aanm. 3.

De overlevering geeft verder de volgende onhomerische vormen:
Ind. praes. 2. sing. εἶς *ρ* 388 †.
Impf. 1. sing. -ῆν *ι* 473, ἔον *Λ* 762 *Ψ* 643, 3. sing. ἤην *Λ* 808 *τ* 283 *ψ* 316 *ω* 343.
Subj. 3. sing. ἦσιν *T* 202 (zie ook *θ* 147, 580), plur. ὦσι *Ξ* 274 *ω* 491.
Opt. 2. sing. ἔοις *I* 284 †.
Partic. ὤν *η* 94 *τ* 230, 489.

(Ϝεσ) fut. Ϝέ(σ)σω *bekleeden*, aor. ἔϜε(σ)σα. § 303.
Medium Ϝέννυμαι, aor. ἐϜε(σ)σάμην.
Als perfectum med. (pass.) dient Ϝεῖμαι, Ϝέσσαι, Ϝέσται, partic. Ϝειμένος; als plusqmpf. ἔϜεσσο, ἔϜεστο, ἐϜέσθην, ἐϜείατο.

Over de vervorming van Ϝεσμ- tot Ϝειμ- zie men § 38 aanm. 3.
Voor de bijbehoorende nomina zie men § 41[33].

(κορεσ) fut. κορέω *verzadigen*, aor. ἐκόρεσα, partic. perf. κεκορηώς (*σ* 372 †) *verzadigd* (§ 160). § 304.

Medium aor. ἐκορε(σ)σάμην nevens ἐκορέσθην, perf. κεκόρημαι.

ἀκόρητος *onverzadelijk*, ὁ κόρος *verzadiging*.

---

§ 305. Een overgang van de σ-stammen op de vocaalstammen vormen:

1. ἄγᾰμαι *zich verbazen*, bijvorm ἀγαίομαι (§ 286), fut. ἀγάσσομαι (δ 181 †), aor. ἠγα(σ)σάμην (§ 105 aanm.).

   Adjectivum verbale ἀγητός; ἄγη *verbazing*, ἀγαθός *goed*, samenstellingen met ἀγα- (§ 90).

2. imperf. ’δεάτο (ζ 242 †) *schijnen*; aor. ἐδοάσσατο, subj. δοάσσεται (Ψ 339 †).

   Het praesens δέαται moet wellicht *I* 103 enz. worden gelezen.
   (ἐυ)δείελος - δείελο: (att. δῆλος) *in het oog vallend*.

3. δύνᾰμαι *kunnen*, fut. δῠνήσομαι, aor. ἐδῠνησάμην en ἐδῠνάσθην.

   δύνᾰμις *macht*.

4. ἔρᾰμαι *begeeren, lief krijgen*, aor. ἠρα(σ)σάμην (§ 105 aanm.).

   Adj. verbale ἐρᾰτός; daarvan afgeleid ἐρᾰτίζω *hunkeren*.
   ἐρᾰτεινός en ἐραννός *liefelijk*. Men vergelijke ἔρος *begeerte, liefde* (§ 63).

5. κρέμᾰμαι *hangen*. — Hierbij de actieve vormen met de beteekenis *ophangen*: fut. κρεμᾰ́ω en aor. ἐκρέμᾰσα.

   ὁ κρημνός *steilte*.

6. ὄνομαι *geringschatten, gispen*, optat. 3. sing. ὄνοιτο. Fut. ὀνόσσομαι, aor. ὠνο(σ)σάμην.

   Adj. verbale ὀνοστός *te versmaden*.
   Verdacht is ὤνατο *P* 25.

VIII. Gemengde klasse.

§ 306. *Spreken, zeggen*:

1. (ἀγορα) ἀγοράομαι, aor. ἠγορησάμην.

   ἀγορητής *spreker*, ἀγορητύς *welbespraaktheid*.

— (ἀγορευ) ἀγορεύω, fut. ἀγορεύσω, aor. ἠγόρευσα.

   Beide verba zijn afgeleid van ἀγορή *vergadering* (zie ἀγείρω § 255).

2. (ϝερ) ϝείρω, fut. ϝερέω. Passivum aor. partic. ῥηθείς (σ 414 υ 322), perf. ϝέϝρημαι, fut. exact. ϝεϝρήσομαι (Ψ 795 †).

Imperf. λ 542?

Men verwarre dit verbum niet met εἴρομαι en ἐρέω *vragen* (§ 264).

3. (ϝεπ) ἔϝειπον.

Over de bijbehoorende nomina zie men § 41[26].

4. (φα) φημί, 2. sing. φῄς en φῆσθα; subj. 3. sing. φήῃ. Imperf. (als aor. gebruikt) ἔφην, 2. sing. ἔφης en ἔφησθα, 3. plur. ἔφᾰσαν en ἔφᾰν (§ 116); iteratiefvorm ἔφασκον. Futurum φήσω.

Imperf. med. (= act.) ἐφάμην, imperat. φάο φάσθω, infin. φάσθαι, partic. φάμενος.

φημί beteekent op verscheiden plaatsen *meenen*, hoofdzakelijk in het medium.

Adj. verbale -φᾰτος; -φήτης *spreker*, φᾶτις *gerucht*, -φᾰσις -*spraak*, ἀφᾰσίη (§ 21) *sprakeloosheid*, φήμη (*voorbeduidend*) *woord*, φῆμις *woord*, φωνή *stem*.

5. (ἀ) ἦ (*zoo*) *sprak hij*.

Steeds eerste woord van het vers. Niet te verwarren met ἦ *waarlijk*.

Twijfelachtig is ἔσκε *sprak hij* χ 31 (ook τ 203?).

6. (σεπ) ἐ(ν)νέπω, zie § 246.

Aanmerking. Het verbum λέγω beteekent *opsommen* (niet *spreken*): aor. ἔλεξα; pass. aor. II zonder bindvocaal ἐλέγμην, perf. -λέλεγμαι (N 689 †).

Medium *zamelen*, soms *overwegen*; aor. ἐλεξάμην.

Men verwarre den aor. ἐλέγμην niet met § 232.

(ἐδ, φαγ, βρω) *eten*: **§ 307.**

Praesens ἔδω (infin. ἔδμεναι § 145), ἔσθω en ἐσθίω (zie § 142). Fut. ἔδομαι. Aor. II ἔφᾰγον. Perf. partic. ἐδηδώς (*P* 542 †) en βεβρωκώς (*X* 94 en χ 403).

Pass. perf. 3. sing. ἐδήδεται (? — χ 56 †), fut. ex. βεβρώσεται (β 203 †).

Op zichzelf staat plusqmpf. optat. βεβρώθοις Δ 35 † (§ 159).

εἶδαρ (§ 70), ἐδωδή, ἐδητύς, βρώμη, βρῶσις, βρωτύς *voedsel*, νῆστις *nuchter* (§ 74), (ἀνέρες) ἀλφησταί *broodetend* (zie pag. 60 noot), ὠμηστής *rauw verslindend*, δημοβόρος *op kosten van het volk terend*, καταδημοβορέω *gemeenschappelijk verteren*, βέρεθρον (*muil*) *afgrond*.

(ἐρχ, ἐλυθ, ἰ) *komen*, soms *gaan*: **§ 308.**

Praesens ἔρχομαι, met subj., imperat., infin. en partic., bijv. ἔρχηται, ἔρχεο, ἔρχεσθαι, ἐρχόμενος. Fut. ἐλεύσομαι. Aor. II ἦλθον,

daarnevens in den sing. en 3. plur. indic. ἤλυθον -ες -ε -ον. Perf. εἰλήλουθα, 1. plur. εἰλήλυθμεν (§ 160^{4}), daarnevens -ελήλυθα.

Afwijkend partic. perf. ἐληλουθώς *O* 81 †.

Van den stam ἰ vindt men de in het Attisch gebruikelijke vormen: εἶμι enz.; het praesens van den indicativus wordt niet slechts, gelijk in het Attisch, als futurum gebezigd, maar heeft ook praesensbeteekenis, bijv. *Γ* 61 *H* 209. — Opmerking verdienen:

Ind. praes. 2. sing. εἶσθα.

Imperf. 1. ἤια, 2. —, 3. ἴε(ν) ἤιε(ν) ᾖε(ν).
ἴτην.
1. ἤιμεν, 2. —, 3. ἴσαν ἤισαν -ῇσαν (τ 445 †).

Subj. praes. 1. ἴωμι, 2. ἴῃσθα, 3. ἴῃσι, 1. plur. ἴομεν (zie § 22).

Optat. 3. sing. ἰείη (*T* 209 †, zie § 114).

Infinitivus ἴμεναι (zie § 125).

Onjuist overgeleverd zijn de imperfectumvormen -ήιον, ᾔει, ᾔομεν, ᾔιον en het fut. εἴσομαι, εἴσεται.

ἴθμα schrede, ἰθύς recht, ἰθύς richting, ἰθύνω richten, ἰθύω streven.

§ 309. (ὁρα, ὀπ, Ϝιδ) *zien*:

Praesens ὁράω en ὄσσομαι (§ 243^{4}), impf. ὅραον en ὠσσόμην, fut. ὄψομαι, aor. II ἔϜιδον, perf. ὄπωπα (§ 135^{3}).

Van ὁράω, ὅραον, ἔϜιδον komt ook het medium voor, in gelijke beteekenis als het activum (zie § 106); daarnevens als subj. aor. -όψομαι en als gemengde aoristus imperat. ὄψεσθε (§ 152^{6}).

2. sing. ind. praes. med. ὅρηαι ξ 343 † (§ 195).

Met den stam ὁρα hangen samen de vormen ἐπὶ .... ὄρονται (ξ 104 †), ἐπὶ ... ὄροντο (γ 471 †) en ἐπὶ ... ὀρώρει (Ψ 112 †), *toezicht houden*. Hierbij οὖρος *wachter*, ἐπίουρος *opzichter*.

Het praesens en imperf. ὄσσομαι en ὠσσόμην heeft in het simplex (niet in de composita) de beteekenis van *uitzien* (*naar* of *als*).

Verdacht is ὀψείοντες Ξ 37 †. Zie bl. 91 noot 3.

(ὤψ) acc. ὦπα *gelaat* (met vele samenstellingen), ὁ ὀφθαλμός *oog*, dual. ὄσσε (§ 84^{4}), plur. ὄμματα (daarnevens ὀφθαλμώ -μοί enz.), ὀπιπεύω *gluren* (παρθεν-οπίπης).

Voor de afleidingen van den stam Ϝιδ zie men § 41^{45}.

(τρεχ, δραμ) *loopen*: § 310.

Praesens τρέχω, bijvorm τροχάω (§ 144), aor. II ἔδρᾰμον, perf. -δέδρομα.

Verdacht is 'Θρέξασκον Σ 599, 602.

ὁ δρόμος *loop*, ὁ τροχός *wiel, schijf*. Composita op -τροχος *loopend*, ἁματροχίη *het in de wielen rijden*, adverbium ἐπιτροχάδην *vlot*.

(φερ, οἰ, ἐνεκ) *dragen, brengen*: § 311.

Praesens φέρω, imperat. 2. plur. φέρτε (*I* 171 †, § 145; doch φέρετε *P* 718). Fut. οἴσω. Aor. ἤνεικα (§ 153[5]), infin. ἐνεῖκαι; gemengde aor. subj. οἴσῃ οἴσωσι, imperat. οἶσε οἰσέτω οἴσετε, infin. οἰσέμεναι (§ 152[9]).

Med. praes. φέρομαι, fut. οἴσομαι, aor. ἠνεικάμην.

Bijvorm φορέω (§ 144), aor. ἐφόρησα (*T* 11 †), adj. verb. φορητός (Ϡ 527 †).

Afwijkende vormen: aor. II imperat. ἔνεικε (φ 178 †), infin. ἐνεικέμεναι (*T* 194 †). Over φορoίη (ι 320 †) zie men § 114 aanm.

Adj. verbale (συμ)φερτός; φορεύς *drager*, φόρτος *vracht*, φορτίς *vrachtschip*, φέρτρον *draagbaar*, ἀντιφερίζω en ϝισοφαρίζω *gelijkstellen*; composita op -φόρος en -ηνεκής.

V.

PARTIKELS.

HOOFDSTUK I.

PRAEPOSITIES.

§ 312. De praeposities hebben veelal nog haar oorspronkelijke beteekenis van **locale adverbia**; zij staan dan zelfstandig (zonder casus). Bijvoorbeeld:

ἐν δὲ κρήνη νάει, ἀμφὶ δὲ λειμών — ζ 292

daarbinnen vloeit een bron en aan weerszijden is een weide.

Natuurlijk hebben ἐν, ἐξ en εἰς dan een eigen accent.

§ 313. De praeposities kunnen (evenals in het Hollandsch) van het werkwoord, waarmede zij zijn saamgesteld, door een of meer woorden gescheiden worden. Dit verschijnsel noemt men *tmesis*; het hangt met de eigenlijke, adverbiale beteekenis der praeposities ten nauwste samen. Bijvoorbeeld:

καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε — A 475

en de schemering kwam op.

ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων | ἔστη — B 100

en de heerscher Agamemnon stond op.

κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἠελίοιο | ἤσθιον — α 8

zij aten de runderen van den zonnegod op.

De praeposities worden niet zelden geplaatst achter het nomen, waarbij zij behooren; dit heet *anastrŏphe*. Alsdan hebben ἔν, ἔξ en εἴς een eigen accent, maar voor ἔν wordt doorgaans de langere vorm ἔνι (zie § 315[5]) gebezigd, en alle tweesylbige — behalve ἀμφί ἀνά ἀντί διά — worden paroxytona. Bijvoorbeeld: § 314.

καλεσσαμένω ἀγορὴν εἲς πάντας Ἀχαιούς γ 187

alle Achaeërs ter vergadering geroepen hebbende.

ὅπλοισιν ἔνι δϝεινοῖσιν ἐδύτην K 254

zij staken zich in de schrikwekkende wapenen.

θεοῦ πάρα δῶρα φέρουσα T 8

het geschenk van den god medebrengend.

σοὶ δὲ θεοὶ τῶνδ' ἀντὶ χάριν μενοϝεικέα δοῖεν Ψ 650

mogen de goden u hiervoor rijkelijken dank bewijzen.

Aanmerking. Wanneer de praepositie door een woord van haar nomen is gescheiden, blijft zij oxytonon. Bijvoorbeeld:

τῷ δ' ἐπὶ Τυδεΐδης ὦρτο H 168

na hem stond de zoon van Tydeus op.

Ook in samenstellingen met verba komt soms anastrophe voor. Bijvoorbeeld:

ὀψὲ κακῶς ἔλθοι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους ι 534

moge hij laat en met jammer terugkomen, na al zijn tochtgenooten verloren te hebben.

De volgende praeposities komen in meer dan één vorm voor: § 315.

1. προτί, πρός, ποτί.
2. ὑπαί, ὑπό. — Adverbium ὕπαιθα, zie § 318[3].

   ὑπαί en ὕπαιθα worden niet overdrachtelijk gebezigd.
3. παραί, παρά.
4. εἰς, ἐς.

   Deze praepositie is ontstaan uit ἐν-ς, dus εἰς met en ἐς zonder schadeloosstelling voor het wegvallen van de ν[1]).
5. ἐνί[2]), ἐν.

   Daar ἐν (blijkens het accent) als eerste lettergreep van het volgende

---

[1]) Men vergelijke Att. Vormleer[5] § 15 aanm.

[2]) Op onjuiste overlevering berust de vorm εἰνί, zie onze noot op Θ 199.

woord wordt beschouwd, kan het volgens § 21 voor **lang** gelden; bijv. ἐν ἀγορῇ (*H* 382 enz.), ἐν Ἀϝίδαο (*X* 52 enz.). Over εἰν ἁλί (*ε* 162 enz.) zie men § 44[1].

6. *ξύν, σύν* (zie § 33).

Bijbehoorend adjectivum ξυνός (att. κοινός) *gemeenschappelijk*, met het afgeleide ξυνήιος (*A* 124 *Ψ* 809).

7. Voor ὑπέρ vindt men ὑπείρ in enkele uitdrukkingen, waarin er oorspronkelijk een *σ* op volgde (zie § 44); namelijk: ὑπεὶρ ἅλα *Ψ* 227 enz., ὑπείρεχον, ὑπείροχος, Ὑπείροχος, Ὑπειροχίδης.

Op zichzelf staan: de verdachte vorm ὑπειρέβαλον *Ψ* 637† en de eigennaam Ὑπείρων *E* 144†.

Aanmerking. De *ι* van ὑπαί παραί ἐνί enz. is een overblijfsel van den locativus; zie § 48 aanm.

Ook van κατά komt een vorm op -αι voor in καταιβατός *toegang naar omlaag verleenend* *ν* 110†.

§ 316. Eigenaardige constructies zijn:

1. *ἀμφί aan weerszijden, om,* met accusativus en dativus. Bijvoorbeeld:

ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται — *Γ* 231

en om hem verzamelen zich de aanvoerders der Cretensers.

ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλά — *Γ* 328

hij deed zich de fraaie wapenen om de schouders.

Met den dativus niet zelden causaal (= *wegens*). Bijvoorbeeld:

μακρῇσ' ἐγχείῃσι μαχέσσοντ' ἀμφὶ γυναικί — *Γ* 254

met lange lansen zullen zij om de vrouw kampen.

Verdacht is ἀμφί met den genitivus (*O* 391 *Π* 496, 533, 825 *Σ* 20; zie ook *B* 384 *ϑ* 267).

Bijbehoorend adverbium *ἀμφίς afzonderlijk* (att. χωρίς). Bijvoorbeeld:

οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἀθάνατοι φράζονται — *B* 13

immers de onsterflijken, die de Olympische zalen bewonen, zijn niet langer verdeeld van meening.

Hiermede wordt *Θ* 444 *ξ* 352 *π* 267 een genitivus verbonden; zie § 318[14].

Afwijkend gebruik *Σ* 274 = *O* 225.

2. *ἀνά* met den dativus *bovenop* of *-aan*. Bijvoorbeeld:

χρυσέῳ ἂν σκήπτρῳ — *A* 15

bovenaan *zijn gouden staf.*

3. *διά* met den genitivus beteekent steeds *door* (plaatselijk), nooit *door middel van*.

Ook met den accusativus verbonden wordt het meestal [1]) van plaats (of tijd) gebezigd. Bijvoorbeeld:

'βάν ῥ' ἴμεν' ὥς τε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν, — *K* 297
ἂμ φόνον, ἂν νέκυας, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα

zij begaven zich op weg als een paar leeuwen door *den donkeren nacht, tusschen slachting en lijken,* door *de wapenen en het donkere bloed heen.*

Zoo vindt men geregeld *διὰ δῶμα* of *δώματα* *door het huis* (niet *δώματος* of *-των*), *διὰ νύκτα* *door den nacht* (niet *νυκτός*).

4. *μετά*:

A) met den accusativus:

a) plaatselijk: *naar het midden van*. Bijvoorbeeld:

μετὰ δαίμονας ἄλλους — *A* 222

(*zij was gegaan*) naar *de andere goden.*

καὶ τὰ μὲν αὐτὸς ἔπειτα 'φόρει μετὰ μῶλον Ἄρηος — *H* 147

en die wapenen droeg hij later zelf te midden van *het krijgsgewoel.*

b) om het doel uit te drukken: *om* [2]). Bijvoorbeeld:

εἰς Τεμέσην μετὰ χαλκόν — *α* 184

(*ik vaar*) *naar Temĕse om koper te* halen.

B) met den dativus: *te midden van, tusschen*. Bijvoorbeeld: *μετὰ Ϝοῖσι φίλοισι* te midden *der zijnen*, *μετὰ χερσὶν* *in de handen*, *μετ' ἀμφοτέροισι* *tusschen beide partijen.*

Verdacht is *μετά* met den genitivus (*N* 700 *P* 149? *Φ* 458 *Ω* 400 *κ* 320 *π* 140).

5. *περί* beteekent niet slechts *rondom*, maar ook, adverbiaal gebezigd, *bij uitstek*. Bijvoorbeeld:

---

1) Niet steeds; zie bijv. *A* 72 *Ϝὴν διὰ μαντοσύνην* *door zijn wichelaarskunst.*

2) Lateren gebruiken in dien zin *ἐπί*, wat bij Homerus alleen *B* 808 *M* 342 *γ* 421 *ω* 466 zóó is gebezigd.

ὃς περὶ μὲν νόον ἐστὶ βροτῶν, περὶ δ' ἱρὰ θεοῖσι α 66
ἀθανάτοισιν ἔδωκε

die in verstand de stervelingen overtreft, en bij uitstek offers heeft gebracht aan de onsterflijken.

Er kan dan een genitivus mede worden verbonden volgens § 818. Bijvoorbeeld:

κεῖνον ἄϜιστον ἐποίησαν περὶ πάντων α 235

zij houden hem verscholen meer dan iemand anders.

In de uitdrukking περίειμι of περιγίγνομαί τινος en in samenstelling met adjectiva is deze beteekenis van περί ook later bewaard gebleven.

6. ἄνα staat zelfstandig in de uitdrukking ἄνα *op!* (d. w. z. *sta op!*). Bijvoorbeeld:

ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα Ϝάστυ πυρὸς δηίοιο θέρηται Z 331

òp dan, dat niet straks de stad door 's vijands vuur wordt geblakerd. (Evenzoo nog *I* 247 *Σ* 178 *σ* 13.)

Ook ἔν(ι), ἔπι, πάρα, ὕπο kunnen zelfstandig worden gebezigd. Bijv:

ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστύς Ξ 216

daarin is de min, daarin het verlangen, daarin het kozen.

οὔ τοι ἔπι δϜέος A 515

er bestaat voor u geen vrees.

ἔρχεο· πάρ τοι ὁδός I 43

ga, de weg ligt vóór u.

§ 317. Niet zelden worden twee, enkele malen zelfs drie praeposities verbonden. Bijvoorbeeld:

ἀμφὶ περὶ κρήνην B 305

rondom de bron.

τυτθὸν ἀπὸ πρὸ νεῶν H 334

op korten afstand vóór de schepen.

ὦρτο δι' ἐκ προθύροιο O 124

zij snelde door het voorportaal naar buiten.

παρ' ἐξ ὁδοῦ K 349

bezijden den weg.

πολὺ δ' ὕδωρ | καλὸν ὑπεκπρόρεεν ζ 86

veel helder water stroomde er onder vandaan.

Onder de adverbia, die ook als oneigenlijke praeposities (alle **§ 318.** cum genitivo) worden gebezigd, vereischen vermelding:

1. *ἔνδον*, *ἔνδοθι* en *ἔνδοθεν* / *ἔντο(σ)θε(ν)*, zie § 31 aanm. 3, } *binnen*.
2. *ἔκτοθι* en *ἔκτο(σ)θε(ν)*, zie § 31 aanm. 3, *buiten*.
3. *ἔνερθε* en *νέρθε*, zie § 88 aanm. 1, / *ὑπένερθε(ν)* / *ὕπαιθα*, zie § 315[2], } *onder*.
4. *καθύπερθε* *boven*.
5. *ἄντᾰ* en *ἔναντα* *vlak tegenover*, *vóór*. Ook *ἀντίον* en *ἀντία*. Zie voorts § 320[4].
   προ-πᾰ́ροιθε(ν) / *πᾰ́ροιθε(ν)* / *πάρος*, zie § 324[8], } *vóór*.
6. *σχεδόν*, zie § 324[3], / *πέλᾰς* / *ἄγχῐ* en *ἀγχόθῐ*, comp. *ἆσσον* (§ 89) } *nabij*.
   Niet zelden met den **dativus** van het pronomen; bijv. *Δ* 92 *Π* 852 *Υ* 283 *Ψ* 447.
7. *Ϝεκᾰ́ς* (zie § 89) / *νόσφῐ(ν)* / *τῆλε* en *τηλόθῐ* (zie § 89) } *ver*.
8. *ἰθύς* *recht op .... af*. Attisch *εὐθύ*.
9. *διαμπερές* *door .... heen*.
10. *μέχρῐ(ς)* *Ν* 143 *Ω* 128 / *μέσφᾰ* *Θ* 508 (*τ* 223? *ω* 310?) / *ἄχρῐ* *σ* 370 † } *tot aan*.
    Zonder casus *ἄχρῐς* *geheel en al* *Δ* 522 *Π* 324 *Ρ* 599.
11. *με(σ)σηγύ(ς)*, zie § 36, *tusschen in*. Attisch *μεταξύ*.
12. *Ϝεκᾰ́τερθε(ν)* *aan weerszijden*.
13. *πάλῐν* *terug*, zie § 324[2].
14. *ἄτερ* en *ἀπᾰ́τερθε(ν)* / *ἄνευ* en *(ἀπ)ᾰ́νευθε(ν)* / *ἀμφίς*, zie § 316[1], } *afgezonderd, zonder*.
15. *Ϝέκητι* *volgens den wil*, *ἀϜέκητι* *in strijd met den wil*.

16. Als oneigenlijke praepositie staat ook het neutrum δέμας *gestalte* (§ 262) in de uitdrukking δέμας πυρὸς αἰθομένοιο *gelijk een vlammend vuur* (Λ 596 enz.). Attisch δίκην.

17. Voor ἕνεκα *wegens* dient veelal de langere vorm εἵνεκα (zie § 38 aanm. 5).

Beide vormen kunnen worden geëlideerd; ρ 288, 310 staat de vorm ἕνεκεν.

Uit τοῦ ἕνεκα en οὗ ἕνεκα (attractie voor τοῦ ἕνεκα ὅ) ontstaat τοὔνεκα *daarom* en οὕνεκα *omdat*. Bijvoorbeeld:

τούνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκε Ϝεκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει — Α 96

daarom heeft Apollo ons leed berokkend en zal ons nog meer berokkenen.

οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα — Α 11

omdat hij dien Chryses, den priester, had gehoond.

Op enkele plaatsen (bijv. ε 216) is οὕνεκα gelijk aan ὅτι *dat*.

HOOFDSTUK II.

ADVERBIA.

§ 319. Adverbia op -ως zijn zeldzaam en worden hoofdzakelijk van adjectiva op -ος gevonden [1].

Aanmerking. Voor ὁμῶς zie men § 322 aanm. 2.

Veelal wordt het neutrum singularis of pluralis van het overeenkomstige adjectivum gebezigd [2]. Bijvoorbeeld:

μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσι — Ζ 362

zij missen mij grootelijks in mijn afwezigheid.

οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ — Ζ 326

waarlijk niet tot uw eer koestert gij dezen wrok in uw gemoed.

---

[1]) Oorspronkelijk werd alleen van o-stammen een casus op -ω(ς) gevormd; naar analogie van deze is later aan andere stammen de uitgang -ως toegevoegd, bijv. λιγέως (λιγύς), ἀσφαλέως (ἀσφαλής), τεχνηέντως (τεχνήεις).

[2]) Men vergelijke Att. Vormleer[6] § 80 aanm. 1.

Opmerkenswaardig zijn (nevens ἵνα, zie § 324[5], δϝηθά, zie § 324[9], μάλα, zie § 321, en ἅμα) de volgende adverbia op -ᾰ: **§ 320.**

1. αἶψα, ῥίμφα, τάχα, ὦκα — *schielijk.*
2. θᾰμά — *telkens.*
3. λίγα — *luide.*
4. ἄντα — *tegenover.* In gelijke beteekenis ἄντην, ἀντίον en ἀντία. Voor het gebruik als praepositie zie men § 318[5].
5. κρύφα — *heimelijk.* Bijvormen κρύβδᾰ, κρύβδην, κρῠφηδόν.
6. ἀναφανδά, ἀμφᾰδά — *openlijk.* Bijvormen ἀναφανδόν, ἀμφᾰδόν, ἀμφᾰδίην. Zie § 280.
7. αὐτοσχεδά — *vlak bij.* Bijvormen αὐτοσχεδόν, αὐτοσχεδίην of -η. Vergelijk σχεδόν § 324[3].
8. ὄχᾰ, ἔξοχα — *bij uitstek.* Bijvorm ἔξοχον.
9. ἦκα — *zachtjes.*
10. ἀτρέμα(ς) — *rustig.*
11. πύκα — *flink.*
12. μίγδα — *dooreén.*
13. ῥεῖα — *gemakkelijk.* Zie bl. 63 noot.
14. σάφα — *nauwkeurig.* Vergelijk het attische adjectivum σᾰφής.

Aanmerking. Voor τάχα, ὦκα, θαμά, λίγα vergelijke men § 75 aanm. 8. De overdrachtelijke beteekenis, die τάχα in het Attisch heeft aangenomen, *wellicht*, komt bij Homerus niet voor [1]).

Het adverbium μάλᾰ wordt niet alleen aan adjectiva en adverbia toegevoegd, gelijk in het Attisch, maar dient ook om aan het **§ 321.**

---

[1]) Men ziet echter op verscheiden plaatsen duidelijk hoe deze beteekenis zich uit de oorspronkelijke heeft ontwikkeld (bijv. *Α* 205 *Γ* 436 *Ρ* 241).

verbum of aan den geheelen zin meer nadruk te geven, en beteekent dan *zeer, zeker, bepaald* enz. [1]. Bijvoorbeeld:

οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ' ὄμβρῳ ζ 43
δεύεται οὔτε χιὼν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη

(*het verblijf der goden*) *wordt door geen winden geschokt, door geen regen ooit bevochtigd en geen sneeuw genaakt het, maar wolkelooze klaarheid ligt er alom over uitgespreid en blinkende lichtgloed omgeeft het.*

Zeer gebruikelijk is ook de verbinding ἦ μάλα (δή). Bijvoorbeeld:

ὢ πόποι, ἦ μάλα δή με θεοὶ θάνατόνδ' ἐκάλεσσαν X 297

wee mij, ongetwijfeld hebben de goden mij ten doode geroepen.

§ 322. Onder de adverbia van plaats vereischen vermelding:

1) die op -θε(ν), zie § 47 aanm. 2.

2) die op -θι, zie § 48. Namelijk:

πόθι *waar?* attisch ποῦ.
τόθι *daar.*
ποθι *ergens* „ που.
ὅθι *alwaar* „ οὗ.
κεῖθι *ginds* „ ἐκεῖ.
αὖθι of αὐτόθι *op de plaats zelve*, attisch αὐτόθι of αὐτοῦ.

NB. Men verwarre αὖθι (geëlideerd αὖθ', bijv. A 48 σ 48) niet met αὖτις of αὖτε (geëlideerd αὔτ', voor spiritus asper αὖθ', bijv A 370) *weder, daarentegen*, attisch αὖθις.

ἄλλοθι *elders*, ook attisch.
ἑκάστοθι *op elke plaats.*
ὑψόθι of ὕψι *hoog*, attisch ὑψοῦ.
τηλόθι of τῆλε (zie § 318[7]) *veraf*, attisch τηλοῦ.
ἐγγύθι of ἐγγύς *dichtbij*, attisch ἐγγύς.

In gelijke beteekenis op enkele plaatsen ἀγχόθι = ἄγχι (zie § 318[6]).

---

[1]) Ook in het Attisch wordt μάλα in verbinding met enkele partikels aldus gebruikt; als: αὐτίκα μάλα *dadelijk maar*, καὶ μάλα *en ook maar*, οὐ μάλα, πώμαλα *volstrekt niet.*

ἔνδοθι *inwendig*, attisch ἔνδον.
ἔκτοθι *uitwendig*, „ ἐκτός.
νειόθι *onderin* (zie § 88).

3) die op -σε, zie § 49 aanm. 2. Namelijk:

πόσε *werwaarts?*
ὁππόσε *werwaarts.*
κεῖσε *derwaarts.*
ὁμόσε *naar hetzelfde punt* (zie aanm. 2).
ἄλλοσε *naar elders.*
ἀμφοτέρωσε *naar weerskanten.*
ἑτέρωσε *naar den éénen kant.*
πάντοσε *naar alle kanten.*
κυκλόσε *rondom.*
ὑψόσε *opwaarts.*
τηλόσε *ver weg.*

Aanmerking I. Over de adverbia op -δις zie men § 49 aanm. 2, en over ἐνθάδε § 49 aanm. 1.

Aanmerking II. Van het adjectivum ὁμός *gemeenschappelijk, dezelfde*, attisch ὁ αὐτός (zie § 98), vindt men de volgende adverbia:

ὁμόθεν *van hetzelfde punt.*
ὁμοῦ *samen.*
ὁμόσε *naar hetzelfde punt.*
ὁμῶς *gelijkelijk.* — In het Attisch beteekent ὅμως (met teruggetrokken accent) *evenwel*, homerisch ἔμπης (zie § 324[15]).
ὁμαρτῇ *te gelijk*, met bijbehoorend verbum ὁμαρτέω *begeleiden*, en daarvan afgeleid adverbium ὁμαρτήδην *te gelijk* (*N* 584 †).

Aanmerking III. Opmerkenswaard is ἧχι *alwaar.*

Opmerking verdienen de volgende correlatieve adverbia: **§ 323.**

1. τῆμος ... ἦμος *op dien tijd ... toen* (= τότε ... ὅτε). Bijv.:

ἦμος δ' ἠριγένεια 'φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς, *Ω* 788
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἕκτορος ἤγρετο λαός

toen nu de in den morgennevel geboren rozenvingrige Eos verscheen, op dien tijd dan verzamelde zich het volk om den brandstapel van den roemruchtigen Hector.

2. τόφρᾰ ... ὄφρᾰ *zoolang ... als, zoolang ... totdat, intusschen ... terwijl.* Bijvoorbeeld:

ὄ φ ϱ α μὲν οὖν Μελέαγρος Ἄρηι φίλος ᾽πολέμιζε, *I* 550
τ ό φ ϱ α δὲ Κουρήτεσσι κακῶς ἦν

z ó ó l a n g nu ging het den Cureten slecht, a l s de krijgshaftige Meleager medestreed.

τ ό φ ϱ α δ᾽ ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄ φ ϱ α κ᾽ Ἀχαιοὶ *Α* 509
υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν

verleen z ó ó l a n g de overmacht aan de Trojanen, t o t d a t de Achaeers mijn zoon eeren.

ὄ φ ϱ α τοὶ ἀμφεπένοντο βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον, *Δ* 220
τ ό φ ϱ α δ᾽ ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων

t e r w ij l zij bezig waren met den in het krijgsgeschreeuw uitmuntenden Menelaus, trokken i n m i d d e l s de gelederen der schilddragende Trojanen op.

Over ὄφρα als subordineerende conjunctie (*opdat*) zie men § 326[3].

3. τῆος . . . ἧος *zóólang . . . terwijl*; *attisch* τέως . . . ἕως. Bijv.:

ἧ ο ς μέν ῥ᾽ ἀπάνευθε θεοὶ θνητῶν ἔσαν ἀνδρῶν, *Υ* 41
τ ῆ ο ς Ἀχαιοὶ μὲν μέγ᾽ ἐκύδανον

t e r w ij l de goden zich niet onder de stervelingen mengden, z ó ó l a n g hadden de Achaeërs verreweg de overhand.

Op zichzelf staande beteekent τῆος *een tijd lang*, evenals τέως in het Attisch; bijv. *M* 141.

Over ἧος als subordineerende conjunctie (*opdat*) zie men § 326[4].

324. Voorts zijn nog opmerkenswaardig de volgende adverbia:

1. ἄψ *achterwaarts.*
2. πάλιν *rugwaarts, terug,* zie § 318[13]. Attisch *opnieuw.*
3. σχεδόν *nabij,* zie § 318[6]. Attisch *bijna.* Bijvorm σχεδίην (*E* 830 †); vergelijk αὐτοσχεδόν § 320[7].
4. ἑξείης *op een rij.*

   De saamgetrokken vorm ἑξῆς (δ 449 en δ 580 = ι 104 enz.) is verdacht.

5. ἵνᾰ *alwaar.*

   Ook als conjunctie met den subj. en optat.: *opdat*, gelijk in het Attisch; zie § 326[3].

6. ἄφᾰρ, zie § 88 aanm. 1 } *terstond.*
7. εἶθαρ } *terstond.*

8. *πάρος eer* (bijv. *E* 218), of *vroeger, anders* (bijv. *A* 453 *ε* 82 *Δ* 264). Zie ook § 318[5].

In de beteekenis van *anders* wordt het met het praesens verbonden. Bijvoorbeeld:

ἀλλ' ὄρσο πτόλεμόνδε, οἷος πάρος εὔχεαι εἶναι *Δ* 264
welaan ga dan zóó ten strijde, als gij u beroemt bij andere gelegenheden te zijn.

Dikwijls vindt men de verbinding *τὸ πάρος περ*, zelden *τὸ πάρος*. Bijvoorbeeld:

νῦν μὲν δόρπον ἕλεσθε κατὰ πτόλιν, ὡς τὸ πάρος περ *H* 370
houdt nu den avondmaaltijd in de stad, evenals anders.

Als conjunctie met den infinitivus beteekent *πάρος alvorens, voordat.* Bijv.:

'μενέαινε *α* 20
ἀντιθέῳ Ὀδυσῆι πάρος Ϝὴν γαῖαν ἱκέσθαι
hij woedde tegen den godengelijken Odysseus voordat deze zijn eigen land had bereikt.

In beteekenis en constructie komt *πάρος* overeen met het meer gebruikelijke *πρίν*, waarmede het ook kan afwisselen, bijv. *E* 218 sq.

9. *δϜήν, δϜηρόν, δϜηθά langen tijd,* zie § 42[3].

10. *αἰέν, αἰεί altijd.* Attisch *ἀεί.*

De eerste lettergreep wordt op enkele plaatsen (*M* 211 *Ψ* 648 *ο* 379) volgens § 17 verkort.

11. *ὁτέ soms.*

12. *ἀγκάς in de armen.*

13. *ἅδην overvloedig* (*ᾰ* *E* 203, *ᾰ* *N* 315 *Γ* 423 *ε* 290). Zie § 41[2].

14. *ἀκήν in stilte.* — Bijbehoorend adjectivum *ἀκέων zwijgend,* fem. *ἀκέουσα.*

Gewoonlijk wordt *ἀκήν* gebezigd in de wendingen *ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ* en *ἀκὴν ἔσαν zij werden, waren stil.*

15. *ἔμπης evenwel, toch.* Attisch *ὅμως* (zie § 322 aanm. 2).

16. *πάγχυ volkomen.* Attisch *πάνυ.*

17. *ἠύτε alsof, evenals.*

Men verwarre *ἠύτε* niet met *εὖτε* § 326[2].

18. *φή evenals* (*B* 144 *Ξ* 499).

HOOFDSTUK III.

CONJUNCTIES.

325. De volgende **coordineerende** conjuncties vereischen vermelding:

1. *ἠμέν ... ἠδέ* }
   τε ... τε } *èn ... èn, zoowel ... alsook.*

Zoo ook τε ... καί gelijk in het Attisch.

ἠδέ staat ook zónder voorafgaand *ἠμέν*, en heeft dan als korteren bijvorm *ἰδέ* (ῐ).

2. *αὐτάρ*, in thesi *ἀτάρ*, *doch* (at); zie § 18.

326. I. Omtrent de **subordineerende** conjuncties valt het volgende op te merken:

1. In plaats van *εἰ* vindt men soms *αἴ* in de verbindingen:

αἴ κε(ν) indien (att. *ἐάν*).

αἲ γάρ of *αἴθε als eens!* als aanvang van een wensch.

Bijvoorbeeld:

ὄψεαι, αἴ κ' ἐθέλῃσθα καὶ αἴ κέν τοι τὰ μεμήλῃ Δ 353

gij zult het zien, indien gij wilt en indien het u ter harte gaat.

ἅμα δ' ἄλλος λαὸς ἑπέσθω Λ 796

Μυρμιδόνων, αἴ κέν τι φάος Δαναοῖσι γένηαι

en laat de overige troepen der Myrmidoniërs u begeleiden, of gij wellicht den Danaërs tot redding moogt worden.

αἲ γὰρ ἐμοὶ τοιόσδε πόσις κεκλημένος εἴη ζ 244

o als ik zulk een echtgenoot den mijne mocht noemen!

αἴθ' ὄφελες ἄγονός τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι Γ 40

och of gij nimmer waart geboren en (of) ongehuwd waart gestorven!

2. *εὖτε toen* = *ὅτε*. Bijvoorbeeld:

εὖτ' ἀστὴρ ὑπερέσχε φαάντατος ... ν 93

τῆμος δὴ νήσῳ προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς

toen de bijzonder heldere ster opkwam, ... toen dan naderde het zeedoorklievende vaartuig het eiland.

Men verwarre εὖτε niet met ἠΰτε § 324[17].

3. *ὄφρᾰ opdat* = *ἵνᾰ*. Na een hoofdtijd met den subjunctivus [1]), na een historischen tijd met den optativus. Bijvoorbeeld:

εἶ' ἄγε τοι κεφαλῇ κατανεύσομαι, ὄφρα πεποίθῃς — *Α* 524

welaan ik zal u met het hoofd toeknikken, opdat gij mij moogt vertrouwen.

'στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν — Ω 350

zij deden dan hun muilezels en paarden stilhouden om te drinken.

Over het correlatieve adverbium ὄφρᾰ (*terwijl*) zie men § 323[2], en over ἵνᾰ als adverbium (*alwaar*) § 324[5].

4. *ἧος opdat*, alleen δ 800 ε 386 ζ 80 ι 376 τ 367, steeds met den optativus na een historischen tijd. Bijvoorbeeld:

'δῶκε δὲ Ϝοι χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ ὑγρὸν ἔλαιον, — **ζ 79**
ἧος χυτλώσαιτο

zij gaf haar in een gouden fleschje lenigende olie om zich mede te zalven.

Over het correlatieve adverbium ἧος *terwijl* zie men § 328[3].

5. Opmerking verdient ook het gebruik van μή = *opdat niet*, met den subjunctivus na een hoofdtijd en den optativus na een historischen tijd. Bijvoorbeeld:

σίγαε, μή τις ἔτ' ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον ἀκούσῃ | μῦθον — Ξ 90

zwijg, opdat verder niemand uit de Achaeërs dit woord hoore.

ἄψ δ' ἑτάρων εἰς Ϝέθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων, — *N* 648
πάντοσε παπταίνων, μή τις χρόα χαλκῷ ἐπαύροι

hij week terug naar den drom zijner makkers om den dood te ontgaan, in alle richtingen rondspiedende, opdat niet iemand zijn lichaam met een wapen mocht treffen.

II. In plaats van de partikel ἄν wordt gebezigd het enclitische κε(ν), geëlideerd κ' (voor spiritus asper χ'), zie § 13[4].

Derhalve ook:

ὅτε κε(ν) }
εὖτέ κε(ν) } att. ὅτᾰν.

---

[1]) **Zie intusschen onze aanteekening op Θ 111.**

εἴ κε(ν) of αἴ κε(ν), att. ἐάν (ἤν).
ἐπεί κε(ν), att. ἐπειδάν (ἐπήν).

Opmerking vereischt εἰς ὅ κε(ν) *totdat*, att. ἕως ἄν. Bijvoorbeeld:

ὕστερον αὖτε μαχησόμεθ', εἰς ὅ κε δαίμων *H* 291
ἄμμε διακρίνῃ, δώῃ δ' ἑτέροισί γε νίκην

later zullen wij weder strijden, tot de godheid ons scheidt en aan de eene partij de zege geeft.

§ 327. Een alternatief wordt ingeleid door ἠέ (ἤ) . . . ἠέ (ἤ) *of . . . dan wel of*, met den subjunctivus na een hoofdtijd en den optativus na een historischen tijd (vgl. § 109).

Bijvoorbeeld:

ὀξεῖαι μελεδῶνες ὀδυρομένην ἐρέθουσι, τ 517
ἠὲ μένω παρὰ παιδὶ καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσω,
ἦ ἤδη ἅμ' ἕπωμαι Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος

terwijl ik weeklaag verontrust mij pijnlijke bezorgdheid, of ik bij mijn zoon zal blijven en voor alles zal blijven zorgen, dan wel den voortreffelijksten der Achaeërs zal volgen.

διάνδιχα μερμήριξε, *A* 189
ἢ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ϝερυσσάμενος παρὰ μηροῦ
τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
ἠὲ χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν

hij weifelde, of hij het scherpe zwaard van zijn heup trekken, de anderen wegdringen en Atreus' zoon dooden zou, dan wel zijn toorn onderdrukken en zijn hartstocht bedwingen.

Aanmerking I. Zoowel de vollere vorm ἠέ, die geëlideerd kan worden tot ἠ', als de kortere ἤ, wordt gelijk in het Attisch gebruikt in den zin van het disjunctieve *of* en van het comparatieve *dan*.

Aanmerking II. Tot inleiding van éénledige afhankelijke vragen (zie § 109) dient niet ἤ maar εἰ, evenals in het Attisch. Bijvoorbeeld:

ϝείσεται εἰ καὶ ἐμὸν δόρυ μαίνεται ἐν παλάμῃσι Θ 111
hij zal het weten of ook in mijn vuist de speer woedt.

ᾤχετο πευσόμενος μετὰ σὸν κλέος, εἴ που ἔτ' εἴης ν 415
hij is bericht omtrent u gaan inwinnen, of gij nog ergens waart.

Versterkende partikels: **§ 328.**

1. *ἄρα* *dus, dan,* zie § 11.

2. *τε* (enclit.) tot versterking dienend achter relativa (zie § 101), *τίς* en *τις*, en conjuncties (*μέν, δέ, γάρ, καί, ἀλλά, εἴ, ἤ* enz.). Het blijft onvertaald [1].

Men verwarre dit onbepaalde *τε* niet met het verbindende *τε en* (zie § 325[1]).

3. *περ* (enclit.) *toch.* Ook *zeer.*

Aan een participium toegevoegd dient het gewoonlijk om een tegenwerping uit te drukken, en staat dan gelijk met het attische *καίπερ ofschoon*, dat slechts *η* 224 wordt gevonden [2].

4. *θην* (enclit.) *zeker*, in ironischen zin [3]. Bijvoorbeeld:

οὐ μέν θην 'κάμετόν γε Θ 448

gij beiden werdt toch zeker nog niet moe?!

5. *εἶα kom aan,* in de wending *εἶ' ἄγε* [4]) *Α* 302 *δ* 832 *χ* 391 enz.

6. *πόποι wel wel,* in de verbinding *ὢ πόποι*, als aanhef van een berispende toespraak.

---

[1]) Evenzoo vindt men in het Attisch: *οἷός τε, ἐφ' ᾧ τε, ὥστε, ὅτε, ἅτε.*

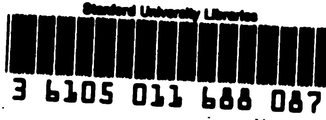
[2]) *καί ... περ* komt echter wel voor, bijv. *Α* 577.

[3]) Deze partikel is met verkorting van den klinker tot *ε* (evenals *δή* tot *δέ* en *μήν* tot *μέν* verzwakt is) in het attische *δῆθεν* en *δήπουθεν* overgebleven.

[4]) De gewone lezing *εἰ δ' ἄγε* is te verwerpen.

GRIEKSCH REGISTER.

HOLLANDSCH REGISTER.

Stanford University Libraries
3 6105 011 688 087